

မေ ၂၀၁၉

ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်း၊ ကရင်ပြည်နယ် နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင်
မြေယာကိစ္စ အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းအား
အိုးအိမ်၊ မြေယာ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို
အခြေခံ၍ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း

In partnership with:

DISPLACEMENT SOLUTIONS

In partnership with:

NORWEGIAN
REFUGEE COUNCIL

ယခုထုတ်ဝေသည့်စာအုပ်တွင် ပါရှိသည့် အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များအပေါ် NRC မှ လုံးဝ တာဝန်ခံယူမှု ရှိပါသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ သို့မဟုတ် ဗြိတိသျှကောင်စီတို့၏ အမြင်များကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြထားသည်ဟု မည့်သည့် အကြောင်းနှင့်မျှ ယူဆသတ်မှတ်၍ မရနိုင်ပါ။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ မူရင်းမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ဖြစ်ပါသည်။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာမူရင်း နှင့် မြန်မာဘာသာပြန်တို့အကြား ကွဲလွဲမှု ရှိပါက အင်္ဂလိပ်ဘာသာမူရင်းကို ရည်ညွှန်းအသုံးပြုရန် ဖြစ်ပါ သည်။

မာတိကာ

အကျဉ်းချုပ်

- ၁. ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို ဥပဒေပြုခြင်းဖြင့် အသိအမှတ်ပြုရန် ၇
- ၂. အငြင်းပွားမှုများအား ပူးပေါင်းဖြေရှင်းခြင်း သင်တန်း ၈
- ၃. ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း ၈
- ၄. သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်း၊ အသိပညာပေးခြင်း နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ၉
- ၅. အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ ကို မြှင့်တင်ခြင်း ၁၀
- ၆. HLP တွင် ကျားမရေးရာ တန်းတူညီမျှမှုကို တိုးတက်စေခြင်း ၁၀

နိဂုံးချုပ် သုံးသပ်ချက်

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဝေါဟာရ

- ၁. သုတေသနနည်းလမ်း နှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာမှု မှုဘောင် ၁၆
- ၂. ခန့်မှန်းချက်များ နှင့် ကန့်သတ်ချက်များ ၁၇
- ၃. နောက်ခံအကြောင်း - စီမံအုပ်ချုပ်မှု ဖွဲ့စည်းပုံကို ခြုံငုံဖော်ပြချက် ၂၁
- ၄. ကရင်ပြည်နယ်တွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း ၃၅
- ၅. ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းဒေသတွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများအား ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း ၆၅
- ၆. ရှမ်းပြည်နယ်တွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း ၈၅
- ၇. စိတ်ဖြာဆန်းစစ်ခြင်း (ANALYSIS) ၁၀၉

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် နယ်မြေများအကြား တူညီမှုများနှင့် ခြားနားမှုများ

- (က) ဆောင်ရွက်သူများ (ACTORS) ၁၁၁
- (ခ) အင်အားဩဇာ ဆက်နွယ်မှုများ (POWER RELATIONS) ၁၁၁
- (ဂ) အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းအပေါ် ယူဆခံယူချက်များ ၁၁၂
- (ဃ) အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေး နှင့် နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေမူဘောင် ၁၁၅

- ၈. နိဂုံးချုပ် သုံးသပ်ချက် နှင့် အကြံပြုထောက်ခံချက်များ ၁၂၀
 - ဥပဒေကြောင်းအရ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း ၁၂၁
 - အငြင်းပွားမှုများအား ပူးပေါင်းဖြေရှင်းခြင်း သင်တန်း ၁၂၂
 - ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း ၁၂၃
 - သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်း၊ အသိပညာပေးခြင်း နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ၁၂၄
 - အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ ကို မြှင့်တင်ခြင်း ၁၂၅
 - HLP တွင် ကျားမရေးရာ တန်းတူညီမျှမှုကို တိုးတက်စေခြင်း ၁၂၆
 - နိဂုံးချုပ် သုံးသပ်ချက် ၁၂၇

ကျမ်းကိုးစာရင်း

နောက်ဆက်တွဲ (၁)

- ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် မြေယာ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒ (NLUP) မှ ပြဌာန်းချက်များ ၁၃၅

နောက်ဆက်တွဲ (၂)

- ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် သက်ဆိုင်သော ကရင်အမျိုးအသား အစည်းအရုံး (KNU) မြေယာမူဝါဒမှ ပြဌာန်းချက်များ ၁၃၉

ဤ အစီရင်ခံစာက ကရင်ပြည်နယ်၊ ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်း နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် မြေယာကိစ္စ အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း နှင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ (GORUM) ၏ ပုံမှန် တရားဝင် စနစ်တို့အကြား အပြန်အလှန် ဆက်နွယ်ပုံတို့ကို ထဲထဲဝင်ဝင် နားလည်သဘောပေါက်စေပါသည်။ မြေယာနှင့်ပတ်သက်၍ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အလေ့အထများကို သိနားလည်နိုင်ရန် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိသော လူထုအခြေပြု သုတေသနနည်းလမ်းကို အသုံးပြုထားသည်။ ၎င်းတွင် ရပ်ရွာလူထုအဆင့်၌ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို မည်သို့သတ်မှတ်ပုံ၊ ခိုင်မာစေပုံ နှင့် မြေယာကိစ္စအငြင်းပွားမှုများကို မည်သို့ ယှဉ်ပြိုင်၊ ညှိနှိုင်းပြီး ဖြေရှင်းပုံတို့ ပါဝင်သည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် သုတေသနနယ်မြေသုံးခုရှိ ဒေသခံလူထုနှင့် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၏ ခံယူချက်များအပေါ် အခြေခံကာ ဤအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လက်ရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်းအလေ့အထများနှင့် ယခင် ဆောင်ရွက်ပုံများကို ဖော်ထုတ်ထားသည်။ ထို့ပြင် မြေယာများ အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးရေး မူဝါဒနှင့် အစီအစဉ်များ အတွက် အချက်အလက်များ ရရှိစေနိုင်ရန် တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများ၏ နယ်မြေတွင် ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ဆက်လက် အသုံးပြုလျက်ရှိသော အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများ နှင့် အလေ့အထများကိုလည်း ရှာဖွေဖော်ထုတ်ထားသည်။ ဤဆန်းစစ် လေ့လာမှု၏ အဓိကကျသောအချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူအများဆုံးရှုံးသွားသော မြေယာများအား ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း သို့ ပြန်လည်ကုစားပေးခြင်းအတွက် စစ်မှန်သောလုပ်ငန်းစဉ်မှာ မည်သို့မည်ပုံ ဖြစ်နိုင် ၍ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်း အလေ့အထများ မည်သို့ ပါဝင် ထည့်သွင်းနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း မေးခွန်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြေယာများ ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးရေး၊ စစ်မှန်သော လုပ်ငန်းစဉ်ကို ထူထောင်ပါက အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး အစဉ်အလာယန္တရားများနှင့် ဩဇာရှိသူများကို ပေါင်းစည်းထည့်သွင်းနိုင်ရန်အတွက် လက်တွေ့ကျသော စွမ်းဆောင်ရည်များ မည်သို့ရှိနေသည်ကို သိနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

ပြည်နယ် နှင့် တိုင်း သုံးခုရှိ ကျေးရွာပေါင်း ၃၁ ရွာတွင် အသေးစိတ်ပြုလုပ်ခဲ့သော အရည်အသွေး ဆိုင်ရာသုတေသန ကိုအခြေခံ၍ မြေယာအသုံးပြုမှုကို ထိမ်းချုပ်စီမံရန်အတွက် ပြည်သူတို့ အသုံးပြုနေသော အစဉ်အလာ ယန္တရား များ၊ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးတွင် အရေးအပါဆုံး ဆောင်ရွက်ပေး နေသူများအကြောင်းနှင့်တကွ ၎င်းတို့နှင့် ပုံမှန်စနစ် များအကြား ဆက်သွယ်မှုအပေါ် နက်နဲသော အမြင်များ ရရှိစေသည်။ ၎င်းတွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်။

- အိုးအိမ်၊ မြေယာ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ (HLP) ကိစ္စ အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းကြရာ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း
- အငြင်းပွားမှုများဖြေရှင်းရန် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ နှင့် အငြင်းပွားသူများအကြား အင်အားဩဇာနှင့် စပ်လျဉ်းသော ဆက်နွယ်မှုကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း
- အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများအပေါ် ပြည်သူတို့၏ သဘောထား အမြင် နှင့် ၎င်းတို့ ထင်မြင်ယူဆသည့် အားသာချက်များနှင့် အခက်အခဲများ
- (နိုင်ငံတော်၏ တရားဝင် ယန္တရားများကို အသုံးပြုရမည့်အစား) အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာယန္တရားများကို မိမိတို့၏ HLP အရေးကိစ္စများအတွက် ပြည်သူတို့ အဘယ်ကြောင့် ရွေးချယ်ကြောင်း ဆန်းစစ် လေ့လာချက်
- အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအလေ့အထများ နှင့် နိုင်ငံတော်၏ တရားဝင် ဥပဒေရေးရာ မူဘောင် များအကြား လက်ရှိဆက်နွယ်မှု နှင့် HLP အငြင်းပွားမှုများတွင် တရားမျှတမှုရှိရေး နှင့် ထိရောက်စွာ ဖြေရှင်းနိုင်ရေးတို့အပေါ် ၎င်း၏ သက်ရောက်မှုများ
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင် ဥပဒေရေးရာမူဘောင်များတွင် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာများနှင့် ဩဇာသက်ရောက်သူများကို မည်သို့ ပေါင်းစည်းထည့်သွင်းနိုင်ပုံ

အငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းရေးအတွက် ထုံးတမ်းအစဉ်လာ နှင့် ပုံမှန် မြေယာဥပဒေနှင့် ယန္တရားများကို အသုံးပြုမှုမှာ သုတေသန ပြုလုပ်ခဲ့သည့် နယ်မြေများအကြား ကွာခြားမှု ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် ထို နယ်မြေများတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် သုတေသနက ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်လာ ယန္တရားများ၏ အရေးပါမှုနှင့် မြေယာဥပဒေများ နှင့် ဩဇာရှိသူများကို အသိအမှတ်ပြုနိုင်ရန်အတွက် ပိုမို၍ ပြောင်းလဲပြင်ဆင်လွယ်သော မူဝါဒများ လိုအပ်ကြောင်းတို့ကို ထုတ် ဖော်ပြပါသည်။

အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း

မြန် မာနိုင်ငံရှိ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သော နယ်မြေအားလုံးတွင် ဖြေဆိုသူများက မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ကျေးရွာ အဆင့် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရန် ပိုမို လိုလားကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ရပ်ရွာလူထုအတွင်း အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း၏ အဓိက ရည်မှန်းချက်သည် ကျေးရွာ သို့မဟုတ် မျိုးနွယ်စုများ၏ ညီညွတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းရေးမှာ အငြင်းပွားသူများအပြင် ပိုမို ကျယ်ပြန့်သော လူထုအတွက် ပါ ဖြစ်ပွားပါကလည်း ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အခြေခံလေ့ရှိသည်။ သုတေသနတွင် ပါဝင်ခဲ့သော ရပ်ရွာ ပြည်သူ တို့သည် တစ်ဦးချင်း၊ မိသားစုများ၊ မိသားစုအများအပြား၊ အိမ်နီးချင်းများ သို့မဟုတ် မိမိတို့ရပ်ရွာထဲမှ အခြားသူများ ပါဝင်နိုင်သည့် အငြင်းပွားမှု မှန်သမျှကို ရှောင်ရှားရန် ကြိုးစားကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မည်သည့်အငြင်းပွားမှု မဆို ခုံသမာဓိဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးတွင် ဖြေရှင်းပေးမည့် အစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများ အပေါ်ထားရှိသည့် ရပ်ရွာလူထုမှ ယုံကြည်မှုအတိုင်းအတာ၏ အကြောင်းရင်းများသည် သုတေသနပြုသည့် နယ်ပယ် အတွင်း တူညီကြသည်။ ထိုအကြောင်းအရင်းများမှာ-

သုတေသနက တွေ့ရှိရသည်မှာ ရပ်ရွာလူထုအဆင့်တွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပွားမှုနည်းပါးသည်။ သို့သော် ဖြစ်ပွားပါက ညှိနှိုင်းပေးမှု သို့မဟုတ် ဓလေ့ထုံးတမ်း ဆုံးဖြတ်ပေးမှုတို့ဖြင့် အလွတ်သဘော ဦးစွာဖြေရှင်းလေ့ရှိသည်။ ကျေးရွာ အဆင့်တွင် ဖြေရှင်းမှုယန္တရားမှာ ကျေးရွာခေါင်းဆောင် (သူကြီး) သို့မဟုတ် လူထုက ယုံကြည်မှု အရှိဆုံး နှင့် ဩဇာအရှိဆုံး ရွာသူကြီး စသည့် အစဉ်အလာခေါင်းဆောင်က အများဆုံး ဦးဆောင်လေ့ရှိသည်။ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများအပေါ်ထားရှိသည့် လူထု၏ ယုံကြည်မှု အတိုင်းအတာအား ပံ့ပိုးပေး သည့် အကြောင်းပြချက်များမှာ အောက်ပါတို့ဖြစ်သည်။

- (၁) **မြန်ဆန်မှု** - (အငြင်းပွားသူများ နှင့် ဩဇာသက်ရောက်သူများ) အဖွဲ့အားလုံးမှာ အပြင်လူများထက် အရေး ကိစ္စများအပေါ် ပိုမို သိရှိကြသဖြင့် အငြင်းပွားမှုများကို ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ခုံသမာဓိနည်းဖြင့်အသုံးပြု ဖြေရှင်းခြင်းဖြင့် ပိုမိုမြန်ဆန်နိုင်သည်။ ကြားဝင်ညှိနှိုင်းမှုနှင့် ခုံသမာဓိနည်းလမ်းများဖြင့် ဖြေရှင်းမှုတို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် နှင့် သုံးသပ်ကောက်ချက်ချရန်အတွက် အချိန်ယူမှု လျော့နည်းသည်။
- (၂) **ယုံကြည်မှု** - သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့်နေရာအများတွင် လူထုသည် GORUM နှင့် ၎င်း၏ ပြန်လည်အစားထိုး ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း ယန္တရားများအပေါ် ယုံကြည်မှုနည်းပါးသည်။
- (၃) **ငွေရေးကြေးရေး** - အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အခြေခံအားဖြင့် ငွေကြေးပေးရခြင်း မရှိပါ။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ပုံမှန်စနစ် အသုံးပြုပါက ကုန်ကျစရိတ်များ ရှိလာမည်။ (လာဘ်ငွေ၊ အခကြေးငွေ)
- (၄) **ကြောက်ရွံ့မှု နည်းပါးခြင်း** - ဖွဲ့စည်းပုံအရ အတားအဆီးများမှာ ပုံမှန် အာဏာပိုင်များနှင့် ဆက်သွယ်မှုကို သမိုင်းစဉ်တလျောက် အဟန့်အတားဖြစ်စေခဲ့သည်။ (မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင် ဘာသာစကားဖြစ်သော) မြန်မာဘာသာထက် အမိတိုင်းရင်းသားဘာသာကိုသာ ပြောဆိုနိုင်ခြင်း၊ မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများနှင့် နီးကပ်မှု နှင့် ပုံမှန်ဥပဒေများကို သိရှိမှု နည်းခြင်းတို့အားလုံးက ပုံမှန် မြေယာနှင့်သက်ဆိုင်သော တာဝန်ရှိသူ များထံ လက်လှမ်းမီရန် ကျေးရွာသားတို့အတွက် အကန့်အသတ် ဖြစ်စေသည်။

• ကရင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှ စပါးခင်းဖြတ်၍ အိမ်ပြန်နေပုံ၊ ကျောက်ကြီးမြို့နယ်၊ ပဲခူးတိုင်း •

(၅) **အသက်မွေးလုပ်ငန်းများ ဆိုင်းငံ့ရမှု မရှိခြင်း** - အငြင်းပွားမှုများကို ထုံးတမ်းအစဉ်လာအရ ဖြေရှင်းခြင်းက အငြင်းပွားသူများအား ဆက်လက်အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်စေပြီး အသက်မွေးမှုအတွက် ရှာဖွေနိုင်စေသည်။ အခြားနည်းလမ်းတွင် လယ်သမားများသည် အခြားကျေးရွာရှိ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး (VTA) ထံ သို့မဟုတ် မြို့နယ်အဆင့်ရှိ လယ်ယာမြေစီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ (ABSF) များထံ သွားရောက်ရန် လိုအပ်နိုင်သည်။ ဤသည်မှာ အချိန် ရော ငွေပါ ကုန်စေသည်။

ထိုအချက်များနှင့်တကွ အစဉ်အလာဩဇာရှိသူများမှာ ကျေးရွာ စိုက်ပျိုးသူလူထု၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးပြုခွင့်များအပေါ် နက်နဲစွာ သိနားလည်ကြောင်း ယူဆခံယူမှုတို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်မှုမှာ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရာဖြစ်နေလေ့ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ အများအားဖြင့် ရပ်ရွာအတွင်း ညီညွတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းပေး၍ သာတူညီမျှမှုရှိသည့် ရလဒ်များကို ပေးနိုင်သည်ဟုလည်း ရှုမြင်ကြသည်။

သုတေသနက ကျေးရွာအဆင့် အငြင်းပွားမှုများကို ကြားဝင်ဖြေရှင်းရန် VTA ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ လတ်တလော နှစ်များအတွင်း သိသာစွာ တိုးတက်လာကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ စိုက်ပျိုးသူ လူထုသည် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စု ABSF များ၏ ဥက္ကဋ္ဌများဖြစ်သည့် VTA များအား မြေယာ အငြင်းပွားမှုများကို ကြားဝင်ကူညီဖြေရှင်းရန် ကြောင်းကျိုးသင့်သော တာဝန်ရှိသူများအဖြစ် ယခု အခါ စဉ်းစားကြသည်။ VTA များသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကတည်းက လယ်သမားများ ကျယ်ပြန့်စွာ လက်ခံလာကြသော GORUM ၏ လယ်ယာမြေဥပဒေ အရ မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း နှင့် မြေယာ အသုံးပြုခွင့်လက်မှတ် (LUC)¹ များ ထုတ်ပေးရာတွင် ကူညီပေးရန် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်ရသူ များလည်း ဖြစ်သည်။

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် နယ်မြေ သုံးခုလုံးတွင် စိုက်ပျိုးသူလူထုသည် LUC များကို သိသာစွာ ရယူလာကြသည်။ ဤသည်မှာ အကောင်း နှင့် အဆိုး သက်ရောက်မှု နှစ်မျိုးလုံး ရှိစေသည်။ အကောင်းဘက်အနေနှင့် လယ်သမား မြေယာ အသုံးပြုမှု လုံခြုံ စိတ်ချရရေးအပေါ် ထပ်ဆောင်း၍ အထောက်အထား ရှိလာစေသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုးဘက် အနေနှင့် အကတိ လိုက်စားခြင်း နှင့် LUC များကို မမှန်မကန် အသုံးချခြင်းတို့ကြောင့် မမျှတမှုများ ဖြစ်စေခြင်း၊ နယ်နိမိတ်များ ကို ကောင်းစွာသတ်မှတ်၍ မြေပုံဆွဲမှုမရှိခြင်း၊ မူလအသုံးပြုနေသူထံမှ မြေကို တရားမဝင်ရယူသူအား LUC ထုတ်ပေးခြင်း တို့ကြောင့် အချို့လယ်သမားများကို HLP အခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးစေခဲ့ခြင်းတို့ရှိသည်။

¹ လယ်ယာမြေဥပဒေ ၂၀၁၂၊ အခန်း ၂၊ ၄၂

မြေယာအမည်ပေါက်ခွင့်မှာ ပြည်သူတို့၏ HLP အခွင့်အရေးကို လုံခြုံစိတ်ချမှုပေးနိုင်သည့် အလားအလာ ရှိသော်လည်း ၎င်းသည် မြေသိမ်းယူမှုများကို တရားဝင် ဖြစ်သွားစေနိုင်ခြေလည်း ရှိသည်။ မြေယာများအား တရားဝင် စီမံခန့်ခွဲမှုမှာ အင်အားကြီး နှင့် အာဏာရှိသူများ၏ လက်တွင် စုဝေး ရောက်ရှိနေသောကြောင့် မြေယာအမည်ပေါက်ခြင်းကို တရားဝင်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် မြေ သိမ်းယူမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသော အခြေအနေလည်းရှိသည်။

VTA များသည် အငြင်းပွားမှုများကို အကြံဉာဏ်ပေးခြင်းဖြင့် အလွတ်သဘော ဖြေရှင်းပေးနိုင်သလို GORUM အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးယန္တရား ABSF ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေနှင့် ပုံမှန် ဖြေရှင်းနည်း ဖြင့်လည်း ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်။ ပုံမှန် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းသို့ အကူးအပြောင်းကြောင့် VTA များ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် အင်အားကြီးမှုကို နယ်မြေအားလုံးတွင် သိသာစွာ တိုးတက်စေခဲ့ပြီး၊ တဖက်မှာတော့ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်လာခေါင်းဆောင်များ၏ မြေယာကိစ္စ ဆောင်ရွက်ပေး ခြင်းကဏ္ဍမှာ လျော့ကျလာပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်လာကြီးမှုများမှာ မိမိတို့၏ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး တာဝန်အချို့ကို VTA များထံ စတင်လွှဲအပ်လာကြသည်။ VTA များကို ကျေးရွာ နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အဆင့်တွင် အငြင်းပွားသူများ လိုက်နာရမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုပေးရန် အခွင့်အာဏာရှိသော ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည့်သူများအဖြစ် ရှုမြင်လာကြသည့် ရပ်ရွာလူထုများ ပိုမို များပြားလာသည်။

မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း ယန္တရားများ

ယ ခင် သုတေသနများက မြေယာများနှင့် ပတ်သက်သော ပဋိပက္ခများမှာ လက်ရှိကာလအတွင်း မြန်မာ ကျေးလက်လူထု ရင်ဆိုင်နေရသည့် အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။² ယခုအခါတွင်လည်း ဤအစီရင်ခံစာအတွက် ကရင်ပြည်နယ်၊ ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ပိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် စစ်တပ်အုပ်ချုပ်မှု၏ ဆက်နွယ်ဆက်ခံသူများက မည်သို့ ဆက်လက်၍ လုပ်ဆောင်နေကြပြီး လူထု၏ အိုးအိမ်၊ မြေယာနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ(HLP) ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများအပေါ် စိန်ခေါ်မှု ဖြစ်စေသည်ကို အလားတူ ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိရသည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲ ဖြစ်လာခဲ့သော်လည်း လူထု အများအပြားအဖို့ မိမိတို့၏ HLP အခွင့်အရေးများ ရရှိရေးတွင် အရေးပါသော ဖွဲ့စည်းမှုဆိုင်ရာ အတားအဆီးများကို ဆက်လက်ရင်ဆိုင်နေကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေအသုံးပြုခွင့် နှင့် အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း အလေ့အထများအား အသိအမှတ်ပြုရန် ပြဌာန်းချက်များကို အားပေးခြင်းမှာ ပဋိပက္ခကြောင့် သက်ရောက်ခံခဲ့ရသော လူထုအတွက် မြေအသုံးပြုမှုနှင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုအပေါ် အပြုသဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများ ရရှိရန် အလားအလာ ရှိပေသည်။ မြေယာဥပဒေအသစ်များမှာ ပဋိပက္ခမရှိဘဲ အခြေကျနေသည့် နယ်မြေများတွင် အမည်ပေါက်ခွင့်ကို ရရှိစေပြီး လုံခြုံစိတ်ချရမှု ပေးနိုင်သော်လည်း မျိုးနွယ်စုဒေသများနှင့် အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခဒေသများတွင် ထိုဥပဒေများက မြေသိမ်းယူမှုများကို အားပေးပြီး မြေသိမ်းယူမှုများ ဖြစ်နိုင်ရန် ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။

စစ်အစိုးရလက်ထက်အတွင်း ဆယ်စုနှစ်များစွာ ဖြစ်ပွားခဲ့သော အကြီးစား မြေသိမ်းယူသည့် အမှုကိစ္စများမှာ များပြား လှပြီး ဖြေရှင်းခြင်း မပြုနိုင်သေးပါ။ သာမန်လယ်သမားများအဖို့ မြေသိမ်းယူ ခံရခြင်းများမှာ အသက်မွေးလုပ်ငန်း ဆုံးရှုံးကြ ရသည့်အတွက် အခြားကိစ္စများထက် ပိုမို၍ အရေး တကြီး ဖြစ်စေသည်။ သို့ရာတွင် မြေသိမ်းမှုကြောင့် ထိခိုက်ခံရသည့် လူထုမှာ မြေယာအငြင်းပွား မှုကို ဖြေရှင်းရန်နှင့် မြေယာအမည်ပေါက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များကို စီမံခန့်ခွဲရန် တာဝန်ရှိ သည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အာဏာပိုင်များအပေါ် ယုံကြည်မှုနည်းပါးသည်။

² Human Rights Watch. ၂၀၁၈။ 'ကျွန်ုပ်တို့၏ မြေအတွက် ဘာမှ မရှိပါ' - မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေသိမ်းယူမှုများကြောင့် လယ်သမားများအပေါ် သက်ရောက်မှု (ဘန်ကောက်- HRW); ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု၊ ၂၀၁၅ ၊ ပြောဆိုရုံဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်နိုင်မည်လဲ။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် ဒေသခံတို့၏ တုံ့ပြန်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု); Kapoor, M., Soe, N. N., & Viswanathan, V. ၂၀၁၈။ Midcourse Manoeuvres: မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝ သယံဇာတ ပဋိပက္ခအတွက် လူထုအခြေပြု မဟာဗျူဟာများ နှင့် ဂုဏ်ထူးများ (New Delhi. Centre for Policy Research (CPR) and Namati).

လယ်သမားများနှင့် အင်အားကြီးမားသည့် အပြင်လူများအကြား (အများအားဖြင့် တရားမဝင် မြေလုယူသူများ) အငြင်းပွားရာတွင် စစ်တပ် သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီစသည်တို့အား တရားမဝင် သိမ်းယူသည့်မြေကို ပြန်ပေးရန် သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေးရန်အတွက် တွန်းအားပေးနိုင်ရန် လိုအပ်သည့် ခိုင်မာသောအင်အားမှာ အစဉ်အလာဩဇာရှိသူများနှင့် VTA များအနက် မည်သူတွင်မှ ရှိမနေဟု လူထုအနေနှင့် ရှုမြင်ကြသည်။ တရားမဝင် မြေသိမ်းခံရသူများက GORUM ၏ လက်ရှိဥပဒေများ နှင့် ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး အစီအမံများအရ မြေပြန်ရရန် တက်ကြွစွာ အားထုတ်နေကြသော်လည်း မြေလုယူခံရမှုများမှာ မဖြေရှင်းနိုင်သေးဘဲရှိနေကာ လယ်သမားများမှာ တရားမမှုတမှုကို လက်လှမ်း မီရရှိရန် အလွန်အမင်း ငြင်းဆန်ခံနေရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိ မြေယာပြန်လည်ပေးအပ်ရေး အစီအမံများ တိုးတက်မှု မရရှိခြင်းကြောင့် ဒေသခံ လယ်သမားများအဖို့ အင်အားကင်းမဲ့မှုနှင့် နစ်နာ မှုကို နက်ရှိုင်းစွာ ခံစားရစေသည်။

အပြီးသပ် သုံးသပ်ချက် နှင့် အကြံပြုချက်များ

အိုး အိမ်၊ မြေယာနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တို့တွင် အရေးအပါဆုံး ဗဟိုချက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တွေ့မြင်ရမည့် စစ်မှန်၍ သာတူညီမျှမှုရှိသော မြေယာပြန်လည်ပေးအပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ အတိုင်းအတာမှာ ဒေသခံလူထု၏ လိုအပ်ချက်များကို ပါဝင်ထည့်သွင်းပြီး တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့် ဒေသအလိုက် အုပ်ချုပ်စီမံမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ တည်ဆောက်နိုင်မှုအပေါ် များစွာ တည်မီနေပါသည်။ နယ်မြေသုံးခုတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော သုတေသနကို အခြေခံ၍ ဤအစီရင်ခံစာက အောက်ပါတို့ကို ထောက်ခံအကြံပြုပါသည်။

၀. ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုအလေ့အထများကိုဥပဒေပြုခြင်းဖြင့် အသိအမှတ်ပြုရန်

မြန် မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံအဆင့် မြေယာအသုံးပြုမှု မူဝါဒသစ်ကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လက အတည်ပြုခဲ့သည်။ ဤမူဝါဒက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာအခွင့်အရေးများ၊ မြေယာများ ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်း နှင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်စေမှုတို့မှာ အရေးကြီးကြောင်း အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။ ဤမူဝါဒသစ်မှာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင် ဘုံမြေ အခွင့်အရေးများ နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများနှင့်အညီ ကာကွယ်ပေးရန် အလားအလာ ရှိသော်လည်း ထိုမူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်မှုမှာ မျှော်မှန်းထားသည်ထက် နောက်ကျခဲ့ပေသည်။

GORUMသည် ၂၀၁၈ခုနှစ်ပြည်ထောင်စုမြေယာအသုံးပြုမှုမူဝါဒနှင့် VFV ဥပဒေပြင်ဆင်ချက်များဖြင့်လတ်တလောကာလတွင် အစဉ်အလာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိ အမှတ်ပြုသည့် အပြုသဘောဆောင်သော အားထုတ်မှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ VFV ဥပဒေ ပြင် ဆင်ချက်သည် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အစဉ်အလာ အလေ့အထများကို ဥပဒေအရ ပထမဆုံး မြင်သာစွာ အသိအမှတ်ပြုမှုအဖြစ် မှတ်သားနိုင်သည်။³ ထိုခြေလှမ်းများကို အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်း အပါအဝင် အစဉ်အလာအလေ့အထများအတွက် HLP အခွင့်အရေးများအား အပြည့်အဝ ကာကွယ်ပေးကြောင်းသေချာစေရန် အခြေခံ၍ တည်ဆောက်သင့်သည်။ ထိုရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မြောက်စေရန်မြေလှမ်းများတွင် မြေယာဥပဒေများနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ၌ ရှင်းလင်းမြင်သာသော ဥပဒေဆိုင်ရာ အသိအမှတ်ပြုမှု ပါဝင်သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် -

- (က) ၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေ နှင့် ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားချက်များတွင် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးခြင်း အပါအဝင် အစဉ်အလာ စိုက်ပျိုးရေး အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုရန် နှင့် အစဉ်အလာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လတ်တလော ၂၀၁၂ ခုနှစ် VFV ဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်အား ရှင်းလင်းဖော်ပြရန်

³ ဤသည်မှာ အပြုသဘောဆောင်သော မြေလှမ်းဖြစ်သည်။ သို့သော် တရားဝင် အမျိုးအစားသတ်မှတ်သည့် နယ်မြေများ နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက် တာဝန်ရှိသူများက မည်သို့ ကာကွယ်မည် စသည်တို့အတွက် နောက်ထပ် ရှင်းလင်း ချက်ကို မလွဲမသွေ လိုအပ်သည်။

- (ခ) ၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် VFV ဥပဒေတို့တွင် အစဉ်အလာ မြေ အသုံးပြုခွင့် အစီအစဉ် (အများပိုင်သုံးမြေ အသုံးပြုခွင့်) ကို အသိအမှတ်ပြုရန်
- (ဂ) ABSF, VFV ကော်မတီ နှင့် ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် (ကိုယ်စား လှယ် ရွေးချယ်မှုဖြင့်) အစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများ၏ ပါဝင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုရန်

စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့်ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီများတွင် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းကို သေချာစေရန် ရပ်ရွာလူထု၏ သမိုင်းကြောင်းနှင့် ဆက်နွယ်မှုများကို အကောင်းဆုံး သိရှိသည့် အစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများအား ပုံမှန် မြေယာအရေးကိစ္စ ယန္တရားများတွင် ပြောရေး ဆိုခွင့်ပေးကြောင်း သေချာစေရန်လိုအပ်သည်။ VTA များကလည်း ကျေးရွာအဆင့်တွင် လက် တွေ့ မြေအသုံးပြုမှုကို သိရှိအတည်ပြုနိုင်ရန် အစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများ၏ အကြံဉာဏ်ကို ရယူ သင့်သည်။ ထို့ပြင် ထို အလေ့အထများကို တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုသင့်သည်။

၂. အငြင်းပွားမှုများအား ပူးပေါင်းပါဝင်ဖြေရှင်းရေး

၂.၁ လေ့လာမှုအတွက် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့သည့် လူထုမှာ ကျေးရွာအဆင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်း ရာတွင် GORUM ယန္တရားများထက် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများ၏ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး အလေ့အထများကို ပိုမိုလိုလားကြောင်း တညီတညွတ်တည်း ဖော်ပြကြသည်။ ထို့ပြင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာမှုက တွေ့ရှိရသည်မှာ ကျေးရွာအတွင်း အငြင်းပွားမှုများတွင် အငြင်းပွားသူများသည် ညှိနှိုင်းမှု များတွင် မှုတနိုင်စေရန် အင်အားဩဇာ ညီမျှမှုရှိခြင်းကို လိုလားတတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အငြင်းပွားမှုကို အစဉ်အလာ ဖြေရှင်း နည်းနှင့် တူညီမှုအချို့ ရှိနေသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး (CDR) အလေ့အထ အချို့သည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းနည်း၏ အားသာချက်များပေါ်တွင် တည်ဆောက်ရန် အလားအလာ ရှိသည်ဟု မြင်တွေ့ရသည်။ ထိုအားသာချက်များမှာ တတိယအဖွဲ့၏ ကူညီမှုဖြင့် တရားဝင် ဆုံးဖြတ်ချက်သို့ ရောက်ရှိ နိုင်ခြင်း၊ မြန်ဆန်မှုရှိ၍ လုပ်ငန်း စဉ်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်နည်းခြင်း နှင့် ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ညီညွတ်မှုကို ပြည့်မြောက် စေနိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ဝေဖန်ချက်အနေနှင့် အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လူ့ အခွင့်အရေးစံနှုန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို သိမှတ်ရန် အရေးကြီးသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများနှင့် ရပ်ရွာလူထုတို့အား အငြင်း ပွားမှုဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းများ ပါဝင်သော CDR သင်တန်းများပေးမည့် အစီအစဉ်တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ရှိတတ်သော ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အလေ့အထများအား လူ့အခွင့်အရေး အခြေခံသည့် နည်းလမ်းများနှင့် ကိုက်ညီလာစေရန် ဒီဇိုင်း ဆွဲသင့်သည်။

၃. ပြန်လည်အစားထိုး ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း

၃.၁ ဓလေ့ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ယန္တရားများက လုံလောက်စွာ ဦးတည်ဖြေရှင်းပေးနိုင်သည့် ကျေးရွာ နှင့် ကျေးရွာ အုပ်စု အဆင့် ပြည်သူလူထု အကြား အငြင်းပွားမှုများထက် ပိုလွန်သောနှစ်နာမှုအဖြစ် တရားမဝင် မြေသိမ်းမှုများမှာ ဖြေဆို သူအားလုံးအဖို့ အကြီးဆုံးနှင့် အထိခိုက်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်နေသေးကြောင်း သုတေသနက ဖော်ပြသည်။ CDR သင်တန်းက ကျေးရွာတွင်း နှစ်နာမှုများအတွက် ရှင်သန်လျက် ရှိနေသေးသော ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းကို အားပေးနိုင်သော်လည်း ကျယ်ပြန့်မှုပြားသော တရားမဝင် မြေသိမ်းယူမှုများအပေါ် တုံ့ပြန် ဖြေရှင်း၍ HLP ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ပြန်လည် ပေးအပ်နိုင်ရန်မှာ တစ်နိုင်ငံလုံးအနေနှင့် အဖွဲ့အစည်းလိုက် လုပ်ဆောင် နိုင်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

တရားမျှတမှုကို ပြည့်မြောက်စေလိုပါက သမိုင်းစဉ်တစ်လျောက် နှင့် လက်ရှိ တရားမဝင်မြေသိမ်းမှု ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှန်တကယ် ပြန်လည်ပေးအပ်နိုင်သော ဥပဒေများနှင့် ယန္တရားများကို လိုအပ်ပေ

သည်။ ထိုအစီအမံများကို အမျိုးသား မြေယာအသုံးပြုမှု မူဝါဒ (NLUP) နှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော်သင့်ပြီး လက်ရှိ မူကြမ်းရေးဆွဲနေသော အမျိုးသား မြေယာဥပဒေတွင် ဦးတည်ထည့်သွင်းသင့်သည်။ ထိုဥပဒေမှာ ပြည်တွင်းနေရပ် စွန့်ခွာ ရမှုများအတွက် ကုလသမဂ္ဂ၏ လမ်းညွှန်ချက်များ၊ နှင့် Pinheiro သဘောတရားများ⁴ နှင့်အညီ ရေးဆွဲနေခြင်းဖြစ်သည်။

NLUP က ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် ရှင်းလင်းသော ကတိကဝတ်ကို ပြဌာန်း ထားသည်။ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေးဥပဒေ နှင့် ယန္တရားများကို အောက်ပါပြဌာန်းချက်များ ပါဝင်သည့် ထို ကတိကဝတ်ပေါ်တွင် အခြေပြု၍ တည်ဆောက်သင့်ပါသည်။

- (IDP များနှင့် ဒုက္ခသည်များ အပါအဝင်) HLP ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ဥပဒေအရ မဟုတ်ဘဲ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသူ မည်သူမဆို ပြန်လည်ပေးအပ်မှု ရရှိရန် ပြည်တွင်းဥပဒေများတွင် မပါရှိခဲ့သည့် အခွင့်အရေးကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။
- ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် မဖြစ်နိုင်သည့်ကိစ္စများတွင် ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း သို့မဟုတ် လျော်ကြေး ပေးခြင်းအတွက် ဥပဒေက ညှိနှိုင်းပေးသင့်သည်။
- မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု တောင်းဆိုခြင်းအတွက် ရှင်းလင်းသော တာဝန်နှင့်အပ်ခံယူမှု၊ ဆုံးဖြတ်ခွင့်အာဏာနှင့် တောင်းဆိုရန်လုပ်ငန်းစဉ်တို့ ပါရှိသော လွတ်လပ်သည့် ကြားနာစစ်ဆေးမှု အဖွဲ့ကို ဖန်တီးထူထောင်ခြင်း

စစ်မှန်သော ပြန်လည်ပေးအပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်မှာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်ဘုံမြေများကို ယခင်က သိမ်းယူ ခဲ့ခြင်းကြောင့် ထိခိုက်ခဲ့ရသူများကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုသင့်သည်။ မြန်မာအစိုးရနှင့် EAO များသည် အနာဂါတ်တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်ဘုံမြေများကို ရယူလိုသည့် မည်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံချက်မဆို ထိခိုက်ခံရမည့် ရပ်ရွာလူထုအား ကြိုတင်အသိပေးပြီး လွတ်လပ်စွာပေးသော သဘောတူညီချက်ကို ရရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း သေချာစေ သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ဒေသခံ များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေးရန် ညှိနှိုင်းကြိုးပမ်းခြင်း၊ ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုကို တိုးတက် စေခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့မှာ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးဆောင်စီမံချက်တိုင်း၏ လိုအပ်သည့် အခြေအနေတစ်ခု ဖြစ်သင့်သည်။ မူဝါဒများက အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများ၊ အပြန်အလှန် ပြောဆိုမှုများ နှင့် လူထုတွေ့ဆုံပွဲများတွင် ဒေသခံလူထု၏ ပါဝင်မှုကို ပံ့ပိုးပေးပြီး တိုက်တွန်းအားပေးသင့်သည်။

၄. သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်း၊ အသိပညာပေးခြင်း နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

ထု တေသနက ဖော်ပြသည်မှာ ရပ်ရွာလူထုအားလုံး၏ HLP အခွင့်အရေးများကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ကာကွယ်ပေးနိုင် ရန်အတွက် အသိပညာ နှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည့်သူများ လက်လှမ်းမီရရှိနိုင်မှုကို တိုးမြှင့်ပေးရန် ပူးပေါင်း အားထုတ်မှု လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် မျိုးနွယ်စု လူနည်းစုများ၏ HLP အခွင့်အရေးများကို လူများစုများနှင့် တန်းတူညီမျှစွာ ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ကူညီပေးနိုင်ရန် NLUP အကြောင်း အသိပညာများကို မြန်မာ ဘာသာအပြင် အခြား ဘာသာစကားများဖြင့် ရရှိ၊ ရယူနိုင်ကြစေရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သည်။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရများ၊ ပုံမှန် မြေယာအဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ဥပဒေရေးရာ အကူအညီပေးရေး တာဝန်ရှိသူများသည် မြေယာ ဥပဒေနှင့် မူဝါဒများ နှင့်ဆိုင်သည့် အချက်အလက်များကို ဖြန့်ဝေပေးရန် တာဝန်သတ်မှတ်ခံယူမှု ရှိ သင့်သည်။

သတင်းအချက်အလက်များမှာ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး (VTA) များမှတစ်ဆင့် အောက်သို့ စီးဆင်းရာတွင် လူထု အများမှာ အသိပေးမှု မရရှိဘဲ ရှိတတ်သည်။ မြေယာဥပဒေများနှင့်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အသိပညာ များကို ဗဟိုမှ အင်အားကြီးထရိုသည့် ဒေသအာဏာပိုင်များ ၏လက်တွင် ထိန်းချုပ်ထားခြင်းမှာ လူထုအား မြေလုယူ ခံရစေမည့် အန္တရာယ်ရှိစေသည်။

⁴ ကုလသမဂ္ဂ၊ လူသားချင်းစာနာမှု ကိစ္စရပ်များ ညှိနှိုင်းရေးရုံး၊ ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာရမှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်သဘော တရားများ၊ ၂၂ ဇူလိုင် ၁၉၉၈၊ ကုလသမဂ္ဂ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီ၊ ဒုက္ခသည်များနှင့် ပြည်တွင်းနေရပ် စွန့်ခွာ ရသူများ နေရပ်ပြန်သည့်အခြေအနေတွင် အိုးအိမ်နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး၊ အထူး သတင်းထောက်၏ နောက်ဆုံး အစီရင်ခံစာ၊ Paulo Sérgio Pinheiro: ဒုက္ခသည်များ နှင့် ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာရသူများအား အိုးအိမ်နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး သဘောတရား၊ ၂၈ ဇွန် ၂၀၀၅ E/CN.4/Sub.2/2005/17. (E/CN.4/Sub.2/ 2005/17/Add.1 ကိုလည်း ကြည့်ပါ။)

အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ ကို မြှင့်တင်ခြင်း

အ စိုးရနှင့် EAO များမှ တာဝန်ရှိသူများ စုပေါင်း၍ အလှူရှင်များ၏ ပံ့ပိုးမှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ရန်ပုံငွေများကို HLP အခွင့်အရေးများအတွက် ဆောင်ရွက်နေကြသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပညာပေးခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် ရှင်းလင်းတင်ပြ အရေးဆိုခြင်း လုပ်ငန်းများသို့ ဦးတည်ပေးအပ်သင့်သည်။ ထိုသို့သော အဖွဲ့အစည်းအများအပြားမှာ ရပ်ရွာလူထုအား HLP အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်နိုင်ကြစေရန်အတွက် မြေယာဥပဒေ နှင့် မူဝါဒများကို သိရှိနားလည်စေရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်စွမ်းရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်းအား သိသာထင်ရှားစွာ ဆောင်ရွက်နေကြသည်။ လက်ရှိ မြေယာ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ ကုန်ကျစရိတ်များပြားနိုင်ပြီး အငြင်းပွားသူများအဖို့ နောက်ထပ် အကြွေးများတင်နိုင်စေသောကြောင့် ရန်ပုံငွေများကို ဥပဒေရေးရာ အကူအညီပေးရေး (paralegal) အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အထူးသဖြင့် ဦးတည် ပေးအပ်သင့်သည်။ လက်ရှိစနစ်မှာ အဂတိလိုက်စားမှုများ ရှိနိုင်ပြီး မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ပါဝင်သည့် အောက်ခြေအဆင့် တာဝန်ရှိသူများအား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု မရှိသောကြောင့် ထိုရပ်ရွာလူထု အဖွဲ့အစည်းများ၏ အားသာချက်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တို့ကို မြှင့်တင်ပေးရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ် သည်။ ဤသည်မှာ အစိုးရအာဏာပိုင်များအပေါ် ယုံကြည်မှုနည်းပါးပြီး ဥပဒေစိုးမိုးမှု အားနည်းနေသေးသည့် ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသောဒေသများမှ ရပ်ရွာလူထုအတွက် အထူးသဖြင့် အရေးကြီးသည်။

G. HLP တွင် ကျားမရေးရာ တန်းတူညီမျှမှုကို တိုးတက်စေခြင်း

ပုံ မှန်နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုများတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ခြင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိကကျသော အရေးကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများအတွက် မြေယာအခွင့်အရေးများနှင့် အမည်ပေါက်မှုတို့ကို စိတ်ချလုံခြုံစေခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးက ကျားမ တန်းတူညီမျှမှု မရှိခြင်း နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ လိုအပ်ချက်များကို ဦးတည်ဖြေရှင်းနိုင်ပေမည်။ CEDAW ၏ အပိုဒ် ၁-၄၊ ၇ နှင့် ၈ တို့နှင့် CEDAW အထွေထွေ ထောက်ခံအကြံပြုချက် ၅၊ ၂၃ နှင့် ၂၅ တို့အရ မြန်မာအစိုးရနှင့် EAO များ နှစ်ရပ်လုံးသည် မြေယာအသုံးပြုမှုကို စီမံခန့်ခွဲရာ တွင် ကျားမတန်းတူညီမျှ မရှိခြင်း အတွက် ပိုမိုဆိုင်ရာသော ခြေလှမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ သို့မှသာ အမျိုးသမီး များအဖို့ မိမိတို့၏ အခွင့်အရေးများကို တောင်းဆိုနိုင်ရန် တရားမျှတမှုရှိသော ဝန်းကျင်အခြေအနေ ရရှိနိုင်ပေမည်။ ထိုခြေလှမ်းများတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည်။

- ၁. LUC ကို အမျိုးသမီးများ သီးခြားဖြစ်စေ၊ ပူးတွဲဖြစ်စေ မှတ်ပုံတင်နိုင်ခွင့်ကို ရှင်းလင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုခြင်း
- ၂. GORUM မြေယာအုပ်ချုပ်စီမံမှုအဖွဲ့များတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်ကြောင်း သေချာစေခြင်း

နိဂုံးချုပ် သုံးသပ်ချက်

ဤ အစီရင်ခံစာသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ HLP အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သော အရေးကိစ္စများအတွက် ဆောင်ရွက်နေကြသူများ နှင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအတွက် တန်ဖိုးရှိသောရင်းမြစ်ဖြစ်စေရန် မျှော်လင့်ပါသည်။ မြေယာအငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းသည့် ယန္တရားများနှင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ပုံတို့အပေါ် နက်နဲသော သိနားလည်မှုကို တည်ဆောက်ခြင်းမှာ စစ်မှန်သော ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ရန် အခြေခံလိုအပ်ချက် ဖြစ်ပေသည်။ မြေယာအငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းသည့် ယန္တရားများအကြောင်း သုတေသနပြုလုပ်ခြင်းက ပြည်သူများနှင့် မြေယာတို့ ဆက်နွယ်ပုံနှင့် မြေယာမူဝါဒသစ်က ထိုဆက်နွယ်မှုအပေါ် မည်သို့ သက်ရောက်နိုင်ပုံတို့ကို ပိုမိုနားလည်စေရန် ကူညီနိုင်သည်။ ဤသည်မှာ လုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်၏ နောက်ဆက်တွဲသက်ရောက်မှုများကို ဆက်လက်ရင်ဆိုင်ကြံ့တွေနေရပြီး မိမိတို့၏ မြေယာနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာများကို ပြန်ရနိုင်ရန် တရားဥပဒေလမ်းကြောင်းများနှင့် အကူအညီများ လိုအပ်နေသည့် ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံရသူ လူထုအတွက် အထူးသဖြင့် အရေးကြီးပါသည်။

ဤလေ့လာမှုမှာ ပဋိပက္ခအလွန် ဒေသများရှိ လူနည်းစု မျိုးနွယ်စု ကျေးလက်ပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့် မူဝါဒရေးရာ မူဘောင်များ၊ ဥပဒေများ၊ ခိုင်မာသော အစီအစဉ်နှင့် လုပ်ငန်းများ ဖော်ဆောင်မှု တို့ကို ပံ့ပိုးပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ လူနည်းစု မျိုးနွယ်စုဝင် လူထုများအနေနှင့် မိမိတို့၏ HLP အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ရာတွင် တွေ့ကြုံနေကျဖြစ်သည့် လက်တွေ့စိန်ခေါ်မှုများကို ဤအစီရင်ခံစာက မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ လေ့လာမှုက ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာဥပဒေများ၊ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများကို ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ နားလည်စေရန် ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် လမ်းကြောင်းများနှင့် စစ်မှန်သော ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ၎င်းတို့ကို ပါဝင်ထည့်သွင်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းများအား အဆိုပြု တင်ပြထားသည်။ HLP အခွင့်အရေး များကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်းမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မျိုးနွယ်စု ပြည်နယ်များတွင် ဖက်ဒရယ် စနစ်အတွက် ညှိနှိုင်းမှုတွင် သော့ချက်ဖြစ်ပါသည်။ အကယ် ၍ အစိုးရသည် ရပ်ရွာလူထုနှင့် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက် လိုပါက ၎င်းတို့၏ မြေယာအခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းမှာ အဓိက ဖြစ်ပေသည်။ မြေယာ အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းပေးသည့် ယန္တရားများကို ပိုမို အသိအမှတ် ပြုခြင်းဖြင့် မူဝါဒချမှတ် သူများနှင့် မြေယာအရေးကိစ္စများကို တက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက်နေသူများအဖို့ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးတွင် ပါဝင် ပတ်သက်နေသူ များအကြား ယုံကြည်မှုများနှင့် မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှုတို့ကို အလွန်လက်တွေ့ကျသော နည်းလမ်းများဖြင့် တည်ဆောက် ရန် အခွင့်အရေး ရှိနေပေသည်။

• အကျဉ်းဦးစီးဌာနမှ သိမ်းဆည်းထားသောလယ်ခင်း၊ ဖားအံမြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ် •

ကျေးဇူးတင်လွှာ

စာရေးသူတို့သည် ကရင်ပြည်နယ်၊ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့မှ ပြည်သူများအား ဤသုတေသနတွင် ၎င်းတို့၏ တက်ကြွသော ပါဝင်မှုနှင့် ကူညီပံ့ပိုးပေးမှုများအတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ ဖြစ်မြောက်စေရန် ကူညီပေးခဲ့သည့် ကွင်းဆင်းသုတေသန လက်ထောက်သုံးဦးကိုလည်း အလွန်ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။ ၎င်းတို့က သုတေသနအတွက် လမ်းညွှန်မှုနှင့် ကျေးရွာရွေးချယ်မှုတို့တွင် အရေးပါသော ကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာကို နော်ဝေနိုင်ငံ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာကောင်စီ (NRC) နှင့် MyJustice အဖွဲ့တို့၏ ဦးဆောင်မှုနှင့် လမ်းညွှန်မှုတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းပြုစုခဲ့ပါသည်။ စာရေးသူတို့သည် အထူးသဖြင့် José María Arraiza, Scott Leckie, Christopher Moore, Swati Mehta, Caitlin Reiger နှင့် ဖော်မြတ်လင်း တို့အား တုံ့ပြန်မှတ်ချက်များပေးခဲ့ခြင်းအတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ABsF	The Administrative Bodies of the Farmland (ABsF) လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့များ
BGF	Border Guard Force နယ်စပ် လုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့များ
CSO	Civil Society Organization အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ
DALMS	Department of Agricultural Land Management and Statistics (formerly SLRD) စိုက်ပျိုးမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန (ယခင် SLRD)
DKBA	Democratic Karen Benevolent Army ဒီမိုကရက်တစ် ကရင်အမျိုးသားစောင့်ရှောက်ရေး တပ်မတော်
DNDP	Danu National Democratic Party ဓန အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ
DNOP	Danu National Organisation Party ဓန အမျိုးသားအဖွဲ့ ပါတီ
DoA	DoA Department of Agriculture စိုက်ပျိုးရေးဌာန
DRD	Department of Rural Development ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာန
EAO	Ethnic Armed Organization လူမျိုးစု လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း
FAB	Farmland Administration Body လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့
GAD	General Administration Department အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန
GORUM	Government of the Republic of the Union of Myanmar ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ
HLP	Housing, Land and Property အိုးအိမ်၊ မြေယာ နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ
IDP	Internally Displaced Person ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရသူများ
INGO	International Non-Governmental Organisation နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း
KNLA	Karen National Liberation Army ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်
KNU	Karen National Union ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး
LUC	LUC Land Use Certificate မြေယာအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ်
MADB	Myanmar Agricultural Development Bank မြန်မာစိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဘဏ်
MAS	Myanmar Agricultural Service (former DoA) မြန်မာ စိုက်ပျိုးရေး ဝန်ဆောင်မှု (ယခင် DoA)
MMK	Myanmar Kyat မြန်မာကျပ်ငွေ
MOECAF	Ministry of Environmental Conservation and Forestry သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး နှင့် သစ်တောဝန်ကြီးဌာန
MONREC	MONREC Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation သဘာဝ သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန
NGO	Non-Governmental Organization အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း
NLD	National League for Democracy အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်
NLUP	National Land Use Policy ပြည်ထောင်စု မြေယာအသုံးပြုမှု မူဝါဒ
NRC	Norwegian Refugee Council နော်ဝေနိုင်ငံ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာကောင်စီ
PNLA	Pa-o National Liberation Organisation ပအိုဝ်း အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့
PNO	Pa-o National Organisation ပအိုဝ်း အမျိုးသားအဖွဲ့
PPF	Protected Public Forest ကာကွယ်ပေးထားသော ပြည်သူပိုင်သစ်တော
RCSS	Restoration Council of Shan State ရှမ်းပြည်နယ် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ကောင်စီ
RF	Reserve Forest ထိန်းသိမ်းသစ်တော

- SAA Self-Administered Area ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသ
- SAZ Self-Administered Zone ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဇုန်
- SLORC State Law and Order Restoration Council နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးနှင့် တရား ဥပဒေစိုးမိုးရေး ကောင်စီ
- SLRD Settlement and Land Records Department ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်း ဦးစီးဌာန
- SPDC State Peace and Development Council ပြည်နယ် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
- SSPP Shan State Progressive Party ရှမ်းပြည်နယ် တိုးတက်ရေးပါတီ
- USDP Union Solidarity and Development Party ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ
- UN United Nations ကုလသမဂ္ဂ
- VFV Virgin, Fallow and Vacant မြေလွတ်၊ မြေလပ် နှင့် မြေရိုင်း
- VTFMC Village-tract Farmland Management Committee ကျေးရွာအုပ်စု လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီ
- VTA Village-tract Administrator ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး

၁. သုတေသနနည်းလမ်း နှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာမှု မူဘောင်

• တောင်ပေါ်သီးနှံများနှင့် သစ်ခွများ ရေနှောစိုက်ပျိုးရေး၊ ရွာငံမြို့၊ ရှမ်းပြည်နယ် •

၁. သုတေသနနည်းလမ်း နှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာမှု မူဘောင်

မြေ ယာ အမည်ပေါက်ပိုင်ဆိုင်မှုကို မည်သို့သတ်မှတ်၍ ခိုင်မာစေပြီး မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို မည်သို့ညှိနှိုင်း၊ ကြားနာ၊ လွှဲပြောင်း၊ ဖြေရှင်းကြပုံများ အပါအဝင် မြေယာနှင့် ပတ်သက်သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အလေ့အထများကို နားလည်နိုင်ရန် လူထုအား အခြေပြု၍ ပူးပေါင်းပါဝင်ကြသည့် သုတေသန နည်းလမ်းကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ သုတေသနက ဤအကြောင်းအရာအတွက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်ရှိအလေ့အထများနှင့်တကွ ယခင် ဆောင်ရွက်မှုများကိုပါ ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် မြေယာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး မူဝါဒနှင့် အစီအစဉ်များအတွက် အချက်အလက်များ ရရှိစေ နိုင်ရန် အမြင်ဖြင့် မျိုးနွယ်စုများ၏ နယ်မြေတွင် ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ဆက်လက်အသုံးပြုလျက် ရှိသော အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးယန္တရားများနှင့် အလေ့အထများကိုလည်း ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပါသည်။

ထိုအတွက် အောက်ပါ အဓိက သုတေသနမေးခွန်းများဖြင့် အချက်အလက်များ ရရှိစေပါသည်။

- ၁. ကရင်ပြည်နယ်၊ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် မြေယာအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးကို ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ အရ မည်သို့ လုပ်ဆောင်နေကြသလဲ။ မည်သူတို့က ဆောင်ရွက်ကြသလဲ။ မည်သို့သော အမှုကိစ္စမျိုးများကို ဖြေရှင်းပေးကြသလဲ။ မည်သည့်နည်းလမ်းများ အသုံးပြုကြသလဲ။ ၎င်းတို့မှာ မျှတမှုရှိပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ကင်းရှင်းပါသလား။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ နှင့် ပုံမှန်စနစ်များအကြား ချိတ်ဆက်မှု ရှိပါသလား။
- ၂. ထိုအလေ့အထများအား လက်လှမ်းမီနိုင်မှု နှင့် အကျိုးကျေးဇူးရရှိမှုတွင် အခြားသူများထက် ပိုမိုလျော့နည်းသော သီးခြားအုပ်စုများ ရှိပါသလား။ အဓိကကျသော အတားအဆီးများ၊ စိန်ခေါ်မှုများမှာ မည်သည်တို့ဖြစ်သလဲ။
- ၃. အလေ့အထများကို နှိုင်းယှဉ်ပါက ၎င်းတို့အနက် မည်သည့်အလေ့အထက တရားမျှတမှုကို လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများနှင့်အညီ လက်လှမ်းမီနိုင်စေရန် အောင်မြင်မှု ရှိပါသလဲ။ (လေး စားမှု၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု နှင့် ကုစားပေးမှု မူဘောင်)
- ၄. CDR စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်မှုက ထိုအလေ့အထများကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် နှင့် တရားမျှတမှုကို လက်လှမ်းမီစေရန် မည်သည့်အခန်းကဏ္ဍမှ လုပ်ဆောင်နိုင်မည်နည်း။

စာရေးသူအဖွဲ့သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇွန်လမှ ဩဂုတ်လအထိ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်း၊ ကရင်ပြည် နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် လယ်သမားများ၊ မြေယာလက်ဝယ်ရှိသူများနှင့် တွေ့ဆုံ၍ သုတေသန ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဒေသတစ်ခုတွင် ကျေးရွာ ၈ ရွာမှ ၁၂ ရွာအထိ သွားရောက်ခဲ့ပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနှင့် အုပ်စုဆွေးနွေးပွဲများကို သုတေသန နယ်မြေမှ ဒေသခံများ၏ နှစ်သက်ရာ ဘာသာစကားဖြင့် စကားပြန်များ အသုံးပြု၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ပမာဘာ သာ၊ ပိုးကရင်၊ စကောကရင် နှင့် ပအိုဝ်းဘာသာစကားများ ပါဝင်သည်။ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းတွင် စကောကရင် နှင့် ပမာဘာသာစကားများဖြင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပြီး ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ရှမ်းဘာသာ စကားဖြင့် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ စာရေးသူတို့သည် ကျေးရွာရွေးချယ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကူညီပေး ကြရန် NRC အဖွဲ့ နှင့် HLP အခွင့်အရေးများအတွက် လုပ်ဆောင်နေသည့် ဒေသခံ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း ကွန်ရက်များ နှစ်မျိုးလုံးနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခဲ့ပါသည်။

သုတေသနနယ်မြေသုံးခုရှိ မြေယာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ယန္တရားများ နှင့် အလေ့အထများ အပေါ် ပြည့်စုံသောအမြင် ရရှိနိုင်စေရန် သုတေသနအဖွဲ့သည် အဓိကအားဖြင့် ဒေသခံ မြေယာလက်ဝယ်ရှိသူများအား တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခြင်းနှင့် အလွတ်သဘော အုပ်စုဆွေးနွေးပွဲတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုဆွေးနွေးမှု အများစုကို ရပ်ရွာလူထု၏ နေအိမ်များ သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးများ၊ ဘုရားကျောင်းခန်းမများ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ နှင့် အခြား လူထုစုဝေးရာ နေရာများအပါအဝင် ကျေးရွာ၏ အများဆိုင်သောနေရာများတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ပါဝင်ဖြေဆိုခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော မလိုလားသည့် နောက်ဆက်တွဲဖြစ်ရပ်များ သို့မဟုတ် လက်တုံ့ပြန်မှုများကို ကာကွယ်နိုင်ရန်ဤလေ့လာမှုတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများနှင့် သွားရောက်ခဲ့သည့်ကျေးရွာများကိုဖော်ထုတ်သိရှိနိုင်မည့် အချက်အလက်များအား ဖယ်ထုတ်ထားပါသည်။ သုတေသန၏ရည်ရွယ်ချက်၊ မိမိသဘောဆန္ဒဖြင့်သာ ပါဝင်နိုင်သော သဘာဝ နှင့် အချက်အလက်များ ကောက်ယူပုံ၊ အသုံးပြုပုံတို့ကို ဤလေ့လာမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့သူအားလုံးအား အသိပေးခဲ့ သည်။ ပါဝင်ခဲ့သူအားလုံးက နှုတ်အားဖြင့် သဘောတူခွင့်ပြုချက် ပေးခဲ့သည်။

၂. ခန့်မှန်းချက်များ နှင့် ကန့်သတ်ချက်များ

ခန့်မှန်းချက်များ နှင့် အဓိက အယူအဆများ

'ခလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ' မြေ ('Customary' Land)

လေ့ လာမူအချို့က 'ခလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေ' ကို အမည်ပေါက်ပိုင်ဆိုင်သူ မရှိသောမြေဟု အဓိပ္ပာယ် သတ်မှတ်သည်။^၅ ဤလေ့လာမှု၏ သုတေသီများကမူ အမည်ပေါက်ပိုင်ဆိုင်သူရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည် ဖြစ်စေ အချိန်ကာလ ကြာမြင့်စွာ ဘိုးဘွားအစဉ်အဆက် နေထိုင်အသုံးပြုလာခဲ့သည့် မြေအားလုံးကို 'ခလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာ မြေ' ဟု အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်သည်။ ဤသည်မှာ သုတေသနတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ အမြင်နှင့်လည်း ကိုက်ညီသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အမည်ပေါက်သည် ဖြစ်စေ၊ မပေါက်သည်ဖြစ်စေ မျိုးဆက် တစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ အလွန်တူညီသော အလေ့အထများဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ခလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေ (Customary Communal Land)

ကျေး ရွာနှင့် နီးသောနေရာတွင် တစ်ရွာလုံးက စီမံထိန်းချုပ်၍ အများပိုင်ပစ္စည်းဟု ယူဆသောမြေ အချို့ ရှိသည်။ ဥပမာ အချို့သောရွာများတွင် အများပိုင် သစ်တောနယ်မြေများမှာ အလွန် စနစ်ကျပြီး ကျေးရွာသားများ အတွက် ဆက်ခံမှုစနစ်ဖြင့် မျှတစွာ ဝေငှပေးသည်။ သို့ရာတွင် အခြားနေရာ များတွင်မူ နီးကပ်သော သစ် တောများသည် လူထုအတွက် လုံလောက်စွာ ကြီးမား၍ နယ်နိမိတ် များအတွင်းသို့ လွတ်လပ်စွာ သွားလာနိုင်သည်။ ထိုသို့ သော အခြေအနေများတွင် နယ်နိမိတ်မှာ ပြည်သူတို့က 'ရှင်းလင်းထားသော' မြေကို အခြေပြုသည်။^၆ လွတ်ထားသော မြေ သို့မဟုတ် ရှင်းလင်းမထားသောမြေကို အများက ထင်းရှာရန်ဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်လွတ်ကျောင်းရန်ဖြစ်စေ အသုံးပြုနိုင်သည်။

သွားရောက်ခဲ့သည့် သုတေသနနယ်မြေများတွင် ထိုသို့အသုံးပြုနိုင်သည့် ခလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင် မြေများမှာ စစ်အစိုးရ လက်ထက်က ကျယ်ပြန့်သော မြေသိမ်းယူမှုများကြောင့် လျော့နည်းလာခဲ့သည်။

^၅ ဥပမာအဖြစ် လေ့လာရန် - Andersen, K. E. ၂၀၁၆။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း (ဗီယင်ကျန်း၊ မဲခေါင်ဒေသ မြေယာ စီမံ အုပ်ချုပ်မှု)
^၆ သစ်တောနယ်မြေတွင် နေရာတစ်ခုအား 'ရှင်းလင်းခြင်း' ဆိုသည်မှာ ပေါက်ရောက်နေသော နှင့် စိုက်ထားသော သစ်ပင်၊ ဝါးပင်၊ ဟင်းရွက်ဟင်းသီးပင်များကို ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းထားခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေး (Customary Dispute Resolution)

ဤ အစီရင်ခံစာတွင် 'အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေး' ဆိုသည်မှာ ပါဝင်ဖြေဆိုသူ များက မိမိတို့၏ ကျေးရွာ သို့မဟုတ် ရပ်ရွာလူထုအတွင်း အငြင်းပွားမှုများကို ဦးတည်ဖြေရှင်းရာတွင် အသုံးပြု သည့် အလေ့အထများကို ရည်ညွှန်းသည်။ ထိုအလေ့အထများကို အမျိုးမျိုး ခြားနားသော၊ ခက်ခဲသော ကိစ္စများအတွက် အသုံးပြုသော်လည်း ဤအစီရင်ခံစာ ဦးတည်ချက်မှာ မြေယာ နှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စများဖြစ်သည်။

အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေးတွင် အသုံးပြုသော လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ ကျေးရွာ တစ်ရွာနှင့် တစ်ရွာ သို့မဟုတ် မျိုးနွယ်စုလူထုများအကြား ခြားနားသည်။ ၎င်းတို့တွင် အငြင်းပွားသူများအကြား အလွတ်သဘော တိုက်ရိုက်ပြောဆိုခြင်း သို့မဟုတ် ညှိနှိုင်းခြင်းကဲ့သို့ အကူအညီ မပါသော အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးမှ တတိယအဖွဲ့၏ အကူအညီပါဝင်သော ပုံစံအမျိုးမျိုးအထိ ကွဲပြားမှုများရှိသည်။ တတိယအဖွဲ့၏ အကူအညီမှာ အလွန်အလွတ် သဘော ဆန်နိုင်ပြီး အခြေခံအားဖြင့် အငြင်းပွားသူတစ်ဦးနှင့် အငြင်းပွားမှုတွင် တိုက်ရိုက်မပါဝင်သည့် အခြား လေးစားယုံကြည် ရသူတစ်ဦးတို့အကြား နားထောင်ခြင်း နှင့် စကားပြောဆိုခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေတွင် တတိယအဖွဲ့ သည် နားထောင်သူ သို့မဟုတ် အငြင်းပွားသူအနေနှင့် ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် မည်သို့ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ကို အကြံပြုခြင်းသာ ဖြစ်နိုင်သည်။ သူတို့က အကြံဉာဏ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ဖြေရှင်းမှုကို ထောက်ခံ ပေးခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရာတွင် အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် မှာ အငြင်းပွားသည့်အဖွဲ့ များအတွက် အားလုံးသဘောတူညီသည့် ဆုံးဖြတ်ချက် ရရှိရန် ဖြစ်သည်။ ဖြေရှင်းမှုကို ရရှိသည့် အခါ သို့မဟုတ် အငြင်းပွားသည့်အဖွဲ့ အားလုံးအတွက် လက်ခံနိုင်၊ အဆင်ပြေနိုင် သို့မဟုတ် အနည်းဆုံး ဆန့်ကျင်ခြင်း မရှိသည့် သဘောတူညီချက်ကို တည်ဆောက်နိုင်သည့်အခါ အားလုံးသဘောတူညီခြင်းသို့ ရောက်ရှိမည်။ အားလုံး သဘောတူညီမှုမှာ အပြန်အလှန် သဘောတူညီချက် သို့မဟုတ် အငြင်းပွားသည့်အဖွဲ့များအကြား သဘောတူညီချက် (သို့မဟုတ်) တတိယအဖွဲ့ သို့မဟုတ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော လူထု၏ အကြံပြုချက် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ထိုသူတို့က မိမိသဘောဆန္ဒအရ လက်ခံခြင်းဖြင့် ရောက်ရှိနိုင်မည်။

အထက်ပါ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်များ နှင့် အယူအဆများအပြင် အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော အဓိကကျသည့် အသုံး အနှုန်းများကို နားလည်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

ဇယား ၁ - အဓိကကျသော အသုံးအနှုန်းများ

အများပိုင်မြေ	ရပ်ရွာလူထုတစ်ရပ်လုံးက ပိုင်ဆိုင် အသုံးပြုသောမြေ
အများပိုင်မြေ	ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူး၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင် (သူကြီး)၊ ရွာ လူကြီးများ နှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်သည်။
EAO အုပ်ချုပ်ရေး	မျိုးနွယ်စုလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများက ထူထောင်ထားသောအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေစနစ် သို့မဟုတ် စင်ပိုင် ဥပဒေစနစ်နှင့် အဖွဲ့အစည်းကို အခြေခံခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ EAO ယန္တရားများမှာ ပုံစံအမျိုးမျိုးကွဲပြားနိုင်ပြီး ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများ နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင် ပြဌာန်းဥပဒေများ နှင့် တရားရုံးများ ပါဝင်နိုင်သည်။
မြေယာအသုံးပြုခွင့် လက်မှတ် LUC	လယ်ယာမြေ အသုံးပြုခွင့်အား အသိအမှတ်ပြု၍ မှတ်ပုံတင်ရန် အတွက် အခြေအနေကိုလိုက်၍ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့များက မြေယာအသုံးပြုခွင့် လက်မှတ်ကို ထုတ်ပေးသည်။
တောင်ယာ	မြေမြင့်တွင် စိုက်ပျိုးခြင်း (အမြဲ သို့မဟုတ် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။)
ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ	ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးခြင်း - ကျယ်ပြန့်သောမြေပေါ်တွင် မြေဩဇာ ပြန်လည် ဖြစ်ထွန်းရန်အတွက် အချို့နေရာများကို ချန်လှပ်၍ သီးနှံများကို အလှည့်ဖြင့် စိုက်ပျိုးသည့်အလေ့အထ

• ကျွန်းသစ်တော၊ လွိုင်လင်မြို့၊ ရှမ်းပြည်နယ် •

အခွင့်အလမ်းများ

ဤ လေ့လာမှု၏ သုတေသန နယ်မြေများနှင့် သုတေသီများမှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းနိုင်ခဲ့သည့် ပြည်သူများမှာထိုသူ တို့က ဒေသခံ CSO များ၊ NRC အဖွဲ့များနှင့် ဆက်နွယ်မှုအပေါ် ယုံကြည်ကိုးစားခြင်းက သိသာစွာ သက်ရောက်မှုရှိသော အချက်ဖြစ်သည်။ အဖွဲ့များ ကျေးရွာများသို့ ရောက်ရှိနိုင်မှု မှာ တစ်ခါတရံ သုတေသန လက်ထောက်များနှင့် အချိတ်အဆက်ရှိမှုအပေါ် တည်မီနေခဲ့သည်။ ဦးတည်သည့် ရပ်ရွာလူထုနှင့် ၎င်းတို့၏ ဆက်နွယ်မှုက လုံခြုံစိတ်ချရစွာ ရောက်ရှိနိုင်ရန် ကူညီပေးသည်။

သုတေသီများသည် သုတေသနလက်ထောက်များ နှင့် စကားပြန်များကို သုတေသနပြုလုပ်မည့် ရပ်ရွာနှင့် နီးစပ်စွာ ချိတ်ဆက်မှုရှိသူများကို တမင် ရှာဖွေခဲ့သည်။ မြန်မာအစိုးရ သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာ EAO နှင့် ပတ်သက်မှုမရှိဘဲ ထိုနယ်မြေမှ ပြည်သူများနှင့် နီးကပ်စွာ အလုပ်လုပ်ဖူးသူများ ဖြစ်ရန်မှာလည်း သုတေသန၏ မှန်ကန်ခိုင်မာမှုအတွက် အရေးကြီးပေသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ ယုံကြည်မှုကိုတည်ဆောက်နိုင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့အနေနှင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးအကြောင်း ပွင့်လင်းစွာ ပြောဆိုနိုင်ရာတွင် စိတ်ချယုံကြည်မှုရှိစေရန်အတွက် ရပ်ရွာပြည်သူတို့၏အမြင်တွင် မေ့မိဌာန်ကျသည်ဟု ယူဆသူတို့ထံမှ အကူအညီကို ယူရန်မှာ အရေးကြီးပေသည်။

ကန့်သတ်ချက်များ

သုတေသနနေရာများ နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများ

ဤ အစီရင်ခံစာအတွက် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် သုတေသနကို ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်း တို့တွင် နေထိုင်သည့် ပြည်သူအားလုံး၏ အတွေ့အကြုံဖြစ်သည်ဟု စဉ်းစားရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဤသည်မှာ ဦးတည် လေ့လာခဲ့သည့် နယ်မြေများမှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများနှင့် အုပ်စု များ၏ အမြင်နှင့် နားလည်သဘောပေါက်မှုများကိုသာ ထင်ဟပ်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာအစိုးရ၊ EAO များ၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများ နှင့် လုံခြုံရေးအခြေအနေတို့၏ ထိရလွယ်မှု အခြေအနေအရ သုတေသနအဖွဲ့သည် ခွင့်ပြုသော ပထဝီဒေသများကိုသာ သွားရောက်နိုင် သည်။ မြန်မာအစိုးရနှင့် EAO များအကြား ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေသော ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များ ရှိသော်လည်း အစိုးရ နှင့် EAO တို့မှ ခရီးသွားလာမှုကို ကန့်သတ်ခြင်းနှင့် အချို့နယ်မြေများတွင် လတ်တလော တိုက်ခိုက်မှုများ ရှိခြင်း တို့ကြောင့် EAO ထိန်းချုပ်သည့်နယ်မြေများသို့ သုတေသီများ သွားရောက်ရန် ခက်ခဲပေသည်။ ထို့ပြင် သုတေသီအဖွဲ့သည် ရောနှောနေသော အုပ်ချုပ်မှုရှိသည့် နယ်မြေများသို့ သွားရောက်ရန် ပို၍ တားဆီးကန့်သတ်မှု ရှိပေသည်။

နောက်ထပ်အတားအဆီးမှာ သုတေသန ဆောင်ရွက်ချိန်သည် မိုးရာသီ ဖြစ်နေသည်။ ပိုမို ဝေးလံစွာ ကွင်းဆင်းရန်မှာ ဝေးလံဒေသ ကျေးရွာများ၏ လမ်းဆိုးသော အခြေအနေကြောင့် မြင့်မားသော တောင်တန်းများကို မတက်ရောက်နိုင်ဘဲ အဟန့်အတား ဖြစ်စေသည်။⁷ ထို့ပြင် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ဆောင်ချိန်တွင် ကွင်းဆင်းသုတေသနကို ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် လယ်သမား အများအပြား မှာ ကွင်းထဲတွင် အလုပ်များနေကြပြီး သုတေသနအဖွဲ့က တွေ့ဆုံနိုင်သူ နည်းပါးစေခဲ့သည်။

အထက်ပါ ကန့်သတ်ချက်များက ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး အလေ့အထ များအကြောင်း အချက်အလက်ကောက်ယူရာတွင် သိသာစွာ သက်ရောက်စေခဲ့သည်။ သုတေသနကို ပိုမို လွယ်ကူစွာ သွားရောက်နိုင်သည့်နေရာများတွင်သာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သဖြင့် GORUM လွှမ်းမိုးမှု အားနည်းသော ပိုမို ဝေးလံသည့်နေရာများ၊ တောင်ပေါ်မြေမြင့် စိုက်ပျိုးရေးဒေသများတွင် ပိုမိုခိုင်မာသော ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အလေ့အထများမှာ တွေ့ရနိုင်ခြေ ရှိပေသည်။

⁷ ၂၀၁၇ ဇူလိုင် နှင့် ဩဂုတ်လများ၌ ကရင်ပြည်နယ် နှင့် ပဲခူးတိုင်း သိသာများပြားသော ရေကြီးရေလျှံမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့၍ သုတေသန၏ ပထဝီဒေသ လွှမ်းခြုံမှုအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိခဲ့သည်။

၃. နောက်ခံအကြောင်း - စီမံအုပ်ချုပ်မှု ဖွဲ့စည်းပုံကို ခြုံငုံဖော်ပြချက်

လတ် တလော နှစ်ကာလများအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဥပဒေရေးရာ ပြင်ဆင်ချက်အမျိုးမျိုးက မြေယာများအပေါ် စူးစိုက်ဦးတည်ချက် အသစ်များ ရှိလာစေသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် မတ်လတွင် GORUM က အမျိုးသား မြေယာအသုံးပြုမှု မူဝါဒအသစ် (NLUP) ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍ ပြည်ထောင်စု မြေအသုံးပြုမှု ကောင်စီနှင့် ကော်မတီများကို (NLUP ကို အခြေခံ၍) ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အမျိုးသား မြေယာဥပဒေမှာ မူကြမ်းရေးဆွဲနေပြီး မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း များ စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ မြေယာသိမ်းယူမှု အက်ဥပဒေ ပြင်ဆင်ပြုစုခြင်း မှာလည်း မူကြမ်းအဆင့် ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျေးလက်ပြည်သူများအတွက် မြေယာ၏ အရေးကြီးပုံကို ကောင်းစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး ဖြစ်သဖြင့် ထိုဥပဒေရေးရာ အပြောင်းအလဲများမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျေးလက်မှ လယ်ယာစိုက်ပျိုးသူလူထုအား များစွာ သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိပေသည်။

ကျေးလက်လူထု နှင့် မြေယာအသုံးပြုမှု စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ်၌ ၎င်းတို့၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းတို့အပေါ် သိသာစွာနိမ့်ချ ထားသော လက်ရှိမြေယာဥပဒေများ၏ လစ်ဟာချက်များစွာနှင့် ပတ်သက်၍ လတ်တလောနှစ်များအတွင်းကြီးမား ကျယ်ပြန့်သည့် သုတေသနကို ဆောင်ရွက်ထားသည်။^၉ ဤအစီရင်ခံစာမှာ ပြည်နယ်၊ တိုင်း သုံးခုတွင် မြေယာ အငြင်းပွားမှု များအား ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းပုံများကို နှိုင်းယှဉ်ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းဖြင့် ထိုသုတေသန အပေါ် တွင် ဖြည့်ဆည်းတည်ဆောက် ရန်ဖြစ်သည်။ အစီရင်ခံစာက ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ထိုအလေ့အထများကို အသုံးပြုနေသည့် အတိုင်းအတာ (အသုံးပြုနေသလား?)၊ အောင်မြင်မှုများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ထိုအလေ့အထများအပေါ် ရပ်ရွာလူထု၏ ခံယူချက်တို့ကို ခြုံငုံဖော်ပြရန် ရည်ရွယ်သည်။ အစီရင်ခံစာသည် ကာလကြာရှည်စွာ ရှိနေခဲ့သော မြေသိမ်းယူသည့် အမှု ကိစ္စများကို ဦးတည်ဖြေရှင်းရာ၌ ထိုစနစ်များ၏ သက်ရောက်မှုကိုလည်း ဆန်းစစ်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ ထို့ပြင် ပုံမှန် ဥပဒေ စနစ်တွင် ၎င်း၏ ကိုယ်စားပြုပုံကိုလည်း ဆန်းစစ်ရန် ဖြစ်သည်။

အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေး (Customary Dispute Resolution)

မြန် မာနိုင်ငံရှိ မြေယာအသုံးပြုမှုကို ထိန်းချုပ်စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် ပုံမှန်ဥပဒေစနစ်ကို လတ်တလောနှစ်များ အတွင်း ကျယ်ပြန့်စွာ လေ့လာထားခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။^{၁၀} ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများ နှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးတို့ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထိုစနစ်၏ လစ်ဟာ ချက်များကို အကျဉ်းချုံးဖော်ပြခြင်းမှလွဲ၍ ဤနေရာတွင် နောက်ထပ် အကျယ်ဖော်ပြရန် မလိုအပ်ပါ။

^၉ လေ့လာရန် - Displacement Solutions နှင့် နော်ဝေနိုင်ငံ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ ကောင်စီ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြန်လည်ပေးအပ်မှုများ - အိုးအိမ်၊ မြေယာ နှင့် ဥစ္စာပစ္စည်းများ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး အစီအစဉ်မှတစ်ဆင့် ရေရှည် တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး နှင့် စီးပွားရေး တိုးတက်အောင်မြင်မှုများ တည်ဆောက်ခြင်း မတ် ၂၀၁၇ ; Displacement Solutions နော်ဝေနိုင်ငံ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ ကောင်စီ ၊ ၂၀၁၇၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အိုးအိမ်၊ မြေယာနှင့် ဥစ္စာပစ္စည်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ တောင်းဆိုရန် မိတ်ဆက်လမ်းညွှန် မတ် ၂၀၁၇ ; Displacement Solutions. ၂၀၁၃ - HLP လစ်ဟာမှုကို ဆက်သွယ်ခြင်း - ငြိမ်းချမ်းရေး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးချိန် နှင့် ဒုက္ခသည်/ IDP များ နေရပ်ပြန်သည့် နောက်ခံအခြေအနေတို့တွင် အိုးအိမ်၊ မြေယာ နှင့် ဥစ္စာပစ္စည်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများအတွက် ထိရောက်စွာ ဦးတည်ဖြေရှင်းပေးရန် လိုအပ်မှု ၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ မျိုးနွယ်စုများမှ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူများနှင့် နိုင်ငံတကာ အသိုက်အဝန်းသို့ ကနဦး ထောက်ခံအကြံပြုချက် ဇွန် ၂၀၁၃

^{၁၀} ဥပမာ အဖြစ် လေ့လာရန် - EarthRights International. ၂၀၁၈၊ ၂၀၁၂ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေ ကို ပြင်ဆင်ရန် အဆိုပြုချက်များ ; Kapoor, M., Soe, N. N., & Viswanathan, V. ၂၀၁၈. Midcourse Manoeuvres: မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝ သယံဇာတ ပဋိပက္ခအတွက် လူထုအခြေပြု မဟာဗျူဟာများ နှင့် ကုစားမှုများ (New Delhi. Centre for Policy Research (CPR) and Namati); Human Rights Watch. ၂၀၁၆ ၊ လယ်သမား များသည် ရာဇဝတ်သားများ ဖြစ်နေရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ မြေသိမ်းယူမှုများ (ဘန်ကောက် - HRW); စားပွဲရိက္ခာလုံလုံမှု လုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ မြေယာအခြေခံအုပ်စု (မြေယာမကျိုင်းအဖွဲ့)၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဥပဒေရေးရာ နှင့် မူဝါဒ မူဘောင်များအား လတ်တလော အတည်ပြု ပြဌာန်းသည့် လယ်ယာမြေဥပဒေ နှင့် မြေလွတ်မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေများက တိုးတက်စေမှုကို ဥပဒေရေးရာဖြင့် ဆန်းစစ်ခြင်း- နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၂ ; Transnational Institute and Burma Centrum Nederland, Access Denied: မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာအခွင့်အရေးနှင့် လူမျိုးစု ပဋိပက္ခများ ၊ Burma Policy Briefing Nr 11, မေ ၂၀၁၃

မြေယာအသုံးပြုမှုအတွက် လက်ရှိ အရေးအကြီးဆုံး ဥပဒေများကို အောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားသည်။¹⁰

ဥပဒေများ	ပြဌာန်းချက်	အားနည်းချက်များ
လယ်ယာမြေ ဥပဒေ ၂၀၁၂	လယ်သမားများအား လယ်ယာမြေအမျိုးအစား အမျိုးမျိုးကို မြေအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ် (LUC) ဖြင့် အသိအမှတ်ပြု မှတ်တမ်းတင်ကာ လွှဲပြောင်းခွင့်ရှိသော အသုံးပြုခွင့်ကို လျှောက်ထား ရယူရန် ခွင့်ပြုသည်။ လယ်သမားများသည် LUC ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် သတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာရမည်။	မြေလွတ်အဖြစ် ထားခွင့်မရှိခြင်း ¹¹ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကိုအသိအမှတ်မပြုခြင်း အများစုပေါင်းပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်မပြုခြင်း ရပ်ရွာမှ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးဆောင်ရွက်သူများကို တရားဝင် အသိအမှတ် မပြုခြင်း စီမံအုပ်ချုပ်မှု၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို တရားဥပဒေအရ ပြန်လည်စစ်ဆေးခြင်းကို တားမြစ်သည်။ ¹²
မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ ၂၀၁၂	စွန့်ပစ်ထားသော သို့မဟုတ် အသုံးမပြုခဲ့ဖူးသေးသော မြေကို VFV အဖြစ် တောင်းဆိုပြီး အချို့သော သတ်မှတ်ချက်များဖြင့် အသုံးပြုရန် ခွင့်ပေးထားသည်။	ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စနစ်တွင် အသုံးပြုသော မြေလွတ်ကို VFV အဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး အသုံးပြုခွင့်ကို အခြားသူအား ပေးလိုက်နိုင်သည်။ (အထူးသဖြင့် ကုမ္ပဏီများ) ၂၀၁၈ ခုနှစ် ပြင်ဆင်ချက်တွင်ဥပဒေပြင်ဆင်ပြီး ၆ လအတွင်း VFV မြေကို မှတ်ပုံမတင်ဘဲ အသုံးပြုပါက လယ်သမားများအား ပြင်းထန်သော အရေးယူမှု ပြုလုပ်ရန် ထည့်သွင်းထားသည်။ ¹³

¹¹ လယ်ယာမြေ ဥပဒေ ၂၀၁၂၊ အခန်း ၄၊ ပုဒ်မ ၁၂(၅)၊ ပုဒ်မ ၁၇(ခ) တို့တွင် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးအတွက် တာဝန်ခံယူမှုများကို ဖော်ပြထားသည်။ ပုဒ်မ ၂၅(ဂ) တွင် နိုင်ငံတော်အဆင့် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုကို အယူခံခွင့် မရှိဟု သတ်မှတ်ထားသည်။

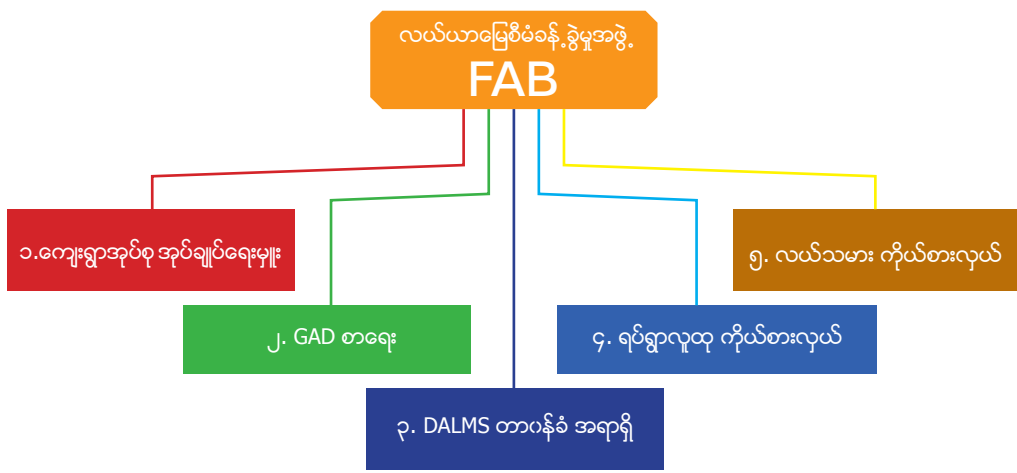
¹² လယ်ယာမြေဥပဒေ ၂၀၁၂၊ အခန်း ၄၊ ပုဒ်မ ၁၃

¹³ VFV ဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်အသစ်၏ တရားဝင်မဟုတ်သော ဘာသာပြန်အရ VFV ဥပဒေသည် အောက်ပါ မြေ အမျိုးအစားများကို စီမံခန့်ခွဲရန် မဟုတ်ကြောင်း ဖော်ပြသည့် အပိုဒ်သစ် ၃၀ ပါရှိမည်ဟု ဆိုသည်။ က) လက်ရှိဥပဒေ နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ တောင်ယာလုပ်ကိုင်ခွင့် ပေးထားသော မြေများ၊ ခ) ဒေသခံ မျိုးနွယ်စုများ၏ ယဉ်ကျေးမှု နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းစနစ်များအရ သတ်မှတ်ထားသောမြေများ၊ ဂ) လက်ရှိအချိန်တွင် ဒေသခံ မျိုးနွယ်စုများ ဘာသာရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးတို့အတွက် အသုံးပြုနေသောမြေများ၊ အကယ်၍ တိကျမှန်ကန်သော ဘာသာပြန်ဖြစ်ပါက ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိ အမှတ်ပြုခြင်းမှာ အပြုသဘောဆောင်သောမြေလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုပြဌာန်းချက်များသည် စိတ်ပူနှစ်စေသော အခြားပြဌာန်းချက် အသစ်များ ဥပမာ ၂၂(ခ) (၁ နှင့် ၂) နှင့် မည်သို့ ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မည်မှာ မရှင်းလင်းပေ။ ထိုပြဌာန်းချက်များမှာ VFV မြေကို ၆ လအတွင်း မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်ပြီး မတင်ပါက နှင်ထုတ်ခြင်း နှင့် ရာဇဝတ် ကြောင်းအရ စွဲဆိုခံရနိုင်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အဆိုပြုထားသော ပြင်ဆင်ချက် ၂၇(ခ) သည် (ရည်ရွယ်ချက်မရှိဘဲ လုပ်ဆောင်မိခြင်း ဖြစ်နိုင်သော်လည်း) VFV မြေကို ကျူးကျော်မှုအတွက် တိကျသောပြစ်ချက် သတ်မှတ်ထား၍ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုအထိ ဖြစ်စေနိုင်သည်။

ဗဟိုအဆင့်တွင် အခြေပြုကာ ကျေးရွာအုပ်စု အဆင့်အထိ ပြန့်ပွားသွားသော စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ များက ထိုဥပဒေများကို တစ်ဆင့်ခံ နည်းဥပဒေများမှတစ်ဆင့် အကောင်အထည်ဖော် စီမံအုပ်ချုပ် ကြသည်။

ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်တွင် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် မြေယာအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်း နှစ်ခုလုံးအတွက် တာဝန်ရှိသူမှာ ကျေးရွာအုပ်စု မြေယာကော်မတီဖြစ်သည်။ ကော်မတီ အဖွဲ့ဝင်များတွင် ကျေးရွာ အုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး¹⁴၊ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန စာရေး၊ လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှု စာရင်းအင်းဌာနမှ အရာရှိတစ်ဦး နှင့် ဒေသခံလယ်သမားများနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော လူထုထဲမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးစီ တို့ ပါဝင်သည်။

ထို တူညီသောအဖွဲ့ဝင် ၅ ဦးပါဝင်သည့် ဤကော်မတီသည် မြေယာအရေးကိစ္စများနှင့် အငြင်းပွားမှုများအတွက် ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိသော ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့အစည်း (၃) ရပ်အတွက် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင် ကိုယ်စားပြု တာဝန်ယူရပေသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်း (၃) ရပ်မှာ လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၊ မြေလွတ်မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှု ဗဟိုကော်မတီ နှင့် လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများ သိမ်းဆည်းခံရမှုများ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ဗဟိုကော်မတီတို့ ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာအုပ်စု အဆင့်ရှိ လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၏ ဖွဲ့စည်းပုံကို အောက်ပါပုံဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ (ဤ လေ့လာမှုတွင် အရေးအကြီးဆုံးအဆင့် ဖြစ်သည်။)

၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြေ ဥပဒေ နှင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေ တို့က စိုက်ပျိုးမြေများအတွက် အငြင်းပွားမှုများကိုဖြေရှင်းရန်တာဝန်များနှင့်အပ်ထားသည်။¹⁵ လယ်ယာမြေဥပဒေမှာ ABSF မှချမှတ်သောဆုံးဖြတ်ချက် အပေါ် အယူခံဝင်ခြင်းများကို ကျေးရွာအုပ်စု အဆင့်မှာ မြို့နယ်၊ ခရိုင် နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်အထိ ခွင့်ပြုထားသည်။ ထို့နောက်တွင် အပြီးသတ်၌ စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို တရားဥပဒေအရ ကြီးကြပ်ဆန်းစစ်နိုင်ရန် နောက်ထပ် အယူ ခံခြင်းကို ခွင့်ပြုမထားခြင်းမှာ အထူးသဖြင့် ပူပန်စေသောအချက်ဖြစ်သည်။

လယ်ယာမြေဥပဒေ၏ အပြီးသတ်အပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော်အဆင့် ABSF က မြေယာအငြင်းပွားမှု တစ်ခုအတွက် ဆုံးဖြတ်ပြီးပါက လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့သို့ အယူခံခွင့်မရှိကြောင်း ဖော်ပြသတ်မှတ်ထားသည်။¹⁶ ထိုအပြီး သတ်အပိုင်းမှာ အကြောင်းရင်းအချို့ကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် မကိုက်ညီဘဲ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး နှင့် ဆန့်ကျင်နေသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ နိုင်ငံသား များ၏ အချို့အခွင့်အရေးများကို အာမခံပေးထားသော အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် သက်ဆိုင်ရာ အပိုင်း (၃) ခုပါရှိသည်။

¹⁵ လယ်ယာမြေဥပဒေ ၂၀၁၂၊ အခန်း ၄၊ ပုဒ်မ ၁၂(ဈ)၊ ပုဒ်မ ၁၇(ခ)၊ VFA ဥပဒေ ၂၀၁၂ ပုဒ်မ ၂၅(က)၊
¹⁶ လယ်ယာမြေဥပဒေ ၂၀၁၂၊ ၂၅ (ဂ)

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ

<p>အပိုဒ် ၁၁ (က)</p>	<p>အချုပ်အချာအာဏာတွင် အဖွဲ့အစည်း (၃) ရပ်ရှိသည်။ ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ နှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာတို့ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့မှာ ဖြစ်နိုင်သရွေ့ သီးခြားစီ ဖြစ်ရမည်။ ၎င်းတို့အကြား အပြန်အလှန် ထိမ်းချုပ်၊ စစ်ဆေး၍ ထိမ်းညှိပေးရမည်။</p>
<p>အပိုဒ် ၁၉</p>	<p>တရားစီရင်ရေး သဘောတရားအဖြစ် အောက်ပါတို့ကို သတ်မှတ်ဖော်ပြသည်။</p> <ul style="list-style-type: none"> (က) တရားစီရင်မှုကို ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်ရမည်။ (ခ) ဥပဒေမှ တားမြစ်ထားသည့်ကိစ္စမှတစ်ပါး တရားစီရင်မှုကို တရားရုံးတွင် ပွင့်လင်းစွာ ဆောင်ရွက်ရမည်။ (ဂ) အမှုကိစ္စတိုင်းတွင် ခုခံကာကွယ်ပိုင်ခွင့် နှင့် ဥပဒေအရ အယူခံပိုင်ခွင့်တို့ကို အာမခံပေးရမည်။
<p>အပိုဒ် ၃၈၁</p>	<p>အောက်ပါ အခြေအနေများနှင့် အချိန်များမှလွဲ၍ နိုင်ငံသားများ၏ နစ်နာမှုများကို သင့်လျော်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် ဥပဒေအရ ဖြေရှင်းခွင့်အား တားဆီးပိတ်ပင်ခြင်း မပြုရပါ။</p> <ul style="list-style-type: none"> (က) နိုင်ငံရပ်ခြားမှ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်နေချိန် (ခ) သူပုန်ထနေချိန် (ဂ) အရေးပေါ်အရေးကိစ္စ ဖြစ်ပွားနေချိန်

အပိုဒ် ၁၁ (က) က အစိုးရ၏ အဖွဲ့အစည်း ၃ ရပ်အကြား အာဏာခွဲဝေမှုကို ဖော်ပြထားသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ဤစီစဉ်မှုက FAB ၏ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို ကိုယ်စားပြုသည့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု အာဏာပိုင်များကို တရားဥပဒေအရ စောင့်ကြည့်ကြီးကြပ်ရန် ခွင့်ပြုသည်။ ဤကိစ္စတွင် အဆုံးသတ်အပိုဒ်က စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်ကို တရားစီရင်မှုအာဏာက စောင့်ကြည့် ကြီးကြပ်နိုင်မှုအား ဖယ်ထုတ်ထားသဖြင့် အပိုဒ် ၁၁ ကို ချိုးဖောက်နေပေသည်။ စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် နိုင်ငံသားတစ်ဦးမှ အယူခံနိုင်ခွင့်ကို မပေးသဖြင့် အပိုဒ် ၁၉ ကိုလည်း ချိုးဖောက်နေပါသည်။ ထိုချိုးဖောက်မှုများကြောင့် နိုင်ငံသားတစ်ဦးအနေနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် အယူခံခွင့် မရှိသည်မှာ အပိုဒ် ၃၈၁ က ပေးအပ်ထားသော ဥပဒေရေးရာ လုပ်ငန်းစဉ်ကို (ချွင်းချက်များအနက် တစ်ခုခု ရှိမနေဘဲ) ငြင်းဆိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေမှာ အနည်းငယ် ခြားနားပြီး ၎င်းတွင် တရားစီရင်ရေးစနစ်ဖြင့် အယူခံခွင့်ကို တားမြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။ တရားဥပဒေအရ ကြီးကြပ် ကွပ်ကဲနိုင်မှုမရှိဘဲ (လယ်ယာ မြေ ဥပဒေ နှင့် VFV ဥပဒေ) ဥပဒေ တစ်ခုစီကို စီမံအုပ်ချုပ်ရန် တာဝန်ရှိသည့်အဖွဲ့တစ်ခုတည်းတွင်သာ မြေယာအသုံးချခွင့်ရရန်၊ အထောက်အထားအတွက် ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးလုပ်ငန်းတို့အတွက် အခွင့်အာဏာရှိနေသောကြောင့် ရလဒ်အနေနှင့် အထောက်အထားမှတ်တမ်းများ ကောင်းစွာရှိနေသော အာဏာ အလွဲသုံးစားမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပေသည်။¹⁷

¹⁷ UNDP-UNHCR မှ ထုတ်ပြန်မည့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် အကတိလိုက်စားခြင်း ထုတ်ပြန်ပါက ရည်ညွှန်းရန်[is this likely to be published before this report?].

၂၄

စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့များ၏ ဖွဲ့စည်းပုံမှာလည်း ပြဿနာဖြစ်နေပေသည်။ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဆင့်တိုင်း တွင် GAD ရှိနေပြီး GAD နှင့် စစ်တပ်တို့မှာ ဆက်နွယ်မှုရှိနေသောကြောင့် ထိုအဖွဲ့များမှာ လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နေသည်ဟု မဆိုနိုင်ကြောင်း အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် စစ်တပ်မှ မြေသိမ်းယူသည့် အမှုကိစ္စများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခါဖြစ်သည်။¹⁸ UNDP-UNHCR မှ ထုတ်ပြန်ရန်ရှိသည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များနှင့်ဆိုင်သည့် အရေးကိစ္စကို ဖော်ပြထားသော အစီရင်ခံစာတွင် ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများမှာ GAD စာရေးများ၏ လွှမ်းမိုးမှုနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုတို့ကို ခံနေရကြောင်း လယ်သမား အစည်းအရုံးဝင်များ၏ ဖော်ပြချက်ကို မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ GAD စာရေးများမှာ GAD အရာရှိလည်းဖြစ်သည့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ အမိန့်ကို ခံယူရပြီး ကျေးရွာ အုပ်စု ABSF များ၏ လွတ်လပ်မှုကို ချိုးနှိမ်ထားသည်။¹⁹

ဖွဲ့စည်းပုံအရ ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်မှုအပေါ် ပုပန်မှုများအပြင် လုပ်ရည်ကိုင်ရည် နှင့် ဆောင်ရွက်ပုံတို့မှာလည်း ပုပန်ဖွယ်ရာဖြစ်သည်။ လတ်တလောနှစ်များအတွင်း အစီရင်ခံစာ အများအပြားက ထိုအဖွဲ့များမှာ ထိရောက်မှုမရှိခြင်း၊ အကတိလိုက်စားခြင်းနှင့် ရန်ပုံငွေမရှိခြင်းတို့ကို အထူးပြုဖော်ပြကြ သည်။ ထိုအချက်များ စုပေါင်းခြင်းဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် မြေယာအသုံးပြုခွင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်း နှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းတို့အတွက် ကောင်းစွာဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာသောစနစ် ဖြစ် ပေါ်လာနိုင်ရေးကို တားဆီးနေပေသည်။²⁰

ပုံမှန် စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့များတွင် လစ်ဟာချက်များ ရှိနေသော်လည်း LUC များ ထုတ်ပေးခြင်းမှာ အောင်မြင်မှု အဆင့်တစ်ခု ရှိနေပေသည်။ သို့သော် ဤသည်မှာ မြေယာအသုံးပြုမှုကိစ္စ အငြင်းပွား ဖွယ်မရှိသော နယ်မြေများ၌သာဖြစ်သည်။ ထိုနယ်မြေများမှာ ပုံမှန်အားဖြင့် တည်ငြိမ်သော မြေခံစွဲ စိုက်ပျိုးရေးနယ်မြေများဖြစ်ပြီး မျိုးဆက်များစွာ ထူထောင်လာခဲ့ကာ ပိုင်ဆိုင်မှု၊ အသုံးပြုမှုအတွက် သဘောတူညီချက်များ ရှိပြီးဖြစ်သည်။ ဥပမာ - အလယ်ပိုင်း လွင်ပြင်ဒေသမှာ နှိုင်းယှဉ်မှုအရ LUC ထုတ်ယူမှု များပြားသည်။ သို့ရာတွင် ပဋိပက္ခများ ရှိခဲ့သော နယ်မြေများ၊ ဥပမာ အစိုးရ နှင့် EAO တို့ ရောနှောထိန်းချုပ်နေသော စင်ပြိုင်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များ ရှိနေသည့် နယ်မြေများနှင့် (စစ်တပ် သို့ မဟုတ် စစ်တပ်နှင့် ချိတ်ဆက်နီးနွယ်သူများက) မြေသိမ်းယူမှု များပြားသည့် နယ်မြေများတွင် LUC ကို မြန်ဆန်စွာ ထုတ်ပေးခြင်းမပြုပေ။²¹ ထို့ပြင် ပို၍အရေးကြီးနိုင်သည်မှာ လတ်တလော ဆယ်စု နှစ်များအတွင်း အစိုးရ၏ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားမှာ အထူးသဖြင့် စစ်တပ် အပါအဝင် သိမ်းယူထားသူများထံမှ မြေယာအနည်းငယ်မျှကိုသာ ပြန်လည်ပေးအပ်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုအဖွဲ့များက အငြင်းပွားမှုများကို မည်သို့ ဖြေရှင်းပါသလဲ။

ABSf နှင့် VFV စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ နှင့် ၎င်းတို့၏ လက်အောက်ခံအဖွဲ့များသည် တစ်ဦးချင်းမှ အလွတ်သဘော ချဉ်းကပ်လာ၍ ခြားနားချက်များအား ဖြေရှင်းပေးရန် အကူအညီတောင်းခြင်း ဖြစ် စေ၊ အထက်အဆင့် အဖွဲ့အစည်းမှ ညွှန်ပို့လာ၍ဖြစ်စေ အငြင်းပွားမှုများ သို့မဟုတ် နစ်နာမှုများ ကို လက်ခံရရှိကြသည်။²²

¹⁸ကြည့်မြာကျစ်စော နှင့် Mathew Arnold, မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်များအား စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း - အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနအား သုံးသပ်ချက် (အေရှားဖောင်ဒေးရှင်း) အောက်တိုဘာ ၂၀၁၄၊ ၁၂

¹⁹UNDP-UNHCR မှ ထုတ်ပြန်မည့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် အကတိလိုက်စားခြင်း ထုတ်ပြန်ပါက ရည်ညွှန်းရန်

²⁰Namati, မြန်မာနိုင်ငံတွင် လယ်သမားများအတွက် မြေယာနှင့် တရားမျှတမှု ပြန်လည် ရရှိရေးအတွက် အဖွဲ့ အစည်းများအား ထိရောက်စွာကျယ်စေခြင်း (ရန်ကုန် - Namati) ဇွန် ၂၀၁၆၊ ၁၃; Namati, မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာအခွင့်အရေးကို သေချာစေနိုင်ရန် အထောက်အထားများမှာ လုံလောက်မှု မရှိပါ။ ဘက်မလိုက်ဘဲ ပွင့်လင်းမြင်သာသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာ အရေးကြီးသည်။ ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၇၊ ၃

²¹SPECTRUM Sustainable Development Knowledge Network, 2015 Form 7: ကချင်ပြည်နယ်မှ မြေယာ မှတ်ပုံတင်ခြင်း ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု ၇ ခု ၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၅၊ ၁၄

²²အငြင်းပွားမှုများမှာ "အများအားဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းသော အရေးကိစ္စများအတွက် အရေးပါသော သဘောတူညီမှု မရှိခြင်း သို့မဟုတ် အငြင်းအခွန်များ" ဖြစ်သည်။ နစ်နာမှုများမှာ "မှားယွင်းသည့် သို့မဟုတ် မမျှတ ဟု ယုံကြည် သည့်ကိစ္စ သို့မဟုတ် လုပ်ရပ်အတွက် တရားဝင် တိုင်တန်းချက်" ဖြစ်သည်။ နစ်နာမှုများမှာ အများအားဖြင့် အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများသို့ ပြုလုပ်တတ်သည်။ (ဤအဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်များမှာ GORUM နှင့် KNU တို့၏ မြေယာ အငြင်း ပွားမှု ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အစီရင်ခံစာမှ ဖြစ်သည်။)

ABsF များမှာ များသောအားဖြင့် မှတ်ပုံတင်မထားသော ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေများအပေါ် အငြင်းပွားမှု များကို ဆုံးဖြတ်ဖြေရှင်းပေးရန် တောင်းဆိုခံရတတ်သည်။ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံ ခန့်ခွဲမှုကော်မတီမှာ VFV မြေများအား အငြင်းပွားဖွယ်လျှောက်ထားမှုအပေါ် သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ ချထားပေးပြီးသောမြေအပေါ် အငြင်းပွားမှုများအား စုံစမ်းရန် တောင်းဆိုခံရတတ်သည်။ လုပ်ငန်း စဉ် နှစ်မျိုးလုံးတွင် VTA နှင့် VTABSF ၏ အခြားအဖွဲ့ဝင်များအနေနှင့် မြေအသုံးပြုမှု နှင့် အငြင်း ပွားမှုတို့ကို စုံစမ်းရန်အတွက် ကွင်းဆင်းရန် လိုအပ်နိုင်သည်။²³ နေရာသို့ သွားရောက်ခြင်းမှာ နယ် နိမိတ်များ၊ အခြားကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်၍ ရွာလူကြီးများ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခြင်း၊ မြေယာအသုံးပြုမှု မှတ်တမ်းများ၊ ငှားရမ်းမှုများ စသည်တို့အတွက် စိုက်ပျိုးမြေ စီမံ ခန့်ခွဲမှု နှင့် စာရင်းအင်းဌာနနှင့် တွေ့ဆုံစည်းဝေးခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်သည်။²⁴

ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း နှိုင်းစာ (တစ်စုံတစ်ဦးက သတ်မှတ်မြေယာတစ်ခုကို တရားဝင် အသုံးပြုနေသူဖြစ်ကြောင်း ကြေညာ ချက်) ကပ်ထားပြီးနောက် အခြားတစ်ဦးက လာရောက်၍ ကန့်ကွက်မှု ပြုပါ က (အများအားဖြင့် ထိုမြေယာ ကို တရားဝင် အသုံးပြုနေသူ ဖြစ်ကြောင်း ပြန်လှန်ကြေညာချက်) VTA နှင့် VTABSF တို့က ကန့်ကွက်မှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ် စတင်သည်။ အထောက်အထားများ စုဆောင်းရန်အတွက် စုံစမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို (အများ အားဖြင့် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၊ ရွာလူကြီးများစသည့် အငြင်းပွားမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းသူများနှင့်အတူ ပူးပေါင်း၍) လုပ်ဆောင်သည်။ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး အစဉ်အလာယန္တရားနှင့် မတူဘဲ ပါဝင်သည့် အဖွဲ့ များမှသဘောတူ သည်ဖြစ်စေ၊ မတူသည်ဖြစ်စေ ကောက်ယူရရှိသော အထောက်အထားများသည် VTABSF အဖွဲ့အနေနှင့် အဆုံးအဖြတ် ပေးသည့်ရလဒ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထို့နောက် ဆုံးဖြတ်ချက်အား မြို့နယ်အဆင့် TABsF တွင် စဉ်းစားနိုင်ရန်ပေးပို့သည်။

VTA သည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ နှင့် ပုံမှန်စနစ်တို့အကြား ကိုယ်စားပြုခြင်းဖြင့် ပုံမှန်တွေ့နေကျ မဟုတ်သော ရုံးအဖြစ်ဆောင်ရွက် သည်။ အကယ်၍ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး တာဝန်ရှိသူများသည် လုံးဝ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အရ ပုံစံမှ တိကျသော ပုံမှန်တာဝန်ရှိသူအထိ တဆက်တစပ်တည်း ကိုယ်စားပြုရန်ဖြစ်ပါက VTA ကို ဓလေ့ထုံးတမ်း

• လတ်တလောစိုက်ပျိုးထားသောစပါးများ၊ ဖားအံမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ် •

အစဉ်အလာအရ နှင့် ပုံမှန် နှစ်ခုထပ်နေသော အဓိကကျသူအဖြစ် စဉ်းစားနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုသူသည် အချို့သော နေရာတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ သြဇာရှိသူ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် VTA ၏ ပုံမှန်ရာထူး ပြင်ပတွင် အငြင်းပွားမှုကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ကူညီပေးသောအခါဖြစ်သည်။

လယ်ယာမြေ နှင့် အခြားမြေများ သိမ်းယူခံရမှုများ ပြန်လည် စိစစ်ရေးကော်မတီ

စစ် တပ်နှင့် ကုမ္ပဏီများ၏ မြေသိမ်းယူမှုများကို စဉ်းစားသည့်အခါ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဆင့်အားလုံးတွင် ဆောင်ရွက် နေသော လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများ သိမ်းယူခံရမှုများ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ကော်မတီကို ထည့်သွင်းနိုင် ရန် ပုံမှန် မြေယာအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးယန္တရားများကို စဉ်းစားရပေမည်။

အုပ်ချုပ်မှုအာဏာ ရရှိပြီးသည့်နောက် NLD အစိုးရသည် ဦးသိန်းစိန် အစိုးရက ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ထူထောင်ခဲ့သော လယ်ယာမြေ စုံစမ်းရေး ကော်မတီကို ဖျက်သိမ်းကာ လယ်ယာမြေ နှင့် အခြား မြေများ သိမ်းယူခံရမှုများ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ဗဟိုကော်မတီ ဟုခေါ်တွင်သော အဖွဲ့ကို ကိုယ်ပိုင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။²⁵

အသုံးမပြုသောမြေများကို လယ်သမားများသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်နိုင်ရန်အတွက် စစ်တပ်နှင့် အစိုးရဌာနများမှ သိမ်းယူခဲ့ မှုများကို စိစစ်ရန် ဗဟိုကော်မတီ (နှင့် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်အထိ ဖြန့်ကျက် သွားသော လက်အောက်ခံ ကော်မတီများ) အား တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ဤကော်မတီအား စတင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစ၍ တောင်းဆိုမှုများ ထောင်ချီ ရှိခဲ့သော်လည်း မြေယာအနည်းငယ်မျှ ကိုသာ မူလအသုံးပြုသူများထံသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် လယ်ယာမြေ နှင့် အခြားမြေများ သိမ်းယူခံရမှုများ ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော ဒုသမ္မတ ဦးဟင်နရီ ဗန်ထီးယူက ကော်မတီအနေနှင့် တင်ပြတောင်းဆိုသော အမှု ၃၉၈၀ အနက်မှ ၂၁၂ မှု ကိုသာ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။²⁶ ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှာ ရှမ်းပြည်နယ်၊ မန္တလေးတိုင်းနှင့် ပဲခူးတိုင်းတို့တွင် မြေယာများ ပြန်လည်ပေးအပ်သည့် မှတ်တမ်းအချို့ကို ပြည်သူသို့ အသိပေးခြင်းဖြင့် မြင်သာသော အခြေအနေတိုးတက်မှု ရှိခဲ့သည်။²⁷

ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီမျိုးစုံက အသုံးပြုနေကြသည့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဗဟိုအဆင့်ကော်မတီ ၏ ညွှန်ကြားချက်များမှ လမ်းညွှန်မှုပေးသည်ဟု ယူဆနိုင်သော်လည်း အမှန်လက်တွေ့တွင် နှိုင်းယှဉ်တွက်ဆပါက လုပ်ငန်းစဉ်မှာ ဝေပါးဆဲဖြစ်သည်။ ကွင်းဆင်းခြင်း နှင့် စုံစမ်းခြင်းကို တခါတရံ ဆောင်ရွက်သည်။ သို့သော် ဆက်လက်လုပ် ဆောင်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် လုပ်ငန်းစဉ်မှာ ရှင်းလင်းခြင်းမရှိဘဲ ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ မူလအသုံးပြုသူများအား အသာပေး ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည့်တိုင် အမှန်တကယ် မြေယာပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်းတွင် ကောင်းစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် အရေးကိစ္စ များ ရှိခဲ့သည်။²⁸

²³ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် VTA များ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် သုတေသနအဖွဲ့က တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။
²⁴ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် VTA များ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် သုတေသနအဖွဲ့က တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။
²⁵ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ သိမ်းဆည်းခံလယ်မြေများနှင့် အခြားမြေများ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ဗဟိုကော်မတီ စာအမှတ်/၁-ကော်မတီ/မြေ(ဗဟို)/၂၀၁၆ ၊ နေ့စွဲ ၁၀ ဇွန် ၂၀၁၆
²⁶ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ သမ္မတရုံး 'သိမ်းဆည်းခံမြေများ ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီ အစည်းအဝေး သို့ ဒုသမ္မတ ဦးဟင်နရီ ဗန်ထီးယူ တက်ရောက်' ၎် ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၇၊ available at <http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2017/04/01/id-7452>.
²⁷ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ သမ္မတရုံး 'လယ်သမားများအား သိမ်းဆည်းခံမြေများ ပြန် လည်ပေးအပ်ပွဲ အခန်းအနားသို့ ဒု သမ္မတ ဦး ဟင်နရီ ဗန်ထီးယူ တက်ရောက်' <http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2018/03/15/id-8561>; ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ သမ္မတရုံး 'ဒု သမ္မတ ဦး ဟင်နရီ ဗန်ထီးယူက မန္တလေးတိုင်း အား ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းများအနက် သိမ်းဆည်းခံမြေများ ပြန်လည်ပေးအပ်မှုတွင် အများဆုံးတိုင်းအဖြစ် ဂုဏ်ပြုချီးကျူး' <http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2018/08/07/id-8925>; ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ သမ္မတရုံး 'ဒု သမ္မတ ဦး ဟင်နရီ ဗန်ထီးယူ တောင်ငူမြို့တွင် မြေ ၄၈၁ ဧက ပြန်လည်ပေးအပ် ခြင်းအား တက်ရောက်ကြည့်ရှု' <http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2018/08/27/id-8952>.

အောက်ခြေအဆင့်၌ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု တောင်းဆိုရာတွင် (အထူးသဖြင့် LUC အတွက် မှတ်ပုံတင် သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင်) အစဉ်အလာဩဇာရှိသူများကို အားထားကြသော်လည်း ပုံမှန်စနစ်၏ လုပ် ငန်းစဉ်အတွင်း၌ လယ်ယာမြေ၊ VFV မြေ သို့မဟုတ် သိမ်းယူထားသည့်မြေကို ပြန်လည်တောင်းဆို မှု မည်သည့်အတွက်ဖြစ်စေ အငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းခြင်းတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများကို တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုမှု မရှိပါ။²⁹

ကော်မတီ၏ အပြုသဘောဆောင်သောအချက်တစ်ခုမှာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပါဝင်နိုင်သည့်အတိုင်းအတာမှာမရှင်းလင်းသော်လည်း ၎င်းကအရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများကိုပါဝင်ခွင့်ပြုခြင်းဖြစ်သည်။³⁰ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အဆင့်အမျိုးမျိုးရှိ ကော်မတီ အများအပြားမှာ အထူးသဖြင့် မြို့နယ်အဆင့် ကော်မတီများမှာ မြေယာများ ပြန်လည်ပေးအပ်နိုင် ရန် မထိရောက်ဘဲ သို့မဟုတ် အင်အားဩဇာမရှိဘဲ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။³¹

အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေးတွင် ဩဇာရှိသူများ

ဓလေ့ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများကို အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ရန်မှာ ရှုပ်ထွေးသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့ထဲမှ အချို့မှာ ဥပဒေအရလည်း အသိအမှတ်ပြုထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူး နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများအား ၂၀၁၂ ခုနှစ် ရပ်ကွက် နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုထားသည်။³² VTA သည် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့် ABSF ၏ ဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်ဖြင့် GORUM ၏ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုယန္တရားတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် အသိ အမှတ်ပြုထားသော်လည်း ၎င်းသည် VTABSF ရုံး တာဝန်၏ ပြင်ပတွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းသည့်အခါတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရဩဇာရှိသူ အဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ထို့အတူ ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူးများမှာ မြေယာအငြင်းပွားမှုစွဲတွင် တစ်စတစ်စ အငြင်းပွားသူများနှင့် ပထမဆုံး ထိတွေ့သူအဖြစ် (ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပိုမို နိမ့်သောအဆင့်တွင် ဆောင်ရွက်သည် ထက်) ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးတွင် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်နိုင်သည်။

ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူးများကို စီမံအုပ်ချုပ်မှုအရ ၎င်းတို့အား အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အခန်း ကဏ္ဍထက် အငြင်းပွားမှု များအား ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေးအတွက် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို အစီရင်ခံစာ တလျှောက်တွင် ရည်ညွှန်းထားသည်။

မြေယာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းတွင် မျိုးနွယ်စုလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ အခန်းကဏ္ဍ

မြေ ယာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းတွင် မျိုးနွယ်စု လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ (EAO) ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းအနေနှင့် ဗဟိုအစိုးရနှင့် ဆက်နွယ်မှုအပေါ် တည်မီနေသည်။ ထို့ပြင် အချိန်တစ်ချိန်တွင် ထည့်သွင်း စဉ်းစားသည့် ပထဝီဒေသနှင့် အုပ်စုတစ်ခု၏ လွှမ်းမိုးနိုင်မှုအဆင့်တို့ပေါ်တွင်လည်း တည်မီနေသည်။ ဤအစီရင်ခံစာနှင့် သက်ဆိုင်သော နယ်မြေများမှ EAO များ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ သီးခြားအခြေအနေများအရ သိသာစွာ ကွာခြားသောကြောင့် တစ်ဖွဲ့ချင်းစီ ရှုမြင်ကြည့်ရန်လိုသည်။

²⁸ Displacement Solutions နှင့် နော်ဝေနိုင်ငံ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ ကောင်စီ ၊ ၂၀၁၇၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြန်လည် ပေးအပ်မှုများ - အိုးအိမ်၊ မြေယာ နှင့် ဥစ္စာပစ္စည်းများ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး အစီအစဉ် မှတဆင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး နှင့် စီးပွားရေး တိုးတက်အောင်မြင်မှုများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ ၂၀၁၇၊ ၁၃; Namati. မြန်မာနိုင်ငံတွင် လယ်သမားများအတွက် မြေယာနှင့် တရားမျှတမှု ပြန်လည် ရရှိရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်း များအား ထိရောက်တွင်ကျယ်စေခြင်း (ရန်ကုန် - Namati) ဇွန် ၂၀၁၆၊ ၇

²⁹ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် VTA များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ

³⁰ Namati, ဒီမိုကရေစီအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖြေးဖြေးမှန်မှန် အားထုတ်မှု - သမိုင်းစဉ်တလျှောက် မြေသိမ်းယူမှုများ ဖြေရှင်းရေးတွင် နိုင်ငံသားများ ပါဝင်မှု၊ Namati, ဇွန် ၂၀၁၇၊ ၂၊ Namati က အရပ်သားများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် အခက်အခဲများကို ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းတို့တွင် သတင်းအချက်အလက် မရရှိမှု၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် မပါဝင်မှု၊ အစည်းအဝေးများနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာမှု၊ ဆန်းစစ်မှု နှင့် အကြံပြုချက်များပါဝင်သည့် နောက်ဆုံးအစီရင်ခံစာများ လက်မှတ်ရေးထိုးရန် တို့ကို အသိမပေးခြင်း တို့ ပါဝင်သည်။

³¹ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် လယ်သမားများ၊ VTA များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု

က

ရင်ပြည်နယ် နှင့် ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းတို့၏ မြေနိမ့်ဒေသအများစုတွင် အုပ်ချုပ်ရေးမှာ ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီ ခေတ် အုပ်ချုပ်ရေးအောက်တွင် ထူထောင်ခဲ့သော အခြေခံနယ်နိမိတ်ခွဲခြားမှုအပေါ် အခြေပြုသည်။ ၁၈၂၄-၂၆ ခုနှစ် ပထမ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲပြီးသည့်နောက် ယခုအခါ ကရင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်း ဖြစ်သည့်ဒေသမှာ ထိုအချိန်က တနင်္သာရီတိုင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဗြိတိသျှ အိန္ဒိယနိုင်ငံထဲသို့ ထည့်သွင်းခြင်း ခံရသည်။ ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ပိုင်း တို့မှာ ၁၈၅၂ ဒုတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲပြီးသည့် နောက် ဆက်လက်သိမ်းယူခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှ တို့က နိုင်ငံအား 'ဗမာလူမျိုး အစစ်' တို့၏ အလယ်ပိုင်းမြေပြန့်နှင့် တောင်တန်းမြေမြင့်ဒေသ 'ရှေ့တန်းနယ်မြေ' များဟု ခွဲခြားခဲ့ပြီး ခြားနားသော နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး စီမံအုပ်ချုပ်မှု နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ မြေပြန့်ဒေသတွင် ဗြိတိသျှတို့သည် ၎င်းတို့၏ တရားရေးနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု ဩဇာ အာဏာကို မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ ကျယ်ပြန့်စွာပေးခြင်း အပါအဝင် ကျေးရွာအဆင့်အထိ တဖြေးဖြေး ချဲ့ထွင်ခဲ့ သည်။³³ သို့ရာတွင် တောင်တန်းဒေသ၌ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာကို ကျွန်းသစ် နှင့် အဖိုးတန်သတ္တုများ အပါအဝင် သဘာဝ အရင်းအမြစ်များအတွက် ဗြိတိသျှ ဒိုမီနီယံနှင့် အလဲအလှယ်ပြု၍ မျိုးနွယ်စု သူကောင်းမျိုးများကို ပေးအပ်ထားခဲ့သည်။

ထိုကွဲပြားသည့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များသည် ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးနောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း၏ နယ်မြေ အများစု၌ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) နှင့် မြန်မာစစ်တပ် တို့အကြား ပြည်တွင်းစစ်များဖြင့် ပြိုကွဲခဲ့ချိန်အထိ ထိရောက်တည်တံ့ခဲ့ပေသည်။³⁴ ဤအချိန်တွင် ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်း နှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့၏ မြေပြန့်ဒေသများမှာ မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှု အောက်တွင် ကျရောက်ခဲ့ပြီး တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် အဓိကအားဖြင့် KNU က ကိုယ်ပိုင် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးစနစ်များ ထူထောင်ကာ လက်တွေ့အာဏာရယူထားသော အစိုးရအဖြစ် ထိန်းချုပ်ဆောင်ရွက်သည်။³⁵ သို့သော် ၁၉၇၀ နှင့် ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အဓိကကျသည့် တိုက်ပွဲစဉ်များ နောက်၌ KNU ထိန်းချုပ်သောနယ်မြေများမှာ သိသာစွာ လျော့ နည်းလာခဲ့သည်။ KNU သည် ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် ၎င်းမှတဆင့် ပေါက်ဖွားလာခဲ့သော ဒီမိုကရက်တစ် ကရင် ဗုဒ္ဓဘာသာတပ်ဖွဲ့က အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူ လိုက်ပြီးနောက်တွင်လည်း သိသာ စွာ အားနည်းလာခဲ့သည်။³⁶ ထိုသို့ဖြစ်သော်လည်း KNU သည် ၎င်းတို့ ထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေများတွင် မြေယာများကို ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ရောင်းချခြင်းတို့ အပါအဝင် ကိုယ်ပိုင် နိုင်ငံ တစ်ခုကဲ့သို့ အရေးကြီးသည့် ယန္တရားများကို ယခုအထိ ထိန်းသိမ်းထားဆဲ ဖြစ်သည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် KNU နှင့် GORUM တို့အကြား အကြိုအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုက မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ပြည်သူတို့အတွက် သိသာသော အပြောင်းအလဲ ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ၎င်းအား ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလက ရေးထိုးခဲ့သော တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘော တူညီချက်နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်က တောင်ပြိုကမ်းပြို အနိုင်ရခဲ့သော ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတို့က ထပ်မံ ခိုင်မာစေခဲ့သည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသည်

³²ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေ အမှတ် ၁/ ၂၀၁၂ ၊ ရပ်ကွက် နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေ ၂၀၁၂။
³³Adas, M. ၂၀၁၁။ မြန်မာနိုင်ငံ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်၊ အာရှတိုက်၏ ဆန်စပါး၊ ရှေ့တန်းဒေသတစ်ခု၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု နှင့် လူမှုရေး အပြောင်းအလဲများ - ၁၈၅၂-၁၉၄၁ (Madison, WI: University of Wisconsin Press) ကို ကြည့်ပါ။
³⁴ဤ ပဋိပက္ခ၏ အသေးစိတ် သမိုင်းစဉ်အတွက် Smith, M. ၁၉၉၉။ မြန်မာနိုင်ငံ - မျိုးနွယ်စုများ၏ ပုန်ကန်မှု နှင့် နိုင်ငံရေး (London: Zed Books); South, Ashley, ၂၀၁၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှည်ဆုံးစစ်ပွဲ - ကရင် ပဋိပက္ခ ၏ အတွင်းရေး (Amsterdam: Transnational Institute) ကို ကြည့်ပါ။
³⁵အသေးစိတ် အတွက် McCarten, B. and Joliffe, K. ၂၀၁၆ ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမျိုးစု လက်နက်ကိုင် လှုပ်ရှားသူ များနှင့် တရားဥပဒေ ပြဌာန်းချက်များ (ရန်ကုန် - အေရှား ဖောင်ဒေးရှင်း) ကို ကြည့်ပါ။
³⁶DKBA နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် ပြုလုပ်ခြင်းမှာ မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ အခြား EAO များနှင့် ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များ အစောပိုင်းတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော အလားတူ သဘောတူညီချက်များထဲမှ တစ်ခု ဖြစ်သည်။ မြန်မာ စစ်တပ်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲခဲ့သော ထိုအုပ်စုများသည် သတ္တုတူးရန် လိုင်စင်၊ မြေယာများ လိုက်လျောပေးအပ်မှု နှင့် အလွန်အကျိုးအမြတ်ရှိသော အရင်းအမြစ်စနစ်များသို့ လက်လှမ်းမီစေမှု စသည့် အကျိုးအမြတ်များသော စီးပွားရေး သဘောတူညီချက်များ ရရှိခဲ့သည်။ KNU အတွင်း သဘောထားကွဲလွဲမှုများကလည်း နောက်ထပ် လက်နက်ကိုင် အုပ်စုနှစ်ခု ပေါက်ဖွားလာစေသည်။ KNU တပ်မဟာ ၆ နှင့် ၇ တို့ လက်နက်ချ၍ မြန်မာတပ်မတော်နှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသော ၁၉၉၇ တွင် ကရင် ငြိမ်းချမ်းရေးအင်အားစု (KPF) နှင့် ၂၀၀၇ တွင် KNU/KNLA ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ တို့ဖြစ်သည်။

• မိုးရာသီ၊ ဖားအံမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ် •

လုံခြုံရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်မှု နှင့် အခြေခံ ဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိခြင်းဖြင့် ပဋိပက္ခဒေသများတွင် နေထိုင်သူ ကရင် လူမျိုးများကို အပြုသဘော သက်ရောက်စေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် လက်ရှိခေတ်အခါတွင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကြောင့် မြေသိမ်းယူမှုများ၊ သဘာဝ အရင်းအမြစ် ပြုန်းတီးမှုများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းမှုများစသည့် စိန်ခေါ်မှုအသစ်များ ရှိလာခဲ့သည်။³⁷

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် သွားရောက်ခဲ့သည့် သုတေသနနယ်မြေများမှာ အခြေခံအားဖြင့် GORUM ၏ ထိန်းချုပ်မှု အောက်တွင် ရှိနေသော်လည်း KNU သည် နယ်မြေအားလုံးတွင် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု အချို့ ရှိနေသေးသည်။ အထူးသဖြင့် ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းဘက်တွင် ဖြစ်သည်။ KNU ၏ အုပ်ချုပ်မှု စနစ်အရ ခရိုင် ၇ ခုရှိရာ သထုံ၊ တောင်ငူ၊ ညောင်လေးပင်၊ မြိတ်-ထားဝယ်၊ ဒူပလာယာ၊ ဖားအံ နှင့် ဖာပွန် တို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အောက်တွင် မြို့နယ် နှင့် ကျေးရွာများ ရှိကြသည်။³⁸ ဤအစီရင်ခံစာ အတွက် သုတေသနကို ဖားအံ နှင့် လှိုင်းဘွဲ့ ခရိုင်များတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုနယ်မြေများမှာ KNU ၏ အမှတ် ၇ တပ်မဟာ နှင့် ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းမှာ ညောင်လေးပင် တတိယ တပ်မဟာ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသည်။

KNU သည် ဗဟိုကော်မတီ နှင့် အမှုဆောင်ကော်မတီဟူ၍ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ နှစ်ခုဖြင့် ထိန်းချုပ်သည်။³⁹ သို့သော် ခရိုင်တစ်ခုစီကို KNU ခရိုင် ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် KNLA တပ်မဟာ တပ်မှူးတို့က အတော်အတန် လွတ်လပ်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်သည်။ ခရိုင်တစ်ခုစီတွင် ကျေးရွာ ၁၀ မှ ၂၀ ရွာခန့်ကို ကျေးရွာအုပ်စုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းပြီး ကျေးရွာတစ်ရွာစီတွင် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးစီ ရွေးကောက်ထား သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ကျေးရွာအုပ်စုကော်မတီကို ရွေးကောက်သည်။ KNU ၏ မြေယာဥပဒေအရ ထိုခေါင်းဆောင်များမှာ မြေယာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးတို့တွင် အရေးပါသည်။

³⁷ ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု ၊ ၂၀၁၄ ၊ Truce or Transition? ၂၀၁၂ အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ၏ ဒေသခံတို့၏ တုံ့ပြန်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု) ကို ကြည့်ပါ။

³⁸ KNU ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်အကြောင်း အသေးစိတ်ကို administrative system see Joliffe, K. 2016 အပစ် အခတ်ရပ်စဲရေး၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ၊ အပြောင်းအလဲကာလတွင် ကရင် အမျိုးသား အစည်းအရုံး၊ Policy Dialogue Brief Series No. 16 (ရန်ကုန် - အေးရှား ဖောင်ဒေးရှင်း) ကို ကြည့်ပါ။

³⁹ အသေးစိတ်ကို McCarten, B. and Joliffe, K. ၂၀၁၆ ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမျိုးစု လက်နက်ကိုင် လှုပ်ရှားသူ များနှင့် တရားဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ (ရန်ကုန် - အေးရှား ဖောင်ဒေးရှင်း) တွင် ကြည့်ပါ။

KNU ၏ ဌာန ၁၄ ခုအနက်မှ တစ်ခုဖြစ်သော စိုက်ပျိုးရေးဌာနကို ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ထူထောင်ခဲ့ပြီး မြေယာ မူဝါဒကို ၁၉၇၄ တွင် ချမှတ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ စတင်၍ KNU ၏ စိုက်ပျိုးရေးဌာန သည် ကရင်ပြည်နယ်၊ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းနှင့် ၎င်းတို့အုပ်ချုပ်သော အခြားနယ်မြေများတွင် မြေ ယာ မှတ်ပုံတင်ခြင်း နှင့် တိုင်းတာခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်သည်။ KNU ၏ မြေယာ မူဝါဒမှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အောက်ပါ ဆောင်ပုဒ်ဖြင့် ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ “ပြည်သူတို့မှာ မြေယာကို ပိုင်ဆိုင်သူများ ဖြစ်သည်။” (နောက်ဆက်တွဲ ၂ ကို ကြည့်ပါ။) KNU ၏ မြေယာမူဝါဒ မိတ်ဆက်အဖွင့်တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြသည်။

“ မြေယာ၊ သစ်တော၊ ရေလုပ်ငန်း၊ ရေ နှင့် ဆက်စပ်နေသော သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ပိုမို တိုးတက်ကောင်းမွန်ပြီး လက်တွေ့ကျကာ ဂေဟဗေဒ နှင့် ညီညွတ်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်မှုသို့ ပြည့်မြောက် ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ကရင်လူမျိုးအားလုံးနှင့်တကွ ကြာမြင့်စွာ နေထိုင်လာခဲ့သည့် ကျေးရွာလူထုတို့၏ လူမှုရေးအရ တရားဝင်သော မြေယာအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့် ဆည်းပေးခြင်း ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်း နှင့် ပံ့ပိုးခြင်းတို့ကို ရှုမြင်မျှော်မှန်းသည်။ ဤသည်မှာ ဗဟိုဦးစီး ချုပ်ကိုင်မှုကို လျော့ချသော ဖယ်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ နောက်ခံ အခြေအနေတွင် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် ပိုမိုရရှိခြင်းဆီသို့ ယုံကြည်မျှော်မှန်းခြင်း ဖြစ်သည်။”

KNU နှင့် GORUM တို့၏ မြေယာ မူဝါဒများတွင် အခြေခံအကျဆုံး ခြားနားချက်မှာ KNU က ပြည်သူများ၏ မြေယာ ပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုပြီး အစိုးရက မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကိုသာ အာမခံပေးသည်။ KNU ၏ မြေယာမူဝါဒသည် ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေကိုလည်း ကာကွယ်ပေးပြီး မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရာ၌ ညှိနှိုင်းခြင်း၊ အများသဘောတူညီချက် ရယူတည်ဆောက်ခြင်း နှင့် ကြားဝင်ဖြေရှင်းခြင်းတို့တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ် အလာနည်းလမ်း အသုံးပြုမှုကိုလည်း ကာကွယ်ပေးသည်။ ၎င်း၏ မြေယာမူဝါဒတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာအတွက် မြေ၊ အများပိုင်သစ်တောနှင့် စားကျက်တို့ အပါအဝင် ကျေးရွာ၏ အများပိုင်မြေကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးသည့် အသေးစိတ် အစီအမံများလည်း ပါဝင်သည်။ ကျေးရွာများအကြား ဖြစ်ပွားသည့် အငြင်းပွားမှုများ နှင့် စီးပွားရေးကိစ္စ ပါဝင်သော အမှု ကိစ္စများကို ဦးတည်ဖြေရှင်းရန် ဖွဲ့စည်းထားသော သီးသန့်အဖွဲ့များလည်း ရှိသည်။ သို့သော် KNU ၏ မြေယာမူဝါဒကို ရောနှောနေသော အုပ်ချုပ်မှုရှိသည့်နယ်မြေများနှင့် အစိုးရ ထိန်းချုပ်သောနယ်မြေများတွင် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမှာ နည်းပါးသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်

ဤ အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သော သုတေသနနယ်မြေများမှာ ကွဲပြားသော စီမံအုပ်ချုပ်မှု သုံးခုနှင့် ဆက်နွယ် နေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လေ့လာသည့်နယ်မြေသည် ပအိုဝ်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ အရှေ့ပိုင်း၏ အပိုင်းအချို့ (မြောက်ပိုင်းတွင် RCSS လွှမ်းမိုးမှု အချို့ရှိသည်)၊ ပအိုဝ်း ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသ အနောက်ပိုင်း နှင့် ဓန ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသတို့ ပါဝင်သည်။ ထိုနယ်မြေတစ်ခုစီတွင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ရရှိထားသော်လည်း မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုမှာ အမှန်စင်စစ် ဗဟို မြေယာအသုံးပြုမှု မှတ်ပုံတင်ရေးနှင့် အမည်ပေါက်မှု စနစ် အောက်တွင် ရှိနေသည်။

PNO/PNLA နှင့် အစိုးရတို့အကြား သဘောတူခဲ့သည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်မှာ ဗဟိုအစိုးရ၏ စနစ်ကို သိသာသော နည်းလမ်းဖြင့် စွက်ဖက်ခြင်း မရှိပေ။⁴⁰ ထိုသို့ဖြစ်သဖြင့် PNO/PNLA တို့မှာ ကရင် ပြည်နယ်တွင်ကဲ့သို့ မတူညီသော မြေယာမူဝါဒ၊ မြေယာအဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် EAO တရားရုံး များဖြင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး ဆောင်ရွက်သူအဖြစ် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အခန်းကဏ္ဍ မရှိပေ။ ကရင်ပြည်နယ်တွင်မူ KNU က ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာစနစ်များကို အသိ အမှတ်ပြု၍ KNU မှ လူများက (လွတ်လပ်စွာ ဖြစ်စေ၊ ရောနှောအုပ်ချုပ်သည့်နယ်မြေများတွင် ပုံမှန် အစိုးရ တာဝန်ရှိသူ များနှင့် အတူဖြစ် စေ⁴¹) တခါတရံ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးတွင် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် မြေယာကို စီမံအုပ်ချုပ်သည်။ ဓနနယ်မြေ များတွင်လည်း ၎င်းတို့ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်သည့် နယ်မြေများတွင် စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို USDP နှင့် ဓန အမျိုးသားဒီမိုကရေစီပါတီ နှင့် ဓနအမျိုးသား အဖွဲ့အစည်းပါတီတို့ ခွဲဝေယူထားကြသဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။⁴²

အစဉ်အလာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုသည့် နိုင်ငံတကာမှ အကောင်းဆုံး အလေ့အထများ

GORUM သည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုရန် NLUP နှင့် လတ်တလောတွင် VFV ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်းတို့ဖြင့် အပြုသဘောဆောင်သော ခြေလှမ်းအချို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေပိုင်ဆိုင်ခြင်း နှင့် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးသည့် အလေ့အထများရှိနေကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ ယခု အစီရင်ခံစာရေးနေချိန်တွင် ပြင်ဆင်ထားသော VFV ဥပဒေ၏ တရားဝင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ကို မရရှိနိုင်သေးသော်လည်း မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးထားသောဥပဒေဖြင့် မြေယာ အရေးကိစ္စများကို တက်ကြွစွာဆောင်ရွက်နေသူများက ထိုဥပဒေတွင် ယခုအခါ အပိုဒ် ၃၀ ကို အသစ်အနေနှင့် ထည့်သွင်း မည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုသည်။ ထိုအပိုဒ်မှာ ဥပဒေသည် အောက်ပါအမျိုးအစား မြေယာများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း အတွက် မပါဝင် ကြောင်း ဖော်ပြမည်။ က) လက်ရှိဥပဒေ နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ တောင်ယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးထား သော မြေ၊ ခ) ဒေသခံ မျိုးနွယ်စု တိုင်းရင်းသားများ၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့ ထုံးတမ်းစနစ်များအရ သတ်မှတ်သော မြေ၊ ဂ) လက်ရှိတွင် လူထု နှင့် မျိုးနွယ်စုတို့နှင့်ဆိုင်သော ဘာသာရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး နှင့် ဆက်သွယ် ရေးတို့အတွက် အသုံးပြုနေသောမြေ။

ထိုပြဌာန်းချက်များက ပုန်မူဖြစ်ပေါ်စေသည့် အခြားပြဌာန်းချက်အသစ်များနှင့် မည်သို့ ဆက်နွယ် လုပ်ဆောင်မည်ကို မရှင်းလင်းသော်လည်း ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ် ပြုခြင်းမှာ အပြုသဘောဆောင်သော ခြေလှမ်းဖြစ်ပါသည်။ ပုန်မူ ဖြစ်ပေါ်စေသည့် ပြဌာန်းချက် ဥပမာမှာ VFV မြေ အသုံးပြုမှုကို ၆ လအတွင်း မှတ်ပုံတင်ရန် သို့မဟုတ်ပါက နှင်ထုတ်ခြင်း နှင့် ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ စွဲဆိုခံရနိုင်သည့် ပြဌာန်းချက် ၂၂ (ခ)(၁)-(၂) ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ပြင်ဆင်ချက် ၂၇(က) က VFV မြေကို ဖြတ်သန်းကျူးကျော်သည့် ပြစ်မှု (ရည်ရွယ်ချက် မပါရှိခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်) အတွက် တင်းကျပ်သောပြစ်ဒဏ်ကို ဖန်တီးထားပြီး ရာဇဝတ်ကြောင်း အရလည်း စွဲဆိုခံရနိုင်သည်။

နိုင်ငံတကာတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုကို အသိအမှတ်ပြုသည့် ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိနေပြီး မြန်မာ နိုင်ငံ၌ အသုံးပြုနိုင်ခြေကို လေ့လာသင့်ပါသည်။ ပဋိပက္ခ မရှိသော အခြေအနေ၌ပင် တစ်နိုင်ငံချင်းစီ၏ နောက်ခံ အခြေ အနေများမှာ ရှုပ်ထွေးသောကြောင့် လေ့လာရခြင်းမှာ ခက်ခဲသော အလုပ်ဖြစ်စေပါသည်။ ထိုအသိအမှတ် ပြုမှုများအပေါ် လေ့လာစူးစမ်းမှုကို လမ်းညွှန်ပေးသည့် အဓိကသဘောတရားအချို့တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာကိစ္စများ၌ အစိုးရ က ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် အတိုင်းအတာလည်း ပါဝင်ရန်လိုအပ်သည်။⁴³ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှုကို ပုံမှန်စနစ်အတွင်း၌ အသိအမှတ်ပြုခြင်းမှာ မြေယာနှင့်ဆက်နွယ်သည့်ကိစ္စများ၌ နိုင်ငံတော်က အနည်းငယ် သာ သို့မဟုတ် လေးနက်များပြားစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အကြား ပုံစံအမျိုးမျိုး ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ဥပမာအချို့ကို အောက်တွင် အထူးပြုဖော်ပြထားသည်။

⁴⁰ ပင်လောင်း နှင့် နှစ်ခုစုတ်တွင် VTA များ နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ
⁴¹ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးတွင် ပါဝင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့အချို့မှာ ကရင် စိုက်ပျိုးရေးဌာန၊ ဗဟိုမြေယာ ကော်မရှင်၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများနှင့် ကျေးလက်မြေယာကော်မတီများဖြစ်သည်။ ကျေးရွာများအကြား နှင့် စီးပွားရေးပါဝင် သည့် အငြင်းပွားမှုများအတွက် အထူးအဖွဲ့များလည်းရှိသည်။ ဒေသအဆင့်၏ အထက်တွင် WVT များနှင့် မြို့နယ် တာဝန်ရှိသူများက ဆောင်ရွက်သည်။
⁴² Jolliffe, K. ၂၀၁၅။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမျိုးစု လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ နှင့် နယ်ပယ်ဒေသဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှု (ရန်ကုန် - အေးရှားဖောင်ဒေးရှင်း)။ ၅၂
⁴³ ထိုဆောင်ရွက်မှုများကို ကုလသမဂ္ဂ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့၊ နိုင်ငံ၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေး နောက်ခံ အခြေအနေ၌ မြေယာ၊ သားငါး နှင့် သစ်တော လုပ်ပိုင်ခွင့်များအား တာဝန်ခံယူမှုရှိစွာ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းအတွက် သဘောဆန္ဒအလျောက် လိုက်နာရန် လမ်းညွှန်၊ ရောမ၊ ၂၀၁၂ ကလည်း လမ်းညွှန်သင့်သည်။

	နိုင်ငံ ဥပမာများ
၁. ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ နယ်မြေများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းထက် ကျော်လွန်၍ နိုင်ငံမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိပါ။	အီကွေဒေါ၊ ကိုလံဘီယာ၊ ပနားမား၊ မိုဇမ်ဘစ်
၂. ပြင်ပမှလူများနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် ထိမ်းချုပ်စီမံရန် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အုပ်စု များကို ပါဝင်ထည့်သွင်းခြင်း	ပါပူဝါ နယူးဂီနီ၊ တောင်အာဖရိက
၃. အေဂျင်စီများ၏ ချဉ်းကပ်ပုံသည် အုပ်စု၏ ကိုယ်စားပြုမှုကို အခြေခံသည်။	ဆော်လမွန် ကျွန်းစု၊ နိုင်ဂျီးရီးယား
၄. ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ကိုယ်စားပြုမှု အချို့ပါရှိသည့် လွတ်လပ်သော မြေယာဘုတ်အဖွဲ့များ	ဆိုမာလီယာ
၅. ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ကိုယ်စားပြုမှုမပါရှိဘဲ လွတ်လပ်သော မြေယာဘုတ်အဖွဲ့များ	ဘော့ဆွာနာ၊ လီဆိုသို ⁴⁴

ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုအလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုရာတွင် ဥပဒေရေးရာ ရွေးချယ်စရာများကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ နောက်ခံအခြေအနေအလိုက် ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သည်။ ထို့ပြင် ကျားမရေးရာ⁴⁵ နှင့် သီးခြားအုပ်စုများ၏ ဖယ်ကျဉ်ခံရမှု တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လည်း လိုအပ်သည်။⁴⁶ ထို့ပြင် အထူးသဖြင့် အာဖရိက နိုင်ငံများတွင် ယခင်က ကြိုးပမ်းမှုများ၏ မထင်မှတ်သော အန္တရာယ်ရှိနိုင်ခြေများကိုလည်း သတိပေးချက်အနေနှင့် အသုံးပြုသင့်သည်။ (၎င်းတို့တွင် လုပ်ငန်းစဉ် ရှုပ်ထွေးမှု၊ ညွှန်ကြားနိုင်စွမ်း အားနည်းမှု၊ အစိုးရ၏ အကတိလိုက်စားမှု နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် ဦးတည်စူးစိုက်မှု၊ နိုင်ငံရေးအရ ဆန္ဒမရှိမှု၊ ဥပဒေရေးရာ အသိပညာ မရှိမှု၊ တရားစီရင်ရေးသို့ လက်လှမ်းမီနိုင်ရန် ခက်ခဲမှုတို့ ပါဝင်နိုင်သည်။)⁴⁷ နောက်ဆုံးအနေနှင့် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးတိုးတက်ပြောင်းလဲလာမှု များမှတစ်ဆင့် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများကို သတ်မှတ်ရန် EAO များ၏ကိုယ်စား လတ်တလော ကြိုးပမ်းမှုများ ရှိနေသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဋိပက္ခနောက်ခံ အခြေအနေကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။⁴⁸ EAO အများအပြား၏ ဖယ်ဒရယ်စနစ်အပေါ် ကိုင်စွဲမှုအား လူထုက လက်ခံမှုရှိနေသဖြင့် GORUM သည် မျိုးနွယ်စု အုပ်စု အများအပြားက မြေယာများ အပါအဝင် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင် အရင်းအမြစ်များကို ထိန်းချုပ်ရန် ကြိုးစားကြမည်ကို အမှန်ပင် မျှော်လင့်ထားနိုင်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုရန်အတွက် ရှုပ်ထွေးသော ကြိုးပမ်းမှုများ ရှိလာနိုင်သည်။⁴⁹

⁴⁴ Fitzpatrick, D. ၂၀၀၅။ 'ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် ရွေးချယ်စရာ အကောင်းဆုံး အလေ့အထများ' ဖွံ့ဖြိုးမှု နှင့် ပြောင်းလဲမှု ၊ ၃၆(၃)၊ ၄၄၉-၄၇၅

⁴⁵ UNDP, UNICEF, UN Women. ၂၀၁၃။ *Informal Justice Systems: လူ့အခွင့်အရေး အခြေခံသည် ချိတ်ဆက်မှု အတွက် လမ်းကြောင်းတစ်ခု အစီအစဉ်ဆွဲခြင်း*၊ ၉၈ ၊ Harper, E. (Ed). ၂၀၁၁။ *ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဥပဒေစနစ်များဖြင့် လုပ် ဆောင်ခြင်း - ပဋိပက္ခအလွန် နှင့် ထိခိုက်လွယ်သောနိုင်ငံများ* ၊ နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဥပဒေအဖွဲ့၊ ၁၅၀

⁴⁶ UNDP, UNICEF, UN Women. ၂၀၁၃။ *Informal Justice Systems: လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံသည် ချိတ်ဆက်မှု အတွက် လမ်းကြောင်းတစ်ခု အစီအစဉ်ဆွဲခြင်း*၊ ၁၃၉

⁴⁷ Harper, E. (Ed). ၂၀၁၁။ *ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဥပဒေစနစ်များဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်း - ပဋိပက္ခအလွန် နှင့် ထိခိုက်လွယ်သောနိုင်ငံများ* ၊ နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ၁၅၆

⁴⁸ ကရင်၊ ရှမ်း နှင့် ကချင် EAO များအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီရန် ညှိနှိုင်းမှုများနှင့် နိုင်ငံရေး ပြောဆိုဆွေးနွေးမှုအပေါ် သက်ရောက်နိုင်မည့် မြေယာပူးပေါင်းအတွက် လုပ်ဆောင်နေကြသည်။

⁴⁹ မြန်မာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ ကြားကာလ အစီအမံများနှင့် ၎င်းက မြေယာနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲမှုအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ပုံတို့ကို အသေးစိတ်ဆန်းစစ်လေ့လာမှုအား South, A., Schroeder, T., Jolliffe, K., မိကွန်ချမ်းမွန်၊ ဝ ရိုင်၊ Kempel, S., Schroeder, A. နှင့် နော်ပါးရှီးမူး၊ ၂၀၁၈။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်အကြား - မြန်မာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ ကြားကာလ အစီအမံများ (ရန်ကုန် - ပူးတွဲ ငြိမ်းချမ်းရေး ရန်ပုံငွေ) တွင် ကြည့်ပါ။

• ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ အကျိုးဆက်ကြောင့် သဘာဝသစ်တောပြုန်းတီးရေးအတွက် ရွာသားများမှစိုးရိမ်ကြောင့်ကြ၊ ကရင်ပြည်နယ် •

၄. ကရင်ပြည်နယ်တွင်မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း

လေ့ လာချက်၏ ဤအပိုင်းမှာ ကရင်ပြည်နယ်ကို စူးစိုက်ဦးတည်သည်။ ကရင်ပြည်နယ်၏ လူဦးရေ စုစုပေါင်းမှာ ၁၅၇၂၀၀၀ ရှိပြီး အဓိက မျိုးနွယ်စုများမှာ ကရင်၊ ရှမ်း၊ ပအိုဝ်း၊ ဗမာ နှင့် မွန် တို့ ဖြစ်သည်။ လူဦးရေ၏ ၈၄ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်ပြီး ၉.၃ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင်များ ဖြစ်သည်။ ကရင်ပြည်နယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင်ရှိပြီး မြောက် ဘက်တွင် မန္တလေးတိုင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်တို့ ရှိကြသည်။ အရှေ့ဘက်တွင် ထိုင်း နိုင်ငံ၊ အနောက်ဘက်တွင် ပဲခူးတိုင်း နှင့် တောင်ဘက်တွင် မွန်ပြည်နယ်တို့ ရှိသည် (ပုံ ၁ ကို ကြည့်ပါ)။ ကရင်ပြည်နယ်၏ နယ်မြေအများအပြားမှာ ရေလွှမ်းလွင်ပြင်များ ပါဝင်ပြီး များပြားသော မိုးရေချိန်ကြောင့် လယ်သမားများအား တစ်နှစ်လျှင် စပါး နှစ်သီး သုံးသီး စိုက်ပျိုးနိုင်စေသည်။ မြေနိမ့်များမှာ လူဦးရေ ပိုမိုထူထပ်ပြီး အဓိကအားဖြင့် GORUM ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ထိစပ်နေသည့် ပြည်နယ်၏ အရှေ့မြောက်ပိုင်းမှာ တောင်တန်းများ ပိုမိုထူထပ်ပြီး တောနက်များ ဖုံးလွှမ်းနေသည်။ ပြည်နယ်၏ ဤအပိုင်းတွင် လူဦးရေ ကျဲပါးပြီး အများစုမှာ ကရင် အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU) ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသည်။ KNU ၏ အင်အားမှာ တောင်ငူ ခရိုင် (ဒုတိယတပ်မဟာ) နှင့် ဖာပွန် (ပဉ္စမ တပ်မဟာ) တို့တွင် အထူးသဖြင့် ခိုင်မာသည်။ KNU ထိန်းချုပ်သောနယ်မြေများတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် တောင်ယာ မီးရှို့၍ စပါး စိုက်ပျိုးခြင်းတို့ကို ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုနေဆဲ ဖြစ်သည်။⁵⁰

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် သုတေသနကို ဖားအံ နှင့် လှိုင်းဘွဲ့ မြို့နယ်များရှိ ကျေးရွာ ၁၂ ရွာတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဤလေ့လာမှုတွင် ပါဝင်သော ကျေးရွာအုပ်စုများမှာ -

- ◆ လှခဒေါင်း၊ ဖားအံ မြို့နယ်
- ◆ ဘင်ချို၊ ဖားအံ မြို့နယ်
- ◆ မိသာရောင်၊ ဖားအံ မြို့နယ်
- ◆ နတ်ကျွန်း၊ ဖားအံ မြို့နယ်
- ◆ နောင်ပလိန်း၊ ဖားအံ မြို့နယ်
- ◆ လှိုင်ကမ္ဘာ၊ ဖားအံ မြို့နယ်
- ◆ စံပါရီး၊ ဖားအံ မြို့နယ်
- ◆ ကွန်းဘီ၊ လှိုင်းဘွဲ့ မြို့နယ်
- ◆ ကော့လှိုင်၊ လှိုင်းဘွဲ့ မြို့နယ်
- ◆ ထိလုံ၊ လှိုင်းဘွဲ့ မြို့နယ်
- ◆ တခင်လုံ၊ လှိုင်းဘွဲ့ မြို့နယ်

⁵⁰ သုတေသနအတွက် ကန့်သတ်ချက်များတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း သုတေသနအဖွဲ့သည် တောင်ပေါ်ရှိ EAO ထိန်းချုပ်သည့်နယ်မြေများသို့ ကန့်သတ်ချက် အမျိုးမျိုး ကြောင့် မသွားရောက်နိုင်ပါ။ သို့သော် အခြားသုတေသနများက ထိုနယ်မြေများနှင့် အခြားနယ်မြေများရှိ ကရင်လူမျိုးများအတွက် ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ မြေယာများ၏ အရေးကြီးပုံကို ဖော်ပြ ထားသည်။ ဥပမာအဖြစ် လေ့လာရန် - Allaverdian, C., Fogerite, J. Scurrah N. နှင့် စည်သူသန်းထိုက်၊ ၂၀၁၇၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ လမ်းညွှန်စာအုပ် (ဗီယင်ကျွန်း နှင့် ရန်ကုန်၊ မဲခေါင်ဒေသ မြေယာ စီမံအုပ်ချုပ်မှု)၊ မျိုးနွယ်စု လူထုဖွံ့ဖြိုးရေး ဝီရိယ၊ ၂၀၁၆ ၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေ - မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ရေရှည် တည်တံ့သော လူထုအခြေပြု သဘာဝ သယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု (ရန်ကုန် - ECDF); Siu Sue Mark. ၂၀၁၇ ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရအကူအပြောင်း၌ မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ တရားဝင် မှု VS အရင်းအနှီး စုဆောင်းမှု ၊ ပါရဂူဘွဲ့စာတမ်း (Rotterdam, The Netherlands: Erasmus University Rotterdam) ; ဇော်အောင် နှင့် ခင်နွယ်ချို ၊ ၂၀၁၈၊ သစ်တောထဲတွင် အထူးကြီးပြင်းလာခဲ့ခြင်း - သစ်တောများနှင့် ကမိုးသွေး ရှိ ကရင် တိုင်းရင်းသားများ၏ ထူးခြားသော ဆက်နွယ်မှု (ထားဝယ် ၊ မြန်မာ - Tanintharyi River and Indigenous People Network)

ဖားအံ နှင့် လှိုင်းဘွဲ့မြို့နယ်တို့၏ လူဦးရေအများစုမှာ သံလွင်မြစ်ဝှမ်း လွင်ပြင်ကို အခြေပြု၍ အသက်မွေးမှုအတွက် စိုက်ပျိုးရေးကိုအဓိကထားသည့် ကျေးလက်ဒေသများ၌ နေထိုင်ကြသည်။⁵¹ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် အထွက်တိုး စိုက်ပျိုးသူ လယ်သမားအငယ်စားများ များပြားသည်။ အများ ဆုံးလုပ်ငန်းမှာ စပါးစိုက်ခြင်းဖြစ်၍ မြေပဲ၊ နှမ်းတို့မှာ ဒုတိယအများဆုံးဖြစ်သည်။ ရော်ဘာ နှင့် သစ်သီးခြံများ အပါအဝင် စိုက်ခင်းများကို ရေလွှမ်းခြင်း သို့မဟုတ် သဘာဝ ရေသွယ်မြောင်းများ မရှိသော ပိုမြင့်သည့်မြေများတွင် တွေ့ရသည်။ သုတေသနအဖွဲ့ သွားရောက်လေ့လာခဲ့သည့် နေရာအားလုံးတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းမှာ အချိန်ကာလအလျောက် သို့မဟုတ် စစ်အစိုးရ (၁၉၆၂-၂၀၁၀) အောက်တွင် မြေသိမ်းယူမှုများကြောင့် ရပ်ဆိုင်းခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် သုတေသနတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ မိဘဘိုးဘွားများထံမှ ဆက်ခံရရှိခဲ့သည့် ထုံးကျောက် တောင်များပေါ်ရှိ မြေ၌ သစ်သီးနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ စိုက်ပျိုးမှုအချို့ ရှိသည်။

ဖားအံမြို့နယ်သည် ၎င်း၏ ထုံးကျောက်တောင်များရှိသည့် ရှုခင်းကြောင့် ထင်ရှားသည်။ အစဉ် အလာ အမွေဆက်ခံမှုကို အခြေခံ၍ လူအများသည် အသက်မွေးမှု လုံခြုံရေးအတွက် အဓိက အဖြစ် ထုံးကျောက်တောင်များကို အသုံးပြုခြင်းအား ဖော်ပြသည်။ ထိုတောင်ငယ်များနှင့် နီးကပ် သော ကျေးရွာများတွင် အများဆုံး စိုက်ပျိုးသော သီးနှံမှာ ရှောက်၊ ငရုတ်၊ သရက်၊ နာနတ်၊ ငှက်ပျော၊ ဒူးရင်း နှင့် မင်းဝတ်တို့ ဖြစ်သည်။ ကွမ်းသီး၊ ရာဘာနှင့် ကျွန်းသစ် အပါအဝင် တန်ဖိုး ကြီးသည့် နှစ်ရှည်ပင်များကိုလည်း စိုက်ပျိုးသည်။ ထိုသီးနှံအများအပြားမှာ အိမ်သုံးအတွက် ဖြစ်သော်လည်း ပိုမိုကျယ်ဝန်းသည့်မြေပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးသူများက ထွက်ကုန်ကို ဈေးတွင် ရောင်းချကြ သည်။

GORUM ဥပဒေအောက်တွင် မြေယာ မှတ်ပုံတင်ခြင်း

သု တေသနအဖွဲ့က ကရင်ပြည်နယ်တွင် ဖော်ထုတ်မေးမြန်းသော အဓိကမေးခွန်းတစ်ခုမှာ လူထုက မြေအပေါ် နားလည်သဘောပေါက်ပုံဖြစ်သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအားလုံးတွင် လူထုက မြေ၏ အရေးကြီးပုံ နှင့် တန်ဖိုးကို ဖော်ပြကြ၍ အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးမှုကို လုံခြုံစေသည့် အမြင်ဖြင့် ဖော်ပြကြသည်။ လူအများက ၎င်းတို့၏ “ဘိုးဘွားတို့၏မြေ” အဖြစ်လည်း တန်ဖိုးကို အထူးပြု ဖော်ပြကြသည်။ အငြင်းပွားဖွယ် မရှိဘဲ လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အသုံးပြုခွင့်ရှိသည်ဟူသော အမြင်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် မိမိတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုကို ကြေညာရန် မှတ်ပုံတင်ခြင်းမှာ အရေးကြီးကြောင်း ဖော်ပြသည်။ မြေယာအပေါ် ထိုသို့ နားလည်ထားခြင်းမှာ KNU ၏ မြေယာ ဥပဒေ နှင့် ပို၍ နီးစပ်သည်။ ထိုဥပဒေက မြေယာကို နိုင်ငံတော်ထက် ပြည်သူတို့၏ လက်တွင်ထားရှိသည်။ သို့သော် သုတေသန နယ်မြေများတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူ အများစုက မိမိတို့၏မြေကို မှတ်ပုံတင်ရန် GORUM ၏ မြေယာ ဥပဒေများကို အဓိက အသုံးပြုကြသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေ ကို စတင်ချိန်မှစ၍ ဖားအံနှင့် လှိုင်းဘွဲ့မြို့နယ်တို့တွင် လယ်မြေများကို ကျယ်ပြန့်စွာ မှတ်ပုံတင်ကြသည်။ အချို့နယ်မြေများမှာ မြန်မာအစိုးရနှင့် KNU တို့ ရောနှောသော အုပ်ချုပ်ရေး ရှိနေသော်လည်း သုတေသနအဖွဲ့က သွားရောက်ခဲ့သော ကျေးရွာ အများစုမှာ GORUM ၏ မြေယာမှတ်ပုံတင်စနစ်နှင့် များစွာ ထိတွေ့မှု ရှိကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။ သုတေသန ပြုခဲ့သော ကျေးရွာအားလုံးတွင် လူထုသည် လယ်မြေများအား ‘စာအုပ်အစိမ်း’⁵² ဟု အများဆုံး ရည်ညွှန်းကြသည့် မြေယာအသုံးပြုခွင့် (LUC) ကို ရရှိကြပြီး သို့မဟုတ် ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖြစ် သည်။ သုတေသနဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ကျေးရွာ အများအပြားတွင် DALMS ရုံးမှ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကတည်းက ကျေးရွာများသို့ မြေတိုင်းတာရန် တိုက်ရိုက် လာရောက်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်။ LUC ကို ကျယ်ပြန့်စွာ ရယူ ကြခြင်းမှာ VTA များ၏ တိုးတက်လာ သော စွမ်းဆောင်ရည် နှင့် အသိပညာတို့ကြောင့်လည်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့က ဤ

⁵¹ ၂၀၁၄ သန်းခေါင်စာရင်းအရ ဖားအံခရိုင်မှ လူဦးရေ ၈၀% ကျော်မှာ ကျေးလက်နေသူများ ဖြစ်သည်။
⁵² အမှုကိစ္စအားလုံးတွင် စာရေးသူတို့သည် ပြည်သူတို့တွင် ရှိနေသော အထောက်အထားများကို ဆန်းစစ်နိုင်ရန် တောင်းခံသည်။ ပဋိပက္ခ ပိုမိုစားခဲ့ရသော ကျေးရွာများတွင် ပြည်နယ် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု၏ ဆောင်ရွက်ချက်မှာ ယခင် က စနစ်ကျမှု နည်းပါးသည်။ သို့သော် ၂၀၁၂ အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးနောက်မှစ၍ ရောနှောနေသော အုပ်ချုပ်မှုရှိသည့် နယ်မြေများမှ လယ်သမား အများအပြားမှာ VTA ၏ အကူအညီဖြင့် မြေအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ် ရရှိအောင် တိုက်ရိုက် ဆောင်ရွက်ကြသည်။

မြေယာမှတ်ပုံတင် စနစ်အသစ်ကို ခိုင်မာစေရန် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အတွက် ကူညီပေးသည်။ သုတေသနပြုလုပ်သည့် ကျေးရွာ အားလုံးတွင် ဖြေဆိုသူများက LUC မှာ ကျေးလက် ဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစီးဌာန (DRD) မှ ပေးသော ချေးငွေကိုရရှိနိုင်ရန် အခြေခံအနေနှင့် စိတ်ချရစေသည်ဟု ဆိုကြသည်။⁵³ လူထုက အနာဂါတ်တွင် မြေလုယူခံရမှုများမှ ကာကွယ်ပေး နိုင်စေမည့် LUC ၏ တန်ဖိုးကိုလည်း ဖော်ပြကြသည်။

မြေခွဲခြားမှုပေးစာရင်းများကို ကျယ်ပြန့်စွာ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် ခြားနားလျက် ထုံးကျောက်တောင်ကဲ့သို့ တောင်ပေါ် ဒေသတွင် အသက်မွေးမှုအတွက် စိုက်ပျိုးသူများ၌ အနည်းစုကသာ LUC ရှိ ကြောင်း တင်ပြသည်။ LUC မရှိရသည့် အကြောင်းမှာ မြေယာဥပဒေများကို မသိရှိသောကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ LUC နှင့် ဆက်စပ်နေသည့်ချေးငွေမှာ စပါးစိုက် လယ်မြေများအတွက်သာ ရနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ကြကြောင်း လူအများက ရှင်းပြကြသည်။ တောင်ပေါ်မြေများမှာ အလွတ်သဘော ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ စနစ်ဖြင့်သာ စီမံခန့်ခွဲကြသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် အချို့သော ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ နှင့် VTA များသည်လည်း တောင်ပေါ်မြေများ လက်ဝယ်ရှိသူများသည် LUC လျှောက်နိုင် မလျှောက်နိုင် ရှင်းလင်းစွာ မသိကြပေ။

မြေယာအငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသော LUC ရယူခြင်း

၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေအောက်တွင် LUC ကို စတင်ခဲ့ခြင်းမှာ မြေယာနယ်နိမိတ်များနှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွား မှုနှင့် ပဋိပက္ခများစွာ ဖန်တီးခဲ့သည်ဟု ရှုမြင်ရပေသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု အားလုံးတွင် ပြည်သူတို့က ရှင်းပြ သည်မှာ LUC အတွက် သူတို့၏မြေအား တရားဝင် တိုင်းတာရာ တွင် မိမိမြေ၏ အတိုင်းအတာ အတိအကျကို မသိရှိကြဘဲ မျိုးဆက်တစ်ဆက်နှင့်တစ်ဆက် လက် ဆင့်ကမ်းခဲ့သောအသိ နှင့် သစ်ပင်၊ ရေမြောင်း၊ ကျောက်တုံးစသည့် သဘာဝအမှတ်အသားများကို အားထားရသည်။ GORUM က ချမှတ်သော LUC အတွက် တိုင်းတာရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာ နယ်နိမိတ် ဆက်စပ်နေသော နယ်မြေများအတွက် အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်စေသည်ဟု ကျယ်ပြန့်စွာ ယူဆကြ သည်။

ကျေးရွာများစွာတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများသည် LUC အတွက် မမှန်ကန်သော တိုင်းတာမှုများကြောင့် မြေယာ အငြင်းပွားမှုများ ရှိခဲ့သည် သို့မဟုတ် လက်ရှိဖြစ်နေသည်ဟု တင်ပြကြသည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် လူအချို့က မြေပို ရရှိအောင် တမင်တကာ သူတို့မြေ၏ နယ်နိမိတ်ကို ချဲ့ထွင် သည်ဟု ထင်မြင်ရသည်။ သို့ရာတွင် ကိစ္စအများအပြားမှာ DALMS အရာရှိများသည် မြေတိုင်းရာတွင် သင့်လျော်သော လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အစီအမံများ အသုံးမပြုသောကြောင့် ပြဿနာများ ဖြစ်စေသည်ဟု ဖြေဆိုသူများက ဆိုကြသည်။ မြေနှီးချင်းများကို မြေယာနယ်နိမိတ်အတွက် မတိုင်ပင်ခြင်း သို့မဟုတ် GPS နည်းပညာ အသုံးမပြုခြင်းတို့ကြောင့် ပါဝင်သည်။

၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေကို လူအချို့က တရားမဝင် မြေရရှိရန်အတွက်လည်း အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ LUC ကို လျှောက်ထားသည့်အခါ DALMS ရုံးက ပုံမှန်လုပ်ငန်းစဉ်များအရ ထိုမြေကို အမည် အသစ်ဖြင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းအား ကန့်ကွက်မည့်သူ ရှိမရှိ သေချာအောင် ပြုလုပ်ရသည်။ မှတ်သား ရန် အရေးကြီးသည်မှာ အမူကိစ္စ အများစုတွင် အခွန်စာအုပ်ငယ်များတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး သည့် အသုံးပြုခွင့်ရှိသူ၏အမည်ဖြင့် LUC မှတ်ပုံတင်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အချို့ကိစ္စများ၌ မြေယာကို လတ်တလော ရရှိထားသူ သို့မဟုတ် ဝယ်ယူထားသူကို DALMS အရာရှိများက LUC များ ထုတ်ပေးမီ မှန်ကန်သော လုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် မဆောင်ရွက်ပေးကြချေ။

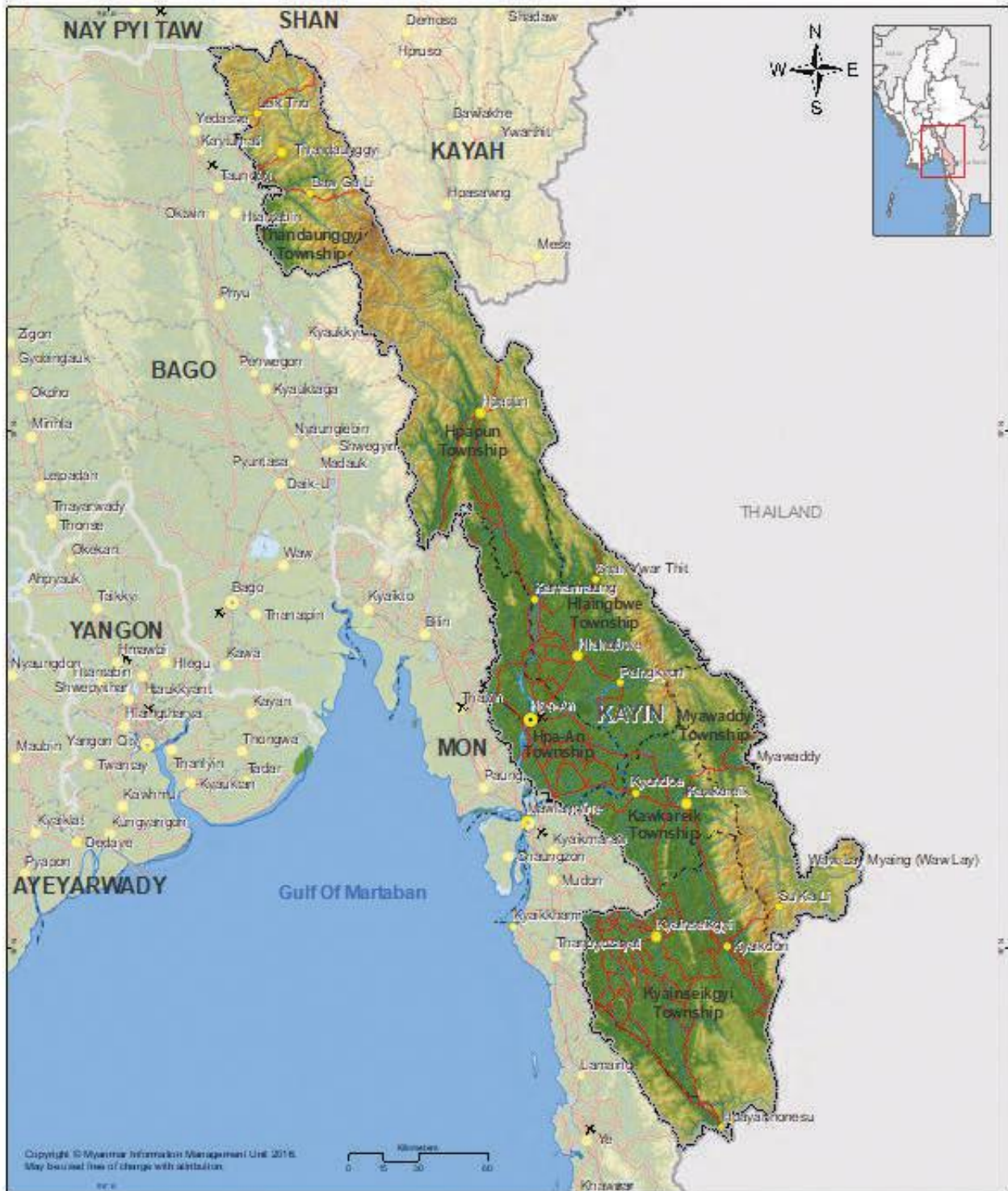
⁵³ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာနမှ ချေးငွေမှာ တစ်နှစ်အတွင်း ပြန်ဆပ်ရသည်။ ၎င်းကို မျိုးစေ နှင့် ကိရိယာများဝယ်ရန်၊ စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ရိတ်သိမ်းခြင်းအတွက် လုပ်သား ငှားရမ်းရန် ရရှိနိုင်သည်။

ကရင် ပြည်နယ်တွင် သုတေသနနေရာအားလုံး၌ ဖြေဆိုသူများက အထူးသဖြင့် အမွေရရှိသည့်အခါ မြေယာ ရောင်းချခြင်းမှာ မိသားစုများအကြား အငြင်းပွားမှုဖြစ်ပေါ်စေတတ်ကြောင်း ပြောကြသည်။ ရပ်ရွာလေ့ထုံးစံ အရ အမွေရရှိသောမြေကို ဦးစွာ အနီးဆုံး မောင်နှစ်မ သို့မဟုတ် ဆွေမျိုးအား သိသာသော လျော့စျေးဖြင့် ကမ်းလှမ်း၍ မိသားစုအတွင်း ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းသင့်သည်။ မောင်နှစ်မ သို့မဟုတ် ဆွေမျိုးအားလုံးက မဝယ်လို၊ မဝယ်နိုင်သောအခါမှသာ ကျေးရွာ သားများကိုသာ ရောင်းချရသည်။ ကရင်လူမျိုး ဖြေဆိုသူများက ရွာတွင် မနေထိုင်သည့် အပြင် လူများအား မြေကိုမရောင်းချရန် အခိုင်အမာ လိုလားသည်။ သို့သော် အကယ်၍ ရွာတွင်းမှ ဝယ်ယူ သူ မရှိသည့်အခါ အပြင်လူကို ရောင်းချနိုင်သည်။ သို့သော် ရောင်းချမှုကို ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်က ကြီးကြပ်ရမည်။

ကရင်ပြည်နယ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ နှင့် အခြားဒေသများသို့ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားအဖြစ် သွားရောက်သူ အများအပြားရှိသဖြင့် မြေယာကို အပြင်လူသို့ ရောင်းချခြင်းမှာ ရွာတွင် နေထိုင်လုပ်ကိုင်ခြင်း မရှိတော့သည့် မောင်နှစ်မများအကြား အငြင်းပွား မှုများ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟု တွေးထင်ကြသည်။

KAYIN STATE - MYANMAR

Copyright © Myanmar Information Management Unit 2016.
May be used free of charge with attribution.

<p>Map ID: MMU152/05 Creation Date: 16 August 2016 A3 Projection/Datum: Geocentric WGS84</p>	<p>Legend</p> <ul style="list-style-type: none"> State/Region Capital Main town Other town Airports Road Highway State and Show Line Township Boundary District Boundary State/Region Boundary International Boundary River/Water Body Reservoir 	<p>Elevation (Meter)</p> <ul style="list-style-type: none"> 0 - 250 251 - 500 501 - 750 751 - 1,000 1,001 - 1,500 1,501 - 2,000 2,001 - 2,500 2,501 - 3,000 3,001 - 4,000 4,001 - 5,000 5,001 - 7,000 	<p>Data Sources: MMU Base Map: MMU Boundaries: WPRMMU Elevation: SRTM Place names: Ministry of Home Affair (GAD) translated by MMU</p>
--	---	--	--

Disclaimer: The names shown and the boundaries used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.

ကရင်ပြည်နယ်ရှိ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးတွင် အဓိက လုပ်ဆောင်သူများ နှင့် ဩဇာရှိသူများ

ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ (သူကြီး) (Village Heads)

ကရင် ကျေးရွာများတွင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင် (သူကြီး) များမှာ လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အမြင့်ဆုံး ဩဇာ ရှိသူများ ဖြစ်သည်။ သုတေသန ပြုခဲ့သောနေရာများတွင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များအား အလွတ်သဘော လုပ်ငန်း စဉ်ဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကြသည်။ အိမ်ထောင်ဦးစီးများအားလုံး စုရုံးပြီး သင့်လျော်သူကို မဲဖြင့် ရွေးချယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်မှာ သုံးနှစ်တစ်ကြိမ် ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရွေးချယ်ခံရသူသည် အများအားဖြင့် သူဆက်မလုပ်လိုတော့သည့်အချိန်အထိ ထိုရာထူးတွင် ကြာရှည်လုပ်ဆောင်ရလေ့ရှိသည်။ ရွေးချယ်ခံရ သူမှာ အများအားဖြင့် လူအများက လေးစားခြင်းခံရပြီး ကျေးရွာတွင် ဩဇာအာဏာ များစွာရှိသည်။ ရွေးချယ်ခံရခြင်းမှာ ကြွယ်ဝမှုနှင့် ပညာတတ်မှုတို့ကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် ရွေးချယ်မှု အများအပြားမှာ ရိုးသားမှု နှင့် သဘာဝအလျောက် လေးစားခံရမှုတို့ကို ရှင်းလင်းစွာ အခြေခံခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ဤရာထူးမှာ ကရင် ကျေးရွာများတွင် အမျိုးသားများက အများဆုံးရရှိကြသော်လည်း နှစ် ၆၀ ကြာ ရှည်လျားသော ပဋိပက္ခအတွင်း အမျိုးသမီးများသည်လည်း ထိုတာဝန်ကို ယူခဲ့ကြသည်။

သုတေသနမှ ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိခဲ့သည့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ မြေယာနှင့်ပတ်သက်သော အငြင်းပွားမှုများမှာ တပ်မတော်မှ ဩဇာရှိသော အာဏာပိုင်များ၊ မြို့နယ် GAD၊ ကုမ္ပဏီများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များနှင့် မျိုးနွယ်စုလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (EAO) များမှ တပ်မှူးများ ပါဝင်ပတ်သက်သည့် သမိုင်းစဉ် တလျောက် ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်သော အမှုများဖြစ်သည်။ သုတေသနပြုလုပ်သည့် နေရာအားလုံးတွင် ကျေးရွာအတွင်း ဖြစ်ပွားသော ပဋိပက္ခမှာ နည်းပါးကြောင်း တွေ့ရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ညီညွတ်သော ဆက်ဆံမှုကို ထိန်းသိမ်းရန် အရေးကြီးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လူများ၊ အုပ်စုများ သို့မဟုတ် မိသားစုဝင်များ ပါဝင်သော မြေယာကိစ္စအငြင်းပွားမှုများတွင် အများဆုံး အသုံးပြုသည့် ဖြေရှင်းနည်းမှာ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်မှ ကြားဝင်ဖြေရှင်းပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

ကရင်ပြည်နယ်တွင်ဖြေဆိုသူအားလုံးက ကျေးရွာတွင်းမှလူများပါဝင်သည့်အငြင်းပွားမှုအများစုမှာ ကျေးရွာခေါင်းဆောင် က ကြီးကြပ်သည့် ကြားဝင်ညှိနှိုင်းပေးသည့်နည်းလမ်းဖြင့် လျှင်မြန်စွာ ဖြေရှင်းတတ်ကြကြောင်း တင်ပြသည်။ ကျေးရွာ သားများသည် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်ထံ တိုက်ရိုက် ချဉ်းကပ်ကြပြီး ခေါင်းဆောင်က အငြင်းပွားသူများအကြား ကြားဝင် ညှိနှိုင်းပေးကြောင်း ရှင်းပြကြ သည်။ အများအားဖြင့် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်၏ နေအိမ်တွင် အငြင်းပွားသူများအား ညီမျှစွာ အတူ ခေါ်ယူ၍ ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။ မြေယာနယ်နိမိတ်နှင့် ပတ်သက်သောကိစ္စများတွင် အငြင်းပွားမှုကို ဆန်းစစ် ရန်၊ နယ်နိမိတ်ကို လမ်းလျှောက်သွားကြည့်ရန်အတွက် ထိုနေရာသို့ သွားရောက်ရန် လိုအပ်တတ်ကြောင်း ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်က ရှင်းပြသည်။

ပိုမိုရုပ်ထွေးသော မြေယာအငြင်းပွားမှုများတွင် ကျေးရွာမှ ရွာသူကြီးများနှင့် အငြင်းပွားသည့်မြေ နှင့် နီးကပ်သည့်မြေမှ လူများအား ကျေးရွာနှင့် မြေအသုံးပြုမှုတို့အကြောင်း ၎င်းတို့၏ သိရှိမှု အပေါ် မူတည်၍ ကူညီရန်တောင်းဆိုနိုင်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အငြင်းပွားသူများဖြစ်ပါက ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်သည် ကြားဝင်ညှိနှိုင်းခြင်းကို ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် ဘုန်းကြီး၏ အကူအညီဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ အငြင်းပွားမှုအား တိုက်ရိုက်ဖြေရှင်းပေးရန် ဘုန်းကြီးများကို မတောင်းဆို သော်လည်း ကြားဝင်ညှိနှိုင်းမှုကို ကြည့်ရှုစေခြင်းဖြင့် လေးစားဖွယ် ဖြစ်စေသည်။ ကျေးရွာအဆင့်တွင် မဖြေရှင်းနိုင်သောကိစ္စများတွင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်က VTA ၏ အကူအညီကို ယူရသည်။ အထူးသဖြင့် ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ စတင်ချိန်မှ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၏ ဩဇာရှိမှုမှာ ကျဆင်းခဲ့ကြောင်း သိမြင်သောကြောင့် ဖြစ် သည်။

သုတေသနပြုခဲ့သည့်နေရာအားလုံးတွင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်နှင့် အခြားဖြေဆိုသူများက ညီညွတ်သည့် ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အိမ်နီးချင်းများနှင့် မိသားစုများ ပါဝင်သည့် အငြင်းပွားမှုများကို ကျေးရွာအဆင့်တွင် ဖြေရှင်းကြကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။ သို့ရာတွင် ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေ ဥပဒေ စတင်ပြီးနောက် ကျေးရွာသားများနှင့် မိသားစုများအကြား အငြင်းပွားမှုများမှာ ပိုမိုများပြား လာ၍ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၏ ဩဇာမှာ လျော့နည်းလာသည်။ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ သည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဥပဒေအရ မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် တရားဝင် ဩဇာမရှိတော့သောကြောင့် ဤအဆင့်တွင် ဖြေရှင်းခြင်းမှာ မဖြစ်မနေ လိုက်နာရန်မလိုသည့် အကြံပြုထောက်ခံပေးခြင်းသာဖြစ်သည်။ ဖြေဆိုသူအများစုက ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အား ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ လိုက်နာသင့်သည်ဟု ထင်မြင်သော်လည်း လူများသည် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် VTA များဆီသို့ ပို၍ သွားရောက်ကြသည်။

ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ (VTAs)

ကရင် ကျေးရွာများမှ လူထုသည် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ကြားဝင်ဖြေရှင်းပေးရန် VTA များအား အဓိက တာဝန်ရှိသူများအဖြစ် ပိုမို တောင်းဆိုလာကြသည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် ရပ်ရွာလူထုအကြား VTA များ၏ ကြားဝင် ဆောင်ရွက်မှုအခန်းကဏ္ဍမှာ အထူးသဖြင့် မြေယာနယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ လိုက်နာရန် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။ သို့ရာတွင် VTA နှင့်သာမန်ပြည်သူများအကြား ဆက်နွယ်မှုမှာ ကျေးရွာတစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာအကြား ကွဲပြားနိုင်ပြီး ၎င်းတို့ကို ရပ်ရွာလူထုက မည်သို့ ယူဆသတ်မှတ်သည့်အပေါ် တည်မီနေသည်။ မြေယာ အမည်ပေါက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဤရာထူးမှာ ဩဇာရှိသဖြင့် အချို့ကျေးရွာများတွင် VTA များမှာ အဂတိလိုက်စားခြင်းနှင့် မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် စွပ်စွဲခံရသည်။

သုတေသန နယ်မြေအားလုံးတွင် ကျေးရွာအဆင့်၌ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်က မဖြေရှင်းနိုင်သည့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ကြားဝင်ဖြေရှင်းပေးရန် VTA များအား မကြာခဏ တောင်းဆိုလေ့ရှိသည်။ အများအားဖြင့် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် ကျေနပ်မှု မရှိသူက VTA ၏ အကူအညီကို တိုက်ရိုက်တောင်းခံလေ့ရှိပြီး ကျေးရွာခေါင်းဆောင်ကိုယ်တိုင်က အကူအညီတောင်း ခံခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် VTA များက ကျေးရွာသားတစ်ဦးချင်းစီသည် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များကိုကျော်၍ အငြင်းပွားမှုအမျိုးမျိုးအတွက် ၎င်းတို့ကို စတင် ဆောင်ရွက်ပေးရန် တိုက်ရိုက်ချဉ်းကပ်ခြင်းမှာလည်း ပိုများလာကြောင်း ပြောကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့မှာ ယခုအခါ မြေယာနှင့်ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်ခွင့်အာဏာ ပို၍ရှိသည်ဟု ယူဆကြ သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

သုတေသနနယ်မြေအားလုံးတွင်စစ်တပ်မှထိန်းချုပ်သည့်ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိအထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနအရာရှိဖြစ်သော မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက VTA များကို ယခင် က ခန့်ထားရပြီး မြေယာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးတွင် ပါဝင်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ သို့သော် ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ထိုရာထူးအတွက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသည့်အခါ ထိုသူများကို ဒေသ၏ အစစ်အမှန် ကိုယ်စားပြုသူ တာဝန်ခံအဖြစ် လူများက ပို၍ ချဉ်းကပ်လိုကြသည်။⁵⁴ VTA များမှာ အစိုးရ၏ စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် တာဝန်ရှိသော်လည်း ၎င်းတို့ ကိုယ်စားပြုသည့် ပြည်သူလူထုက အများအားဖြင့် ကျယ်ပြန့်စွာ လေးစား ယုံကြည်ကြသည်။

⁵⁴ UNDP, ၂၀၁၄ ၊ Local Governance Mapping: ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ဒေသတွင်း စီမံအုပ်ချုပ်ပုံ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှု များ (ရန်ကုန် - ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်); UNDP, ၂၀၁၇၊ အကျဉ်းချုပ် စုစည်း အစီရင်ခံစာ - ကချင်၊ ရခိုင် နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် တရား စီရင်ရေးသို့ လက်လှမ်းမီမှုနှင့် အလွတ်သဘော တရားစီရင်ရေးစနစ်များ (ရန်ကုန် - ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်) ကိုလည်းကြည့်ပါ။

• နယ်ခြားစောင့်တပ်တစ်ခုမှ သတ္တုတူးဖော်နေခြင်း၊ ကရင်ပြည်နယ် •

VTA များသည် ရပ်ကွက်၊ကျေးရွာအုပ်စု လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌအနေနှင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို သဘာဝအလျောက် ကြားဝင်ကူညီဖြေရှင်းပေးရန် တာဝန်ရှိသူအဖြစ် တိုးတက်ယူဆလာကြသည်။ VTA များသည် GORUM ၏ မြေယာဥပဒေအရ မြေယာမှတ်ပုံတင် ခြင်းတွင် မဖြစ်မနေ ကူညီဆောင်ရွက်ရမည့် အခန်းကဏ္ဍလည်းရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် ယေဘုယျ အားဖြင့် ပိုမို၍ ကြွယ်ဝသူ၊ ပညာတတ်သူ၊ ဗမာဘာသာစကားကို ပြောဆိုနိုင်သူဖြစ်ပြီး GORUM ၏ မြေယာဥပဒေများအကြောင်း အသိပညာအချို့ ရှိကြသည်။ ထိုအရည်အသွေးများက ၎င်းတို့အား မြေယာ အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးရန် နှင့် အငြင်းပွားမှုရှိသည့်အခါ ကျေးရွာသားတို့နှင့် အစိုးရ တာဝန်ရှိသူများအကြား ကြားဝင်ပေးရန် ခိုင်မာသောအနေအထား ရှိစေသည်ဟု ကျေးရွာသား တို့က ရှုမြင်ကြသည်။

VTAများနှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင်ကျေးရွာအတွင်းမြေယာအငြင်းပွားမှုများအတွက်၎င်းတို့ကဆောင်ရွက်ပေးသည့်အခါ အငြင်းပွားသူများအား ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ညီညွတ်မှု၏ အရေးကြီးပုံကို စဉ်းစားရန် အမြဲတိုက်တွန်းကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။ အမှုကိစ္စအများစုတွင် သက်ဆိုင်သူများ၏ နေအိမ် သို့မဟုတ် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်၏ နေအိမ်တွင် အငြင်းပွားမှုကို ကြားဝင်ဖြေရှင်းပေးရန် စီစဉ်ကြောင်း ရှင်းပြသည်။ နှစ်ဘက်အဖွဲ့များကို ကောင်းစွာသိရှိပြီး ကြားဝင်ဖြေရှင်းနိုင်သည့် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်ကို ပါဝင်စေရန်မှာလည်း အရေးကြီးသည်ဟု မေးမြန်းခဲ့သော VTA အချို့က ရှင်းပြကြသည်။ အခြားဖြေဆိုသူများက အငြင်းပွားသူ တစ်ဦးချင်းစီမှာ ရိုးဖြောင့်မှုရှိကြောင်း သေချာစေရန် မိတ်ဆွေများ၊ အိမ်နီးချင်းများနှင့် မိသားစုဝင်များမှာလည်း ကြားဝင်ဖြေရှင်းရေးတွင် ပါဝင် တက်ရောက်ခြင်း ရှိနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြသည်။ VTA သည် ကျေးရွာ မြေယာကော်မတီ၏ အကူအညီကိုလည်း ယူနိုင်သည်။ သို့သော် သုတေသန နေရာအားလုံးတွင် ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းမှာ အလွန်နည်းသည်။⁵⁵ ဤသည်မှာ ပါဝင်သူများ၊ ထိုဒေသတွင် မြေယာအသုံးပြုမှု ရာဇဝင်ကို သိရှိသူ များကို ခေါ်ယူခြင်းက ကျေးရွာ မြေယာကော်မတီဝင်ကို ခေါ်ယူခြင်းထက် ပို၍ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။

မမှန်ကန်သော မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရာ တွင် VTA များမှာ ပထမဆုံး ဆက်သွယ်ခံရသူများ ဖြစ်တတ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့မှာ မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းအတွက် ကူညီရန် တာဝန်ရှိသူများ ဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြေယာနယ်နိမိတ်အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် ၎င်းတို့က

⁵⁵ VTA မှာ မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို လွတ်လပ်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်စွမ်းရှိသည်ဟု အများအားဖြင့် ယူဆကြသောကြောင့် ကျေးရွာမြေယာကော်မတီမှ အကူအညီတောင်းခံခြင်း အလွန်နည်းသည်။

ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၊ မြေနီးချင်း ကျေးရွာသားများ၊ ရွာလူကြီးများနှင့် တိုင်ပင်၍ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ နှင့် အလွတ်သဘော နည်းလမ်းများကို ရောနှောအသုံးပြုသည်။ အများအားဖြင့် နယ်နိမိတ်အငြင်းပွားမှုများမှာ လွယ်ကူစွာ ဖြေရှင်းနိုင်သည်။ သို့သော် သုတေသနနယ်မြေအားလုံးတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် VTA များ၏ အဆိုအရ ပါဝင်သူများ၏ ကိုယ်ပိုင် ကျင့်ဝတ်စောင့်ထိန်းမှုနှင့် ရပ်ရွာ၏ညီညွတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းလိုစိတ် တို့အပေါ်တွင်လည်း မူတည်သည်။

ကရင် အမျိုးသား အစည်းအရုံး (Karen National Union)

ဖားအံ နှင့် လှိုင်းဘွဲ့မြို့နယ်များမှာ အဓိကအားဖြင့် KNU အမှတ် (၇) တပ်မဟာ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင်ရှိ သည်။ ကျေးရွာသားအများအပြားသည် စိုက်ပျိုးမြေအတွက် အခွန်ကို KNU သို့ ဆက်လက်ပေးနေသော် လည်း အမှတ် (၇) တပ်မဟာသည် ထိုဒေသများတွင် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု သို့မဟုတ် မြေယာအငြင်းပွားမှုဖြေ ရှင်းရေးတို့အတွက် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက် ခြင်း မရှိတော့ပါ။ အချို့သော ကျေးလက်တောရွာများတွင် KNU ၏ စိုက်ပျိုးရေးဌာနသည် KNU ၏ မြေယာဥပဒေအရ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်လက်မှတ်များ ထုတ်ပေးနေပြီး ကျေးရွာ၏ အများပိုင်မြေနှင့် သစ်တောများကို မြေပုံရေးဆွဲပေးသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့မှာ မြေယာအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးတွင် လွှမ်းမိုးနိုင်မှု အလွန်နည်းပါးကြောင်း သုတေသနနယ်မြေအားလုံးမှ ဖြေဆိုသူများက ဆိုကြသည်။ အထူးသဖြင့် အင်အား ဩဇာ ကြီးမားသူများနှင့် လက်နက်ကိုင်များ၏ မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် ဖြစ်သည်။ အချို့သော မြေယာ အငြင်းပွားမှု ကိစ္စများတွင် ကရင် ကျေးရွာသားတို့သည် KNU ၏ အကူအညီကို တောင်းခံခဲ့သည်။ သို့သော် တပ်မတော်၊ ကုမ္ပဏီများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရတို့ ပါဝင်နေသော မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် ပတ်သက်ပါက ၎င်းတို့၌ အင်အားဩဇာ အနည်းငယ်သာ ရှိသည်။

ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များ

အ ချို့သော ကျေးရွာများနှင့် မြို့ပြဒေသတို့တွင် ကျေးရွာသားများအကြား မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ကြားဝင် ဖြေရှင်းရာတွင် ကူညီပေးရန်နှင့် ပြည်သူတို့၏ HLP အခွင့်အရေးများအတွက် ရှင်းပြ အရေးဆိုပေးရန် ဗုဒ္ဓ ဘာသာဘုန်းကြီးများအား တောင်းဆိုတတ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် သုတေသန က ဖော်ပြသည်မှာ အချို့ သော ဩဇာကြီးသည့် ဘုန်းကြီးများမှာလည်း မြေသိမ်းယူမှုများတွင် ပါဝင် ပတ်သက်နေကြသည်။

သုတေသန နယ်မြေအားလုံးတွင် အခြားဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များမှာ မြေယာအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး၌ သိသာသော ကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခြင်း မရှိကြပါ။

အမျိုးသမီးများ

ဤ လေ့လာမှုအတွက် သွားရောက်ခဲ့သော နေရာ ၁၂ ခုလုံးတွင် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးအတွက် ညှိနှိုင်းရာ၌ ကူညီရန် အမျိုးသမီးတစ်ဦးတွင်မျှ ပုံမှန်တာဝန်ရှိသည့်ရာထူး မရှိကြပါ။ သို့ရာတွင် အမျိုးသမီးများမှာ မြေယာကိစ္စ ဆန္ဒပြမှုများ အပါအဝင် HLP များ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေးအတွက် အစိုးရအား ဖိအားပေးရန် အလွတ်သဘောနည်းလမ်းများ၌ အလွန်တက်ကြွစွာ ပါဝင်ကြသူများ ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ကရင်တို့မှာ မိခင်ဘက်သို့နွယ်သော လူမှုအဖွဲ့ အစည်းဖြစ်၍ အမျိုးသမီးများမှာ အိမ်ထောင်စု၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှု အရေးကိစ္စ များတွင် ခိုင်မာသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများ

ကရင် ပြည်နယ်တွင် မြေယာကို လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အသက်မွေးမှုစသည့် အကြောင်းရင်းများကြောင့် မြင့်မားစွာ တန်ဖိုးထားကြသည်။ ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း သုတေသနနေရာအားလုံးတွင် ကရင်လူမျိုး ဖြေဆိုသူများက မြေယာကို မွေးချင်းများအကြား ညီမျှစွာ မျှဝေရရှိမှုကို အထူးပြု၍ ခိုင်မာသော အစဉ် အလာဆက်ခံမှု ဥပဒေများဖြင့် မိသားစုများအတွင်း မျိုးဆက်တစ်ခုမှတစ်ခုသို့ ပေးအပ်ခဲ့ကြကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။ ဤအတွက် စိတ်ဝင်စားဖွယ်အကောင်းဆုံးအချက်မှာ အမျိုး သားများဘက်သို့ ကျားမရေးရာ ဘက်လိုက်မှု သိသာစွာ ရှိသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားဒေသ အချို့နှင့်⁵⁶ မတူဘဲ ကရင်လူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုအရ အမွေပေးအပ်သည့် မြေကို သားသမီးများ အကြား ညီမျှစွာ ခွဲဝေပေးပြီး ကျားမရေးရာ ဘက်လိုက်မှု မရှိပါ။⁵⁷ မွေးချင်းများ ရွာမှ ရွှေ့ပြောင်းသွားပြီး အခြားဒေသတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားသော အခြေအနေများ၌ပင်လျှင် ထိုအလေ့အထများကို မျိုးဆက်များစွာ ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြောင်း လူထုက ရှင်းပြသည်။⁵⁸

ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း သုတေသန နယ်မြေအားလုံးတွင် မိဘများ သေဆုံးပြီးနောက် ဆက်ခံရရှိသောမြေကို ညှိနှိုင်းခွဲဝေ ရန် မွေးချင်းများအကြား အလွတ်သဘောနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။ ကိုလိုနီခေတ်ကတည်းကပင် မြေနိမ့် ဒေသရှိ စပါးစိုက်လယ်မြေများကို အခွန်ဆောင်ရန်အတွက် မှတ်ပုံတင်ထားလေ့ရှိရာ မြေယာလက်မှတ်မှာ ထိုမြေကို ဆက်ခံရရှိခဲ့သူအပေါ် လိုက်၍ ခင်ပွန်း သို့မဟုတ် ဇနီး၏ အမည်ဖြင့် ရှိနေတတ်သည်။ သုတေသနအဖွဲ့ သွားရောက်ခဲ့ သည့်နေရာအများအပြားတွင် မွေးချင်းများအကြား ခွဲဝေပေးပြီးသော်လည်း မြေမှာ မိဘတစ်ဦးဦး၏အမည်ဖြင့် ဆက်လက် ရှိနေတတ်ပြီး မွေးချင်းထဲမှ အကြီးဆုံးဖြစ်သူက ထိန်းသိမ်းထားတတ်သည်။ အငြင်းပွားမှု မရှိပါက အမွေဆက်ခံသည့် မြေအတွက် ကျေးရွာ အာဏာပိုင်များက ပါဝင်လေ့မရှိပေ။ ဤသည်ကို မွေးချင်းများအကြား သစ္စာရှိမှု၊ ယုံကြည်မှု အပေါ် အားထားသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ လုပ်ငန်းစဉ် နှင့် အချင်းချင်း သစ္စာရှိမှု (သောကြာ) ကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၏ အရေးပါမှုအဖြစ် ရှင်းပြကြသည်။

စာရေးသူတို့အနက်မှ တစ်ဦးက ယခင် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ပိုးကရင်လူမျိုးများနှင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် သုတေသနတစ်ခုတွင် ရှင်းပြထားသည်မှာ thout kyar ဆိုသည်မှာ ကရင်မိသားစုများ သို့ မဟုတ် လူမှုအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုလုံး၏ အပြန်အလှန် အားထားမှီခိုမှုကို ပြောဆိုရန် အသုံးများသည့် အသုံးအနှုန်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

“ Thouth Kyar ရှိခြင်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုပါက ‘faithful’ ဟု အဓိပ္ပာယ် ရသည်။ သို့သော် ၎င်းမှာ များစွာပို၍ ခြုံငုံကျယ်ပြန့်သော အသုံးအနှုန်းဖြစ်ပြီး တူညီသော စံနှုန်းများဖြင့် ဘဝ နေထိုင်မှုအခြေခံအဖြစ် ပိုးကရင်လူမျိုးတို့၏ သီးခြားကျင့်ဝတ်ကို ဖော်ပြရာတွင် သုံးသည်။ ၎င်းမှာ မာန၊ လောဘများကင်းပြီး တစ်ဦးချင်း၏ အကျိုးအမြတ်ထက် ညီညွတ်မှုကို တန်ဖိုးထား၍ ရိုးဖြောင့်ရှင်း လင်းစွာ နေထိုင်ကြရန် ဖြစ်သည်။⁵⁹

⁵⁶ ဥပမာ အဖြစ် လေ့လာရန် - Andersen, K. E. ၂၀၁၆၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း (ဗီယင်ကျန်း ၊ မဲခေါင်ဒေသ မြေယာ စီမံအုပ်ချုပ်မှု)၊ Faxon, H. O. ၂၀၁၅၊ The Praxis of Access: မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ထောင်စု မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ နှင့် ကျားမရေးရာ (ရန်ကုန် - BRICS Initiatives for Agrarian Studies); ကျားမ တန်းတူညီမျှရေးကွန်ရက်၊ ၂၀၁၄၊ အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ တွင် ကျားမတန်းတူ ညီမျှမှု ဆီသို့ (ရန်ကုန် - Transnational Institute); Namati. ၂၀၁၆ ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာအခွင့်အရေးများ၏ ကျားမရေးရာထုတ်ဖော်ချက် - Evidence from Paralegal Casework (ရန်ကုန် - Namati)

⁵⁷ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ပြည်သူများက ရှင်းပြသည်မှာ ကျားမ မခွဲခြားဘဲ အကြီးဆုံး သားသမီးအား အရှေ့ဘက် (ဘုရား စင်ထားသည့်ဘက်) ရှိ မြေယာကို ပေး၍ အငယ်ဆုံးသားသမီးအား မြေရင်းဘက်မှ မြေယာကို ပေးသည်။ နေအိမ် မြေကွက်ကိုလည်း နေရာရှိပါက အလားတူစနစ်ဖြင့် သားသမီးများ အိမ်ဆောက်နိုင်ရန် ပေးသည်။

⁵⁸ ကရင်လူမျိုးတို့၏ ထုံးစံအရ မွေးချင်းတစ်ဦးသည် မိမိ၏ မြေကို မလိုချင်ပါက အခြားမိသားစုဝင်များသည် ပေါက်ဈေးထက်လျော့၍ ဝယ်နိုင်သည်။ အချို့က ဇနီး၏ကျေးရွာတွင် မြေလုံလောက်စွာ ရှိနေပါက မိမိအမွေရသည့် မြေကို အခြား သားချင်းများအတွက် စွန့်လွှတ်ပေးသည်။

⁵⁹ Chambers, J. ၂၀၀၈၊ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို ရှာဖွေခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကရင် ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်များ၏ ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ ဆောင်ကြဉ်းမှု နှင့် နေ့စဉ် ကျင့်ဝတ်များ၊ ပါရူဘွဲ့၊ စာတမ်း (Canberra: Australian National University) pg. 94.

ပိုးကရင်လူမျိုးများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများတလျှောက်တွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ thout kyar ၏ အရေးကြီးပုံကို မကြာခဏ ပြောကြသည်။ မိသားစုများနှင့် ကျေးရွာသားများအကြား မြေယာအငြင်းပွားမှုများ အလွန်နည်းခြင်း၏ အကြောင်းရင်းအဖြစ် မကြာခဏ ညွှန်းဆိုကြသည်။ ပြည်သူတို့တွင် အထောက်အထားစာရွက်စာ တမ်းများမရှိသည့် သစ်သီးခြံများနှင့် အများပိုင် သစ်တောများကို ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးရာတွင်လည်း ထည့်သွင်းလေ့ရှိ သည်။ ၎င်းတို့က ယခင် မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာကတည်းက ဓလေ့ထုံးစံအရ ပိုင်ဆိုင်မှုအတွက် ရှည်လျားသော ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ရှိခဲ့ကြောင်း အထူးပြုဖော်ပြကြသည်။ “ကျွန်ုပ်တို့၏မြေ ဖြစ်ကြောင်းဖော်ပြရန် လက်မှတ် (certificate) မလိုပါ။” ဟု စံပါရီး ကျေးရွာအုပ်စုမှ သက်ရွယ်ကြီးသူ ကရင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ရှင်းပြသည်။

“ ကျွန်မတို့ အချင်းချင်း ယုံကြည်နားလည်ကြတယ်။ ရွာကလူတွေက မြေနယ်နိမိတ်အတွက် သဘော မတူတာတွေ၊ အငြင်းပွားတာတွေ ဘယ်တော့မှ မဖန်တီးဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် ကျွန်မတို့ ပိုင်တဲ့ နေရာကို သိတယ်။ မြေကို သစ်ပင်ကြီးတွေ၊ ကျောက်တုံးတွေ ဒါမှမဟုတ် ဝါးရုံတွေက မှတ်သားပေး တယ်။ လူတိုင်းက ဒါကို လက်ခံတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် ကျွန်မတို့မှာ thout kyar ရှိတယ်။ တစ်ယောက်ယောက်က ရွှေ့ ပြောင်းသွားပြီး ထိုင်းနိုင်ငံမှာ အလုပ်သွားလုပ်နေရင်တောင် သူတို့ပိုင်တဲ့ နေရာကို သိတယ်။ ဒါဟာ သူတို့ ဘိုးဘွားပိုင်တဲ့မြေဘဲ။ ဒါကို ကျွန်မတို့ လေးစားတယ်။ ဘာကြောင့် လဲဆိုရင် ကရင်လူမျိုးတွေမှာ thout kyar ရှိတယ်။

အမှန်စင်စစ် ကရင်ကျေးရွာများတွင် အများပိုင်မြေများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းမှာ မျိုးနွယ်စု၏ တူညီသော ခံယူချက်နှင့် တန်ဖိုး ထားမှုများကို အခြေပြု၍ ရပ်ရွာလူထု၊ ယုံကြည်မှုနှင့် သစ္စာရှိမှုတို့အပေါ်တွင် များစွာ အခြေခံသည်။ “ကျွန်တော်တို့ ရွာမှာ မြေကို မျိုးဆက်တစ်ဆက်ကတစ်ဆက်ကို အဆင့်ဆင့် ပေးကြတယ်။” ဟု ကွန်ဘီကျေးရွာမှ လူလတ်ပိုင်း အမျိုးသား တစ်ဦးက ရှင်းပြသည်။ “ရွာသားတွေ ကြားမှာ၊ သားချင်းတွေကြားမှာ သဘောမတူတာတွေ ဘယ်တော့မှ မဖြစ်ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် ကျွန်တော်တို့မှာ thout kyar ရှိတယ်။”

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (က) - အမွေဆက်ခံသည့်မြေသည် မွေးချင်း ညီအစ်ကို မောင်နှမများ အကြား ယုံကြည်မှုနှင့် သစ္စာရှိမှုတို့၏ အရေးပါမှုအပေါ်တွင် အများအားဖြင့် အခြေခံသည်။

ပရီးကျေးရွာအုပ်စုမှ ရွာတစ်ရွာတွင် လူလတ်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ပိုးကရင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ကရင်လေ့ထုံးစံအရ အမွေဆက်ခံသည့်မြေအား မွေးချင်းများအကြား အညီအမျှ ခွဲဝေပေး ရသည်ဟု အခိုင်အမာ ရှင်းပြသည်။ သို့သော်လည်း သူမကိုယ်တိုင်၏ အခြေအနေတွင်မူ သူမ၏ မိဘနှစ်ပါးသည် လယ်မြေ ၂ဧကနှင့် အိမ်ခြံမြေကိုသာ ပိုင်ဆိုင်ပြီး ယင်းတို့ကို မွေးချင်း ရှစ်ယောက် အကြား ခွဲဝေပေးရန် ဖြစ်လာသည်။ လွန်ခဲ့သည့် ၁၀နှစ်က မိဘနှစ်ပါးလုံး ဆုံးပါးသွားပြီးနောက် မွေးချင်းမောင်နှမများအားလုံး တွေ့ဆုံကြပြီး လယ်မြေအနည်းငယ်ကို မောင်အငယ်ဆုံးအားပေးရန် အတူ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုလုပ်ရပ်အား ရွာခေါင်းဆောင် သို့မဟုတ် အခြားမည်သည့် တာဝန်ရှိသူများ၏ ကူညီ ဆောင်ရွက်မှုမှ မပါဝင်ပဲ လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏ အဓိက အကြောင်းရင်းမှာ ထိုမောင်အငယ်ဆုံးက မိဘနှစ်ပါး အသက်ကြီးလာချိန်တွင် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခဲ့ပြီး စပါးစိုက်ပျိုးရာတွင်လည်း ကူညီပေးခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အခြားသော မွေးချင်း အားလုံးသည် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အချိန်အတိုင်း အတာတစ်ခု သွားရောက် အလုပ်လုပ်ခဲ့ကြပြီး ဝင်ငွေ လုံလောက်စွာ ရှာဖွေကာ ရွာ၏ အခြားနေရာများတွင် ၎င်းတို့ ကိုယ်ပိုင်အိမ်နှင့် ယာမြေများ ဝယ်ထားပြီးဖြစ်သည်။ မွေးချင်း အများအပြားမှာလည်း ၎င်းတို့၏ လင်ယောက်ျား သို့မဟုတ် ဇနီးတို့ဘက်မှ မြေများ အမွေရရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထို မောင်အငယ်ဆုံးတစ်ယောက် သာ အိမ်ထောင်မပြုခဲ့သည့်အတွက် ထိုကဲ့သို့ အိမ်ထောင်ဖက်ဘက်မှ အခြား မြေ ဆက်ခံရရှိခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက်မြို့တွင် သားသမီးများက ၎င်းတို့၏နေရာ၌ နေရာယူ အလုပ်လုပ်ချိန်တွင် မွေးချင်း များသည် ရွာသို့ပြန်လာခဲ့ပြီး မြေမရှိသည့် မွေးချင်းများသည် မိဘများ၏မြေတွင် အငယ်ဆုံး မောင်နှင့်အတူ လယ်လုပ်သားများအဖြစ် အလုပ်လုပ်နေကြပြီး မောင်ငယ်မှ စပါးပေါ်ချိန်တွင် မျှဝေပေးသည်။ သူမ၏ မောင်ငယ်တွင် မြေအတွက် LUC ရှိသည်။ သို့သော် ထိုမြေကို လွန်ခဲ့သည့် ၁၀ နှစ်ကျော်က ဖခင်ဆုံးပါး သွားသော်လည်း ၎င်း၏အမည်အောက်တွင် မှတ်ပုံတင်ထားဆဲ ဖြစ် သည်။ ဤအချက်ကြောင့် ထိုမြေသည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မွေးချင်းများအကြား အများပိုင် ဖြစ်နေသေးသည်ဟု သူမက ရှင်းပြသည်။ မောင်ငယ်တွင် သားသမီးမရှိသည့်အတွက် သူသေဆုံးပါက မည်သူ့ထံသို့ ထိုမြေရောက်မည်နည်းဟု သုတေသနအဖွဲ့က စုံစမ်းခဲ့သည်။ သူမက ရှင်းပြသည်မှာ သူမနှင့် မွေးချင်းများအားလုံး ဆုံးပါးချိန်တွင် မြေကို ဝမ်းကွဲ မောင်နှမများမှ ဆက်ခံရရှိပြီး ၎င်းတို့အကြား ခွဲဝေယူကြမည် ဟူ၍ဖြစ်သည်။ အနာဂတ်တွင် ကလေးများ အကြား သဘောထား မညီညွတ်မှုများ ရှိနိုင်မည်လား ဟုမေးရာ သူမက "မိသားစုထဲ ဘာလို့ သဘောထား ကွဲလွဲမှာလဲ။ ငါတို့ဟာ မိသားစုတွေ ဖြစ်နေရင် အမြဲတမ်း တစ်ယောက်ပေါ်တစ်ယောက် (သောကြာ) ရှိနေကြ မှာပဲ" ဟု ရှင်းလင်းဖြေဆိုခဲ့သည်။

အထက်တွင် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သကဲ့သို့ သွားရောက်ခဲ့သည့် သုတေသန နယ်မြေအားလုံးတွင် မိသားစုများ၌ သားသမီးများ သို့ အမွေပေးရန် မြေအနည်းငယ်သာရှိပါက အမွေဆက်ခံရန် ဖြေရှင်းနည်းမှာ မိသားစု တစ်စုနှင့်တစ်စု ခြားနားပြီး မွေးချင်း များအကြား thout kyar ကို ထိန်းသိမ်းရန် အရေးကြီးမှုကို အစဉ် အခြေပြုသည်။ ကိစ္စအများအပြားတွင် အိမ်နှင့် အိမ်မြေကို ရရှိသူသည် မိဘကို သေဆုံးချိန်အထိ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်သူဖြစ်သည်။ ပိုးကရင်တို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ ဤ တာဝန်ကို သမီးအငယ်ဆုံးက ယူလေ့ရှိသည်။⁶⁰ သို့သော် ဤသည်မှာ သားသမီးတို့၏ အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေ၊ သမီးများ ရှိမရှိ၊ သုတေသနနယ်မြေအားလုံးတွင် အတွေ့ရများသည့် အလေ့အထအတိုင်း

⁶⁰ ကရင်လူမျိုးတို့၏ နေထိုင်မှု အစီအစဉ်မှာ မူလအားဖြင့် uxoriocal ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဓလေ့ထုံးစံအရ အမျိုးသမီးများသည် လက်ထပ်ပြီးနောက် မိမိတို့ရွာတွင် နေထိုင်သည်။ သို့သော် ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှု များပြားလာ သည့်အတွက် လက်တွေ့တွင် ကွဲပြားမှုများ ရှိသည်။

⁶¹ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန် အစောပိုင်းနှစ်များကတည်းက ကရင်ပြည်နယ်မှ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ပြောင်းရွှေ့မှုများ သိသာစွာ တိုးမြှင့် လာသည်။ SLORC/SPDC (၁၉၈၈-၂၀၁၀) အစိုးရလက်ထက်တွင် ကရင်မိသားစုများသည် စီးပွားရေး မဖွံ့ဖြိုးမှုများ၊ အစုလိုက် အကြမ်းဖက်ခံရမှုများနှင့် ဖယ်ကျဉ်ခံရမှုများ တွေ့ကြုံရသောကြောင့် ပြည်သူအများမှာ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်၍ အလုပ်အကိုင် ရှာဖွေရန် တွန်းအားပေးခံရသည်။

အိမ်မှခွဲခွာပြီး ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အလုပ်သွားလုပ်ကြခြင်း စသည်တို့အပေါ် မူတည်၍ လက်တွေ့တွင် ကွဲပြားနိုင်သည်။⁶¹ ထိုအခါတွင် ကရင်လူမျိုးတို့၏ မြေယာခွဲဝေပုံကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ တစ်ခုတည်းရှိကြောင်း အထူးပြု ပြောဆိုကြသော်လည်း လက်တွေ့လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ များစွာ ပို၍ရှုပ်ထွေးပြီး အိမ်ထောင်စု တစ်စုနှင့်တစ်စု ကွဲပြားခြားနား နိုင်သည်။ (ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု [က] ကို ကြည့်ပါ။)

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ခ) - မြေယာအငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းရာတွင် ညီညွတ်မှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း ထားရန် အရေးပါခြင်း

နတ် ကျွန်းအုပ်စုရှိ ရွာငယ်တစ်ခုတွင် လူလတ်ပိုင်း ကရင်အမျိုးသမီးတစ်ယောက်က အမွေဆက်ခံ ရရှိသည့်မြေ၏အရေးပါမှုနှင့် ကရင်လူမျိုးတို့၏ကျင့်ဝတ်ဖြစ်သည့်သောကြာသည် သူတို့ရွာထဲရှိ မိသားစုများအကြားနှင့် ရွာသူရွာသားများအကြား နှစ်မျိုးလုံးတွင် ဆက်ဆံရေးကိုထိန်းသိမ်း ပေးရန် အဘယ်သို့ အရေးပါသည်ကို ဖော်ပြခဲ့သည်။ “ငါတို့ အမွေဆက်ခံရရှိခဲ့တဲ့မြေက ငါတို့အတွက် အရေးအကြီးဆုံးမြေပဲ။ ဒါဟာ ငါတို့ မိဘ၊ ဘိုးဘွားတွေနေခဲ့တဲ့နေရာ ဖြစ်တယ်။ ငါတို့တွေ အစိုးရဆီက အထောက်အထား လက်မှတ်တွေ မလိုဘူး၊ ငါတို့ ကိုယ့်နေရာကိုယ် သိတယ်၊ ငါတို့ တခြား လူတွေရဲ့ မြေကို လည်း ယူဖို့ မကြိုးစားဘူး၊ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ငါတို့မှာ သောကြာရှိလို့”

ထိုအမျိုးသမီး ရည်ညွှန်းနေသည်မှာ သူမနှင့် သူမ၏ မွေးချင်း ၅ယောက် အတူတကွ မျှဝေယူကြသော မည် သည့် စာရွက်စာတမ်း အထောက်အထားမှမရှိသည့် ကြီးမားပြီး ရေနစ်မြုပ်နေ သောမြေနှင့် ရေကန်ကြီး တစ်ခု ဖြစ်သည်။ မိုးတွင်းတွင် ရေကြီးသဖြင့် ထိုမြေသည် လုံးဝ ရေနစ်မြုပ်နေသော်လည်း နွေလများ ရောက်လာလျှင် ရေကျသွားသဖြင့် သူမနှင့် မွေးချင်းများသည် စပါးစိုက်ရန် မျိုးစေ့များ ပျိုးကျကြကြောင်း ရှင်းပြသည်။ အထူးသဖြင့် သူတို့သည် မိုးတွင်းတွင် အလိုအလျောက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရေကန်များကို အသုံးပြုကာ ငါးနှင့် ပုစွန်များ မွေးမြူကြသည်။ အချို့လူများသည် ရေကန်များကို ဥစားဘဲ မွေးမြူရန် အတွက် လည်း အသုံးပြုကြသည်။ ဤနေရာတွင် မြေရှိသူ မည်သူမှ မြေကွက်နေရာအတွက် LUC သို့မဟုတ် အခြား အခွန်စာရွက်စာတမ်းများ မရှိကြပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မလိုအပ်သောကြောင့်ဟု သူမက ရှင်းပြသည်။

“လူတွေအားလုံးဟာ မျိုးစေ့တွေအတူ သွားကြကြတယ်။ ရေကန်လေးတွေထဲက ငါးဖမ်းဖို့လဲ ငါတို့တွေ အတူ သွားကြတယ်။ ငါတို့ကြားမှာ ဘယ်ဟာက ငါ့ဟာဆိုပြီး ပြဿနာမဖြစ်ကြဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ငါတို့တစ် ယောက်နဲ့တစ်ယောက်၊ ကိုယ့်နေရာကိုကိုယ် ကောင်းကောင်းသိကြလို့ပဲ။ ငါတို့ တွေရဲ့ မိဘ၊ ဘိုးဘွားတွေ ခေတ်ကထဲက နယ်မြေစည်းတွေကို သိတယ်။ ငါတို့တွေဟာ ကလေး ကတည်းက အဲဒီမြေပေါ်ကို အတူ သွားနေခဲ့ကြတာ။ ငါတို့အမြဲတမ်း သောကြာ ကို ထိန်းသိမ်းထားတယ်”

အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ သူမက မှတ်ချက်ပြုသည်မှာ “အစိုးရရဲ့ စနစ်က ရှုပ်ထွေးလွန်းတယ်။ အစိုးရဆီမှာ မြေကို မှတ်ပုံတင်ဖို့ဆိုရင် ကျွန်မတို့တွေ ဖားအံမြို့အထိ သွားရတယ်။ အရမ်းဝေးတယ်။ ဟိုရောက်ရင်လဲ ရုံး အရာရှိတွေက ကရင်လို မပြောတတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ငါတို့မှာ သောကြာ ရှိရင် လက်မှတ်စာရွက် မလိုဘူး”

thout kyar ၏ အရေးကြီးပုံကို ပိုင်ရှင်အမည်မပေါက်သောမြေအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင်လည်း ကရင် ရပ်ရွာလူထုအတွက် အရေးကြီးကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။ စပါးစိုက်လယ်မြေအားလုံးမှာ LUC ရယူပြီး သို့မဟုတ် ရယူရန် ဆောင်ရွက်နေဆဲ ဖြစ်သော်လည်း တရားဝင် အမည်မပေါက်သည့် နယ်မြေများကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် thout kyar ကို ထိန်းသိမ်းရမည့် ကရင်လူမျိုးတို့၏ ကျင့်ဝတ်မှာ မရှိမဖြစ် ဖြစ်ကြောင်း ရှုမြင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အမွေဆက်ခံမှု အစီအစဉ်များမှာ ၂၀၀၂ လယ်ယာမြေ ဥပဒေများအရ တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုသော စီးပွားရေးအတွက် မြေယာ ခွင့်ပြု ပေးအပ်မှုများနှင့် တရားဝင် မြေယာအမည်ပေါက်ရယူမှုများကြောင့် စိန်ခေါ်မှု ရှိနေသည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ဂ) - ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များသည် မြေအငြင်းပွားမှုများကိုဖြေရှင်းရန် VTA များ၏ အကူအညီကို ပိုမိုရယူလာကြသည်။

လှိုင် ကမ္ဘာ့ ကျေးရွာအုပ်စုရှိ ရွာတစ်ရွာမှ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက သူသည် လက်ရှိတွင် ၃ ဧက ကျော်ရှိသော အမွေခံမြေတစ်ခုနှင့် ပတ်သက်၍ မွေးချင်း ၅ ဦးအကြား မြေပိုင်ဆိုင်မှု အငြင်းပွား နေခြင်းကို ဖြေရှင်းရန် ကူညီနေသည်ဟု ရှင်းပြသည်။ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်သည် ရာထူး ရရှိ ထားသည်မှာ ၁၀ နှစ်ကျော်လာပြီဖြစ်ပြီး ရွာသားများမှ များစွာလေးစားမှုရှိသည်။ မွေးချင်း ၅ ဦးတို့ သည် ၎င်းတို့၏ မိဘများထံမှ အမွေရရှိထားသော ထိုမြေပေါ်တွင် အတူတကွ အလုပ် လုပ်ကြသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုမြေသည် အပိုင်းများခွဲရန် သေးငယ်လွန်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း DALMS မှ အရာရှိတစ်ယောက် ရွာသို့ရောက်လာပြီး မြေကိုတိုင်းစဉ် အစကိုအကြီးဆုံးက မြေတစ်ခုလုံးကို သူ၏အမည်ဖြင့် မှတ်ပုံတင်လိုက်သည်။ သူက ဤနည်းဖြင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းမှာ မိသားစု ပြင်ပမှ တောင်းဆိုမှု များကို ကာကွယ်ရန်အတွက်သာဖြစ်ပြီး သူ၏ မွေးချင်းအားလုံးသည် မြေအား ဆက်လက် အသုံးပြုနိုင်သည် ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

သို့သော် မွေးချင်းများထဲမှ နှစ်ဦးက နောင်တွင် ၎င်းတို့၏ကလေးများလည်း အများပိုင်မြေအဖြစ် အသုံးပြုခွင့် သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို သေချာပေါက် အမွေဆက်ခံနိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ အမည်များကို LUC တွင် ပါစေချင်ကြသည်။ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်က သူသည် အငြင်းပွားမှုအား လက်ရှိတွင် ကြားဝင်၍ ဖြေရှင်း ပေးနေသော်လည်း နှစ်ဦးနှစ်ဖက်သည် အပေးအယူ သဘောမတူညီနိုင်သေးပဲ ဖြစ်နေသည်။ မွေးချင်းများထဲမှ တစ်ယောက်က ထိုအမှုကိုစွန့်ပတ်သက်၍ သူထံ တိုက်ရိုက်ချဉ်းကပ်လာပြီးနောက် သူသည် မွေးချင်း အားလုံးကို အိမ်သို့ တပြိုင်တည်း ခေါ်ယူပြီး အငြင်းပွားမှုကို ပြေလည်စေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြောင်း သူက ပြောပြ သည်။ အမှုသည်များကြား သဘောတူညီချက်တစ်ခုသို့ မကြာမီအချိန်တွင် မရောက်ရှိနိုင်ပါက အမှုသည် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်း ရေးအကူအညီအတွက် VTA ထံသို့ ရောက်ရှိသွားမည်ဟု ရှင်းပြသည်။ ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်မှ ယုံကြည်သည်မှာ VTA သည် မြေဥပဒေများကို ကောင်းစွာနားလည်သည့်အတွက် အငြင်းပွား မှုကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ပို၍ ဖြစ်နိုင်ခြေများမည်။ ထို့ပြင် လိုအပ်ပါက မွေးချင်းများ မြေအသုံးပြုခွင့် လက်မှတ်ကို ပြောင်းလဲရာတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ဃ) - ကွာရှင်းပြတ်စဲခြင်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် မြေအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း

သု တေသနနေရာအားလုံးတွင် ကွာရှင်းပြတ်စဲမှုကြောင့် မြေအငြင်းပွားခြင်းသည် ရှားပါးသော်လည်း ပိုမိုများပြားလာသည်။ ကွာရှင်းခြင်းနှင့် မြေအသုံးပြုခွင့်တောင်းခြင်းတို့ကြောင့် အငြင်းပွားမှု ဖြစ် ပေါ်ပါက ဖြေရှင်းရေးအတွက် အကူအညီပေးရန် ဖော်ပြကြသည့် တစ်မျိုးတည်းသော ဩဇာ ရှိသူများမှာ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များသည် ကြားဝင် ကူညီ ဖြေရှင်းရန် မကြာခဏ တောင်းဆိုခံရပြီး တစ်ခါတစ်ရံ လင်မယားကွာရှင်းမှုကိုပင် တားဆီးရန် ကြိုးပမ်းရ သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကွာရှင်းပြတ်စဲမှုတစ်ခုတွင် ပိုင်ဆိုင်ကြသောပစ္စည်းများအတွက် နှစ်ဖက်လုံးမှ သက်ဆိုင်သူများနှင့် ၎င်းတို့၏ အခြားမိသားစုဝင်များကြား အလွတ်သဘော ဆွေးနွေးကြသည်ဟု ကျေးရွာခေါင်းဆောင် များကရှင်းပြသည်။ အမွေခံမြေသည် အမွေရရှိခဲ့သူထံတွင် အများအားဖြင့် ကျန်ရစ်လေ့ရှိသည်။

စုံတွဲနှစ်ယောက် ပေါင်းဝယ်ထားသည့် မြေအမှုတွင် ကလေးများအား မြေကိုပေးလိုက်သင့်သည်ဟု အကြံပြု ထားကြသည်။ နောက်အိမ်ထောင်အသစ်နှင့်ရသည့် ကလေးများအား မလွှဲပြောင်းပေးနိုင်ပါ။

ရွာသားများသည် ကွာရှင်းပြတ်စဲမှုနှင့် ပတ်သက်လျှင် ရှုပ်ထွေးသည့်အမှုများကိုပင် မြို့နယ် တာဝန်ရှိသူများ သို့မဟုတ် တရားရုံးမှတစ်ဆင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားခြင်းသည် အလွန်ရှားသည်။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ လက်လှမ်းမီရန် ခက်ခဲပြီး အကုန်အကျများသည်ဟု ယူဆကြသောကြောင့်ဖြစ် သည်ဟု ဖြေဆိုသူများက မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။

သို့သော် မွေးချင်းများထဲမှ နှစ်ဦးက နောင်တွင် ၎င်းတို့၏ကလေးများလည်း အများပိုင်မြေအဖြစ် အသုံးပြုခွင့် သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို သေချာပေါက် အမွေဆက်ခံနိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ အမည်များကို LUC တွင် ပါစေချင်ကြသည်။ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်က သူသည် အငြင်းပွားမှုအား လက်ရှိတွင် ကြားဝင်၍ ဖြေရှင်း ပေးနေသော်လည်း နှစ်ဦးနှစ်ဖက်သည် အပေးအယူ သဘောမတူညီနိုင်သေးပဲဖြစ်နေသည်။ မွေးချင်းများထဲမှ တစ်ယောက်က ထိုအမှုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ သူ့ထံ တိုက်ရိုက်ချဉ်းကပ်လာပြီးနောက် သူသည် မွေးချင်း အားလုံးကို အိမ်သို့ တပြိုင်တည်း ခေါ်ယူပြီး အငြင်းပွားမှုကို ပြေလည်စေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြောင်း သူက ပြောပြ သည်။ အမှုသည်များကြား သဘောတူညီချက်တစ်ခုသို့ မကြာမီအချိန်တွင် မရောက်ရှိနိုင်ပါက အမှုသည် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်း ရေးအကူအညီအတွက် VTA ထံသို့ ရောက်ရှိသွားမည်ဟု ရှင်းပြသည်။ ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်မှ ယုံကြည်သည်မှာ VTA သည် မြေဥပဒေများကို ကောင်းစွာနားလည်သည့်အတွက် အငြင်းပွား မှုကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ပို၍ ဖြစ်နိုင်ခြေများမည်။ ထို့ပြင် လိုအပ်ပါက မွေးချင်းများ မြေအသုံးပြုခွင့် လက်မှတ်ကို ပြောင်းလဲရာတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (c) - အငြင်းပွားမှုကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် ဖြေရှင်းခြင်း

ဖားအံ မြို့နယ်မှ နောင်ပလိမ်အုပ်စုမှ ကျေးရွာတစ်ရွာတွင် သုတေသနအဖွဲ့သည် အငြင်းပွားမှုကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်း၍ ပြေလည်ခဲ့သည့် အမှုတစ်ခုကို အလွတ်သဘော လေ့လာနိုင်ခဲ့သည်။ အငြင်းပွားမှုမှာ မကြာသေးမီက GORUM ထံမှ LUC ထုတ်ပေးခြင်းဖြင့် တရားဝင် ဖြစ်လာသော ရွာသားများ၏ လယ်မြေနယ်နိမိတ် မြေပုံဆွဲခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အငြင်းပွားမှုဖြစ် သည်။ ရွာမှလူတစ်ချို့က DALMS ရုံးမှ အစိုးရအရာရှိများသည် မြေကို မှားယွင်းစွာ တိုင်းတာခဲ့သဖြင့် VTA အား မြေနယ်နိမိတ်များ ပြန်လည်ရေးဆွဲပေးရာတွင် ကူညီရန်အတွက် တောင်းဆို ခဲ့ကြသည်။

VTA မှ ထိုနေရာတိုက် အငြင်းပွားနေသော မြေပိုင်ရှင်များအားလုံးကို အတူစုရုံးကာ တစ်ဦးချင်းစီ၏ မြေနယ်နိမိတ် အတိအကျကို ဆွေးနွေးစေခဲ့သည်။ ရွာသား ၂၅ ဦးခန့် အငြင်းပွားမြေနေရာတွင် ချိန်းဆိုထား သည့်နေ့၌ လာရောက်စုဝေးကာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မှတ်သားခဲ့မှုများနှင့် မြေအသုံးပြုမှုတို့ အရ မြေနယ်နိမိတ်များကို ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် မြေကွက်နေရာ အနံ့အပြား နယ်နိမိတ် စည်းတိုက် လူကိုယ်တိုင် အတူတကွ လျှောက်သွားကြပြီး ၎င်းတို့လယ်သမားများ တစ်ဦးချင်း အဆိုပြုထားသည့် မြေ နယ်နိမိတ်များကို သစ်ပင်များ၊ ပန္နက်များ၊ ကန်သင်းရိုးများ စသည့် ရုပ်ဝတ္ထုအမှတ်အသားများကို အသုံးပြုပြီး ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုနေ့က စုရုံးကြသူများထဲမှ လူများစွာမှာ အမှုတွင် တိုက်ရိုက် မပါဝင်သော် လည်း မြေအငြင်းပွားမှုမှ လူများကို သိရှိပြီး စောင့်ကြည့်လေ့လာရန်နှင့် လိုအပ်ပါက အချက်အလက်များ ပြောပြပေးရန် လာကြခြင်းဖြစ်သည်။

အပြင်ထွက်၍ လျှောက်သွားကာ မြေများကို ကြည့်ရှုပြီးနောက် အငြင်းပွားမှုတွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်သူများသည် လယ်မြေအစပ်တွင် စုစည်းထိုင်၍ ကွမ်းအတူဝါးကာ ဆွေးနွေးပြီး မြေနယ်နိမိတ်များ ကို အတည်ပြုခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် ၎င်းတို့သည် VTA ရုံးတွင် စုစည်းကြပြီး အဓိကပါဝင် ပတ်သက်သူများဖြစ်သည့် အမျိုးသမီးနှစ်ဦး နှင့် အမျိုးသားတစ်ဦးမှ ၎င်းတို့၏ အစဉ်အဆက် စာရွက်စာတမ်း၊ အထောက်အထားများနှင့် အငြင်းပွား

စေသည့် LUC များကို တင်ပြကြသည်။ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်မှ ဆွေးနွေးပွဲအား ဦးဆောင်ကာ VTA မှ စောင့်ကြည့်ခဲ့သည်။ တစ်ခါတရံ အခန်းနောက်ဘက်မှ ရွာသားများကပါ ၎င်းတို့၏ အမြင်များကိုပါ တင်ပြသည်။ တစ်နာရီကျော်ကြာသော အခင်းအမင် မပျက်သည့် ဆွေးနွေးပွဲအပြီးတွင် ၎င်းတို့အားလုံး မြေနှယ်နိမိတ်များနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့သည်။ ရက်အနည်းငယ်ကြာပြီးနောက် တောင်းဆိုသူများနှင့် VTA တို့သည် ဖားအံသို့ သွားရောက်၍ LUC များ၏ နယ်နိမိတ်ကို ပြန်လည် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။

ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များကဲ့သို့ပင် ကရင် VTA များသည် ကျင့်ဝတ်မူဘောင်များအကြောင်း မကြာခင် ဖော်ပြသည်။ ၎င်းမှာ ကရင်လူမျိုး ပီသမှုအတွက် အဓိက အမှတ်အသားအဖြစ် thout kyar ကို ထိန်းသိမ်းရန် အလေးအနက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများစွာ၌ thout kyar ကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၏တန်ဖိုးမှာ အချိန်နှင့်အမျှ လျော့ပါးလာကြောင်းနှင့် ကရင်လူမျိုးများ သည် အငြင်းပွားမှုများကို မြို့နယ်တာဝန်ရှိသူများထံ ပို၍ ယူဆောင်သွားနေကြကြောင်း VTA များ က ရှင်းပြကြသည်။ ကိုမိုကစင်မှ VTA တစ်ဦးက ပြောသည်မှာ -

“ အခုအချိန်မှာ ဖားအံ အနီးတဝိုက်က မြေတွေ တန်ဖိုးတက်လာပြီး အမွေရတဲ့မြေ အတွက် ပဋိပက္ခတွေ အများကြီး ဖြစ်လာတယ်။ အရင်က ကိုယ့်အချင်းချင်းနဲ့ thout kyar ကို နားလည်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် အခုလူတွေက လောဘကြီးလာပြီး ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရနဲ့ အမွေအနှစ်ကို မေ့လာကြတယ်။ တကယ်လို့ကျွန်တော်တို့ဟာ တစ်ရွာတည်း ဒါမှမဟုတ် မိသားစုတစ်စုတည်းက ဆိုရင် တိုက်ခိုက်နေကြဖို့ မကောင်းဘူး။ ဒါပေမယ့် အခုခေတ်မှာ လူတွေအများကြီးက သဘောတူညီမှု မရှိကြတော့ဘူး။ ဘာကြောင့် လဲဆိုတော့ မြေတွေက သိပ်ဈေးကြီးလာတယ်။ လူတွေက ကိုယ်ဘယ်သူလဲဆိုတာ မေ့လာတယ်။ သူတို့မှာ thout kyar ပျောက်ဆုံး လာတယ်။⁶²

သုတေသန နယ်မြေအားလုံးတွင် အငြင်းပွားမှုများကို ကြားဝင်ဖြေရှင်းရန် VTA များက ပိုမိုကူညီ လာခြင်းမှာ လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ (ABSF) တွင် ၎င်းတို့၏ တိုက်ရိုက်ဆက်နွယ်မှုကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ ဤအခန်းကဏ္ဍမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် သိသာစွာ ကျယ်ပြန့် လာခဲ့သည် ဟု ထင်မြင်ရသည်။ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များမှာ ယခင်က များစွာ ပို၍ လေးစားခြင်း ခံရသည်။ ယခင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခဲ့သူတစ်ဦးက ရှင်းပြသည်မှာ “အရင်က ကရင်လူမျိုး တွေဟာ ကျေးရွာခေါင်းဆောင် (သူကြီး) ရဲ့ စကားကို အမြဲနားထောင်ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်က အမြဲ အတည်ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် အခုတော့ သူတို့ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို သဘောမတူရင် လူတွေက VTA ဆီကို သွားကြပြီး အထက်အဆင့်တွေကို ပိုပြီး သွားနေကြတယ်။” မတူညီသော အမြင်အနေနှင့် စံပါရီး ကျေးရွာအုပ်စုမှ ငယ်ရွယ်သော မိခင်တစ်ဦးက လက်ရှိစနစ်အောက်တွင် များစွာ ပို၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိကြောင်း ရှင်းပြသည်။ သူမက ပြောသည်မှာ ယခင်က ကျေးရွာ သားများသည် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို သဘောမတူရန် အခွင့်အရေး မရှိခဲ့သော် လည်း ယခုအခါ VTA ကဲ့သို့ အခြားတာဝန်ရှိသူများထံ သွားရောက် အကူအညီတောင်းနိုင်ကြောင်း ပြောပြသည်။

အချို့ဖြေဆိုသူများက VTA များသည် အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ကူညီပေးသည်ဟု ယုံကြည်ကြပြီး အချို့က ၎င်းတို့၏ GORUM နှင့် နီးနွယ်မှုအပေါ် အဆိုးမြင်ကြသည်။ ဖြေဆိုသူအချို့က လည်း ၂၀၁၂ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဥပဒေအရ ၎င်းတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ ကြောင့် မြေများကို ရယူနိုင်ရန် ဩဇာအာဏာ ပေးအပ်ထား သည်ဟု ဆိုသည်။

⁶² လတ်တလောနှစ်များအတွင်း ဖားအံမြို့နယ်အတွင်း မြေဈေးများ သိသာစွာ မြင့်တက်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် မြို့ပြနှင့် နီးသောနေရာများတွင် ဖြစ်သည်။

• ခရမ်းချဉ်သီးစိုက်ခင်း၊ အင်းလေးကန်၊ ရှမ်းပြည်နယ် •

“မြန်မာနိုင်ငံမှာ VTA တွေကို အဆင့်မြှင့်လိုက်ပြီးတော့ အကုန် ဖြစ်နေတော့တာဘဲ။” ဟု မိသရောင်းကျေးရွာအုပ်စုမှ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက ရှင်းပြသည်။ “VTA က ဟုတ်တယ်ဆိုရင် ပထမအဆင့် ပြီးသွားပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ မြေတွေ ကို လျှောက်ထားနိုင်မယ်။ မြေယာ အငြင်းပွားမှုတွေကို ဖြေရှင်းဖို့ ကူညီနိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် တကယ်လို့ VTA က မဟုတ်ဘူးဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ မြေတွေ ကို မှတ်ပုံတင်ဖို့တောင် မဖြစ်နိုင်ဘူး။ အချို့ကိစ္စတွေမှာ VTA တွေက သူတို့ရဲ့ အခွင့်အာဏာကို ကောင်းကောင်း နားမလည်တော့ အထက်က တာဝန်ရှိသူတွေက သူတို့အကျိုးအတွက် ချယ်လှယ် နိုင်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် VTA အချို့က အာဏာ အလွဲသုံးစားလုပ်တယ်။ ဒီရာထူးမှာ အဂတိ လိုက်စား နိုင်ခြေ အများကြီးရှိတယ်။”

အမှန်ပင် VTA များသည် တခါတရံ မြေယာသိမ်းယူမှုများတွင် ပါဝင်နေကြပြီး လူထုမှ GORUM ၏ ရှိနေသော ယန္တရားမှတစ်ဆင့် ပြန်လည်ရရှိရန် တောင်းခံမှုများအပေါ် သိသာစွာ သက်ရောက်စေ သည်။ ပြည်သူများက အစိုးရအရာရှိ များထံ မိမိတို့၏ မြေတောင်းဆိုမှုအတွက် အယူခံဝင်သည့် ကိစ္စများတွင် လျစ်လျူရှုခံရခြင်း သို့မဟုတ် VTA ထံ ပြန်သွားပြီး ကိုယ်ဘာသာ ဖြေရှင်းကြရန် ပြောခြင်းကို ခံရသည်။ ထိုသို့သောအခြေအနေမျိုး ကြုံတွေ့ခဲ့သည့် မြေဆိုသူ အများအပြားသည် ဆင်းရဲ၍ ပညာမတတ်သော လယ်သမားများအနေနှင့် သူတို့သည် VTA များနှင့် ရင်ဆိုင်ရန် အင်အားမဲ့သလို ခံစားရပြီး မြေယာပြန်ရနိုင်ရန် လက်ရှိ ရှိနေသောယန္တရားများမှာ သူတို့အတွက် လက်လှမ်းမမီကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။ (ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု [၁] ကို ကြည့်ပါ။) ထိုအချက်က လက်ရှိ ရှိနေသော မြေယာပြန်လည်ပေးအပ်ရေး ယန္တရားများသည် အင်အားဩဇာမညီမျှမှုကြောင့် ထိုကိစ္စ များတွင် သာမန်ပြည်သူများကို ကာကွယ်မပေးနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

VTA များ ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် အမှုကိစ္စများတွင် ပြည်သူတို့သည် တခါတရံ မြေယာ အငြင်းပွားမှုများ၌လူများကို ကူညီပေး ရာတွင် အမည်ကောင်းရရှိထားသော ဖားအံရို အရပ်ဘက် လူမှု အဖွဲ့အစည်းများထံ အကူအညီ တောင်းခံကြ သည်။ (ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု [၈] နှင့် [၁၀] ကိုကြည့်ပါ။) ထိုအုပ်စုများသည် မြေသိမ်းယူမှုများ၌ ပြန်လည်ရရှိစေရန် တောင်းခံ ရာတွင် အလွန်တက်ကြွသော် လည်း အင်အားဩဇာရှိသော အာဏာပိုင်များ ပါဝင်နေပါက HLP အခွင့်အရေးများကို သေချာစေ ရန် များစွာ ထိရောက်ခြင်း မရှိပေ။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (၈) - နှစ်နာကြေးရယူရန် အားထုတ်မှုများကို အဂတိလိုက်စားသော VTA များမှ ဟန့်တားခြင်း

ပရီ ကျေးရွာအုပ်စုတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော လယ်သမား ၁၅ ဦးအဖွဲ့သည် VTA တစ်ဦးနှင့် အငြိမ်းစား စစ်တပ်အရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သည့် သူ၏ ယောက္ခမတို့က စစ်တပ်မှ အုပ်ချုပ်စဉ် ကာလ၌ လယ်မြေ ၁၂၀ ဧကကျော် သိမ်းယူခဲ့သည့် မြေယာအငြင်းပွားမှုတစ်ခုကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းနေ ကြသည်။ အငြိမ်းစားစစ်တပ်အရာရှိသည် မြေများအား ၎င်း၏ကိုယ်ပိုင်အဖြစ် သိမ်းယူခဲ့ပြီး လမ်းငယ်များဖြင့် စိတ်ပိုင်းကာ အိမ်ယာမြေ (ပေ ၆၀ X ၈၀) အကွက်များအဖြစ် ကရင်ပြည်နယ် အပြင် ဘက်မှလူများကို ၂၀၀၆ မှ ၂၀၁၂ အတွင်း ရောင်းချခဲ့သည်ဟု လယ်သမားများက ရှင်းပြသည်။ မြေအများ အပြားမှာ ရောင်းချထားပြီး ဖြစ်သော်လည်း ကရင်ပြည်နယ် အပြင်ဘက်မှ လူများသည် လာရောက်နေထိုင် ရန် ကြောက်ရွံ့သဖြင့် မြေအများစုမှာ လစ်လပ်၍နေသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၂ အပစ်အခတ် ရပ်စဲမှု ကြောင့် အခြေအနေများပြောင်းလဲခဲ့ပြီး မြေပိုင်ရှင်အသစ်များသည် မြေ ကွက်များတွင် နေအိမ် နှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ စတင်တည်ဆောက်လာသည်။

GORUM ၏ ယခင်သိမ်းယူထားသည့်မြေများကို ပြန်ပေးမည်ဆိုသည့် ၂၀၁၂ ကြေငြာချက်ကြောင့် ထိခိုက် နှစ်နာခဲ့သောလယ်သမားများသည် အတူပေါင်းစုကြပြီး ၎င်းတို့၏မြေများ ပြန်ပေးရန် ကြိုးစားလာကြသည်။ ဤအမှုတွင် VTA သည် မြေများကိုသိမ်းပြီး ရောင်းစားခဲ့သည့် အငြိမ်းစား ဗမာ စစ်တပ်အရာရှိ၏ သားမက် ဖြစ်နေသောကြောင့် သိသာထင်ရှားသော အခက်အခဲများ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်ဟု လယ်သမားများက ရှင်းပြ သည်။ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၅ အတွင်း လယ်သမားများသည် တစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်းအနေဖြင့် DALMS မြို့နယ်အရာရှိထံသို့ LUC တစ်ခုရယူရန် ချဉ်းကပ်ခဲ့သော်လည်း မြေသည် ပိုင်ဆိုင်မှုအငြင်းပွားနေသော ကြောင့် VTA မှ လယ်သမားများ၏ တောင်းဆိုမှုအပေါ် လက်မှတ်ထိုးရန် ငြင်းဆန်သဖြင့် အပယ်ခံခဲ့ရ သည်။ ထိခိုက်နှစ်နာခဲ့သော လယ်သမားများသည် ၎င်းတို့၏မြေကို ပြန်ရရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် မြို့နယ်မြေယာ ကော်မတီထံသို့ ချဉ်းကပ်ခဲ့ပြန်သည်။ သို့သော် ဗမာ အငြိမ်းစားစစ်တပ်အရာရှိ နှင့် VTA တို့ဖြင့်သာ ပြန်သွား ပြီး ညှိနှိုင်းကြရန် အပြောခံရသည်။ ထို့နောက် ထိုသူတို့သည် ၎င်းတို့၏ ရွာအနီးတွင် သီတင်းသုံးသည့် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးသော ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းကြီးတစ်ပါးအား မြေအငြင်းပွားမှုကို ကူညီဖြေရှင်းပေးရန် ချဉ်းကပ် တောင်းပန်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ဤသည်မှာလည်း အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိခဲ့ပေ။

၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ရွာသားများသည် ဘားအံတွင် အရေးပါသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း ခေါင်းဆောင် တစ်ဦးဖြစ်သည့် ၈၈ မျိုးဆက် ကရင်ကျောင်းသားအဖွဲ့အစည်းမှ စောမောင်ကြီးအား ၎င်းတို့၏ အမှုတွင် အကူ အညီပေးရန် ချဉ်းကပ်ခဲ့သည်။ စောမောင်ကြီးက လယ်သမားများအား ၎င်းတို့၏ မြေပိုင်ဆိုင်မှုကို ထင်ရှား စေရန် မြေကွက်ဖော်ထားသည့် ခြံစည်းရိုးများကို ဆွဲနှုတ်ကာ စပါးစိုက်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ထိခိုက် နှစ်နာခဲ့သော လယ်သမားအချို့သည် သူ၏အကြံဉာဏ်ကို လိုက်နာခဲ့ပြီး နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့်ပိုင်နက် ကျူးလွန်မှုအတွက် VTA နှင့် ရဲများ၏ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။ သို့သော် အခြားသူတို့သည် ခြိမ်းခြောက်မှု ခံရသော်လည်း သူတို့၏မြေပေါ်တွင် ဆက်လက်စိုက်ပျိုးကြပြီး အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် သူမ၏ မြေပေါ်တွင် အိမ်တစ်လုံးပင် တည်ဆောက် ခဲ့သည်။ ထိခိုက်နှစ်နာခဲ့သော လယ်သမားများက ၎င်းတို့သည်

စောမောင်ကြီးထံမှ အကူအညီကို ရရှိခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ သူသည် ၎င်းတို့အား ကူညီ၍ GAD နှင့် နေပြည်တော် မှ နိုင်ငံတော် မြေ အသုံးချရေးကောင်စီ အပါအဝင် အစိုးရအဆင့်အားလုံးဆီသို့ မရေမတွက်နိုင်သောစာများ ရေးသားပေးခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် နောင်တွင်အဖမ်းခံခဲ့ရသော စောမောင်ကြီးနှင့် အတူ စစ်အစိုးရ ခေတ် မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် ဘားအံတွင် ဆန္ဒထုတ်ဖော်ပွဲများ၌ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် သိန်းစိန် အစိုးရ လက်ထက်တွင် အမှုအတွက် တိုးတက်မှုအချို့စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ခံစားခဲ့ရသော်လည်း NLD အစိုးရ အာဏာရလာချိန်တွင် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင် မြေယာပြန်လည်ပေးအပ်ရေး ယန္တရားများကြောင့် အမှုအတွက် အစမှ ပြန်လုပ်နေရသည်ဟု ရှင်းပြခဲ့သည်။

သုတေသနအဖွဲ့ နှင့် စကားပြောခဲ့သည့် ရွာသား ၁၅ယောက်သည် အငြိမ်းစားစစ်တပ်အရာရှိနှင့် VTA တို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ အလွန်အမင်း စွမ်းအားမဲ့သကဲ့သို့ ခံစားရပြီး အနေအထားပေါ်တွင် စိတ်ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် မကျေနပ် မှုများ ပြင်းထန်စွာ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ ၎င်းတို့က အဂတိ လိုက်စားခြင်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကြောင့် ယူဆ သည့် အကြောင်းရင်းများဖြင့် ထို VTA သည် မကြာမီကပင် ဒေသတွင်းရွေးကောက်ပွဲတွင် ထပ်မံရွေးချယ် ခံရသဖြင့်လည်း ထိခိုက်နစ်နာခဲ့သောရွာသားများသည် မကျေနပ် ဖြစ်နေကြသည်။ ထို VTA ထပ်မံ ရွေးကောက်ခံရခြင်းသည် သူတို့အား ပို၍ပင် အင်အားနည်းပါးသည်ဟု ခံစားရစေကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။ သို့သော်လည်း သူတို့အားလုံးတွင် မြေပိုင်ဆိုင်ကြောင်း သက်သေခံနေသည့် အခွန်ဖြတ်ပိုင်များနှင့် စာချုပ် စာတမ်း အတော်များများ ရှိနေသဖြင့် မြေများ ပြန်လည်ရရှိနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားကြသည်။ အမျိုးသမီး တစ်ဦးက ရှင်းပြသည်မှာ “ကျွန်မတို့ အကုန်လုံးက ဆင်းရဲပြီး ပညာမတတ်တဲ့ လယ်သမား တွေပဲဆိုတော့ သူတို့တွေက ကျွန်မတို့ကို အနိုင်ရမယ်လို့ ယူဆကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်မတို့ရဲ့မြေကို ပြန်ရဖို့ ကြိုးစားရင်နဲ့ သေချင်သေ၊ အဖမ်းခံရရင် ခံရ ဂရုမစိုက်ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ မြေမရှိရင် ကျွန်မတို့မှာ ဘာမှမရှိဘူး။”

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ဆ) - အဂတိလိုက်စားသည့် VTA အမှုများတွင် ရပ်ရွာ CSO များက မြေယာ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး အားထုတ်မှုများတွင် ကူညီခြင်း

ကျော လိပ်ကျေးရွာအုပ်စုတွင် မောင်နှစ်မ ၅ဦးနှင့် ဘားအံမြို့နယ်၌ နေထိုင်သော အမျိုးသမီး တစ်ဦးတို့ သည် အမွေခံမြေ ၁၂ ဧကကျော်အတွက် အငြင်းပွားမှုဖြစ်နေကြသည်။ မောင်နှစ်မများမှ တစ်ဦးက သုတေသနအဖွဲ့အား ၎င်းတို့အနေဖြင့် ကလေးကတည်းက မြေကိုအသုံးပြုခဲ့ပုံ၊ ၎င်းတို့၏ မိခင်အားကူညီကာ သစ်ပင်နှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ စိုက်ပျိုးခဲ့ကြပုံတို့ကို အလွန်အသေးစိတ် ရှင်းပြသည်။ ၎င်းတို့နှင့် ပြဿနာဖြစ်နေသော အမျိုးသမီးသည် ရွာတွင် မွေးဖွားခဲ့သော်လည်း ဘားအံမြို့နယ် သို့ ပြောင်းသွားသည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာပြီဖြစ်ပြီး အတော်အတင့် ချမ်းသာသော ဗမာလူမျိုး စီးပွားရေး သမားတစ်ယောက်နှင့် အိမ်ထောင်ကျခဲ့သည်။

မြေကို တောင်းဆိုနေသော အမျိုးသမီးသည် လွန်ခဲ့သည့် ၃နှစ်က LUC သွားထုတ်ခဲ့သည်။ သူမက ထိုမြေကို ယင်းရွာတွင်နေထိုင်သည့် မိခင်ထံမှ အမွေဆက်ခံခဲ့ပြီး ထိုစဉ်ကတည်းက မိခင်မှာ ဆုံးပါးသွားပြီ ဖြစ်ကြောင်း ပြောသည်။ သူမက မိမိ၏ မိခင်သည် ထိုမြေကို မောင်နှစ်မ ၅ဦး၏ မိဘများထံမှ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်း ဝယ်ယူခဲ့သော်လည်း အရောင်းအဝယ်ဖြစ်ခဲ့သည့် စာချုပ်စာတမ်းပြရန် မရှိခဲ့ဟု ငြင်းချက်ထုတ်သည်။

၂၀၁၂ မြေယာဥပဒေများစတင်ပြီးချိန်တွင် သူမက VTA အား ထိုမြေအတွက် LUC လျှောက်ထားရာတွင် ကူညီရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးတွင် မြေအရောင်းအဝယ်၏ တရားဝင် စာချုပ်စာတမ်းသော်လည်းကောင်း အခွန်အထောက်အထားသော်လည်းကောင်း ဘာမှမရှိသည် ကိုထောက်လျှင် ထိုမြေကို အမည်ပေါက်ရယူရန် VTA အား လာဘ်ထိုးခဲ့ခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု မောင်နှစ်မ ၅ ဦးက အဆိုပြုသည်။ သူတို့က မြေမှတ်ပုံတင်ရုံး (DALMS) ကိုလည်း လာဘ်ပေးခဲ့သည်ဟု ယူဆသည်။

မြေကို မည်သူက တရားဝင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပို၍ ရှုပ်ထွေးစေသော အချက်မှာ မောင်နှမ ၅ ဦးမှ ၎င်းတို့သည် ရွာမှထွက်သွားပြီး ထိုင်းနိုင်ငံတွင် သွားရောက်အလုပ်လုပ်ကာ ထိုမြေတွင် စိုက်ပျိုးရေးမလုပ် သည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာပြီဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ မိခင် ဆုံးပါးသွားချိန် မောင်နှမ များ အိမ်သို့ပြန်လာပြီး ၎င်းတို့ကြားတွင် မြေကို မည်သို့ခွဲဝေသင့်ကြောင်း ဆွေးနွေးစဉ် ၎င်းတို့၏ အမွေခံ မြေမှာ ဘားအံမှ ချမ်းသာသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှ သိမ်းယူခြင်းကို ခံထားရကြောင်း သိမြင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ တွေ့ရှိ ပုံမှာ မောင်နှမများမှ တစ်ဦးက ထိုအမှုဖြစ်နေသော မြေတွင် ရေတွင်းတစ်တွင်း တူးရန်သွားစဉ် ပိုင်နက် ကျူးလွန်မှု နှင့် တရားစွဲခံခဲ့ရရာမှဖြစ်သည်။

မည်သူ့တွင် မြေအသုံးပြုခွင့်ရှိကြောင်း အငြင်းပွားမှုနှင့် ပိုင်နက်ကျူးလွန်မှုကို ဖြေရှင်းဖို့ကြိုးစားရန် မောင်နှမ များသည် ၎င်းတို့နှင့် ပြဿနာဖြစ်နေသည့် အမျိုးသမီးထံ ဦးစွာမေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။ သူမက ပြောမရသူတစ် ယောက်ဖြစ်သည်။ သူမက ၎င်းတို့၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်များကို လျစ်လျူရှုခဲ့ သည့်နောက် ကျေးရွာခေါင်းဆောင် ထံမှ အကူအညီတောင်းရာ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်က VTA သည် ထိုအမျိုးသမီး LUC ရယူရာတွင် ကူညီပေးခဲ့ သဖြင့် VTA ထံသွားရန် ညွှန်လိုက်သည်။ VTA ကလည်း အကူအညီပေးရန် ငြင်းဆန်ရာ VTA သည် ထိုအမျိုး သမီးထံမှ လာဘ်ရထားသည်ဟု ထင်မြင်လာစေသည်။ မောင်နှမ ၅ ဦးကထိုအမျိုးသမီးသည် ချမ်းသာ၊ ပညာတတ်ပြီး ဗမာ လင်ယောက်ျား ရှိသဖြင့် မိမိတို့အဖို့ သူမနှင့်ယှဉ်လျှင် အင်အား မရှိဟု ခံစားရကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။

ရှေ့ဆက်၍ မောင်နှမတစ်စုသည် အစိုးရ မြို့နယ် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုရုံးသို့ တိုင်ချက်ဖွင့်ရန်သွားခဲ့သော် လည်း မောင်နှမများတွင် မည်သူမျှ မြန်မာစကား မပြောတတ်၊ မရေးတတ်သဖြင့် ခရီးရောက်ရန် ရုန်းကန်ခဲ့ရသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းတို့အား မိတ်ဆွေတစ်ဦးက ထင်ရှားသော အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း ၈၈ မျိုးဆက် ကရင်ကျောင်းသားများအဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်သွယ်ရန် ညွှန်ဆိုခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းသည် မြေယာ အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် ကူညီခြင်း အတွက် နာမည်ရထားသည်။ သုတေသန တွေ့ဆုံမေးမြန်း သည့်အချိန်တွင် မောင်နှမများသည် ၎င်းတို့၏မြေကို ပြန်ရလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မှုရှိသော်လည်း အမှုမှာ အပြီးမသတ်သေးချေ။ CSO ခေါင်းဆောင် စောမောင်ကြီးမှလည်း ဘားအံမှ အမျိုးသမီးသည် LUC မရယူမီ သူမ မိခင်မှ မြေကို ပိုင်ဆိုင်သည့် စာချုပ်စာတမ်း မရှိသဖြင့် မောင်နှမ ၅ ယောက်သည် ၎င်းတို့၏မြေကို ပြန်ရနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။ သို့အမြင်အရ ဤအမှုမှာ ပေါ်လွင်လှသော လာဘ်စားမှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။

အများပြည်သူအကျိုးငှာ မြေသိမ်းယူမှုများ

ကျေး ရွာသားများက ကရင်ပြည်နယ်တွင် မြေယာသိမ်းယူမှုများစွာမှာ ဆယ်စုနှစ် သုံးခုခန့်ရှိပြီ ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ ကြသည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ယခင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် သုတေသနနည်းတူ ယခု သုတေသန ပြုလုပ်သည့် နယ်မြေများတွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများစွာမှာ တပ်မတော်၊ မြန်မာ အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများ၊ EAO များနှင့် အခြား အင်အားကြွေရာရှိသော အာဏာပိုင်များ ပါဝင်ပတ်သက်နေသည်။ (၁၉၈၈ မှ ၂၀၁၀) စစ်အစိုးရ၏ မျိုးနွယ်စု ပြည်နယ်များ ခေတ်မီရေး စီမံကိန်းများက သုတေသနနယ်မြေများမှ ပြည်သူတို့အပေါ် ကြီးမားလေးပင်စွာ သက်ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုနယ်မြေများတွင် စစ်အစိုးရက ပိုင်ဆိုင်သူအဖြစ် ကြေညာကာ မူလပိုင်ရှင်များကို အကြောင်းကြား မှု အနည်းငယ်သာ ပြုလုပ်ပြီး လျော်ကြေးမပေးဘဲ မြေများကို သိမ်းယူခဲ့သည်။⁶³ သိမ်းယူ သောမြေများကို အများအား ဖြင့် စစ်တပ်များ နှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးရေးတို့အတွက် အသုံးပြုခဲ့ သော်လည်း ပညာရေးဌာနများနှင့် အစိုးရ ရုံးများ အတွက်လည်း ပါဝင်သည်။

⁶³ Callahan, M. ၂၀၀၄၊ ရန်သူများ ဖြစ်စေခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်ပွဲ နှင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်မှု (Ithaca, NY: Cornell University Press); Perry, P. J. ၂၀၀၇၊ ၁၉၆၂ မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ - ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဆုံးရှုံးခြင်း၊ 2007. (Aldershot: Ashgate); Steinberg, D. ၂၀၁၁၊ မြန်မာနိုင်ငံ - မြန်မာတို့ နိုင်ငံတော် (Washington, DC: Georgetown University Press) တို့ကြည့်ပါ။

• တောင်ပေါ်စပါးခင်း၊ လွိုင်လင်မြို့၊ ရှမ်းပြည်နယ် •

စာရေးသူများသည် သိမ်းယူသည့်မြေအတွက် ကျေးရွာသားများအား သေချာစွာ လျော်ကြေးပေးသည့် မှတ်တမ်းများ မတွေ့ရှိခဲ့ပါ။ သိမ်းယူမှုအများစုတွင် မသိမ်းယူမီ တိုင်ပင်မှု အနည်းငယ်သာရှိပြီး အစိုးရအာဏာနှင့် သိမ်းယူမှုများကို အားဖြည့်ရန် ကြမ်းတမ်းသောနည်းလမ်းများကို တခါတရံ အသုံးပြုသည်။ ကျေးရွာအားလုံးမှ ဖြေဆိုသူများက သူတို့၏ မြေများ သိမ်းယူခံရမည်ကို ထိုအချိန်က အလွန်ကြောက်ရွံ့ခဲ့ကြောင်း ပြောကြားသည်။ လူအများအပြားက မြေသိမ်းခံ ရခြင်း နှင့် ထို နောက်ပိုင်း ခက်ခဲသော အသက်မွေးမှုတို့ကြောင့် နာကျင်ခံစားခဲ့ရသော အမှတ်ရမှုများကို ဖော်ပြကြသည်။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များအပေါ် မှီခိုနေရသော ကျေးလက်ပြည်သူများ အဖို့ မြေသိမ်းယူခံရခြင်းမှာ အသက်မွေးမှုနှင့် လုံခြုံရေးတို့ကို သိသာစွာ ထိခိုက်စေပါသည်။

သုတေသနအဖွဲ့ သွားရောက်ခဲ့သော ကျေးရွာအများအပြားတွင် စစ်တပ်မှ အုပ်ချုပ်စဉ်က ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေနှင့် အထူးသဖြင့် သစ်တောမြေများကို စစ်တပ်မှ ရယူပြီး စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ချမ်းသာကြွယ်ဝသော စီးပွားရေးသမားများထံ ရောင်းချခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီ ကြီးများသို့ စိုက်ပျိုးရန် ငှားရမ်းခွင့်ပြုပေးခြင်းမှာ ယခင်က ပြည်သူ များစွာ တို့ အသုံးပြုနေခဲ့သော အများပိုင်မြေပေါ်မှ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အခွင့်အရေးများကို ထိရောက်စွာ ဖယ်ရှားခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။ ပြည်သူတို့က အများပိုင်သစ်တောများမှ အစားအစာ နှင့် နေအိမ်အတွက် သစ်၊ ဝါး နှင့် အရွက်များ၏ အရေးကြီးပုံကို ရှင်းပြကြသည်။ အိမ်ထောင်စု အများအပြားက အများပိုင်သစ်တောမြေများတွင် နွားများနှင့် ဆိတ်များကို လွတ်ကျောင်းရသည်ကိုလည်း ရှင်းပြသည်။ ဖြေဆိုသူများက အများပိုင် သစ်တောများကို အသုံးပြုနိုင်မှု ဆုံးရှုံးရခြင်းမှာ အိမ်သုံးပစ္စည်းနှင့် ဆေးဝါးအတွက် အားထားနေရသော အမျိုးသမီးများကို အထူးသဖြင့် ထိခိုက်နစ်နာစေကြောင်းကိုလည်း ပြောကြားသည်။⁶⁴

⁶⁴ ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု ၊ ၂၀၁၆ ၊ ဖုံးကွယ်နေသော အင်အားများ၊ ဖုံးကွယ်နေသော ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုများ - မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ အမျိုးသမီးများ၏ ထွက်ဆိုချက် (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု) ကိုလည်း ကြည့်ပါ။

မြေယာကိစ္စအများစုမှာ စစ်တပ် အုပ်ချုပ်စဉ်က ဖြစ်ပွားခဲ့သော်လည်း ဖြေဆိုသူများက အရပ်ဘက် အစိုးရဟု အမည်တပ်သော အစိုးရအောက်တွင်လည်း မြေသိမ်းယူမှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားကြောင်း တင်ပြကြသည်။⁶⁵ အရပ်ဘက် အုပ်ချုပ်ရေးအောက်တွင် မြေသိမ်းယူမှုများမှာ ဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့် နီးနွယ်သော စီမံချက်များအတွက် အဓိကဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြကြသည်။ လမ်းဖောက်ရန်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေး နှင့် သဘာဝအရင်း အမြစ်ထုတ်ယူရေး စီမံချက်များ ပါဝင်သည်။⁶⁶

အထူးသဖြင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ စီမံခန့်ခွဲပြီး ထိန်းသိမ်းခဲ့သော အများပိုင်မြေများမှာ သိမ်းယူခံခဲ့ရခြင်း သို့မဟုတ် သိမ်းယူခံရမည့် အန္တရာယ် ရှိနေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့မှာ မြေ လွတ်၊ မြေလပ် နှင့် မြေရိုင်း ဥပဒေအရ ထိုအမျိုးအစားအောက်တွင် ကျရောက်နေသည်။ မြေသိမ်းယူမှုများမှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်နေပြီး အာဏာပိုင်များက လူယူမှုများအတွက် အင်အားကို အသုံးပြုနေဆဲ ဖြစ်သည်။⁶⁷

မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် ပြန်လည်ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း

သ တေသနနယ်မြေအားလုံးတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများက ဦးသိန်းစိန်အစိုးရသည် မြေများ ပြန်ပေးရန် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အာမခံခဲ့သော်လည်း ကျေးရွာသားများအနေနှင့် ၎င်းတို့၏ အစဉ် အလာပိုင်မြေဟု ယူဆသည့် မြေများပြန်ရရန်အတွက် ကူညီဆောင်ရွက်မှု အနည်းငယ်သာ သို့မဟုတ် မရှိကြောင်း ပြောကြသည်။ လယ်သမား အများအပြားက ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ထူထောင် ခဲ့သည့် လယ်ယာမြေ ဆန်းစစ်မှု ကော်မရှင်၏ အဆင့် အမျိုးမျိုး သို့ တိုင်စာများ ပေးပို့ခဲ့သော်လည်း မိမိတို့၏ အမှုကိစ္စများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် တိုးတက်မှုမရှိသည့်အတွက် လွန်စွာ စိတ်ပျက်မှုကို ခံစားခဲ့ ကြရသည်။ ထိုအခြေအနေကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အစိုးရ ပြောင်းလဲခဲ့၍ NLD မှ အာဏာရရှိခဲ့ပြီးနောက် တရားမဝင်မြေသိမ်းယူမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ကိုယ်ပိုင်ယန္တရားများ ထူထောင်ခဲ့ခြင်းက ပို၍ ရှုပ်ထွေးစေခဲ့သည်။

မြေသိမ်းယူမှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် တိုးတက်မှု မရှိခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ပြောင်းလဲမှုများက ပြည်သူများအား HLP များ ပြန်ရရန် တက်ကြွစွာ တောင်းဆိုရေးအတွက် မိမိ ကိုယ်ကို ယုံကြည်မှု တိုးတက်လာစေသည်။ ပြန်လည်ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဖွဲ့စည်းမှုဆိုင်ရာ အတားအဆီးများစွာ တွေ့ကြုံရသော်လည်း သာမန် ကရင်ပြည်သူများမှာ မြေယာအခွင့်အရေး တင်ပြအရေးဆိုခြင်းအတွက် ပိုမို၍ ပွင့်လင်းကျယ်လောင်စွာ ပြောဆိုလာကြ သည်။ ယခင်က ကရင် ကျေးရွာသားတို့သည် အာဏာရှိသူများကို စိန်ခေါ် ရန် လုံခြုံဘေးကင်းသည်ဟု မခံစားခဲ့ရသော် လည်း ယခုအခါ ကိစ္စများစွာတွင် မိမိတို့၏ မြေယာအခွင့်အရေးများကို တက်ကြွစွာ ယုံကြည်မှုရှိစွာ တောင်းဆိုကြသည်။

အထက်ပါ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုအချို့တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ စစ်အစိုးရလက်ထက်က မြေသိမ်းခံခဲ့ရသော ဖြေဆိုသူများသည် မိမိတို့၏မြေကို ပြန်ရရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် လမ်းကြောင်းနှင့် ယန္တရားမျိုးစုံကို အသုံးပြုနေကြသည်။ ၎င်းတို့တွင် တိုင်စာ ရေးသားခြင်း၊ ဆန္ဒပြခြင်း၊ သိမ်းယူခဲ့ သောမြေကို ပြန်လည်ခြံခတ်ခြင်း၊ လျော်ကြေးရရန်အတွက် ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ကျေးရွာအဆင့် ကော်မတီများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများ အား တိုက်ရိုက် ဆန့်ကျင်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ အချို့ဖြေဆိုသူများက ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော် အပါအဝင် အစိုးရ ဌာနအဆင့်ဆင့်အား တိုက်ရိုက် ချဉ်းကပ်ခဲ့သည်။⁶⁸ အချို့ကိစ္စများတွင် ကရင်ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ် နှင့် ပြည်နယ် လုံခြုံရေး နှင့် နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရထံသို့ မျှတမှုမရှိဘဲ ရောင်းချခဲ့သည့် လယ်ယာမြေများ

⁶⁵ Human Rights Watch. ၂၀၁၈။ 'ကျွန်ုပ်တို့၏ မြေအတွက် ဘာမှ မရှိပါ' - မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေသိမ်းယူမှုများကြောင့် လယ်သမားများအပေါ် သက်ရောက်မှု (ဘန်ကောက် - HRW); Kapoor, M., Soe, N. N., & Viswanathan, V. ၂၀၁၈။ Midcourse Manoeuvres: မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝ သယံဇာတ ပဋိပက္ခအတွက် လူထုအခြေပြု မဟာဗျူဟာ များ နှင့် တရားမမှုများ (New Delhi. Centre for Policy Research (CPR) and Namati) ကိုလည်း ကြည့်ပါ။

⁶⁶ ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု ၊ ၂၀၁၃ ၊ ပျောက်ဆုံးနေသော မြေ၊ မြေယာ ပဋိပက္ခ နှင့် စုပေါင်း လုပ်ဆောင်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု); ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု ၊ ၂၀၁၅ ၊ ပြောဆိုရုံဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ် နိုင်မည်လဲ။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် ဒေသခံတို့၏ တုံ့ပြန်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု) ကိုလည်း ကြည့်ပါ။

⁶⁷ ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု ၊ ၂၀၁၅ ၊ ပြောဆိုရုံဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်နိုင်မည်လဲ။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင် ပိုင်းမှ မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် ဒေသခံတို့၏ တုံ့ပြန်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု) ကိုလည်း ကြည့်ပါ။

ပြန်ပေးရန် တောင်းဆိုသည့် တိုင်စာများကို ပေးပို့ခဲ့သော်လည်း ယနေ့အထိ တိုးတက်မှု မရှိသေးကြောင်း ဒေသခံများက ပြောကြား သည်။ ထို့ပြင် အချို့သူများက MP များနှင့် နိုင်ငံတော် မြေယာအသုံးပြုမှုကောင်စီ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သည့် ဒုသမ္မတ ဦးဟင်နရီဗန်ထီးယူ အထိပင် တိုက်ရိုက် ချဉ်းကပ်တွေ့ဆုံရန် နေပြည်တော်အထိ သွားရောက်ခဲ့ကြောင်း ရှင်းပြသည်။

သိမ်းယူခဲ့သော မြေများကို ပြန်ရရန် ကြိုးစားရာတွင် သုတေသနပြုခဲ့သည့် နေရာအားလုံးမှ လူများက ဖော်ပြသည့် အဓိကကျသော အရေးကိစ္စများရှိသည်။

- မြေယာဥပဒေနှင့် ပတ်သက်သော အသိပညာမှာ အကန့်အသတ်ရှိနေပြီး လယ်သမားများသည် ယခင် မြေသိမ်းခံရမှုများအတွက် မြို့နယ်အာဏာပိုင်များသို့ ချဉ်းကပ်ရန် လုံလောက် သော စွမ်းဆောင်ရည် သို့မဟုတ် ပညာတတ်မြောက်မှု မရှိဟု အများအားဖြင့် ခံစားရသည်။
- ကျေးရွာများနှင့် မြို့နယ်အာဏာပိုင်တို့အကြား ခရီးကွာဝေးခြင်းက HLP အခွင့်အရေးများ အား ပြည်သူတို့၏ လက်လှမ်းမီနိုင်မှုအပေါ် သိသာစွာ သက်ရောက်စေသည်။ ထို့ပြင် ပထဝီဒေသ ကွာဝေးမှုအား မိုးရာသီတွင် လမ်းများစွာ ရေလွှမ်းမိုးမှုက ပိုဆိုးစေပြီး မြေယာ ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် အုပ်ချုပ်ရေးရုံးများသို့ သွားလာခြင်းကို မကြာခဏ ရပ်တန့်စေသည်။
- မြေပြန်ရရန် ကြိုးပမ်းသည့် ပြည်သူများ အုပ်ချုပ်ရေးရုံးသို့ ရောက်သည့်အခါ အရာရှိများက ဗမာဘာသာစကားကို ပြောဆိုပြီး ကရင်စကားတစ်မျိုးမျိုးကို မပြောဆိုနိုင်ခြင်းက မြေယာ ပြန်လည်ရရှိရေး ကြိုးစားမှုအပေါ် သိသာစွာ သက်ရောက်စေသည်။
- HLP များ ပြန်လည်ရရှိရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ကုန်ကျစရိတ်မှာ မြေသိမ်းခံခဲ့ရသူများ တွေ့ကြုံရတတ်သည့် အရေး ကိစ္စဖြစ်သည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် အများ ပြည်သူ၏ ဆန္ဒဖော်ထုတ်မှုကို အသုံးပြုခဲ့ပြီး ယခုအခါ တရားစွဲဆိုမှုများနှင့် ထောင်ကျ မှုများပင် တွေ့ကြုံရသည်။⁶⁹

CSOခေါင်းဆောင်များ၏အကူအညီဖြင့်တိုင်ကြားစာများ၊ နစ်နာမှုဖော်ထုတ်ချက်များကို အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ပေးပို့ခြင်းမှာ မြေယာများ ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် ကရင်ပြည်နယ်မှ ပြည်သူများ အသုံးပြုလေ့ရှိသော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကျေးလက်ဒေသမှ တွေ့ဆုံစကားပြောခဲ့သော ပြည်သူအများစုမှာ မူလတန်းပညာရေးထက်ပိုသော ပုံမှန်ပညာရေးကို မရရှိခဲ့ကြ၍ အစိုးရအာဏာ ပိုင်များအား မိမိဘာသာ ချဉ်းကပ်ပြောဆိုရန် ယုံကြည်ချက် မရှိပါ။ ပြည်သူများသည် အစိုးရ ထံသို့ မြန်မာဘာသာဖြင့် တရားဝင် စာရေးရန် မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှု မရှိပါက အများအားဖြင့် VTA သို့မဟုတ် ဒေသခံ လူထုအခြေပြအဖွဲ့အစည်း (CBO) ၏ အကူအညီကို ရယူသည်။

မိမိတို့တွင် ရှိနေသော အထောက်အထားများနှင့် ဖြစ်စေလိုသော ဆောင်ရွက်ချက်ကို စာထဲတွင် ရေးသားတင်ပြကာ သိမ်းယူခံ ရသောမြေကို ပြန်ပေးရန် ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြသည်။ အမှုကိစ္စအများ အပြားတွင် ပြည်သူတို့သည် လျော်ကြေးကို ငြင်းဆန်ကြပြီး မြေကို ပြန်ရရန်သာ အလိုရှိကြောင်း ပွင့်လင်းစွာ ဖော်ပြသည်။ ပြည်သူများ မြေသိမ်းယူမှု တွေ့ကြုံခဲ့ဖူးသော သုတေသနနယ်မြေ အများစုတွင် ဖြေဆိုသူများသည် မိမိတို့ ပေးပို့ခဲ့သောစာအတွက် ပြန်စာကို စောင့်မျှော်နေဆဲ

⁶⁸ ဤသည်မှာ ကရင်သတင်းဌာန၏ ၂၀၁၇ နိုဝင်ဘာ သတင်းအရ ဖြစ်သည်။ ၎င်းက လွှတ်တော်သို့ ပေးပို့သော တိုင်ကြားစာများ၏ ၉၀% အထိမှာ မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ Karen News ၂၀၁၇၊ 'မြေယာအငြင်းပွားမှုများမှာ ကရင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်သို့ ရောက်ရှိလာသော တိုင်ကြားစာ များ၏ ၉၀% ဖြစ်သည်။' Karen News, ၁၆ နိုဝင်ဘာ၊ Available at <http://karennews.org/2017/11/land-disputes-made-up-90-of-complaint-letters-sent-to-karen-state-parliament/> (accessed 30 October 2018) ကိုကြည့်ပါ။

⁶⁹ Human Rights Watch, ၂၀၁၆၊ လယ်သမားများသည် ရာဇဝတ်သားများ ဖြစ်နေရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ကရင် ပြည်နယ်ရှိ မြေသိမ်းယူမှုများ (နယူးယောက် - HRW) ; ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု၊ ၂၀၁၅၊ ပြောဆိုရုံဖြင့် ကျွန်ုပ် တို့ ဘာလုပ်နိုင်မည်လဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် ဒေသခံတို့၏ တုံ့ပြန်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု) ကိုလည်းကြည့်ပါ။

ဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနတွင် လက်ခံရရှိခြင်း သို့မဟုတ် ဆောင်ရွက်ပေးနေခြင်း ရှိမရှိ မသေချာကြပါ။ ယခင် အစိုးရ နှင့် NLD အစိုးရတို့၏ မြေယာပြန်လည်ပေးအပ်ရေး ယန္တရားများအပေါ် စိတ်ပျက်မှုများ ကြီးမားစွာ ရှိနေကြသည်။⁷⁰ ကျေးရွာအားလုံးတွင် ဖြေဆိုသူများသည် မိမိတို့၏ အင်အားမဲ့မှု ကို ဖော်ပြကြသည်။ လှိုင်ကမ္ဘာကျေးရွာမှ လူလတ်ပိုင်းတစ်ဦးက ရှင်းပြသည်မှာ “အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးရုံးက စာတွေ အများကြီးရမှာ သေချာတယ်။ ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ စာတွေက ပျောက်သွားတာ ဖြစ်နိုင်တယ်။ သူတို့က ကရင်လူမျိုးတွေဟာ တိုင်ကြားရတာ မကြိုက်ဘူး ဆိုတာ သိထားတယ်။ ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ကို အသေအချာဘဲ လျစ်လျူရှုကြမှာပေါ့။”

ပြည်သူအများက ပြောကြသည်မှာ သူတို့တွင် မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှု၊ အသိပညာ နှင့် ကျွမ်းကျင်မှု များ မရှိသောကြောင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးတွင် ဒေသခံကျေးရွာခေါင်းဆောင် သို့မဟုတ် ပညာ တတ်သူများမှာ အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ကြသည်။ မြေယာပြန်လည်တောင်းခံသူ သည် တိုင်ကြားမှုများကို စုဝေး၍ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည် (ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု [၉] တွင် ကြည့်ပါ။) ထိုကိစ္စများတွင် ထိခိုက်ခံခဲ့ရသူများမှ မြေယာဥပဒေ နှင့် ဗမာဘာသာစကားတို့ကို သိရှိသည်ဟု ယုံကြည်လောက်သည့် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကို ရွေးချယ်သည်။ ထိုသူက ဆုံးရှုံးခဲ့သောမြေအတွက် တင်ပြအရေးဆိုရန် ပိုမို စွမ်းဆောင်ရည်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ကိစ္စအများအပြား တွင် ဒေသခံ CBO များထံမှလည်း အကူအညီတောင်းကြသည်။ ၎င်းတို့တွင် ဖားအံမှ ၈၈ မျိုးဆက် ကျောင်းသားအုပ်စု နှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးဖြစ်သူ စောမောင်ကြီးတို့ ထင်ရှားစွာ ပါဝင်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံရှိ မြေယာဥပဒေနှင့် ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး ယန္တရားတို့မှာ အလွန်ရှုပ်ထွေးသောကြောင့် လူအများက ယခင်မြေသိမ်းယူမှုများကို ပြန်လည်ကုစားနိုင်ရန် ထိုသို့သောအုပ်စုများ၏ အကူအညီမှာ အရေးကြီးသည်ဟု မြင်ကြသည်။

⁷⁰ ဤသည်မှာ Namati ၏ အလားတူ အစီရင်ခံစာများနှင့် တူသည်။ ၎င်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အခြားနိုင်ငံများတွင် မြေယာအရေးကိစ္စများ ဆောင်ရွက်နေသော နိုင်ငံတကာ အလှူအခွဲအစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ Namati, ဒီမိုကရေစီ အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖြေးဖြေးမှန်မှန် အားထုတ်မှု - သမိုင်းစဉ်တလျောက် မြေသိမ်းယူမှုများ ဖြေရှင်းရေးတွင် နိုင်ငံ သားများ ပါဝင်မှု၊ Namati, ဇွန် ၂၀၁၇၊ ကိုကြည့်ပါ။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (၈) - ပြန်လည်ရယူရန်အတွက် အရေးပါသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ

လ ကွဏ္ဍကျေးရွာအုပ်စုတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော အမျိုးသမီးနှစ်ဦးသည် လယ်သမား ၈၄ ဦးအား ထိခိုက်နစ်နာ စေခဲ့သည့် ဧက ၈၀၀ ကျော်သော လယ်မြေများကို အကျဉ်းထောင် အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်များမှ သိမ်းယူခဲ့သည့် ကြီးမားသောအမှုထဲတွင် ပါဝင်နေသည်။ မြေများကို အကျဉ်းဦးစီးဌာန၏ “ဘဝသစ်” စိုက်ပျိုးရေးအလုပ်စခန်းတစ်ခုအတွက် သိမ်းယူခဲ့သည်။ မြေကို ၂၀၀၆ နှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တို့အကြားတွင် အဆင့်ဆင့် သိမ်းယူကာ နာမည်ပျက်နေပြီး အခြေအနေ ဆိုးရွားလှသည့် နိုင်ငံပိုင်ထောင်များကို လည်ပတ်သုံးစွဲသည့် ကုန်ကျစရိတ်အတွက် အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေရန် ထောင်သားများအား အတင်းအကျပ် စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်စေသည့်နေရာအတွက် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ဤအမှုတွင် ထိခိုက်နစ်နာသော လယ်သမားများထဲမှ ၂၄ ဦးသည် ၂၀၁၂ နှင့် ၂၀၁၅ အကြားတွင် LUC ရယူခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အကျဉ်းဦးစီးဌာနမှ ၎င်းတို့မြေကို သိမ်းယူပြီးသည့်နောက်တွင် အသုံးမဝင်ဖြစ်သွားခဲ့သည်။ ထိခိုက်နစ်နာခဲ့သူများတွင် ၁၉၉၀ ခုနှစ် များကတည်းက ဆောင်ထားသော အခွန်ပြေစာများရှိသော်လည်း DALMS ရုံးမှ တာဝန်ရှိသူများ သည် ၂၀၁၅ မှစ၍ ၎င်းတို့ကို LUC ထုတ်မပေးတော့ပေ။

မြေသိမ်းယူမှုကြောင့် ထိခိုက်ခံခဲ့ရသူများသည် လက္ခဏာရွာတွင် ကျေးရွာကော်မတီတစ်ခု ဖွဲ့စည်းခဲ့သည် ဟု အမျိုးသမီးနှစ်ဦးမှ ရှင်းပြသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဗမာဘာသာစကား နှင့် ကျောင်းပညာ မတတ်ခြင်းကြောင့် ဆယ်အိမ်မှူးတစ်ဦးမှ ဖားအံနှင့် အခြားနေရာများ၌ အစိုးရအာဏာပိုင်များနှင့် ညှိနှိုင်းမှုများ အတွက် ကူညီပေးခဲ့မှုမှာ အရေးပါခဲ့ကြောင်း ရှင်းပြသည်။ အမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး အခြား သူများသည်လည်း တက်ကြွစွာဖြင့် ထို ဆယ်အိမ်မှူးအား အထောက်အကူပေးကြသော်လည်း ဆယ်အိမ်မှူး မှာ အစိုးရအာဏာပိုင်များ၊ အကျဉ်းထောင်အရာရှိများနှင့် ညှိနှိုင်းရာတွင် သူ၏ ပညာ တတ်မှု၊ ဗမာဘာသာ စကားကျွမ်းကျင်မှုနှင့် မြေယာ ဥပဒေ ဗဟုသုတပြည့်စုံမှုတို့ကြောင့် အဓိက အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ကြောင်း ထိုအမျိုးသမီးများက မှတ်ချက်ပြုသည်။

ဆယ်အိမ်မှူးသည် အစိုးရအဆင့်ဆင့်သို့ မြေပြန်ပေးရန်တောင်းခံသည့် တိုင်ကြားစာများ ရေးပို့ခဲ့သည်။ ၂၀၁၈ တစ်နှစ်တည်းတွင်ပင် ဆယ်အိမ်ခေါင်းသည် ကရင်ပြည်နယ် မြေယာ ပြန်လည် စုံစမ်းရေး ကော်မတီ၊ သိမ်းယူထားသော လယ်ယာမြေများနှင့် အခြားမြေများ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် စိုက်ပျိုးရေး ကော်မတီမှ MP တစ်ဦးတို့ထံ စာ (၇) စောင် ရေးသားခဲ့သော် လည်း ၎င်းတို့ထံမှ တုံ့ပြန်မှု မရခဲ့ပေ။ ပေးပို့ခဲ့သည်မှာ သိမ်းယူထားသော လယ်ယာမြေများနှင့် အခြားမြေများ ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ နှင့် ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရ လွှတ်တော်တို့ထံသို့လည်း ပါဝင်သည်။ သုတေသန ပြုလုပ်သည့်အချိန်တွင် ဆယ်အိမ်မှူးသည် နေပြည်တော်သို့လည်း သွားရောက်ပြီး မြေပြန်ပေးရန် MP များအား ရှင်းပြတောင်းဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ကရင် ပြည်နယ်မှ MP ၂ဦးက မြေအမှုအတွက် လာရောက်၍ ဆန်းစစ်ရန် ကတိပြုခဲ့သည်။ သို့သော် သူတို့ လာရောက်စစ်ဆေးမည့်အချိန်ကို ရက်ချိန်းမရရှိသေးပေ။ အမှုတွင် အကျဉ်းဦးစီးဌာန ပါဝင်နေသောကြောင့် ဆယ်အိမ်မှူးသည် ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ချက် များစွာမရှိပေ။ သို့သော်လည်း ဤအမှုသည် လူအများအပြားကို ထိခိုက်သက်ရောက်နေသဖြင့် သူ့အနေဖြင့် ဆက်လက် ကြိုးပမ်းနေမည်ဟု သူက ရှင်းပြသည်။

အချို့သောအမှုကိစ္စများတွင် နိုင်ငံတော်မြေယာကော်မတီမှ မြေအား ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် အာမခံသည့် တုံ့ပြန်ချက် ရရှိသော်လည်း မြို့နယ်အဆင့်ကော်မတီများက ထိုအမိန့်ကို အကောင်အထည် ဖော်နိုင်စွမ်းမရှိကြချေ။ သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များက မြေကိုပြန်ရရှိနိုင်ရန်အတွက် မြေရှင်အသစ် နှင့် တိုက်ရိုက်ညှိနှိုင်းကြရန်သာ ပြောကြားကြောင်း ဖြေဆိုသူ အများအပြားက တင်ပြသည်။ သို့ရာတွင် ဤသည်မှာ စိန်ခေါ်မှုများစွာ ဖြစ်စေသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် မြေကို ရယူထားသူများမှာ စစ်တပ်မှလူများ သို့မဟုတ် အခြား လက်နက်ကိုင်များထံမှ ဝယ်ယူထားကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ပါဝင်နေသော စီးပွားရေးသမားများ သို့မဟုတ် ကော်ပိုရေးရှင်းများက မြေရရှိရန် သူတို့သုံးစွဲထားခဲ့သော ငွေကို ပြန်မရပါက မြေကို ပြန်ပေးရန် ငြင်းဆန်ကြသောကြောင့် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခဲ့သူများတွင် မြေပြန်ရနိုင်ရန် အခက်အခဲများ ရှိနေကြသည်။ အခြားသူများမှာ စစ်တပ် နှင့် EAO များထံမှ ပို၍ ပြင်းထန်သော ဖိအားပေးမှုကို ခံကြရ သည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် မြေပြန်တောင်းသူများကို ခြိမ်းခြောက်အကြပ်ကိုင်ရန် လက်နက်ကိုင်အကြမ်းဖက်မှုကို အသုံးပြုကြသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူ အများအပြားအနေနှင့် စစ်တပ်နှင့် EAO တို့နှင့် အဆက်အသွယ်ရှိပြီး ချမ်းသာကြွယ်ဝသောမြေရှင် များနှင့်ယှဉ်လျှင်အင်အားမဲ့သည်ဟု ခံစားရတတ်သည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း ခိုင်မာသည့်အထောက် အထား ပြနိုင်သည့်မြေပေါ်သို့ ဖြတ်သန်းမှုအတွက် တရားစွဲခြင်းခံရသည်။ တရားရုံးသို့ရောက်ခဲ့သူ အများအပြား အတွက် မြို့နယ်သို့ အသွားအပြန် ခရီးစရိတ်မှာ အဓိကကုန်ကျမှုဖြစ်ကာ သိသာစွာ အကြွေးတင်စေခဲ့ပြီး အိမ်ထောင်စုအား ထိခိုက်ခံစားရစေသည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ဈ) - GORUM သို့မဟုတ် စစ်တပ်တို့နှင့် ဆက်စပ်သည့် မြေအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် KNU သည် ဆော့ရွက်နိုင်စွမ်း အနည်းငယ်သာရှိသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် စံပါရီး ကျေးရွာအုပ်စု၌ စစ်တပ်မှ ယခင်က ၎င်းတို့သိမ်းယူထားခဲ့သော ဒေသခံရွာ သားများ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အသုံးပြုခဲ့သည့် အများပိုင် သစ်တောမြေဧက ၉၃၀ ကျော်ကို ပြန်လည် စွန့်လွှတ်ခဲ့သည်။ စွန့်လွှတ်သည်နှင့် KNU မှ ပေ ၆၀၊ ၁၂၀ အိမ်ယာ မြေကွက် များရှိပြီး ဒေသခံ ရွာသားများအား မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်စာချုပ်များ ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော် အစိုးရမှ တဖန် ထိုဧရိယာသည် နိုင်ငံပိုင်မြေဟု ကြေငြာပြန်သည်။ ဒေသခံများမှ KNU အား မိမိတို့ကို အထောက်အကူပေး ရန် မေတ္တာရပ်ခံ ခဲ့ကြသော်လည်း ဘားအံခရိုင် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဌာန (GAD) မှ မြေတွင် နေထိုင်နေသူ များအား ဖယ်ရှားရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် တိုင်းအစိုးရသည် ထိုဧရိယာတွင် ချထားပေးသည့် မြေကွက်များပေါ်၌ ဆောက်လုပ်နေထိုင်သူများ၏ အိမ်များကို အင်အားသုံး ဖြိုချခဲ့သည်။ သုတေသန အဖွဲ့မှ ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသူများနှင့် စကားပြောခွင့်ရသည့်အချိန်တွင် သူတို့က KNU သည် မိမိတို့ ထိုမြေကို မှတ်ပုံတင်ရန် အသုံးပြုခဲ့သည့်ငွေများကို ပြန်မပေးနိုင်သလို GAD ထံတွင်လည်း တင်ပြ အရေးဆိုပေးနိုင်ခြင်း မရှိကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။ ရွာသားများက မိမိတို့နေရာမှာ ဘားအံနှင့် နီးသဖြင့် KNU သည် ဤနေရာတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင် မြေယာဥပဒေများ အာဏာတည်အောင် ပြုလုပ်ရန် အင်အားအလွန်နည်းပါးလှသည်ဟု ရှင်းပြကြသည်။

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် နယ်မြေအားလုံးတွင် ပြည်သူများက လက်နက်ကိုင်များ ပါဝင်လာပါက ၎င်းတို့တွင် တရားမျှတမှု ရရှိရန် သို့မဟုတ် မြေသိမ်းယူမှုကို ကာကွယ်ရန် အခွင့်အလမ်းနည်းပါး ကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ် ၂၀၀၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအတွင်း အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး အပေးအယူများအဖြစ် လက်နက်ကိုင်ခေါင်းဆောင်များသို့ မြေများပေးအပ်ခဲ့သည့် အခြေအနေများတွင် ပြန်ရနိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းအလွန်နည်းသည်ဟု ကျယ်ပြန့်စွာ ယူဆကြသည်။⁷¹ ကိစ္စ တစ်ခုတွင် လက်နက်ကိုင်များသည် ကျေးရွာသားများထံမှ လယ်မြေအများအပြား သိမ်းယူခဲ့ပြီး ရာဘာစိုက်ခင်း များအဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ နတ်ကျွန်းရွာမှ မွေးချင်းများနှင့်အတူ မြေ ၁၂ ဧကနှင့် သူတို့ ဝါးရှာနေကျ ရေကန်တို့အား ဆုံးရှုံးခဲ့သည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူတစ်ဦးက အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးမှာ သာမန်ကျေးရွာသားများအစား ထိုအုပ်စုများအတွက်သာ ထိန်းချုပ်နိုင်မှုနှင့် အင်အားတို့ကို ပေးခဲ့ကြောင်း ရှင်းပြသည်။

“ အရင်က ဒီနယ်မြေကို ဘယ်သူမှ မလာရဲဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် အန္တရာယ် သိပ်များတယ်။ ပဋိပက္ခတွေ အများကြီး ရှိခဲ့တယ်။ အန္တရာယ် သိပ်များပေမယ့် အနည်းဆုံးတော့ ကိုယ့်မြေကို ကိုယ်သွားနိုင်ခဲ့တယ်။ အခုအချိန်မှာ အင်အားရှိတဲ့လူတွေအများကြီး ရောက်လာပြီး ကျွန်မတို့ရဲ့ မြေတွေကို ယူသွားတယ်။ ကျွန်မတို့ ဘာမှ မလုပ်နိုင်ဘူး။ ”

လှိုင်းဘွဲ့မြို့နယ်မှ ကိစ္စတစ်ခုတွင် အင်အားကောင်းသော ဒီမိုကရက်တစ် ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာ စစ်တပ် (BGF) တပ်မှူးက ဘုရားတည်ရန်အတွက် မိသားစုတစ်စုထံမှ မြေ ၁၀ ဧကကို ရယူခဲ့သည်။ ထိုမြေ ကို ဦးစွာ စစ်တပ်က ၁၉၉၁ တွင် ရယူခဲ့သော်လည်း DKBA တပ်မှူးက သြဇာရှိသော ဘုန်းကြီးနှင့် အတူ ၂၀၀၀ တွင် ဘုရားတည်ခဲ့ပြီး မြေရှင်များအား မြေပြန်ပေးရန် ငြင်းဆန်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော် မြေယာကော်မတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ကျေးရွာသားများအား တရားဝင် ပြန်ပေးပြီး ဖြစ်သော်လည်း မြို့နယ် GAD အရာရှိများနှင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီတို့က သက်ဆိုင်သူများအား BGF တပ် မှူး နှင့် မိမိတို့ဘာသာ သွားရောက် ညှိနှိုင်းရန် ပြောခဲ့သည်။

ဖားအံခရိုင်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းကြီးများ ပါဝင်နေသော မြေသိမ်းယူမှုများမှာလည်း တွေ့ရတတ် သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကြည်ညိုသော အာဏာပိုင်များ၊ လက်နက်ကိုင်များနှင့် နီးစပ်မှုက သူတို့၏ သြဇာကို ပို၍ တိုးစေသည်။⁷² အချို့ ကိစ္စများတွင် ဘာသာရေးအရ လူနည်းစုပြည်သူများမှာ ဦးတည်ချက်ဖြင့် ခွဲခြားဖိနှိပ်ခြင်း ခံရသည်။ အထူးသဖြင့် မြိုင်ကြီးငူ ဆရာတော်မှာ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်များတွင် DKBA ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ကျယ်ဝန်းသော နယ်မြေကို တောင်းခံခဲ့ခြင်းကြောင့် ထင်ရှားသည်။ သို့ရာတွင် ဖားအံခရိုင်တွင် အခြား သက်ဝါကြီးသည့် ဆရာတော်ကြီးများ၏ မြေရယူမှုများမှာလည်း ရှိသည်။ ကိစ္စတစ်ခုတွင် SDA ခရစ်ယာန် ဘုရားကျောင်းမှာ ဖျက်စီးခံရပြီး ကျောက်ကလပ် ဘုန်း ကြီးကျောင်းဝန်းအတွက် လယ်မြေများကို ရယူခဲ့ သည်။ အခြားကိစ္စတစ်ခုတွင် ဘုန်းကြီး တစ်ပါးက ဘုန်းကြီးကျောင်းအနီးရှိ မြေကို ချမ်းသာသူတစ်ဦးအား ရာဘာ စိုက်ပျိုးရန် ရောင်းချခဲ့သည်။ ထိုကိစ္စတွင် မြေသိမ်းယူမှုကြောင့် ထိခိုက်ခံရသည့် ကျေးရွာသားများက မိမိတို့၏ မြေကို ဘာသာရေးအတွက် မဟုတ်ဘဲ စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်အတွက် သိမ်းယူခြင်းကြောင့် စိတ်ပျက်မှုကို ဖော်ပြကြသည်။ သို့ရာတွင် ဤအခြေအနေကြောင့် ထိခိုက်ခံခဲ့ရသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကမှ မိမိ တို့၏မြေကို ပြန်ရရန် မဆောင်ရွက်ကြပေ။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူတစ်ဦးက ရှင်းပြသည်မှာ “ဆရာတော်ဆီက မြေကို ဘယ်လိုပြန်တောင်းမလဲ။ သူက သိပ်သြဇာကြီး တယ်။ ပြန်တောင်းခဲ့ရင် ထောင်ကျမှာ သေချာတယ်။ အသတ်တောင် ခံရနိုင်တယ်။”

⁷¹ ၁၉၉၀ နှင့် ၂၀၀၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအတွင်း နိုင်ငံတော်မှ EAO များနှင့် ပြုလုပ်ခဲ့သော အလားတူ ညှိနှိုင်း သဘောတူညီမှုများ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် တပ်မတော်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများ ပြုလုပ်ပြီး နောက် KNU မှ ခွဲထုတ် အုပ်စုများ ရှိခဲ့သည်။ အထင်ရှားဆုံးမှာ ဒီမိုကရက်တစ် ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာတပ်ဖွဲ့ (DKBA) ဖြစ်၍ ၁၉၉၄ ဒီဇင်ဘာတွင် စစ်တပ်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လက်မှတ်ထိုးပြီးနောက် ကျယ်ပြန့်သောမြေကို ရရှိခဲ့သည်။ အရေးပါသည်မှာ ကရင်ပြည်နယ်၏ အဓိကလမ်းကြောင်းများကို ထိန်းချုပ်ခွင့်နှင့် နယ်စပ်ဂိတ်များတွင် အခွန်ကောက်ခွင့်တို့ကိုလည်း ရရှိခဲ့သည်။ အသေးစိတ်ကို Smith, M. ၁၉၉၉၊ မြန်မာနိုင်ငံ - ချိုးနှယ်စုများ၏ ပုန်ကန်မှု နှင့် နိုင်ငံရေး (London: Zed Books), pp. 421-41; South, Ashley, ၂၀၁၁၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှည်ဆုံးစစ်ပွဲ - ကရင် ပဋိပက္ခ ၏ အတွင်းရေး (Amsterdam: Transnational Institute) တွင် ကြည့်ပါ။

⁷² Chambers, J. ၂၀၁၇ ၊ နိုင်ငံတော်သော်လည်း အစွန်းရောက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြန့်နှံ့မှု ' , Asia Times, ၃၀ နိုဝင်ဘာ။ Available at <http://www.atimes.com/article/buddhist-extremism-despite-clampdown-spreads-myanmar/> (accessed 30 October 2018) ကို ကြည့်ပါ။

ခွဲ

ဝေလေ့လာပါက အမျိုးသမီးများသည် မြေယာသိမ်းယူမှုများအတွက် အစိုးရအရာရှိများ သို့မဟုတ် အခြား ရပ်ရွာတာဝန်ရှိသူများအား ချဉ်းကပ်ရန် စွမ်းရည် ပိုနည်းသည်ဟု ခံစားရကြောင်း တင်ပြကြသည်။ ဝေးလံ ဒေသများမှ အမျိုးသမီးများမှာ မိမိတို့၏ လုံခြုံရေးအတွက် ပူပန်မှုများနှင့် နိုင်ငံရေးတွင် မပါဝင်သင့်ဟု ခံယူ ချက်များကြောင့် ပို၍ အချိုးမညီစွာ ထိခိုက်ခံရသည်။ ထို့ပြင် ဖြေဆိုသူ အမျိုးသားများသည် GORUM မြေယာဥပဒေများ အား ပို၍ သိရှိသည်။ အချို့ အမျိုးသမီးများက မြေယာဥပဒေများကို ပိုမို သိရှိလိုကြောင်း ပြောကြသည်။ သို့သော် အချက် အလက်များ ပိုမို ရရှိလိုပါက အတားအဆီးများ သိသာစွာ တွေ့ကြုံရသည်။ အမျိုးသမီးများသည် မြေသိမ်း ယူမှုများ၏ သက်ရောက်မှုကြောင့် ပိုမိုမြင့်မားစွာ ထိခိုက်လွယ်သည်ဟု ခံစားရကြောင်း နှင့် မည်သည့်နည်းနှင့် တုံ့ပြန်ရန် ဖြစ်စေ အင်အား၊ အသိပညာ သို့မဟုတ် စွမ်းဆောင်ရည် မရှိကြောင်းကိုလည်း ပြောကြသည်။

အခက်အခဲအများအပြားကို တွေ့ကြုံရသော်လည်း အမျိုးသမီးများသည် စစ်တပ်အုပ်ချုပ်စဉ်က မြေသိမ်းမှုများအတွက် ဆန္ဒထုတ်ဖော်ရာတွင် အထူးသဖြင့် အားကောင်းသောကဏ္ဍမှ ပါဝင်ကြသည်။ လှကပေါင်း ကျေးရွာအုပ်စုမှ အမျိုးသမီး နှစ်ဦးက ယခင်က စစ်တပ်အုပ်ချုပ်သည့်နိုင်ငံအဖြစ် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် သူတို့၏ ခင်ပွန်းသည်များမှာ ပြန်လည်တောင်းဆိုရန် မည်သို့ ကြောက်ရွံ့လေ့ရှိပုံကို ရှင်းပြကြသည်။ ထို စစ်တပ်အုပ်ချုပ်သည့်ကာလတွင် အမျိုးသား များမှာ စစ်တပ်မှ ပေါ်တာဆွဲခြင်းနှင့် နှိပ်စက်ခြင်းများမှ ရှောင်ရှားရန် ပြေးလွှားပုန်းအောင်းနေရ သောကြောင့် အမျိုးသမီး များမှာ မိသားစု အသက်မွေးမှုအတွက် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်ရပုံကို ရှင်းပြသည်။ ထိုသို့ သော သမိုင်း ကြောင်းရှိသောကြောင့် သူမတို့မှာ မြေသိမ်းမှု များနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်အား တိုက်ရိုက် ရင်ဆိုင်ဆန့်ကျင်ရန် ခင်ပွန်း သည်တို့ထက် ပိုမို၍ မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှုရှိကြကြောင်း ထိုအမျိုးသမီးနှစ်ဦးက ရှင်းပြသည်။ တစ်ဦးက ပြောဆိုသည် မှာ “ကျွန်မတို့ မိသားစုအတွက် တွေ့ကြုံရတဲ့ အရေးကိစ္စမှန်သမျှကို အမြဲ ညှိနှိုင်းရပါတယ်။ ကျွန်မတို့ မြေကို ပြန်ရ အောင် မကြိုးစားရင် ကျွန်မရဲ့ ခင်ပွန်းသည်က သိပ်ပြီး ရှုပ်ထွေးလွန်းတယ်ဆိုပြီး ဒီအတိုင်းထားလိုက်မှာပါ။ ဒါပေမယ့် ဒီအတိုင်း ဘယ်ပေးလိုက်နိုင်မလဲ။ ဒါဟာ ဘိုးဘွားတွေရဲ့ မြေ ဖြစ်တယ်။ ကျွန်မတို့ရဲ့ သားသမီးတွေအတွက် ဖြစ်တယ်။ ဒီအတိုင်းထားလိုက်ရင် သားသမီးတွေမှာ အမွေရစရာ မရှိတော့ဘူး။”

• စိုက်ပျိုးရာသီ၊ ဖားအံမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ် •

အပြီးသပ် သုံးသပ်ချက်

ဓလေ့ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု ဩဇာရှိသူများ နှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းအကြောင်းတို့ကို ကရင်ပြည်နယ်တွင် သုတေသနပြုခြင်းမှ အထူးပြုဖော်ပြသင့်သည့် အဓိက သင်ခန်းစာအချို့ ရရှိခဲ့သည်။

- ကျေးရွာ၏ ညီညွတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းခြင်းမှာ ရပ်ရွာလူထု၊ မိသားစု နှင့် ကျေးရွာဘဝတို့တွင် အခြေခံကျပြီး မြေယာအငြင်းပွားမှုများ အနည်းဆုံးဖြစ်စေရန် ခိုင်မာသောကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။
- ကျေးရွာခေါင်းဆောင်၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ VTA များကြောင့် ပို၍ မှေးမှိန်လာသည်။ VTA များတွင် အခြား ကျေးရွာ အရေးကိစ္စများအပြင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများတွင် လိုက်နာရန် လိုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များပေးရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် နှင့် ဩဇာ ရှိလာသည်။
- လူထုသည် မိမိတို့၏မြေအား မြန်မာဥပဒေအရ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရယူသော်လည်း အဓိကအားဖြင့် ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာ နည်းလမ်းများကို လက်ခံပြီး နေ့စဉ်ထိန်းချုပ်စီမံမှုအတွက် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အလေ့ အထများကို ကျင့်သုံးသည်။ ၎င်းတို့တွင် အမွေဆက်ခံမှုအလေ့အထနှင့် အမွေရ သောမြေကို ရောင်းချခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော ယုံကြည်မှုများပါဝင်သည်။ သို့သော် မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ဆိုင်သော ထိုဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ် အလာစနစ်များသည် လူဦးရေ တိုးပွားလာမှုနှင့် စိုက်ပျိုးနိုင်သော မြေလျော့နည်းလာမှုတို့ကြောင့် ခက်ခဲမှုများ ရှိလာခဲ့ပါသည်။
- မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကတည်းက တိုးမြှင့်လာပါသည်။ သို့သော် ၎င်းကို အလျင်အမြန် ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းကြောင့် မြေယာအငြင်းပွားမှု အငယ်စားများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ မှတ်ပုံတင်စနစ်က အစဉ် အလာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များ၊ အသိပညာနှင့် ဩဇာရှိမှုတို့ကို ပျက်ယွင်းစေခြင်းမှာလည်း အငြင်းပွားမှုများ တိုးမြှင့်လာခြင်းကို ပိုမိုဖြစ်ပေါ် စေပါသည်။
- မမှန်ကန်သော မှတ်ပုံတင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပွားသည့် မြေယာအငြင်းပွားမှု များစွာမှာ ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်တွင် ကြားဝင်ညှိနှိုင်းပေးခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်သည်။ သို့သော် ထိုစနစ်များမှာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာ ရှိမှုကို အသိအမှတ်ပြုပါက အကျိုးကျေးဇူးဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်။
- ဖြစ်နိုင်သည့်အခါတိုင်း မြေယာကိစ္စများကို အပြင်လူမပါဘဲ ကျေးရွာအဆင့်တွင် ဖြေရှင်းလို ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများမှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် နှင့် ယခင်နှင့် လက်ရှိ မြေလုယူမှု ကျူးလွန်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းပေးရန်တို့အတွက် ဩဇာသက်ရောက်မှု အနည်းငယ်သာရှိသည်။
- လုပ်ပိုင်ခွင့်သည် VTA များ၏လက်တွင် စုစည်းနေခြင်းက ကျေးရွာသားအချို့အား နောက်ထပ် မြေလုယူမှုများ ခံရရန် အန္တရာယ်ရှိစေသည်။ ထိုသို့ အင်အားဩဇာ မညီမျှမှုကို သာမန်ကျေးရွာသားများက ပိုမို ယုံကြည်၍ တိုက်ရိုက်ချဉ်းကပ်နိုင်သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများ၏လက်သို့ ပို၍လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း ဖြင့် လျော့နည်းစေနိုင်သည်။ ဤသည်မှာ ဖြစ်နိုင်ပါက အစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများနှင့် ဆက်သွယ်လိုသော အမျိုးသမီးများအတွက် ပို၍ အရေးကြီးသည်။

- ◆ စစ်အစိုးရခေတ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အကြီးစား မြေသိမ်းယူမှုများမှာ များပြားပြီး မဖြေရှင်းရသေးဘဲ ရှိနေသည်။ သုတေသနနယ်မြေအားလုံးတွင် ပြည်သူတို့သည် စစ်တပ်၊ မြန်မာ အစိုးရ နှင့် EAO တို့နှင့် ဆက်နွယ်သော မြေသိမ်းယူမှုများကို ခံခဲ့ရသည်။ သာမန် လယ်သမားများအဖို့ အသက်မွေးလုပ်ငန်း ဆုံးရှုံးခြင်းဖြစ်သဖြင့် မြေသိမ်းယူခံရခြင်းမှာ အခြား ကိစ္စအားလုံးထက် ပို၍အရေးကြီးပါသည်။ ပြည်သူများသည် လက်ရှိ အစိုးရ၏ ဥပဒေများ နှင့် ပြန်လည်ပေးအပ်ရေးယန္တရားများအရ ပြန်လည်ရရှိရန် တက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက်ကြသော်လည်း မြေလုယူခံရသည့် အမှုကိစ္စများမှာ မဖြေရှင်းရသေးဘဲ ရှိနေကြသည်။ လယ်သမားများအဖို့ တရားမျှတမှု ရရှိနိုင်ရေးကို လွန်မင်းစွာ မျက်ကွယ်ပြုခြင်း ခံနေရသည်။
- ◆ မြေသိမ်းယူခံခဲ့ရသူများမှာ မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးရန်၊ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံချက်များကို စီမံခန့်ခွဲရန် တာဝန်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အာဏာပိုင်များကို ယုံကြည်မှုနည်းပါးသည်။ ရှိနေသော မြေယာပြန်လည်ပေးအပ်ရေး ယန္တရားများမှ တဆင့် တိုးတက်မှုမရရှိခြင်းမှာ ဒေသခံလယ်သမားများအဖို့ အင်အားမဲ့ခြင်း နှင့် နစ်နာခြင်း တို့ကို နက်နဲစွာ ခံစားရစေသည်။ ဤသို့ နစ်နာသည့်ခံစားချက်မှာ
- ◆ သာမန်ကျေးရွာသားများမှာ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များက HLP အခွင့်အရေးများအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ခြေကို ကြောက်ရွံ့မှုများ တိုးလာနေသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ခေါင်းဆောင်များတွင် ထိုစီမံချက်များ၏ လူထုအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ခြေများနှင့် ပတ်သက်၍ GORUM အာဏာပိုင်များနှင့် ညှိနှိုင်းရန် အင်အားအနည်းငယ်သာရှိသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေများကို လက်လှမ်းမီခွင့်မှာ အထူးသဖြင့် ထိခိုက်ခံနိုင်ခြေများသည်။
- ◆ HLP အခွင့်အရေးများနှင့်ပတ်သက်၍ ပုပန်မှုများမှာ ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံရသည့် လူထု အတွက် အထူးသဖြင့် အရေးတကြီးဖြစ်စေသည်။ ၎င်းတို့အနေနှင့် အစိုးရအာဏာပိုင်များ၊ ဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအပေါ် ယုံကြည်မှု နည်းပါးသည်။ GORUM ၏ ဥပဒေတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများနှင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်တို့ကို ပေါင်းစပ်နိုင်ပါက အဆင့်အမျိုးမျိုးတွင် လူထုအပေါ် အပြုသဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှု ရှိနိုင်သည်။

၅. ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းဒေသတွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများအား ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း

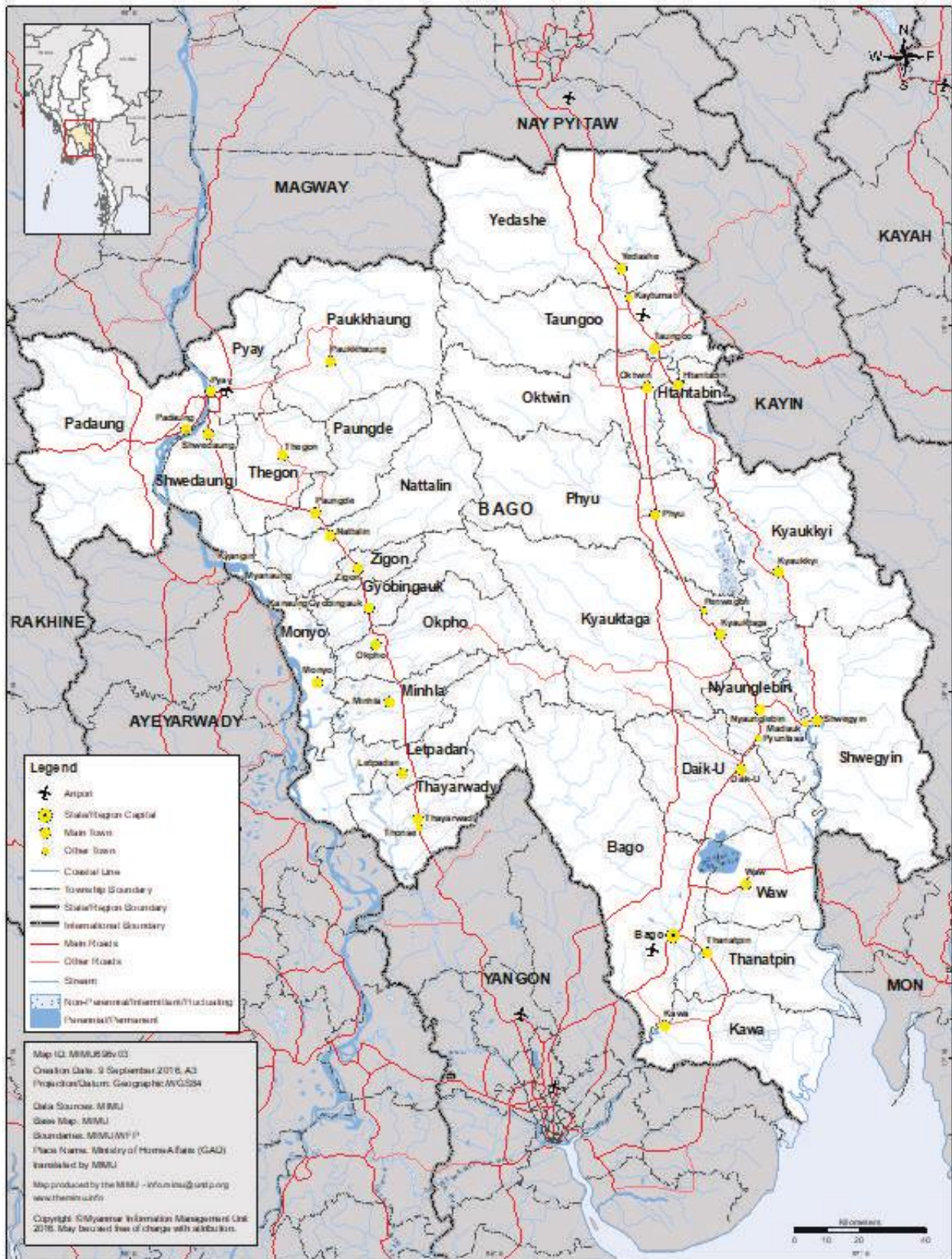
လေ့ လာမှု၏ ဤအပိုင်းမှာ ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းဒေသအတွက်ဖြစ်သည်။ ဤတိုင်းဒေသကြီးကို မြန်မာအစိုးရက စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် စာရင်းအင်းတို့အတွက် ပဲခူး အရှေ့ နှင့် ပဲခူး အနောက်ဟူ၍ ထပ်မံခွဲခြားထားသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ ပထဝီဒေသဆိုင်ရာ စူးစိုက်မှုမှာ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းရှိ မြန်မာ ဗဟိုအစိုးရနှင့် KNU ၏ ညောင်လေးပင် တတိယ တပ်မဟာတို့ ရောနှောအုပ်ချုပ်မှုရှိသည့် နယ်မြေများဖြစ်သည်။ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သော နေရာများမှာကျောက်ကြီး(လာဒိုး)နှင့်ရွှေကျင်(စောထီး)မြို့နယ်များရှိကျေးရွာများပါဝင်သည်။ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကျေးရွာ အများအပြားမှာ စစ်တောင်းမြစ်နှင့် သစ်တောထူထပ်သော ဒေါက်တောင်တန်းတို့အကြား ကရင်မျိုးနွယ်စု ပဋိပက္ခများ၏ ဗဟိုချက်ဖြစ်ခဲ့သည့် နေရာများတွင် တည်ရှိသည်။ ဤလေ့လာမှုအတွက် အကန့်အသတ်ရှိမှုများတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းတွင် တောင်ထူထပ်သော မြေမြင့်ဒေသများ၌ သုတေသန မပြုလုပ်ခဲ့ပါ။ သို့သော် ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူ ကျေးရွာသား အများအပြားမှာ တောင်တန်းဒေသများတွင်နေထိုင် ခဲ့ပြီး နေရပ်စွန့်ခွာခဲ့ရသူများဖြစ်၍ ယခင်က ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင် ယာစိုက်ပျိုးခြင်း အလေ့အထများ ရှိခဲ့သည်။

ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းဒေသမှ ဖြေဆိုသများမှာ စကောကရင် လူမျိုးများဖြစ်ပြီး ခရစ်ယာန်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ နှင့် နတ်ကိုးကွယ် သူများ ရောနှောနေသည်။ စစ်တောင်းမြစ်နှင့် ၎င်း၏ မြစ်လက်တက်များ တစ်လျှောက် မြေပြန့်တွင် ကျေးရွာသားများ အဖို့ စပါးစိုက်ပျိုးရန် အခြေအနေကောင်းကို ရရှိ ကြသည်။ သုတေသနပြုသည့် နေရာအများစုမှာ နေရပ်စွန့်ခွာနေထိုင် သူများဖြစ်သဖြင့် ဖြေဆိုသူ အများအပြားမှာ လယ်မြေများ အမွေဆက်ခံရရှိမှု မရှိဘဲ အခြားသူများထံမှ ဝယ်ယူထားရ သည်။ လယ်မြေကို မဝယ်နိုင်သူ အများအပြားမှာ မူရင်းကျေးရွာများမှ သစ်သီးခြံများကို ဆက်လက်အား ထားနေရပြီး ဝင်ငွေရရှိရန် လယ်လုပ်သားများအဖြစ် လုပ်ကိုင်ရသည်။ လူအများက ပိန္နဲသီး၊ သရက်သီး၊ သီဟိုဠ်သီး နှင့် သံပရာသီး စသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးထားသည့် သူတို့၏ တောင်ပေါ်ရှိ သစ်သီးခြံများသို့ ဆက်လက်သွားရောက်နိုင်ကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။ သူတို့သည် အခြား သစ်တောနယ်မြေများတွင် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ စိုက်ပျိုးပြီး တိရစ္ဆာန်များကို လွှတ်ကျောင်းကြသည်။

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် သုတေသနကို ကျောက်ကြီး နှင့် ရွှေကျင်မြို့နယ်များရှိ ကျေးရွာ ၈ ရွာတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ကျေးရွာများကို အောက်ပါ ကျေးရွာအုပ်စုများထံမှ ရွေးချယ်ခဲ့သည်။

- ◆ ကာဒါး
- ◆ တုံးတံတား
- ◆ ကော်သာစေး
- ◆ ထူးပု
- ◆ ဝဒီး

Bago Region

Disclaimer: The names shown and the boundaries used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.

အများပြည်သူအကျိုးငှာ မြေသိမ်းယူမှုများ

ပဲခူး တိုင်းအရှေ့ခြမ်းဒေသတွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းအား နားလည်သဘောပေါက်ရန် ရှာဖွေလေ့လာရာတွင် ဤဒေသ၏ သမိုင်းကြောင်းရှုထောင့်အချို့ကို ပို၍ ထဲထဲဝင်ဝင် ခင်းကျင်း ကြည့်ရှုရန် အရေးကြီးသည်။ မြန်မာစစ်တပ်သည် ပဲခူးအရှေ့ပိုင်းတလျှောက်ရှိ အဓိက မြို့နယ်ကြီးများနှင့် အသက်သွေးကြောလမ်းကြောင်းများနှင့်ကို သိမ်းပိုက်ထားပြီး နှစ်ပေါင်းများစွာ ထိန်းသိမ်းထားစဉ် KNU ၏ တတိယ တပ်မဟာသည်လည်း ဤဒေသတွင် သိသာထင်ရှားစွာ ဩဇာအာဏာရှိနေပြန်သည့်အတွက် ပဋိပက္ခများသည် ဤဒေသမှ လူများအတွက် ၎င်းတို့၏ ဘဝသက်တမ်း တလျှောက်လုံး ပုံမှန်ကြုံတွေ့ရမှုအဖြစ် ရှိနေခဲ့သည်။ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းဒေသရှိ ကျေးလက်တောရွာ အများအပြားများသည် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် KNU တို့၏ ရှေ့တန်းစစ်မျက်နှာပြင် ဖြစ်နေပြီး ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ ဘဝတလျှောက်လုံး တိုက်ရိုက် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခြင်းများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။

သုတေသန၏ ပင်မအကြောင်းအရာမှာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု ဖြစ်သော်လည်း မြေနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများသည် နှစ် ၆၀ ကြာ ပဋိပက္ခနှင့် နေရပ်စွန့်ခွာပြောင်းရွှေ့မှု အတွေ့အကြုံများသို့ အလိုအလျောက် ဦးတည်သွားသည်။ သုတေသနနေရာအားလုံးတွင် ပြည်သူများသည် ဘဝတလျှောက် ၎င်းတို့ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် ရုန်းကန်မှုများနှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများ၊ မင်းမဲ့စရိုက်ဆန်စွာ သတ်ဖြတ်မှုများ၊ အတင်းအကြပ် ခိုင်းစေမှုများနှင့် ဖမ်းခေါ်သွားမှုများကို အလွန်အသေးစိတ် ပြောပြကြသည်။⁷³ ရွာသားများအဆိုအရ မြန်မာစစ်တပ်၏ ဥပဒေမဲ့ လုပ်ဆောင် မှုများသည် ၎င်းတို့၏ဘဝများတွင် ပုံမှန်ကိစ္စရပ်တစ်ခုအနေဖြင့် ၂၀၁၂ KNU ကရင် အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU) နှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲသည့်အချိန်အထိ ရှိနေခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် မတိုင်မီ အထိ ရွာသားများသည် ညမထွက်ရအမိန့်များ၊ ၎င်းတို့ ၏ ဘဝရပ်တည်မှုအတွက် ရေကြည်ရာမြက်နရာ ရှာဖွေသွားလာမှုများနှင့် ၎င်းတို့၏ အစဉ် အလာအရ စီမံသည့် မြေယာများ အသုံးပြုမှုတို့ကို တားမြစ်မှုများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။

ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ပိုင်းဒေသရှိလူများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်များကို နားလည်ရန်မှာ စစ်တပ်၏ ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှ စ၍ ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုခဲ့သည့် ပုန်ကန်သည့်အဖွဲ့အစည်းများကို အစားအစာ၊ ငွေကြေး၊ သတင်း အချက်အလက်နှင့် လူအင်အား စုဆောင်းမှုတို့ကို ဖြတ်တောက်ရန် ပုံစံထုတ်ထားသည့် သောင်းကျန်းသူ နှိမ်နင်းရေး စီမံကိန်း 'ဖြတ် ၄ ဖြတ်' ကို အလျှင်သဘောပေါက်ရန် အရေးကြီး သည်။ ဤသောင်းကျန်းသူ နှိမ်နင်းရေးလှုပ်ရှားမှု၏ သက်ရောက်မှုမှာ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်း တောင်ပေါ်ဒေသတွင် နေထိုင်သူများအဖို့ အထူးသဖြင့် အန္တရာယ် ရှိစေခဲ့သည်။ လူအများအပြားကို လမ်းမကြီးများနှင့် မြန်မာစစ်တပ်များရှိသည့်အနီးသို့ အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်း အခြေချနေထိုင် စေခဲ့သည်။⁷⁴

“ငါတို့ကရင်လူမျိုးတွေက ဘယ်လိုပြေးပြီး ပုန်းရမလဲပဲ သိခဲ့တာပဲ။ အခုမှ ငါတို့တွေ မြေယာ အထောက်အထားတွေ ယူဖို့အကြောင်းတွေ့ဖို့ အခွင့်ရတာ။ အရင်တုန်းကဆိုရင် ငါတို့တွေက ပုန်းအောင်းဖို့ လုံခြုံတဲ့နေရာတစ်ခုခုပဲ အမြဲတမ်း လိုက်ရှာနေကြတာ။ ဘယ်တော့မှလဲ အိမ်အိုင်အိမ်အိမ် မဆောက်ဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အမြဲတမ်း ပြေးနေရလို့။ ဟိုးဝေးခေါင်တဲ့အရပ်တွေမှာဆိုရင် သစ်ပင်တွေရှိ နေပေမဲ့ လူအများစုက ဝါးနဲ့ပဲ အိမ်ဆောက်တယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အမြဲတမ်း ဘယ်အချိန် အပစ်အခတ်တွေ ရှိလာမလဲဆိုပြီး စောင့်နေရလို့” ဟု ကျောက်ကြီး မြို့နယ်မှ ရွာသားတစ်ဦးက ပြောသည်။

⁷³ တိုအချက်များမှာ လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သော ကာလကြာရှည်သည့် ချိုးဖောက်မှု ပုံစံများနှင့် ကိုက်ညီသည်။ ဥပမာ အခြေခံ လေ့လာရန် - Amnesty International. ၂၀၁၈။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်းရှိ လူသားများအပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများ (Bangkok: Amnesty International).

⁷⁴ လူအများအပြားသည် KNU မှ တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်ထားသည့် ပိုမိုပေးခေါင်သည့် တောင်ပေါ်ဒေသများ နှင့် ထိုင်း နိုင်ငံရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများသို့ ထွက်ပြေးကြသည်။

“ အစဉ်တလျှောက် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်နေခဲ့ရမှုကြောင့် သုတေသနအဖွဲ့ သွားရောက်ခဲ့သည့် ရပ်ရွာ အဖွဲ့အစည်း အများအပြားသည် ၎င်းတို့၏ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် မြေနေရာများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ် အလာအရ မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထ ကျင့်သုံးခြင်းတို့မှ အချိန်ကြာလာသည်နှင့် အမျှ အတင်း အကြပ် ဖြတ်တောက် ဖယ်ရှားခံခဲ့ရသည်။ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရသူများအား စစ်တပ်မှ အများအားဖြင့် အိမ်ဆောက်ရန် မြေနေရာချပေးသော်လည်း မည်သည့်အခါမှ အသက်မွေးမှုအတွက် စိုက်ပျိုးစား သောက်နိုင်မည့် လယ်ယာ သို့မဟုတ် သစ်တောမြေများကို ချပေးခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ အချို့သော သုတေသန နေရာများတွင် ဖြေဆိုသူများသည် ၁၉၇၄ မှ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အကြား ဆယ်စုနှစ်များတလျှောက် ၎င်းတို့၏ မူလအိမ်၊ မြေတို့နှင့် ပြန်လည် နေရာချပေးသော နေရာများအကြား အပြန်အလှန် ကူးပြောင်းနေခြင်း အကြောင်းကို ပြောပြကြသည်။ သို့ရာတွင် အခြားကျေးရွာသားများမှာ နှစ်ပေါင်း ၄၀ ကျော်အတွင်း အမြဲတမ်းအနေနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့ရသည်။

ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းတလျှောက်ရှိပြည်သူများသည် ၂၀၁၂ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးမှ ၎င်းတို့၏ ဘဝများထံ သယ်ဆောင်လာ သည့် များပြားသည့်အကျိုးကျေးဇူးများကို ပြောပြကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများနှင့် ရန်လိုမှုများ ရပ်စဲခြင်းသည် အရေးပါသော လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး အပြောင်းအလဲများကို ဖြစ်စေသည်။⁷⁵ တည်ခြံသော ငြိမ်းချမ်းရေးကို ထိန်းသိမ်းရန် အရေးကြီးသော စိန်ခေါ်မှုများ ကျန်ရှိနေသေးသော်လည်း လွတ်လပ်စွာရွှေ့ပြောင်းသွားလာခွင့်၊ အသက် မွေးမှု တိုးတက်ခြင်း၊ ဝင်ငွေတိုးစေနိုင်သည့် အခွင့်အရေးများ ပိုရလာခြင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေး ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးတက်ခြင်းတို့နှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အဖြစ်အပျက်များ သိသာထင်ရှားစွာ လျော့ကျမှုတို့ ရှိခဲ့သည်။⁷⁶ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းမှ ကျေးရွာသားများနှင့် ဆွေးနွေးရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ဗဟိုအစိုးရနှင့် ကရင်ပြည်သူများအကြား ဆက်ဆံမှု တိုးမြှင့်လာခြင်း ကိုလည်း အထူးပြု တင်ပြကြသည်။

ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းတွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုအတွက် အဓိက ဆောင်ရွက်သူများ နှင့် တာဝန်ရှိသူများ

ကျေးရွာခေါင်းဆောင် (ရွာသူကြီး)

ပဲခူး တိုင်းအရှေ့ခြမ်းဒေသ ကရင်လူမျိုးများကြားတွင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များကို ဥ နှစ်တစ်ကြိမ် ရွာသားများ က ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြသည်။ ယခင်က အိမ်တိုင်းမှ အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးစီသည် စကော ကရင် ဘာသာစကားဖြင့် ဘလော ဟုခေါ်သော ရွာလယ်နေရာတွင် စုရုံးကြပြီး ၎င်းတို့၏ ရွာလူကြီးများကို ရွေးချယ်ကြသည်။ ဘလောများကို ရပ်ရွာအရေးကိစ္စများနှင့် တရားစီရင်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်း ရန်လည်း အသုံးပြုကြသည်။ သို့သော် လည်း ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်း တောင်ပေါ်ဒေသများမှ လူထုအများအပြား သည် ၎င်းတို့၏ မူလ ကျေးရွာများမှ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခံခဲ့ရသည့်အတွက် IPD အုပ်စုအများစုတွင် ဘလော အသုံးပြုမှု သည် ရပ်တန့်သွားခဲ့သည်။

မျက်မှောက်ကာလတွင် အမျိုးသားများသည် ရွာလူကြီးများကို အဆိုပြု ရွေးချယ်ရန် စုရုံးကြဆဲဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီးများ အားလည်း ရွေးချယ်လိုပါက တက်ရောက်ရန် ခွင့်ပြုလာကြသည်။ တစ်စုံ တစ်ဦးအား အဆိုပြုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက် ရရှိပြီး ပါက ထိုသူအား ရာထူးကိုလက်ခံလိုမလို မေးမြန်းကြသည်။ လက်ခံပါက ရပ်ရွာမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည်။ ဆက် လက်၍ ခေါင်းဆောင်သစ် သည် မိမိတို့၏ တာဝန်များကို ရှင်းပြသည့် နယ်မြေခံ KNU အရာရှိအား အကြောင်းကြားသည်။⁷⁷

⁷⁵ South, A and Joliffe, K. ၂၀၁၅ 'အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းသွားလာခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ အမျိုးအစားများနှင့် ဒေသခံ အေဂျင်စီ၊ လက်ရှိကာလ အရှေ့တောင်အာရှ၊ ၃၇ (၂)၊ ၂၀၁-၄၁; ကရင် လူ့ အခွင့် အရေး အုပ်စု၊ ၂၀၁၃၊ ပျောက်ဆုံးနေသော မြေ၊ မြေယာ ပဋိပက္ခ နှင့် စုပေါင်း လုပ်ဆောင်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု) ကို ကြည့်ပါ။

⁷⁶ ထို အပြုသဘောဆောင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုများ ရှိသော်လည်း ကရင်ပြည်နယ်မှ ပြည်သူများမှာ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အသက်မွေးမှု အခွင့်အလမ်းများသို့ လက်လှမ်းမီမှု နည်းပါးဆဲဖြစ်သည်။ Joliffe, K. 2016 အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှု နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ အပြောင်းအလဲကာလတွင် ကရင် အမျိုးသား အစည်းအရုံး၊ Policy Dialogue Brief Series No. 16 (ရန်ကုန် - အေးရှား ဖောင်ဒေးရှင်း); ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု၊ ၂၀၁၄၊ Truce or Transition? ၂၀၁၂ အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီး နောက် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအပေါ် ဒေသခံတို့၏ တုံ့ပြန်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု) ကို ကြည့်ပါ။

ပုံမှန်အားဖြင့် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်တစ်ဦး၏ ရာထူးသက်တမ်းသည် ၃ နှစ်ဖြစ်သော်လည်း ရပ်ရွာထဲမှ ရွာသားများက သဘောကျပါက ထိုသူသည် ရာထူးတွင် အလိုရှိသမျှ ဆက်လက် ထမ်းဆောင်နိုင်သည်။ အချို့ရွာများတွင် ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်သည် ရာထူးအား ၁၀ နှစ်ကျော် ထမ်းဆောင် သည်။

သုတေသနပြုလုပ်သည့် ကျေးရွာအားလုံးတွင် ဖြေကြားသူများမှ ရပ်ရွာစဉ်းလုံးညီညွတ်မှုမှာ အရေးကြီးသည့်အတွက် ၎င်းတို့ ရွာသားများကြား အငြင်းအခန်များမှာ ကြုံတောင့်ကြုံခဲ ဖြစ် ကြောင်း ဖြေကြားကြသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ကရင်လူမျိုးများသည် တစ်ဦးပေါ်တစ်ဦး ချစ်ခင်လေးစားမှုရှိသည့်အတွက် မြေယာအငြင်းပွားမှုများမှာ ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲ ဖြစ်ပြီး အလျင်အမြန် ဖြေရှင်းပြီးမြောက်သည်ဟု ထပ်လောင်းရှင်းပြသည်။

အငြင်းပွားမှုရှိသည့် ကိစ္စများတွင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်သည် ပဋိပက္ခကြား အမြဲတစေ ဝင်ရောက် ဖြန်ဖြေသည်။ မွေးချင်း များကြား သို့မဟုတ် ရွာသားများကြားရှိ မြေယာအငြင်းပွားမှုများတွင် ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်တွင် အခွင့်အာဏာနှင့် တရားမျှတမှုရှိသည် ဟု ယူဆ ကြသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုကိစ္စများသည် ရိုးရှင်းသော အထင်လွဲမှားမှုကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

သုတေသနနေရာအားလုံးတွင် ကျေးရွာအတွင်း မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ကိစ္စများ အပါအဝင် အရေးကိစ္စများကို ညှိနှိုင်း ဖြေရှင်းရန်အတွက် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များသည် အမြဲတစေ ပထမဆုံး အကြောင်းကြားခံရသူများဖြစ်သည်။ ဤ အခန်းကဏ္ဍတွင် ထိုသို့တာဝန်ရှိသော ကျေးရွာခေါင်း ဆောင်များသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ပါဝင်သူ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်နှင့် ပြဿနာ အကြောင်း သိရှိသည့် အခြား သူများအား စကားပြောဆိုကာ နှစ်ဦးသဘောတူ ကျေအေးမှုတစ်ခုရောက်ရှိရန် ကြားဝင် ဖြန်ဖြေကြသည်။ အကယ်၍ မကျေလည်ပါက မဖြစ်မနေလိုက်နာရန် မဟုတ်သည့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ကြား ကွဲပြားမှုကို ဖြေရှင်း နိုင်ရန် အကြံပြုထောက်ခံချက်တစ်ခု ပေးသည်။ အချို့သော ကိစ္စများတွင် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ကြား သဘောတူညီချက်သို့ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် မရောက်ရှိနိုင်ပါက ကျေးရွာခေါင်းဆောင်မှ မိမိ၏ဩဇာကို လေးစားလိုက်နာမည်ဟု ဆိုကြသည့် အလျောက် ခုံသမာဓိ လူကြီး အနေဖြင့် ကြားဝင်၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်။

ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ (VTAs)

VTA များသည် ကျေးရွာအဆင့်တွင် မြန်မာအစိုးရနှင့် ပြည်သူများအကြား တရားဝင်နှင့် အလွတ်သဘော ကြားဝင်ဖျန်ဖြေသူနေရာကို မကြာခဏ ယူပေးသည်။ သုတေသနအဖွဲ့ သွားရောက်ခဲ့သည့် ရွာတိုင်းတွင် VTA သည် အမျိုးသားများဖြစ်ကြသည်။

VTA များ၏ ဩဇာနှင့် လွှမ်းမိုးမှုသည် ကျေးရွာအုပ်စုအလိုက် ကွဲပြားသည်။ မြန်မာစကား ပြောတတ် ရေးတတ်သည့် ရွာသားများကို မကြာခဏ VTA များအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက် လေ့ရှိကြသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့သည် အစိုးရနှင့် ကရင်လူမျိုးများကြား ကြားဝင် ညှိနှိုင်းသူ အဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ GORUM အာဏာပိုင်များနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိထိရောက်ရောက် ရှိနိုင်ရန်မှာ ၎င်းတို့၏ ပညာရေး၊ အသက်၊ လူမျိုးရေးနှင့် ဘာသာရေးတို့က အများအားဖြင့် လွှမ်းမိုးမှုရှိတတ်သည်။

သုတေသနနေရာများအားလုံးရှိ ဖြေဆိုသူများမှ ၎င်းတို့၏ LUCs များ ပိုင်ဆိုင်နိုင်ခွင့်ကို စိတ်ချ ရစေရန် VTA များသည် အရေးပါသောနေရာမှ ပါဝင်ကြောင်း မှတ်ချက်ပြုကြသည်။ ရွာသား အများအပြားသည် ထိုလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် သတင်း အချက်အလက်နှင့် ဗဟုသုတ သို့မဟုတ် LUC တစ်ခု လျှောက်ထားရန်အတွက် မြန်မာစာ ဖတ်ရန်ပြောရန် ပညာရေး မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့အတွက် လိုအပ်သော ဖောင်ပုံစံများ ဖြည့်စွက်ရန်မှာ VTA ၏ အကူအညီ မပါလျှင် ခက်ခဲသည်။

သုတေသနအဖွဲ့ သွားရောက်ခဲ့သည့် ရွာများတွင် VTA များသည် ရပ်ရွာတွင်း မြေယာကိစ္စ အငြင်း ပွားမှုများဖြေရှင်းရာတွင် ပါဝင်မှုအခန်းကဏ္ဍ နည်းပါးပြီး ထိုတာဝန်ကို ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များမှသာ ဆက်လက်ထမ်းဆောင်ကြပြီး ရွာလူကြီးများ က တစ်ခါတစ်ရံလွှဲပြောင်းယူပေးသည်။

ကရင်ပြည်နယ်တွင်ကဲ့သို့ပင် ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စု ABSF ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်သည့် VTA အား GORUM ၏ မြေယာဥပဒေနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်အောက်တွင် မြေအငြင်းပွားမှုများကို ကူညီဖျန်ဖြေရန် အလိုအလျောက် အခွင့်အာဏာရှိနေသူအဖြစ်ယူဆ သည်။ မြေယာ နယ်နိမိတ် သတ်မှတ်မှုနှင့်ဆိုင်သော အငြင်းပွားမှုများတွင် ကူညီကြားဝင်ဖြေရှင်းပေးရန် GORUM ရုံး များနှင့် ဆက်သွယ်မှုရှိသော VTA များကို ဦးစွာအကြောင်းရမည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များက ရွာသား များအား ထိုကိစ္စများအတွက် VTA မှာ တာဝန်အရှိဆုံးဖြစ်သည့်အတွက် VTA ထံ လမ်းညွှန်ပေးသည်။ သုတေသန နယ်မြေများတလျောက်ရှိ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များက GORUM နှင့်ဆိုင်သော အငြင်းပွားမှုများမှ လက်ရှောင်နေလို ကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့မှာ မိမိတို့ အပြည့်အဝ နားမလည်သော ရှုပ်ထွေးသည့် ဥပဒေ များ၊ စနစ်များနှင့် ပတ်သက်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလအတွင်း အစိုးရထံမှ အခွန်ရှောင်ရန်နှင့် အထူးသဖြင့် ဆိုရှယ်လစ် အစိုးရ လက်အောက်တွင် စပါးခွန် ရှောင်နိုင်ရန် အခွန်ပြေစာပေါ်တွင် မြေအရွယ်အစားကို တမင်ရည်ရွယ် ၍ လျှော့ချခဲ့သည့်ကိစ္စများ အထောက်အထား ရှိခဲ့ကြောင်း ဖြေဆိုသူများမှ ရှင်းပြသည်။ ယင်း လယ်သမားများသည် အချို့သောလယ်မြေများကို တသက်လုံး အသုံးပြု လာကြသော်လည်း သင့်လျော်သော စာရွက်စာတမ်းမရှိသောကြောင့် ယခုအခါ မြေကွက်နေရာများကို ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း ပြဆိုရန်အတွက် အခက်အခဲနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည်။ အချို့အမှုများတွင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များသည် ရွာသား၏ သမိုင်းအစဉ်အဆက် ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြောင်း တောင်းဆိုမှုကို သက်သေသာဓက ပြရာတွင် အခွင့်အာဏာ ရှိသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် မေးမြန်းခံရသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့အတွက် အစိုးရတာဝန်ရှိသူများနှင့် ပြဿနာတက်နိုင်သော ကြောင့် ကျေးရွာခေါင်းဆောင် အတော်များများသည် အမြောက်အမြားသည် ထိုသို့သော အမှုကိစ္စများတွင် ပါဝင်ပတ် သက်ရန် တွန့်ဆုတ်ကြသည်။

ရပ်ရွာလူကြီးများ (ရပ်မိရပ်ဖများ)

ပဲခူး တိုင်းအရှေ့ခြမ်းဒေသတွင် ရပ်ရွာလူကြီးများသည် တစ်ခါတစ်ရံအမွေဆိုင်မြေနှင့် အများပိုင် မြေများအတွက် အငြင်းပွားမှုများတွင် ကူညီကြားဝင်ဖျန်ဖြေရန် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်ကြသည်။ ဤအခန်းကဏ္ဍသည် တရားဝင် ရာထူးနေရာတစ်ခုမဟုတ်ပါ။ သို့သော် လူတစ်ဦးသည် အသက်အရွယ် အတိုင်းအတာ တစ်ခု ရောက်လာလျှင် ထိုသူ သို့မဟုတ် သူမသည် ရပ်ရွာလူထုထံမှ သိသာစွာ ရိုသေလေးစားမှုကိုရရှိသည်။ ဤနေရာအတွက် အခြားအချက်အလက်များ ဖြစ်သည့် ကြွယ်ဝမှုနှင့် ပညာတတ်မှုသည် အရေးမပါလှပေ။ အစိုးရနှင့် အငြင်းပွားမှုတွင် မြန်မာဘာသာဖြင့် ကူညီဖျန်ဖြေပေးလျှင် လုံလောက်ပြီဖြစ်သည်။

ဖြေရှင်းရပိုခက်သည့်အမှုများတွင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်အား ကူညီ၍ မြေယာအမှုကိစ္စများအား စေ့စပ်ဖြန်ဖြေပေးရန် ရွာ လူကြီးများအား ဆင့်ခေါ်ခြင်းခံရသည်ဟု ရှင်းပြကြသည်။ ရွာလူကြီးများသည် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းသည့်စကားဝိုင်းများတွင် မြေ အငြင်းပွားမှုနှင့်ပတ်သက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များ သို့မဟုတ် အကြံပြုချက်များ မပေးကြပါ။ ထိုအစား သက်ရွယ်ကြီးသူများ သည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ကျေနပ်လက်ခံနိုင်သည့် သဘောတူညီချက်များရရန် ညှိနှိုင်းရာတွင် ကူညီနိုင်သည့် မြေနှင့် မြေ နယ်နိမိတ်စည်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ လိုအပ်သည့် သိရှိမှတ်သားမှုများရှိကြောင်း ရှင်းပြကြသည်။ ထို့ပြင် ကရင်ကျေးရွာ များတွင် သက်ရွယ်ကြီးသူများသည် သိမှတ်လောက်သော အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ ဓလေ့ထုံးစံအရ အခွင့်အာဏာရှိ နေသောကြောင့် ၎င်းတို့ ပါရှိနေခြင်းသည် အငြင်းပွား သူများ တစ်ဦးပေါ်တစ်ဦး လေးစားမှုနှင့် ရိုးသားမှု ရှိနေစေရန် အကူအညီဖြစ်စေသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်မှု အများအပြားတွင် ရပ်မိရပ်ဖများသည် အငြင်းပွားနေ သူများအား ကျေးရွာခေါင်းဆောင်၏ တိုက်တွန်းအကြံပြုချက် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်များအား လက်ခံ စေရန် ဖျောင်းဖျခြင်းနှင့် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ကနဦးထဲက တရားမျှတမှုရှိစေရန် အဓိကအားဖြင့် ကြိုးပမ်းကြသည်။

အငြင်းပွားမှုအား ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ် ပုံစံပေါ်တွင် မူတည်၍ လက်မခံနိုင်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များအား အခြား ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ခေါင်းဆောင် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် အစိုးရ တာဝန်ရှိသူ ဥပမာ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ၎င်းတို့၏ မြေယာကော်မတီတို့ထံသို့ အယူခံ ဝင်နိုင်သည်။

ရွာသူရွာသားများသည် ယခင် နေရာချထားခံခဲ့ရသည့် ဒေသများမှ မူရင်းကျေးရွာများဆီသို့ စတင်၍ ပြန်လည်အခြေချလာ ကြပြီဖြစ်သောကြောင့် IDP ရွာများအတွင်း မြေယာအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်း ရေးတွင် ရွာလူကြီးများ၏အခန်းကဏ္ဍသည် ပိုမို တိုးမြှင့်လာဖွယ်ရှိသည်။ နှစ်ရည်လများ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခြင်းကြောင့် အချို့နေရာများတွင် တိမ်မြုပ်နေသည့် အများပိုင် မြေယာများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများ ပြန်လည်ပေါ်ထွက်လာရန် အလားအလာ ရှိသောကြောင့် သက်ရွယ်ကြီးသူများ၏ သိရှိနဲ့စပ်ခြင်းသည် ပြန်လည်အရေးပါလာဖွယ်ရှိသည်။

ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU)

သု တေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းဒေသသည် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) မှ တတိယ တပ်မဟာ၏ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသည်။ ရွာအားလုံးတွင် ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ မြေများကို အသုံးပြုခြင်းအတွက် KNU အား နှစ်စဉ်အခွန်များ ဆက်လက်ပေး နေကြ သည်။ အချို့သော သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့်ရွာများတွင် KNU အတွက် ကျေးရွာခေါင်းဆောင် တစ်ယောက်နှင့် မြန်မာအစိုးရအတွက် ကျေးရွာခေါင်းဆောင် နောက်တစ်ယောက် ရှိကြသည်။ သို့သော် သုတေသနနေရာ အများစုတွင်မူ တစ်ဦးတည်းမှသာ နေရာနှစ်မျိုးလုံးကို ထမ်းဆောင်သည်။

KNU/KNLA တို့သည် GORUM ပါဝင်သည့် မြေအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပါဝင်ကူညီသော်လည်း ကျေးရွာအဆင့် အငြင်းပွားမှုများ ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရာတွင် အလွန်နည်းပါးသော အတိုင်းအတာဖြင့်သာ ပါဝင်ကြသည်။⁷⁸ ဖြေဆိုသူတစ်ဦးတစ်ယောက်မှ EAO မှလူများကို ကျေးရွာအဆင့် မြေယာအငြင်းပွားခြင်းနှင့် ဆက်စပ်၍ ရည်ညွှန်းပြောဆို ခြင်းမရှိပေ။ ထိုအစား ကျေးရွာအဆင့်တွင် ဖြစ်ပေါ်မှုနည်းပါးသော မြေယာနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အရေးကိစ္စများကို ညှိနှိုင်း ဖြေရှင်းရန်အတွက် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များသည် အမြဲတစေ ပထမဆုံး အကြောင်းကြားရမည့် သူအဖြစ် နေ ထိုင်သူများက ယူဆကြသည်။ ညောင်လေးပင်ခရိုင်မှ KNU တရားသူကြီး တစ်ဦးနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းရာတွင်လည်း အလားတူ သဘောအတိုင်းပင် အတည်ပြုပေးသည်။ ၎င်းက ရှင်းပြသည်မှာ KNU အုပ်ချုပ်သည့်ဒေသများတွင် ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်များသည် KNU ၏ မြေယာ ဥပဒေများဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရန် အဓိကနေရာမှ ပါဝင်သည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

သို့သော် KNU သည် ၎င်းတို့ထိန်းချုပ်သော ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းဒေသများတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင် မြေများကို GORUM မှ စီးပွားရေး နှင့် သယံဇာတများ ထုတ်ယူရန် အကြောင်းပြချက်များဖြင့် သိမ်းယူခြင်းကိုစီမံထိန်းသိမ်း ရန် ကူညီခြင်းတွင် ပို၍ ခိုင်မာသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်။ သို့သော် ဖြေဆိုသူများ၏ ရှင်းပြမှုအရ KNU ၏ ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအချို့သည်လည်း ပြည်သူများ၏ HLP အခွင့်အရေးများကို စတင်၍ ထိခိုက်လာပြီ ဖြစ်သည်။

ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းတွင် သုတေသနအဖွဲ့ သွားရောက်ခဲ့သည့်နေရာများတလျှောက် မိမိရွာသားချင်း ဖြစ်သည့် မြေယာ အမှုများအတွက် မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်များအား လျှောက်ထားသော ရွာသားတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မတွေ့ခဲ့ရပေ။ ကရင်ပြည်နယ်နှင့်မတူဘဲ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းမှ သုတေသနနေရာအများအပြားတွင် ကရင်လူမျိုးများ သည် GORUM မှတဆင့် ရယူနိုင်သည့် လုပ်ငန်းယန္တရားများဖြင့် မြေပြန်ရရှိရေးအတွက် တောင်းခံလျှောက်ထားရန် ယုံကြည်မှု မရှိပေ။ ဤသို့ ဝန်လေးတွန့်ဆုတ်မှု၏ အကြောင်းရင်းခံမှာ အတိတ်ကာလတွင် တွေ့ကြုံခဲ့ရသည့် ပဋိပက္ခများ ကြောင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် မြန်မာအစိုးရနှင့် အာဏာပိုင်များအား ကြောက်ရွံ့နေခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ အစိုးရ အာဏာပိုင် များအား ချဉ်းကပ်ရန် ဘာသာစကား ကျွမ်းကျင်မှုလည်း မရှိကြပါ။ အကျိုးအမြတ် ရယူလိုသူဖြစ်သည်

⁷⁸ ဤအချက်ကို ညောင်လေးပင်ခရိုင်မှ KNU တရားသူကြီးတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းမှလည်း အတည်ပြုပေးသည်။

ဟု ကျယ်ပြန့်စွာ ယူဆထားသည့် မြန်မာ အစိုးရထံ မိမိတို့ ကျေးရွာများအတွင်းမှ မြေယာ အငြင်းပွားမှုများအတွက် မချဉ်းကပ်လိုကြသောကြောင့် အစိုးရစနစ်ကို အသုံးမပြုကြောင်း ဖြေဆိုသူများက ပြောကြသည်။ “ငါတို့ ဘာလို့ အစိုးရ ကို ချဉ်းကပ်ရမှာလဲ” ဟု ဖြေဆိုသူတစ်ဦးက ပြန်လည်မေးမြန်းသည်။ “ငါတို့က ကရင်တွေဖြစ်ပြီး အချင်းချင်း နားလည်ကြ လို့ မြေယာအမှုကိစ္စတွေကို ငါတို့ကြားမှာ ဖြေရှင်းနိုင်တယ်။ ဗမာတွေ (GORUM) နဲ့ မပတ်သက်တာ ပိုကောင်းတယ်။” ဟု ပြောဆိုသည်။

ဆန့်ကျင်ဘက်အနေဖြင့် GORUM၊ တပ်မတော် တပ်ဖွဲ့ဝင် သို့မဟုတ် ရပ်ရွာအပြင်ဘက်မှ ဗမာ လူမျိုး တစ်ဦးဦး ပါဝင်ပတ်သက်သည့် မြေယာအငြင်းပွားမှုတစ်ခု ဖြစ်သောအခါတိုင်းလောက်တွင် ရွာအားလုံးရှိ ကရင်လူမျိုးများသည် KNU ထံသို့ သွားရောက်၍ မြေပြန်ရန်အတွက် အကူအညီ တောင်းသည်။ အချို့အမှုများတွင် KNU သည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို မြေပြန်လည်ရရှိရန် အသုံးပြုရာတွင် အလွန်ထိရောက်မှုရှိသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၂ အပစ် အခတ်ရပ်စဲပြီးချိန်မှစ၍ KNU ၏ အင်အားနှင့် စိုးမိုးနိုင်မှုသည် သိသာထင်ရှားစွာ ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ “အတိတ်တုန်း ဆီက KNU ရဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို လူတိုင်းက လေးစားကြရတယ်” ဟု ရွှေကျင်ခရိုင်မှ ဖြေဆိုသူ တစ်ဦးမှ ရှင်းပြသည်။ “အခုတော့ ကရင် လူမျိုးတွေပဲ KNU စကားကို နားထောင်တော့တယ်။ ဗမာတွေကတော့ လုပ်ချင်တာလုပ်နိုင်ပြီ။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးကတည်းက KNU မှာ အာဏာ သိပ်မရှိတော့ဘူး။ သူတို့တွေက အရင်တုန်းကလို သေနတ်တွေကို မသုံးနိုင်တော့ဘူး။”

အမျိုးသမီးများ

သု တေသနနေရာများအားလုံးတလျှောက် မြန်မာအစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အောက်တွင် လုပ်ပိုင် ခွင့်အာဏာ ရှိသောနေရာကို ရရှိထားသော အမျိုးသမီး မရှိပေ။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပဏာမ အပစ်အခတ် ရပ်စဲပြီးစဉ် ကတည်းက ကျေးရွာ သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကဲ့သို့သော အာဏာရှိသော တရားဝင် ရာထူး နေရာများကို အမျိုးသမီးများရရှိမှုမှာ ကျဆင်းလာခဲ့သည်ကို တွေ့မြင် နေခဲ့ရသည်ဟု ဖြေဆိုသူများမှ ထုတ်ဖော် တင်ပြကြသည်။⁷⁹ ရွာသူရွာသား ကျား၊ မ နှစ်မျိုးလုံးက ရှင်းပြသည်မှာ ယခင် စစ်တပ်အုပ်စိုးစဉ်ကာလက ထိုရာထူး နေရာများကို ရယူရန် အမျိုးသမီးများက ပို၍ အလားအလာ ရှိခဲ့သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အမျိုးသားများသည် စစ်တပ်မှ ပို၍ပစ်မှတ်ထားခြင်းကို ခံရပြီး အသတ်ခံရနိုင်ခြေ သို့မဟုတ် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရနိုင်ခြေ ပိုများသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများက ရှင်းပြသည်မှာ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလတွင် အမျိုးသားများသည် စစ်သားတွေ သည်နှင့် မကြာခဏ ထွက်ပြေးပုန်းအောင်းနေရသောကြောင့် အိမ်နှင့် တစ်ခါတစ်ရံ ရပ်ရွာအတွက်ကိုပင် တာဝန်ယူ စောင့်ရှောက် မှုမှာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်နေခဲ့သည်။⁸⁰

မကြာသေးမီက KNU သည် ၎င်းတို့ စီမံအုပ်ချုပ်မှုသည့်ဒေသများတွင် ကျေးရွာ “ကောင်စီ” တိုင်းတွင် ကရင် အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (KWO) မှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက် ထည့်သွင်းရမည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ သည်။ ထိုကိုယ်စားလှယ်များသည် KNU စီမံခန့်ခွဲသည့် ကျေးလက် မြေယာကော်မတီတွင်လည်း အငြင်းပွားမှုများကို ကူညီ ဖြေရှင်းရန် ပါဝင်ရသည်။ သုတေသနပြုလုပ်သည့် နေရာအများအပြားတွင် KWO မှ အမျိုးသမီး ကိုယ်စားလှယ် များသည် ထိုကောင်စီများ၌ ပါဝင်ကြသည်။ လက်တွေ့တွင်မူ ထိုကောင်စီများသည် အာဏာအနည်းငယ် သာရှိပါသည်။ KWO ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အာဏာနှင့် လွှမ်းမိုးနိုင်မှုသည် သုတေသနနေရာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခုကြား ကွာခြားမှုရှိပြီး မြေယာအငြင်းပွားမှုတစ်ခုတွင် ၎င်းတို့မှ ကြားဝင်ညှိနှိုင်းသည့် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့် သာကေမျိုး မရှိပါ။

⁷⁹ ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု ၊ ၂၀၁၆ ၊ ဖုံးကွယ်နေသော အင်အားများ၊ ဖုံးကွယ်နေသော ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုများ - မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ အမျိုးသမီးများ၏ ထွက်ဆိုချက် (ချင်းမိုင် - ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအုပ်စု) ကိုကြည့်ပါ။
⁸⁰ သို့သော် ကရင် အမျိုးသမီးအဖွဲ့ ၏ အစီရင်ခံစာ တစ်ခုအရ အမျိုးသမီး ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များသည်လည်း တပ်မတော်၏ စနစ်တကျ အနိုင်အထက်ပြုကျင့်ခြင်းများကို တွေ့ကြုံခံစားရသည်။ ကရင် အမျိုးသမီးအဖွဲ့၊ ၂၀၁၀၊ ထက်သောခါးများအကြား လျှောက်လှမ်းခြင်း (Mae Sariang, Thailand: KWO) ကိုကြည့်ပါ။

• ရွာသူရွာသားများ၊ အရှေ့ပဲခူး •

လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် အငြင်းပွားမှုများ

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (က) - အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းတွင် KNU ၏ ပါဝင်မှု

ကျောက် ကြီးမြို့နယ်မှ ကရင်အဖိုးအိုတစ်ဦးမှ ၎င်း၏မြေနှင့်ဘေးချင်းကပ်မြေတွင် ဖြစ်ပျက်ကြုံတွေ့ခဲ့သော မြေယာအငြင်းပွားမှုတစ်ခုအကြောင်းကို ပြန်ပြောင်းပြောပြသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအလယ်ခန့်တွင် ထိုနေရာတဝိုက်၌ ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားနေသည့်အတွက် သူ၏ ကရင် အိမ်နီးချင်းသည် သူ၏မြေကိုစွန့်ပစ်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံနယ်စပ်သို့ မိသားစုနှင့်အတူ မဖြစ်မနေ ထွက်ပြေးခဲ့ရသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် နေရပ်ပြန်လာသောအခါ မြန်မာလယ်သမားတစ်ဦးမှ ၎င်း၏ ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးရန်မြေကို သိမ်းယူထားခဲ့သည်။

မူလမြေပိုင်ရှင်သည် သူ၏မြေအား ပြန်လည်ရရှိရန် KNU ထံမှအကူအညီကို တောင်းခံခဲ့သည်ဟု ကရင်အဖိုးအိုမှ ရှင်းပြသည်။ ထိုသူ့တွင် ၁၉၈၀ နှစ်များကထဲက ရက်စွဲထိုးခဲ့သည့် KNU မှ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်လက်မှတ်များ ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် KNU မှ သူ၏ကိုယ်စား တိုက်ရိုက်ကြားဝင်ကာ မြန်မာလယ်သမားအား အငြင်းပွားနေသည့်မြေကို ပြန်လည်ပေးရန် တွန်းအားပေးခိုင်းစေခဲ့သည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူမှ KNU သည် မြေသိမ်းယူထားသည့် မြန်မာအား မြေပြန်ပေးရန် အင်အားမသုံးခဲ့သော်လည်း ထိုသူသည် အင်အားကြီးမားသည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သော KNU ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လေးစားရသည်ဟု ရှင်းပြသည်။ "မြန်မာလယ်သမားက ထိုမြေအမှုကို မြန်မာအစိုးရဘက်သို့ ယူဆောင်သွားရင် မြေပြန်ရဖို့ KNU မှ အာမ မခံနိုင်ဘူး" ဟု မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ခ) - မှတ်ပုံတင်ထားသော အသုံးပြုသူများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ပိုင်ဆိုင်သူ များကြား အငြင်းပွားမှုများ

ကျောက် ကြီးခရိုင်ရှိ လယ်ကွင်းနေရာတစ်ခုတွင် အငြင်းပွားမှုတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ လူတစ်ဦးသည် ထိုမြေအား သူ၏မိဘများထံမှ အမွေရခဲ့ပြီး သူ့တွင် စိုက်ပျိုးရန် မြေပိုရှိနေသည့်အတွက် အိမ်နီးချင်း အား အမွေရထားသည့်မြေကို ငှားရမ်းထားခဲ့သည်။ အငှားချထားမှုသည် ၁၀ နှစ်ကျော် ကြာလာခဲ့သည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် GORUM မှ မြေအသုံးပြုခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မြေယာဥပဒေအသစ်များ ချမှတ်ခဲ့သည်။ မြေငှားယူထားသည့်လယ်သမားမှ ဒေသခံ မြို့နယ်ရုံးတွင် LUC တစ်ခု လျှောက်ထားခဲ့သည်။ သူသည် ငှားရမ်းထားသည့်မြေအား အသုံးပြုနေစဉ် သူ့အမည်ဖြင့် အခွန်ဆောင်ထားသောကြောင့် မြေအား သူ၏ အမည်ဖြင့် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ရန်မှာ အလွန်လွယ်ကူခဲ့သည်။

သို့သော် မူလမြေပိုင်ရှင်မှ သိရှိသွားသည့်အခါ ကျောက်ကြီးရှိ မြေယာရုံးသို့ တရားဝင်တိုင်ကြားစာ ပို့ခဲ့ပြီး ငှားယူထားသူအား ထုတ်ပေးခဲ့သည့် LUC အား ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခဲ့သည်။ မြေငှားမှ မြန်မာအစိုးရ၏ သက်တမ်းအလိုက် မြေငှားသူ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မြေဥပဒေများအရ သူသည် ထိုမြေပေါ်တွင် ၁၀ နှစ်ကျော် အလုပ်လုပ်ခဲ့သဖြင့် ယခုအခါ သူ၏မြေဖြစ်သွားပြီဟု ပြောကာ မြေပိုင်ရှင်၏ အဆိုအား ငြင်းချက်ထုတ်သည်။

သုတေသနပြုလုပ်နေချိန်တွင် အမှုအား ဒေသခံမြို့နယ် မြေယာရုံးမှ သုံးသပ်ဆင်ခြင်နေသည်။ မူလ မြေပိုင်ရှင်သည် ၎င်းထံတွင် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များက KNU မှ ထုတ်ပေးထားသည့် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့် လက်မှတ် ရှိသည့်အတွက် KNU ထံသို့လည်း ချဉ်းကပ်ကာ အငြင်းပွားမှုကို ဖြေရှင်းရန် အကူအညီ တောင်းခံခဲ့သည်။ သို့သော် အမှုတွင် မြန်မာအစိုးရ မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းစနစ် ပါဝင်နေသဖြင့် ၎င်းတို့မှ မပတ်သက်လိုကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ဂ) - နေရပ်စွန့်ခွာနေထိုင်ခဲ့ရသည့် လူထုကို စစ်တပ်မှ အတင်းအကျပ် ပြောင်းရွှေ့ နေရာချထားခြင်း ပါဝင်သည့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများအား ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာ ရှိသူများက မဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း

ကျောက် ကြီးမြို့နယ်မှ IDP ကျေးရွာတစ်ခုတွင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူ လူတစ်စုသည် မြန်မာ စစ်တပ်မှ အတင်းအကျပ် နေရာပြောင်းရန် တွန်းအားပေးမှုကို တစ်ဘဝလုံး အကြိမ်ကြိမ် ခံစားလာခဲ့ရပြီး ယခု ၎င်းတို့ကို နေရာချထားသည့်မြေ၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်သော ကရင်လယ်သမား ၃ ဦးထံမှလည်း ဖိအားပေးမှုကို ခံနေရသည်။ ၂၀၁၂ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် လက်မှတ်ထိုးပြီးပြီ ဖြစ်သော ကြောင့် ယခု IDP ရွာသားများနေထိုင်နေသော လယ်မြေ၏ မူလပိုင်ရှင် ကရင် လယ်သမား ၃ ဦးမှ ပြန်ရ ချင်ပြီး IDP များကို ကီလိုမီတာအနည်းငယ်သာ ကွာဝေးသော ၎င်းတို့၏ ရွာသို့ ပြန်စေချင်သည်။

ရွှေ့ပြောင်းအခြေချခဲ့ရသော လူစုမှ ၁၉၇၆ နှင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်အတွင်း ၎င်းတို့၏မူလရွာနှင့် IDP နေရာအကြား အပြန်ပြန်အလှန်လှန် အတင်းအကျပ်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရန် ခိုင်းစေခံခဲ့ရကြောင်း ရှင်းပြသည်။ IDP နေရာ တွင် သူတို့နေလာသည်မှာ ယခုသုတေသနပြုလုပ်သည့်အချိန်တွင် ၁၅နှစ်ကျော် ကြာလာပြီဖြစ်သောကြောင့် နေထိုင်ခွင့်ရရှိသင့်သည်ဟု ခံစားမိကြသည်။

ထိခိုက်နစ်နာရသော လယ်သမားများမှ ရှင်းပြသည်မှာ မိမိတို့မြေပေါ်သို့ IDP များ ရောက်ရှိနေသည်မှာ စစ်တပ်မှအတင်းအကျပ်ရွှေ့ပြောင်းခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်မှန်းနားလည်သော်လည်းအပစ်အခတ်ရပ်စဲမှုကြောင့် IDP များအနေဖြင့် ယခုအခါ ၎င်းတို့၏ မူလကျေးရွာသို့ပြန်၍ လယ်ကွင်းများကို ပြန်ယူရန် ရွေးချယ်ခွင့်ရရှိပြီ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယခု ငြိမ်းချမ်းနေပြီ ဖြစ်သည့်အချိန်တွင် IDP အများအပြားသည် မိမိတို့၏ လယ်မြေ ပေါ်တွင် ဆက်လက်နေထိုင် နေခြင်းမှာ မမျှတပေ။ အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့အနက်မှ အများအပြားသည် မူရင်း ကျေးရွာတွင် ကိုယ်ပိုင်လယ်ကွင်းများရှိကြပြီး ပုံမှန်ပြန်ကြကစားစဉ်ကပင်ပျံ့နှံ့နေကြသောကြောင့် ဖြစ်၏။ IDP များ၏ ထက်ဝက်နီးနီး (၈၇ အိမ်တွင် ၄၀ ခန့်)သည် ယခုအခါ ၎င်းတို့၏ မူရင်းရွာသို့ ပြန်သွားကြပြီဖြစ်သော အချက်သည် ကရင်လယ်သမား၏ IDP များအား ပြန်စေချင်သည့်ဆန္ဒကို လှုံ့ဆော် ပေးသည်။

ဤမြေယာပဋိပက္ခမှာ မူရင်းကျေးရွာသားများနှင့် IDP ကျေးရွာသားများ ဆက်သွယ်မှုတွင် သိသာစွာ ဖိစီးမှု ဖြစ်စေသည်။ နှစ်ရွာလုံးကို ကြီးကြပ်ရသော VTA သည် လယ်သမားအားလုံးနှင့် IDP များအကြား ကြားဝင် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးချိန်များကို အကြိမ်ကြိမ် ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း သူကိုယ် တိုင်အနေနှင့် မဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ပါ။ ရွာ လူကြီးများနှင့် အခြား ရပ်ရွာလူထုတို့အား ထိုအခြေအနေကို ကူညီဖြေရှင်းပေးရန် ခေါ်ဆိုခဲ့သော်လည်း လယ်သမားများနှင့် ထိုနေရာသို့ အတင်းအကျပ် ပြောင်းရွှေ့ခံခဲ့ရသူများအကြား ရန်လိုမှန်းတီးမှုများစွာ ရှိနေ သည်။

ကြားဝင်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးချိန်များကို အကြိမ်ကြိမ် မအောင်မြင်ခဲ့ပြီးသည့်နောက် လယ်သမား ၃ ဦး သည် မြေကို ပြန်ပေးရန်နှင့် IDP ကျေးရွာသားများအား မူရင်းကျေးရွာများသို့ ပြန်ခိုင်းရန် GORUM နှင့် KNU နှစ်ဘက်လုံးသို့ အယူခံလျှောက်ထားခဲ့သည်။ DALMS အရာရှိများက IDP ရွာသားများ က လယ်သမားများအား သူတို့၏ လယ်မြေအတွက် လျော်ကြေးပေးရန် အကြံပြုသည်။ သို့သော် IDP များက သူတို့တွင် လုံလောက်သော ငွေကြေးမရှိကြောင်း တင်ပြသည်။ ထို့နောက် လယ် သမားများသည် မြို့နယ် GAD ရုံးသို့ စာတစ်စောင်ရေး၍ စစ်တပ်ထံမှ အကူအညီ တောင်းခံ သည်။ သို့သော် တုံ့ပြန်မှု မရရှိပါ။

KNU အား ပါဝင်ကူညီရန် တောင်းဆိုမှုမှာလည်း မအောင်မြင်ပါ။ သုတေသနပြုလုပ်နေချိန်တွင် ညောင်လေး ပင်ခရိုင် တပ်မှူးထံသို့ စာပေးပို့ခဲ့သည်မှာ ၃ လကျော်ပြီဖြစ်သော်လည်း တုံ့ပြန်မှု မရရှိသေးပါ။ လယ်သမား များက ဤအမှုမှာ မြန်မာစစ်တပ်ပါဝင်နေသောကြောင့် KNU က ပတ်သက် လိုမည်မဟုတ်ဟု ယုံကြည်ကြ သည်။

သုတေသနပြုလုပ်နေချိန်တွင် အငြင်းပွားမှုမှာ ဆက်လက်ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး တင်းမာမှုများ ဆက်လက် မြင့်မား နေသည်။

မြေသိမ်းယူခြင်း

KNU နှင့် GORUM အကြား အပစ်အခတ်ရပ်စဲသည့် ၂၀၁၂ မှစ၍ ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းတွင် မြေသိမ်း ယူခံရခြင်း သည် ရပ်ရွာလူထု ရင်ဆိုင်နေရသည့် ပိုမိုမြင့်မားလာသော ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်း သုတေသနနေရာများတလျှောက်တွင် စစ်အခြေစိုက်စခန်း ပြုလုပ်ရန်အတွက် မြေသိမ်းယူခြင်းသည် အဖြစ်များသော အရေးကိစ္စတစ်ခုဖြစ် တွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် ထိုအမှုကိစ္စများသည် လူနည်းစုကိုသာ သက် ရောက်စေသည်။ သုတေသနနေရာ အများအပြားတွင် နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင် လုံခြုံရေး ပိုမို တည်ငြိမ်လာခြင်း၏ ရလဒ် အနေဖြင့် မြေသိမ်းယူမှု ပိုမိုများပြားလာသည်ဟု ပြည်သူများမှ ဂရုပြုမိသည်။ အတိအကျအနေဖြင့် ပြည်သူများက ၂၀၁၂ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုရစဉ်မှစ၍ ပဲခူးတိုင်းအစိုးရ၏ ကျောင်းနှင့် ဆေးရုံများ ဆောက်လုပ်ရန် မြေများ ပိုမိုသိမ်းယူလာခြင်းကို ဖော်ပြကြသည်။ ထိုကိစ္စများတွင် မြေသိမ်းမယူမီ ကြိုတင်၍ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းမရှိပဲ ထိခိုက်ခံရသော မြေပိုင်ရှင်များသည် မည်သည့်လျှော်ကြေးမှ မရရှိပေ။ ဆောက်လုပ်လိုက်သော ကျောင်းများသည် အသုံးပြုဖြစ်ပြီး ရပ်ရွာအတွက် အကျိုးဖြစ်စေသည်ဟု ယေဘုယျအနေနှင့် ဆိုနိုင်သော်လည်း ဆေးရုံအချို့သည် အခွံသာ ရှိပြီး လစ်ဟာ၍နေကြသည်။

ယခင် စစ်တပ်အုပ်ချုပ်စဉ်က အများပိုင်မြေ နှင့် သစ်တောမြေတို့အား စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းများအတွက် မကြာခဏသိမ်းယူခြင်းနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်မှ လိုက်လျောသည့် အပေးအယူများအရ သိမ်းယူ ခြင်းများရှိသည့် ကရင်ပြည်နယ်နှင့် မတူဘဲ ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းတွင် မြေနေရာများစွာသည် ကျေးရွာသားများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှု လက်အောက်တွင် မကြာသေးမီနှစ်များအထိ ကျန်ရှိနေခဲ့သည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးအမြောက် အမြားကို သုတေသနနေရာများတလျှောက် ဖြေဆိုသူများမှ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသော်လည်း ၎င်းတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ ရှိနေသော အများပိုင်မြေများကို ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် စိန်ခေါ်မှုအသစ်များလည်း အကျိုး ဆက် အဖြစ် ထွက်ပေါ်လာသည်ဟု မှတ်ချက်ပြုကြသည်။ ထွက်ပေါ်လာသည့် အရေးကိစ္စများမှ ၂ ခုမှာ ပြည်သူတို့အ တွက် အများပိုင်သစ်တောများနှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာများသို့ သွားရောက်နိုင်ရန်နှင့် အသုံးပြုရန် တားဆီးမှုများဖြစ်သည်။

၂၀၁၂ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးမှစ၍ ယခင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေအဖြစ်အသုံးပြုခဲ့သည့် သစ်တော နေရာများကို ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများမှ ရာဘာနှင့် အခြားနှစ်ရှည်ခံပင်များ စိုက်ပျိုးရန် အတွက် သိမ်းယူခြင်း ခံလာရသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ၂၀၁၂ ဥပဒေအရ မြေလွတ်၊ မြေလပ် သို့မဟုတ် မြေရိုင်း အဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်သည့် ယခင်ဓလေ့ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင် မြေများမှာ ယခုအခါ စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေး၏ ခြိမ်းခြောက်မှုအောက်တွင် ပိုမိုရောက် ရှိလာသည်။ ရွှေကျင်ရှိ ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက်မှ သဘောထားကို ဤသို့ ထုတ်ဖော်ပြောသည်။ “ကျွန်တော်တို့ ဘဝ သက်တမ်းမှာ ဆိုးရွားတဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို အများကြီး ကြုံတွေ့ခဲ့ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အားလုံးနီးနီး ဆုံးရှုံးခဲ့ရ တယ်။ အခု ငြိမ်းချမ်းမှုနဲ့ တည်ငြိမ်မှု နဲ့နေရပြီ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ မြေတွေ ဆုံးရှုံးနေရတယ်။”

ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းရှိလူထုသည် GORUM နှင့် KNU နှစ်ခုလုံး၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် သယံဇာတထုတ်ယူရေး သိမ်းယူရေးလုပ်ငန်း များ၏ တိုးမြှင့်လာသောဖိအားကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းတွင် သဘာဝ သယံဇာတများ သိသာစွာ ကျန်ရှိ နေပြီး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို နယ် နိမိတ် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိ၍ သဘာဝ သယံဇာတများအတွက် ယှဉ်ပြိုင် ရသည့် နေရာများတွင် လက်နက်ကိုင်များနှင့် အရပ်ဖက်တာဝန်ရှိသူများကြား ပြိုင်ဆိုင်မှုများသို့ ဦးတည်စေသည်။

ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းသည် အထူးသဖြင့် စိုက်ပျိုးစီးပွားလုပ်ငန်း၊ သတ္တုတူးဖော်ရေး၊ ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်သော ဆည်များနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး အခြေခံအဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ခြင်း စသည့် သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူခြင်းအတွက် ပိုမိုဆွဲဆောင်မှုရှိသည့် နေရာတစ်ခု ဖြစ်လာသည်။⁸¹ သို့သော် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်အရ ရှင်းလင်းစွာ ပြဌာန်းထားသည့် ကြားကာလစဉ်များ မရှိ၍ ဤစီးပွားရေးအစဉ်များသည် အလွန်ပင် ထိန်းချုပ်စီမံမှုမရှိ ဖြစ်နေပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းမှုများ အလွန်အားနည်းသည်။⁸²

မြန်မာအစိုးရနှင့် KNU တို့သည် သယံဇာတထုတ်ယူမှု စက်မှုလုပ်ငန်းများ တည်ဆောက်မှုတွင် ပိုမိုပြိုင်ဆိုင်လာကြသည်ဟု သုတေသနအဖွဲ့မှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် နေရာအားလုံးမှ ရွာသားများက ထင်မြင်ယူဆကြသည်။ KNU ၏ အရင်းအနှီး ရလိုသော ဆန္ဒအတွက် ၎င်း၏ မြေယာဥပဒေ များ အကောင်အထည်ဖော်ရန် အဖွဲ့တွင်း လုပ်ငန်းစဉ်များအား မလိုက်နာ သို့မဟုတ် လျစ်လျူရှု ထားခဲ့သည်ဟု လူအများက တင်ပြကြသည်။ KNU မှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက်က မြန်မာ ဥပဒေများကဲ့သို့ မဟုတ်ပဲ ဖွံ့ဖြိုးရေးများ မစတင်မီ ရပ်ရွာလူထုအား အသိပေးဆွေးနွေးခြင်းသည် KNU အတွက် မဖြစ်မနေလုပ်ရသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ပြောသည်။ ရပ်ရွာလူထုနှင့် မေးမြန်းဆွေးနွေး ကြည့်ရာတွင်မူ ဤလုပ်ငန်းစဉ်များအား လက်တွေ့တွင် အများအားဖြင့် မကျင့် သုံးကြဟု သိရသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ဖြေဆိုသူအများအပြားက ရွှေကျင်အနီးတဝိုက်ရှိ KNU ထိန်းချုပ်၍ ခွင့်ပြုပေးထားသော ရွှေဖော်တူးသည့် လုပ်ငန်းများ၏ အန္တရာယ်ရှိသော သက်ရောက်မှုကို ပြောပြကြသည်။ KNU နှင့် GORUM ကြား အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် လက်မှတ်ထိုးပြီးစဉ်မှစ၍ ချမ်းသာသူများနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများသည် မြန်မာအစိုးရနှင့် KNU မှ တာဝန်ရှိသူများထံမှ လျှော့ပေါ့ခွင့်ပြုပေးမှုများကို ရရှိနေကြသည်။ ပြည်သူများမှ ထိုစီမံချက်များ၏ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်နွမ်း စေကြောင့် ၎င်းတို့၏ ဒေါသကို ပြောဆိုကြသည်။

၎င်းတို့၏ ရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် သက်ရောက်မှုများမှာ သိသာထင်ရှားပြီး အချို့ကိစ္စများတွင် ၎င်းတို့၏ စပါးခင်းနှင့် လယ်ယာမြေများ၏ ရှင်သန်နိုင်မှုကို ဖျက်ဆီးခံခဲ့ရသည်။ ရွှေကျင် အနီးတဝိုက်ရှိ ရွှေတွင်းများမှ ပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးစေမှုသည် ရေလမ်းကြောင်းများအား အပြင်းအထန် ထိခိုက်စေခဲ့သလို ရေစုန်ဆင်းသည့် လမ်းကြောင်းများ အောက်ဖက်ရှိ စပါးစိုက်ပျိုးမှု နှင့် ရေနေ သတ္တဝါများကိုလည်း အပျက်သဘော သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။⁸³ ဖြေဆိုသူများက KNU နှင့် GORUM နှစ်ဖွဲ့လုံးသည် ရွှေတွင်းအနီးရှိ ရပ်ရွာလူထုနှင့် ညီနိုင်းဆွေးနွေးမှုမရှိခဲ့သလို ရွှေတွင်း လုပ်ငန်းကြောင့် ပျက်စီးခဲ့သည့် မြေပိုင်ရှင်များအားလည်း မည်သည့်လျော်ကြေးမှ မပေးခဲ့ဟု ရှင်းပြကြသည်။

ထို့ပြင် ၎င်းတို့အား မိုင်းတူးဖော်မှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများအကြောင်းကိုလည်း ဆွေးနွေးရှင်းပြခြင်း သို့မဟုတ် အသိပေးခြင်းမရှိဟု ဆိုသည်။ ရွှေကျင်ရှိ သုတေသနနေရာ အနံ့အပြားမှ ဖြေဆိုသူများ သည် ၎င်းတို့အား တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုမရှိသည့် အတွက် KNU တာဝန်ရှိသူများအပေါ် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် မကျေနပ်ချက်များ ကို ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ အချို့ဖြေဆိုသူများမှ KNU သည် သာမန်ကရင်လူမျိုးများ၏အကျိုးထက် ချမ်းသာသော စီးပွားရေး သမားများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ဦးစားပေးနေခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် KNLA စစ်သားများသည် မိမိတို့ ကိုယ်ကျိုးအတွက် ချမ်းသာသော စီးပွားရေးသမားများနှင့် ပေါင်းကာ KNU ဥပဒေများ၏ ပြင်ပမှ လုပ်ဆောင်နေကြ သည်ဟု ပြောဆိုဖော်ပြကြသည်။

ဖြေဆိုသူများသည် GORUM အပေါ်တွင်မူ မကျေနပ်မှု အနည်းငယ်လျော့နည်း၏။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် GORUM ကို သူတို့တစ်သက်လုံး တရားဝင်အုပ်ချုပ်သူအဖြစ် မမြင်ခဲ့ပဲ ထိုသူတို့၏ လုပ်ရပ်များမှာလည်း ထုံးစံကဲ့သို့ ဖြစ်နေသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြေယာများ လျော့ပေါ့ခွင့်ပြုပေးခြင်းမှာ ထိုဒေသမှ စစ်ဗိုလ်ချုပ်တစ်ယောက်မှ ညီနိုင်းလုပ်ဆောင် ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ပြည်သူများအနေဖြင့် ဗဟိုအစိုးရထံ ချဉ်းကပ်တိုင်တန်းရန် ကြောက်ရွံ့တွန့်ဆုတ်ကြောင်း ဖော်ပြ ကြသည်။ ဤ ဒေသတွင်လည်း ဖြစ်ခဲ့သော နှစ် ၆၀ ပြည်တွင်းစစ်၏ ဆိုးမွေအနေဖြင့် ပြည်သူတို့သည် မြန်မာ အုပ်ချုပ်သူများထံ ချဉ်းကပ်ရန် ယုံကြည်မှု နည်းပါးသည်။ “သင်က စစ်ထဲကဆိုရင် ဘာမဆို လုပ်နိုင်တယ်” ဟု ဖြေဆို

⁸¹ ဤအချက်ကို အခြား သုတေသနများတွင်လည်း ထင်ဟပ်ဖော်ပြထားသည်။ The Border Consortium Protection ၏ ၂၀၁၄ လေ့လာမှု “မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း လုံခြုံမှုအတွက် ပူးပေါင်းမှုများ” တွင် ၂၀၁၂ အပစ် အခတ် ရပ်စဲရေး လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးနောက် ကျေးရွာအုပ်စုများ၏ ၅၅% မှာ ပြင်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ သက်ရောက်မှု ကို ခံစားရသည်ဟု တွေ့ရှိခဲ့သည်။

⁸² ကြားကာလ အစီအမံများနှင့် ၎င်းက မြေယာနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲမှုအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ပုံတို့ကို အသေးစိတ်ဆန်းစစ်လေ့လာမှုအား South, A., Schroeder, T., Joliffe, K., မိတ္တူခွဲချမ်းမွန်၊ စ ရှိုင်း၊ Kempel, S., Schroder, A. နှင့် နော်ဝါးရှီးမူး ၂၀၁၈၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်အကြား - မြန်မာ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ ကြားကာလ အစီအမံများ (ရန်ကုန် - ပူးတွဲ ငြိမ်းချမ်းရေး ရန်ပုံငွေ) တွင် ကြည့်ပါ။

⁸³ http://khrsg.org/sites/default/files/18-23-s1_wb_0.pdf ကိုလည်းကြည့်ပါ။

သူတစ်ဦးမှ ရှင်းပြသည်။ “ကျွန်တော်တို့တွေ အတိတ်မှာ ဆိုးရွားတဲ့ အတွေ့အကြုံတွေ အများကြီးကြုံခဲ့ရတယ်။ ကျွန်တော် တို့တွေ ပြေးရတယ်၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း ခံရတယ်၊ လူတွေ အများကြီး အသတ်ခံရတယ်၊ အခု အပစ်အခတ် ရပ်စဲ ပြီဆိုတော့ ပိုပြီး ငြိမ်းချမ်းနေပြီလို့ ပြောလို့ရပြီ။ ဒီတော့ ငါတို့ သူတို့ကို ငါတို့မြေတွေပြန်ပေးလို့ ဘယ်လိုလုပ် ပြောရဲမလဲ”။

GORUM မြေဥပဒေအရ သစ်တောမြေအဖြစ် အမျိုးအစားသတ်မှတ်သော တောင်ပေါ်မြေမြင့်မှ ရပ်ရွာလူထုမှာလည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ပဏာမခြေလှမ်းများ ကြောင့် ဖိအားသစ်များကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနသည် ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းနှင့် အခြားနေရာများရှိ တောင်ပေါ်ဒေသ များတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ ထိန်းချုပ်မှု ခိုင်မာလာစေရန် ပို၍ ကြိုးပမ်းလာသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် မကြာခဏ ထိုဒေသများတွင် နေထိုင်သူများအဖို့ နှစ်နာမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ KNU တတိယ တပ်မဟာမှ ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးနှင့် လူတွေ့ မေးမြန်းမှုတွင် သစ်တောဦးစီးဌာနသည် ကရင်လူမျိုးတို့ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ပိုင်ဆိုင်သည့် အများပိုင်မြေ ၃၀၀၀ ဧကကျော်နှင့် ရွာများကို ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရယူရန် ကြိုးစားနေသည်ဟု အခိုင်အမာဆိုသည်။ သုတေသနနေရာများ အားလုံးရှိ IDP ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ နေအိမ်ရှိရာဒေသများအတွက်နှင့် ထိုထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကြောင့် အိမ်မပြန်နိုင်ပဲ တားဆီးခံရမည်ကို စိုးရိမ်နေမှုအား ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။⁸⁴

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ယ) - ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင် သစ်တောမြေများ အသိမ်းခံရခြင်း

ရွှေ ကျင်ရှိ ကျေးရွာတစ်ခုတွင် ရွာသားများသည် ၂၀၁၄ခုနှစ်အထိ ၎င်းတို့အသုံးပြုနေခဲ့သော အများပိုင် သစ်တောနှင့်ပတ်သက်၍ မြေအငြင်းပွားမှု ဖြစ်နေသည်။ ရွာသို့လာသည့် လမ်းတစ် လျှောက် တွင် သုတေသနအဖွဲ့သည် ရှည်လျားလှသော ရာဘာစိုက်ခင်းအတန်းကြီးကို ဖြတ် ကျော်မြင်တွေ့ခဲ့သည်။ ဖြေဆိုသူများက ယင်းရာဘာခြံများမှာ ထိုဒေသရှိ စစ်ဗိုလ်ချုပ်များမှ ချမ်းသာသော စီးပွားရေးသမား တစ်ယောက်အား ရွာ၏အများပိုင်မြေကို အသုံးပြုရန် လျော့ပေါ့ ခွင့်ပြုချက် ပေးထားခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြသည်။ ပဋိပက္ခကာလအတွင်း ရွာသားများသည် ထိုမြေအား အများပိုင် သစ်တောအဖြစ် တိရိစ္ဆာန်များလွတ်ကျောင်းရန်၊ ထင်းခွေရန်နှင့် အသီးအနှံများ စိုက်ပျိုးရန် လွတ်လပ်စွာ အသုံးပြုခဲ့ကြ သည်ဟု ဖြေဆိုသူများက ရှင်းပြသည်။ ရွာသားများအကြား ညှိနှိုင်းထားသည့် အလွတ်သဘော စနစ်တွင် ရွာသားတစ်ဦးချင်းစီမှာ မြေ ၅ ဧက တစ်ကွက်စီ သုံးရန် ရကြသည်။ သို့သော် ၂၀၁၂ အပစ်အခတ် ရပ်စဲပြီး စဉ်ကထဲက စီးပွားရေးသမားများသည် ရွာသို့ရောက်လာကာ သစ်တောများကိုရှင်းပြီး ရာဘာပင်များစိုက်ကြ သည်။ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြသည်။ “အရင်တုန်းက ကျွန်မတို့တွေ အဲဒီတောကို သွားပြီး မျှစ်နဲ့ တခြား ဟင်းသီးဟင်းရွက်တွေရှာပြီး ပြန်ရောင်းကြတယ်။ အခုတော့ ငါတို့ သွားတဲ့အခါ ရာဘာ အလုပ်သမားက အော်ထုတ်ပြီး ခြိမ်းခြောက်တယ်”။ ထိုရွာမှ ဖြေဆိုသူများက ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးသမား နှစ်ဦးအား လျော့ပေါ့ခွင့်ပြုပေးလိုက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်ခဲ့ခြင်းမရှိကြောင်းနှင့် ဤသို့ဖြင့် ၎င်းတို့ အိမ်ထောင်စုများအတွက် ပင်မဝင်ငွေ တစ်ခုဆုံးရှုံးသွားရကြောင်း ရှင်းပြသည်။ ၂၀၁၂ ဥပဒေ ပြောင်းလဲမှုများကို ရည်ညွှန်း၍ တွေ့ဆုံဖြေကြားသူတစ်ဦးက “၂၀၁၂ ဥပဒေတွေအရဆိုရင် ကျွန်တော် တို့ ရဲ့ မြေတွေကို တဖြည်းဖြည်းနဲ့ ဆုံးရှုံးလိမ့်မယ်။ ဥပဒေ အတိုင်း ဆို ခင်ဗျားမှာ ပိုက်ဆံရှိရင် ရွာမြေနဲ့ ရွာ သစ်တောတွေကို အသုံးပြုဖို့ လျှောက်ထားနိုင်မယ်။ ဥပဒေက ပိုက်ဆံရှိသူတွေအတွက်ပဲ၊ ကျွန်တော်တို့ အတွက် မဟုတ်ဘူး” ဟု ဆိုသည်။

⁸⁴ တနင်္သာရီတိုင်းမှ ကရင်လူထုသည်လည်း ဤပြဿနာနှင့် တွေ့ကြုံနေရသည်။ Carroll, J. ၂၀၁၈၊ ‘မြန်မာနိုင်ငံရှိ နေရပ်စွန့်ခွာ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရသော ကျေးရွာသားများသည် မြေယာပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် UK Charity နှင့် ဆန့်ကျင် ဘက် ဖြစ်နေသည်။’ The Guardian, 2 Nov. Available at https://www.theguardian.com/global-development/2018/nov/02/displaced-villagers-myanmar-at-odds-with-uk-charity-over-land-conservation-tanintharyi?fbclid=IwAR1dUnF1-JsZF-B6uhnf49pqNNK-79ITXyTob6_MMmkrNjiEbfcsmtKccElc (accessed 30 October 2018). ကိုကြည့်ပါ။

ကျေးရွာသားများ၏ကြောက်ရွံ့မှုနှင့် အင်အားကင်းမဲ့မှုမှာ ကျေးရွာသားတစ်ဦး သူယခင်က ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ စိုက်ပျိုးနေကျ အများပိုင်မြေကို ကျူးကျော်ဖြတ်သန်းမှုဖြင့် အဖမ်းခံပြီး နောက် တိုးမြှင့်လာစေသည်။ ထိုစဉ်က ရဲများက အိမ်သို့လာခေါ်ပြီး သူ၏မြေမဟုတ်သော ထိုမြေပေါ်သို့ ကျူးကျော်မိကြောင်း ဝန်ခံချက်စာရွက်စာတမ်းများကို အတင်းအကျပ် လက်မှတ်ထိုးခိုင်းခဲ့သည်။

“ကျွန်တော်တို့တွေက စာမတတ်တဲ့လူတွေပါ။ ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့မှာ အင်အားမရှိဘူး။ ဥပဒေအရ ကျွန်တော်တို့ရဲ့မြေအများအပြားဟာ မြေလွတ်တွေတဲ့။ ဒါပေမဲ့ တကယ်တမ်းကျတော့ မြေလွတ်မရှိဘူး။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရအတိုင်းဆိုရင် ကျွန်တော်တို့မှာ စာရွက်စာတမ်းမရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့ မြေလွတ်တွေလဲ မရှိဘူး။ ဘိုးဘွား၊ မိဘတွေအဆက်ဆက် ဒီနေရာမှာ ကျွန်တော်တို့ တစ်ဘဝလုံး နေခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ မြေပုံအရဆိုရင် ကျွန်တော်တို့က ဒီမြေကို တရားမဝင် နေရာယူထားတာပဲ”

ထိုအမှုတွင် မည်သည့်ရွာသား သို့မဟုတ် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များသည် GORUM ထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ မြေငှားရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုပြင်ရန် ခုခံပြောဆိုဖို့ရာ မိမိတို့ကိုယ်ကို ယုံကြည်ချက်မရှိပေ။ တပ်မတော် နှင့် ပတ်သက်သည့် ယခင်ရှိခဲ့သည့်အတွေ့အကြုံများကြောင့် ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်အတွက် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန် အင်အားမဲ့ကာ ကြောက်ရွံ့နေကြသည်ဟု ရှင်းပြကြသည်။ မြေယာဥပဒေများနှင့် ပတ်သက်လျှင် ၎င်းတို့အမြင်အရ ဗဟုသုတ နှင့် ပညာပိုရှိသော ကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် ခိုင်းနှိုင်း၍လည်း ရွာသားများ၏ မိမိတို့အင်အားမရှိခြင်းကို သိမှတ်မိကြသည်။

ရွာသားများသည် ဤအခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ KNU ထံသို့ စာရေးသားခဲ့သော်လည်း အကြောင်းပြန်မှု မရခဲ့ပေ။ ဤကိစ္စသည် စစ်တပ်နှင့် ပတ်သက်နေ၍ KUN မှ ဝင်မပါချင်ဟု ရွာသားများက ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ပြင်ရွာသားများမှလည်း ထိုအမှုအတွက် ဆက်လက်၍ မလုပ်ဆောင်ချင်တော့ပါ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စစ်တပ်နှင့် KNU အကြားရှိ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှု များကို အနှောက်အယှက် မဖြစ်စေလိုသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (င) - KNU သည် ၎င်းတို့၏ မြေယာဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အင်အားနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် လျှော့နည်းလာပြီဟု ရွာသားများက ခံစားမိသည်။

နောက် တစ်ချက်မှာ KNU အနေဖြင့် စစ်တပ်မှ ချမ်းသာသော စီးပွားရေးသမားများထံ ရောင်းထား သည့် အမှုမျိုးဖြစ်လျှင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေများကို ပြန်ပေးရန်ကြိုးစားရာတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့် အလွန်နည်းသွားတတ်သည်ဟု ရွှေကျင်ရွာသားများက ရှင်းပြသည်။ ဤအခြေအနေတွင် KNU သည် ထိုဒေသရှိ ကျယ်ပြန့်သော မြေနေရာတစ်ခုကို စားကျက်မြေအဖြစ် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေများနှင့် မြေပုံများဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည်။ သို့သော် အနီးအနားရှိ ရွာတစ်ရွာမှ မြန်မာများ သည် ထိုမြေကို စားကျက် မြေမှ စပါးခင်းများအဖြစ်သို့ မြန်မာ DALMS ရုံးသို့ လျှောက်ထားပြီး အောင်မြင်စွာ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ KNU သည် ၎င်းတို့၏ မြေပုံများအရ ထိုမြေကို စားကျက်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသေးသော်လည်း KNU တွင် ၎င်းကိုယ်ပိုင်မြေ အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်းစနစ်ကို ထူထောင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် ဩဇာတိက္ကမ မရှိဟု ရွာသားများက ရှင်းပြကြသည်။

ဤအမှုတွင် ရွာသားများသည် GORUM ထံ တိုက်ရိုက်ချဉ်းကပ်နိုင်စွမ်းပိုရှိသည့် မြန်မာအိမ်နီးချင်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ အင်အားမရှိဟု ခံစားရသည်။ တွေ့ဆုံဖြေကြားသူတစ်ဦးမှ ရှင်းပြသည်မှာ “ဗမာတွေအတွက် မြန်မာက အစိုးရဖြစ်ပြီး ကရင်တွေအတွက် KNU က အစိုးရဖြစ်တယ်။ ငါတို့ တွေ ကရင်ဥပဒေတွေကို

လိုက်နာခဲ့ကြပေမဲ့ KNU ဟာ ဒီမှာ အင်အားနည်းလာတယ်။ ဒီတော့ ငါတို့တွေ စောင့်ရှောက်မှု မရတော့ဘူး။ ပဋိပက္ခကာလအတွင်းမှာ KNU က ဒီဒေသကို ထိန်းချုပ် ထားခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ KNU မှာ သူတို့ရဲ့ဩဇာ ဆက်လက်တည်မြဲဖို့ အင်အား မရှိတော့ဘူး။ ဗမာတွေကို KNU က ငါတို့မြေပေါ်က ထွက်သွားဖို့ပြောရင် တောင် သူတို့က လုံးဝနားမထောင်တော့ဘူး။” ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ စားဝတ်နေရေးအတွက် အရေးကြီးသော မြေပိုင်ခွင့်ကို KNU မှ အကာအကွယ်မပေးခဲ့သဖြင့် အလွန်အမင်း အားငယ်နေကြသည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (စ) - ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရမြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် KNU အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း ဆက်ဆံမှု

ကျောက် ကြီးအနီးရှိ ရွာတစ်ရွာတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေတစ်ခုအား ချမ်းသာ သည့် စီးပွားရေးသမားတစ်ဦးက ပိုင်ဆိုင်ခွင့်တောင်းဆိုနေခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုဖြစ် ပေါ်နေသည်။ ၎င်းတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေ အများအပြားသည် အချိန်ကြာ လာသည်နှင့် အမျှ ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာနှင့် IDP လူထုအတွင်း သဘာဝအတိုင်း လူဦးရေ တိုးတက် လာမှုအတွက် အသုံးပြုရန် အိမ်ယာမြေ အဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းလာရပြီဖြစ်ကြောင်း ထိခိုက်ရသော ကရင် ကျေးရွာသားများက ရှင်းပြသည်။ သို့သော် ရွာသားအားလုံးက အများပိုင် အရင်းအမြစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထား သည့် ရေတံခွန်တစ်ခုရှိသော မြေနေရာ တစ်ခုရှိ၍ ထိုမြေအား ၎င်းတို့၏ တောင်းဆိုမှုများကို ထောက်ခံရန် KNU အား ရွာသားများက ချဉ်းကပ်ခဲ့သော်လည်း အခက်အခဲများ တွေ့ကြုံနေရသည်။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် KNU မှ လူများက ပါဝင်ပတ်သက်နေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ထိုမြေတွင် ရေတံခွန်တစ်ခုရှိပြီး လတ်တလောနှစ်များတွင် ပြည်တွင်းခရီးသွားများအတွက် ဆွဲဆောင်စရာ တစ်ခုဖြစ်လာကာ ထိုမြေကို ရပ်ရွာလူထုက မိမိတို့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် အသုံးပြုလိုကြသည်။ ရွာမှ အမျိုးသမီး ၂ ဦးသည် ရေတံခွန်အနီးတွင် ဆိုင်ခန်းပါသည့် အိမ်များဆောက်လုပ်ပြီး ယခုအခါရေတံခွန် လာသည့် ဧည့်သည်များအား အအေးနှင့် မုန့်များရောင်းချ ပေးနေပြီဖြစ်သည်။ ထိုမြေအား ရွာသားများ အားလုံးပိုင်သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည့်အတွက်ရပ်ရွာ ထဲမှ မည်သူမဆို သွားရောက် အိမ်ဆောက်နေနိုင်ကြောင်း ရှင်းပြသည်။ သို့သော် ကျောက်ကြီးမြို့စီးပွားရေး သမားတစ်ဦးက ထိုရေတံခွန်နှင့် ဝန်းရံနေသည့် မြေအား ဒေသခံ KNU တပ်မှူးများထံက တစ်ဦးမှ မိမိအား အငှားချပေးလိုက်ပြီဟု ဆိုသည်။

ထိုသူက ဆိုင်ဖွင့်ထားသော ကျေးရွာသူ ၂ဦးအား ထိုမြေတွင် အိမ်ဆောက်ပြီး ဈေးရောင်းလိုပါက ၎င်းထံမှ မြေငှားရန် ခွင့်ပြုချက်လိုသည်ဟု ပြောသည်။ သို့သော် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်အပါအဝင် ရွာသားများ အမြင် တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ နှင့် KNU ဥပဒေများအရ ရေတံခွန်ကို ရွာမှပိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေးသမားမှ ရေတံခွန်ကို ထိန်းချုပ်စီမံခန့်ခွဲမရှိပေ။ ကျေးရွာသူ ၂ ဦးထံမှ တစ်ဦးက ၎င်းကိစ္စတွင် အကတိ လိုက်စားမှု ပါဝင်ပြီး စီးပွားရေးသမားထံ မြေကိုအငှားချခဲ့သည့် KNU တပ်မှူးသည် KNU ဥပဒေကို မလိုက်နာခဲ့ဟု ဆိုသည်။ သူမက အခိုင်အမာပြောသည်မှာ “ကျွန်မ သူ့ကို မကြောက်ပါဘူး။ အခက်အခဲတွေ အများကြီး ဖြတ်ကျော်ခဲ့ဖူးပြီ။ ဒီတစ်ခုကိုလဲ ကျော်လွှား နိုင်မှာပဲ။ သူ့ကျွန်မကို ကြိုက်သလောက် ခြိမ်းခြောက် လို့ရတယ်။ ဒါက ကျွန်မတို့မြေ၊ ဒီတော့ သူ့မှာ ထိန်းချုပ်ခွင့်မရှိဘူး”

ရေတံခွန်အနီးတွင် ဆိုင်များဖွင့်ထားသည့် အမျိုးသမီးနှစ်ဦးက ရှင်းပြသည်မှာ တခြားရွာသား အများအပြား သည် သူမတို့နှင့် ပူးပေါင်းချင်သော်လည်း စီးပွားရေးသမားက အလွန် အင်အားဩဇာရှိပြီး KNU နှင့် ဒေသတွင်းရှိ တပ်မတော်မှ တပ်မှူးများနှင့် နီးစပ်စွာ ဆက်သွယ်မှုများရှိသောကြောင့် ကြောက်နေကြသည်ဟု

ဆိုသည်။ ထိုကျေးရွာသူနှစ်ဦးမှ တစ်ယောက်မှ KWO အရာရှိ တစ်ယောက်ဖြစ်ပြီး သူမအနေဖြင့် KNU မြေယာဥပဒေများအရ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေများကို အသုံးပြုပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ရွာသားများမှ KNU မြေယာရုံးသို့ စာပို့ခဲ့သော်လည်း တုံ့ပြန်စာ မရပေ။ အမှုတွင် KNU အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းများ ပါဝင်နေသောကြောင့် ရွာသားများက GORUM ကို မထည့်သွင်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် အမျိုးသမီးနှစ်ဦးက ကျောက်ကြီးရှိ DALMS ရုံးသို့သွား၍ ၎င်းတို့၏ဆိုင်များ ဆောက်လုပ်ထားသောနေရာများအတွက် အိမ်ဂရန်များ သွားရောက်လျှောက်ထားရန် စဉ်းစားနေကြသည်။ ၎င်းတို့မှ ခိုင်မာစွာယုံကြည်သည်မှာ ရေတံခွန်ဘေးမှ မြေပေါ်တွင် ဈေးရောင်းရင်း ပိုကြာကြာနေလေ စီးပွားရေးသမားနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၎င်းတို့၏ တောင်းဆိုချက်မှာ ပို၍ အာမခံချက်ရှိလာလေ ဖြစ်နိုင်သည်။

စီးပွားရေးသမားမှ ရေတံခွန်အပေါ် ထိန်းချုပ်လိုမှုကို မတည်မြဲစေနိုင်ဟု ယုံကြည်ကြသည့် အကြောင်းရင်း တစ်စိတ်တစ်ဒေသမှာ GORUM ထံမှ ခွင့်ပြုချက်မရှိခြင်းနှင့် KNU ဒေသခံတပ်မှူးနှင့် စီးပွားရေးသမားတို့ အချိတ်အဆက်ရှိသော်လည်း KNU သည် ထိုသူ၏ တောင်းဆိုမှုကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေများအရ ငြင်းဆိုနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ရွာသားများသည် ကျောက်ကြီးရှိ ဒေသခံ CSO ထံသို့လည်း ချဉ်းကပ်ခဲ့ရာတွင် ထိုသူက ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေများနှင့် ပတ်သက်သော KNU ဥပဒေများအရ (နောက်ဆက်တွဲ ၂ တွင် ကြည့်ပါ) ရွာသားများအား ရေတံခွန်နှင့် ကပ်လျက် မြေတို့ကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အား စိတ်ချနေပါဟု ပြောသဖြင့် ရွာသားများမှာ အားတက်နေကြသည်။

မြေသိမ်းယူခြင်းများကို ပြန်လည်တောင်းခံခြင်း

ပဲခူး တိုင်းအရှေ့ခြမ်းရှိ သုတေသန နေရာအများစုတွင် ပြည်သူများသည် မြေသိမ်းယူခြင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ပြန်လည်တောင်းခံရာတွင် အလွန် ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအရ အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့နေရသည်။ သုတေသန နေရာများအားလုံးတွင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် VTA များက မြေသိမ်းယူခြင်းများသည် ၎င်းတို့၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင်မရှိပဲ အစိုးရနှင့် KNU တာဝန်ရှိသူ များမှသာ ဒေသခံများကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပေးရန် ပိုသင့်လျော်သည်ဟု နားလည်ကြသည်။

ခြုံငုံ၍ဆိုရလျှင် GORUM ၏ မြေယာဥပဒေများနှင့် သိမ်းယူထားသော လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ကော်မတီတို့သည် စစ်တပ်နှင့် အခြားဩဇာရှိသော စီးပွားရေးသမားများ၏ အကျိုးအတွက်သာ ကိုယ်စားပြုဆောင်ရွက်ပေးနေကြသည်ဟု မြင်သဖြင့် ပြည်သူများသည် လွန်စွာစိတ်ပျက်နေကြသည်။ သိမ်းယူခံရသောမြေများကိုစွဲကို ဦးတည်ဖြေရှင်းနိုင်ရေးတွင် အတားအဆီးများကို ပြည်သူအများအပြားမှ ဖော်ပြကြရာတွင် မြို့နယ်နှင့် ကွာဝေးမှု၊ ဘာသာစကား မကျွမ်းကျင်မှု၊ GORUM မြေယာဥပဒေ ဗဟုသုတမရှိမှု နှင့် မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများမှ တောင်းခံသည့် ဝန်ဆောင်ခ အနည်းငယ်နှင့်ခရီးသွားလာမှုနှင့်ဆိုင်သောစရိတ်များစသည့် အခက်အခဲများကိုဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ကျောက်ကြီးမြို့နယ်မှ အသက် ၄၆ နှစ်ရှိ ကရင်အမျိုးသမီး ကျေးရွာသူတစ်ဦးမှ ရှင်းပြသည်မှာ “ကျွန်မ မြေယာဥပဒေတွေကိုတော့ ကောင်းကောင်းမသိဘူး။ ကြားတာတော့ အခုအစိုးရအသစ်လက်ထက်မှာ စစ်တပ်က သိမ်းထားတဲ့ မြေတွေကို ပြန်ရနိုင်တယ်တဲ့။ တကယ့်လက်တွေ့မှာတော့ ဒီစနစ်က အလုပ်မဖြစ်ဘူး။ အထူးသဖြင့်ကတော့ ဒီနေရာက အညှီရောင်နယ်မြေ ဖြစ်နေသေးလို့ပဲ။ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုက ဒီဒေသမှာ မသက်ရောက်သေးဘူး”

ကြောက်ရွံ့ခြင်းသည်လည်း ပြည်သူများ HLP များ ပြန်ရရန် မတောင်းခံခြင်း၏ အဓိက အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ရွှေကျင်မှ ဖြေဆိုသူ နောက်တစ်ဦးက ဤသို့ မှတ်ချက်ပြုသည်။ “ငါတို့ အခြေအနေကို တွေးကြည့်ရင် ငါတို့မှာ အသိအမြင်နဲ့ ဗဟုသုတ မရှိဘူးဆိုတာ မြင်နိုင်တယ်။ ငါတို့ရဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေကို ပိုလေ့လာသင်ယူဖို့ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိတင်ဖို့ လိုတယ်။ ဒါပေမဲ့ ငါတို့တွေက ကြောက်ရွံ့နေသေးတယ်။ GORUM ဟာ ငါတို့ဆီက အရာအားလုံးကို သိမ်းယူပြီးနောက် တော့ သူတို့ကို ဘယ်လို ယုံကြည်နိုင်တော့မလဲ”။

အချို့သောကျေးရွာခေါင်းဆောင်များက၎င်းတို့သည်အစိုးရအာဏာပိုင်များထံချဉ်းကပ်ရာတွင်အခက်အခဲများကြုံတွေ့ရပြီး မကြာခင်က လာဘ်ထိုးခိုင်းကြသည်ဟု ရှင်းပြသည်။ ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်များက ၎င်းတို့သည် မြေသိမ်းယူမှုများကို ကာကွယ်တားဆီးရန် အင်အားမရှိဟု ခံစားရပြီး GORUM ၏ မြေယာဥပဒေများကို ကောင်းစွာနားမလည်ကြဟု ဆိုသည်။ ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက “ကျုပ်က နေပြည်တော် ဘာသာစကား မပြောတတ်တော့ ဘယ်လိုလုပ် ကျုပ်ရွာထဲက လူတွေကို ကူညီနိုင်မလဲ” ဟု အရွမ်းဖောက်သည်။

ထို့ပြင် ကရင်လည်းဖြစ်၍ ခရစ်ယာန်လည်းဖြစ်သူတို့မှာ ဘာသာရေး လူနည်းစု ဖြစ်နေသောကြောင့် GORUM မှ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း နှင့် ဘက်လိုက်ခြင်း နှစ်မျိုးလုံး ရှိသည်ဟု ခံစားရသည်။ မြန်မာအစိုးရသည် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များကို သမိုင်းနှင့်ချီ၍ ဖယ်ကျဉ်ခဲ့သည့်အတွက် ထိုဘာသာရေးနောက်ခံရှိသည့် ဖြေကြားသူများသည် သာတူညီမျှမှု မရှိဟု နှက်ရှိုင်းစွာ ခံစားရခြင်းကို ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ အခြားသူများမှလည်း ဆင်းရဲသည့် အတွက်ကြောင့် အင်အားနည်းရခြင်း အကြောင်းကို ပြောဆိုကြသည်။ ဖြေကြားသူတစ်ဦးမှ “ခင်ဗျား အစိုးရရုံးတစ်ခုကို ကျုပ်လို နွမ်းနွမ်းပါးပါး ဝတ်ဆင်ပြီး ဆိုင်ကယ်နဲ့သွားရင် ခင်ဗျားကို သူတို့က ဘာမှလုပ်ပေးမှာမဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ခင်ဗျား အကျီ အကောင်းစားတွေ ဝတ် ပြီး ကားအကောင်းစားနဲ့ ဝင်သွားရင် ခင်ဗျားကို ဂရုစိုက်ပြီး ခင်ဗျားပြဿနာဟာ ခဏလေးအတွင်းမှာ ဖြေရှင်းပြီး ဖြစ်သွားလိမ့်မယ်” ဟု မှတ်ချက်ပြုသည်။

ကရင်လူမျိုး ဖြေဆိုသူအများအပြားမှ မြေသိမ်းယူခြင်းအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် KNU ၏ ကိုယ်ပိုင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာထိရောက်မှုမရှိဟု ရှုမြင်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ကိစ္စရပ်သည် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းသို့မဟုတ် သယံဇာတထုတ်ယူရေး တို့နှင့် ဆက်စပ်နေလျှင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဖြေဆိုသူများသည် ၎င်းတို့၏ အမှုကိစ္စများကို KNU ထံတွင်သာ မှတ်တမ်းတင် ဆောင်ရွက်ကြသည်က များသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် KNU အား ၎င်းတို့၏ဘဝများအတွက် စီမံအုပ်ချုပ်သည့် ပိုမိုတရားဝင်သော အခွင့်အာဏာရှိသူများအဖြစ် လုံးဝ ရှုမြင်ထားကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ဆ) - ကုမ္ပဏီများ အကျိုးစီးပွားရှာမှုကြောင့် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းကိုခံနေရသော ကရင်လူထုသည် ၎င်းတို့၏ရပိုင်ခွင့်များကို ပိုမိုတိုးမြှင့်၍ အခိုင်အမာဆိုလာကြသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် KNU သည် ကျောက်ကြီးမြို့နှင့်နီးသော IDP ရွာတစ်ရွာဆီသို့ တရုတ်ကုမ္ပဏီ တစ်ခုကို ခေါ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ထိုကုမ္ပဏီက ရွာသားများ၏ အများပိုင်သစ်တောအသုံးပြုမှုကို တိုက်ရိုက်ထိခိုက်စေမည့် သံဖြူသတ္တုတွင်းတစ်ခု တူးဖော်လိုခဲ့သည်။ ရွာသူရွာသားအများစုမှာ လယ်ယာ မပိုင်ဆိုင်သဖြင့် ၎င်းတို့၏ စားဝတ်နေရေးအတွက် ထိုသစ်တော၏အရေးပါမှုကို ဖော်ပြခဲ့ ကြသည်။ ကျေးရွာသားများသည် ထိုအဆိုပြုထားသော မိုင်းတွင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်ကို တိုက်ရိုက် မသိခဲ့ရသည့်အပြင် ထိုမိုင်းတွင်းကိစ္စတွင် ဒေသခံ KNU တပ်မှူးများ ပါဝင်နေသောကြောင့် အလွန် အင်အား ကင်းမဲ့သကဲ့သို့ ခံစားခဲ့ရသည်။ ကုမ္ပဏီသည် ရွာသို့ ပြုန်းစားရောက်လာကာ အားလုံးအတွက် ကုမ္ပဏီ အမှတ်တံဆိပ်ပါသော ဂျာစီအနွေးအကျီများ ဝေပေးသည်။ ထို့ပြင် ရွာထဲမှ ကျောင်းအတွက် ထိုင်ခုံ များနှင့် စားပွဲများလည်း ဝယ်ပေးသည်ကို ရပ်ရွာလူထုက လာဘ်ပေးသည်ဟု ရှုမြင်ကြသည်။ ရွာသားများကို ကုမ္ပဏီ အမှတ်တံဆိပ်ပါသော အကျီ များဝတ်ပေးပြီး ဓာတ်ပုံရိုက်ယူကာ ပြန်ထွက်သွားပြီးနောက် ဒေသခံ KNU တပ်မှူးများ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် မိုင်းတွင်းစီမံချက်ကို စတင်အကောင် အထည်ဖော်ခဲ့သည်။

ထိုမြေအား ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ပိုင်ဆိုင်သော ဒေသခံလူထုနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းမရှိသည့် အတွက် ပတ်ဝန်း ကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဒေသခံကွန်ယက်တစ်ခုမှ ထိုအမှုအား KNU အလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီထံသို့ ယူဆောင်ကာ ဆက်လက်မလုပ်ဆောင်ရန် တားဆီးနိုင်ခဲ့သည်။ CSO မှ ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦး၏ ရှင်းပြချက် အရ ၎င်းတို့သည် သံဖြူသတ္တုတွင်းအတွက် စာချုပ်ကို အသေအချာ စစ်ဆေးကြည့်ပြီးပြီ ဖြစ်ကာ စီမံချက်မစမီ သင့်လျော်သော ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို တစ်ခုမှ ထည့်သွင်း ထားခြင်းမရှိဟု သိရသည်။

CSO အဖွဲ့ဝင်များသည် KNU အမှုဆောင်ကော်မတီမှ အချို့သော ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ရင်းနှီးသဖြင့် သံဖြူ သတ္တုတွင်းပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ တိုက်ရိုက်ရှင်းပြခဲ့သည်။ CSO အဖွဲ့ဝင်များမှ သုတေသနအဖွဲ့အား ၎င်းတို့သည် ဩဇာတိက္ကမရှိသော အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်များအား ရှင်းပြခဲ့ပြီး ပြီဖြစ်သည်။ KNU သည် မိမိ၏ ဥပဒေ များ ကိုယ်တိုင် မလိုက်နာခဲ့ပါက သူတို့သည် GORUM လောက်ပင် ဆိုးရွားသူများ ဖြစ်သွားလိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး ဒေသအတွင်းရှိ ကရင်ကျေးရွာသားများအား ကိုယ်စားပြုရန် အခွင့်ရှိတော့မည်မဟုတ်ဟု ပြောပြသည်။ အကယ်၍ ထိုကိစ္စကို မရပ်တန့်ပါက မီဒီယာသို့ ချပြမည်ဟုလည်း CSO က ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။

ဤသို့ အတားအဆီးများရှိသည့်တိုင် ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းမှ ဖြေဆိုသူများက ၎င်းတို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပြောင်းလဲလာသည့် သတင်းအချက်အလက်ဝန်းကျင်တို့၏ ရလဒ်အဖြစ် မိမိတို့၏ HLP ရပိုင်ခွင့်များကို ရယူနိုင်ရန် ပိုမိုယုံကြည်ချက် ရှိလာသည်ဟု ရှင်းပြကြသည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်း အကြောင်းရင်း တစ်စိတ်တစ်ဒေသမှာ မြေယာဥပဒေ ဗဟုသုတများ ပိုမိုမြင့်မား လာခြင်းနှင့် ဒေသခံ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း ကွန်ရက်များ၏ ရပ်ရွာအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်စွမ်းရည် မြှင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ တက်ကြွသော လှုပ်ရှားမှုများကြောင့် ဖြစ်သည်။ ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းတွင် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်သူများအား မြေယာများ ပြန်လည် တောင်းဆိုခြင်း၌ ကူညီရာတွင် အဓိကကျသောနေရာမှ ပါဝင်ခဲ့သည်။ သွားရောက်ခဲ့သည့် သုတေသနနေရာ အများအပြားမှ ပြည်သူများသည် ပညာရေး အခြေအနေ နိမ့်ပါးပြီး မြန်မာစာ မရေး၊ မဖတ်တတ်ပေ။ ကရင် ပြည်နယ်တွင်ကဲ့သို့ပင် အချို့သော သုတေသနနေရာများ၌ ဤကွန်ယက်များမှ အဖွဲ့ဝင်များသည် ပြည်သူ များအား မြန်မာအစိုးရနှင့် KNU နှစ်ခုလုံးထံ အတိတ်မှ မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် ပြန်လည်ပေးလျော်စေရန် တိုင်ကြားစာများ ရေးသားရာတွင် ကူညီရန် အရေးကြီးသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်မှ ရွာသားများသည် သာမန်ရွာသား များ၏ HLP ရပိုင်ခွင့်များ နှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ကိုပါ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ကြိုးစား နေသော ဒေသခံသဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး အဖွဲ့ကြောင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်စွမ်းရည် မြင့်မားလာသည်ဟု ခံစားကြရသည်။ ပြည်သူများသည် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်အတွင်း သတ္တုတွင်း သို့မဟုတ် အခြားစီမံချက်များအား ရပ်တန့်ရန် တောင်းဆိုသည့် အမှုကိစ္စ အနည်းငယ်တွင် KNU နှင့် GORUM နှစ်ဖွဲ့လုံး၏ မြေယာဥပဒေများအား ထဲထဲဝင်ဝင် နားလည်သည့် ဖော်ပြပါ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့မှ အဖွဲ့ဝင်များက ကူညီဆောင်ရွက်ပေးကြသည် (ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (၈) တွင်ကြည့်ပါ)။ သို့သော် လည်း သူတို့က ဤသို့ကူညီကြသည့်တိုင် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် အကျိုးသက်ရောက်မှု အနည်းငယ် သာရှိခဲ့သည်။

မကြာသေးမီက စတင်တည်ထောင်သည့် အခြားဒေသခံ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သော ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ရသူများအတွက် ကော်မတီ (CIDKP) သည်လည်း ဒေသခံ ပြည်သူများအတွက် အရေးကြီးသော အရင်းအမြစ် တစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ခံရသည်။ CIDKP သည် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်တွင် မြေယာအပါအဝင် ကိစ္စရပ်များအား စစ်တပ်ကိုယ်စား လှယ်များ၊ KNU နှင့် ဒေသခံ MP များအကြား ကြားနာဆွေးနွေးရန် ဖိုရမ်များကို ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ ဤဖိုရမ် သည် ရပ်ရွာ လူထုအား မြေယာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် မိမိတို့၏ တိုင်ကြားမှုများကို ဖော်ပြနိုင်စေပြီး ဒေသတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ၊ သတ္တုတွင်းစီမံချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့ မည်သို့ခံစားရသည်ကို ဒေသ အစိုးရ၊ ကုမ္ပဏီ တာဝန်ရှိသူများ စသည်တို့နှင့် ဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့သည်။ ဤဖိုရမ်များမှ လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ပြနိုင်သော အကျိုးရလဒ်များ မရရှိသေးသော်လည်း လူအများက ဤဖိုရမ်များအား ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက် ခံစားခဲ့ရသူများအတွက် ယုံကြည်မှုတည် ဆောက်ရန် နှင့် ပြောဆိုဆွေးနွေးနိုင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသည့် ခြေလှမ်းများအဖြစ် ရှုမြင်ကြသည်။

နိဂုံးချုပ် သုံးသပ်ချက်

ဓလေ့ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဩဇာရှိသူများနှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းတို့နှင့်ပတ်သက်သည့် ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော သုတေသနမှ မီးမောင်းထိုးပြသင့်သော အဓိကကျသည့် သင်ခန်းစာ အတော်များများ ရှိပါသည်။

- ◆ ကျေးရွာအတွင်း စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်းသည် ကရင် ရပ်ရွာလူထု၊ မိသားစုနှင့် ကျေးရွာလူမှု ဘဝတို့၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်ပြီး ကျေးရွာတွင်း မြေယာအငြင်းပွားမှုများ အနည်းပါးဆုံး ဖြစ်စေရန်အတွက် ခိုင်မာသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။
- ◆ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများသည် ကျေးရွာအဆင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရာ၌ အရေးပါသော အခန်း ကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်နေဆဲဖြစ်သည်။ အချို့သော အမှုကိစ္စများတွင် ၎င်းတို့သည် အင်အားကြီးမားသော ပြင်ပမှ အာဏာပိုင်များဖြစ်သည့် GORUM နှင့် KNU တို့ ပါဝင်ပတ်သက်သည့် ရွာသူရွာသားများ၏ အသိမ်းခံ မြေယာများအတွက် တင်ပြအရေးဆိုခြင်းတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ကြသည်။ သို့သော်လည်း မြေသိမ်းမှုများမှာ စစ်တပ် သို့မဟုတ် GORUM နှင့် ဆက်စပ်သည့် အာဏာပိုင်များပါဝင်သည့် ရွာသူရွာသားများအား ကူညီရန် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများတွင် အင်အားမဲ့နေရသည်။
- ◆ ပြည်သူများသည် ၎င်းတို့၏ မြေများကို GORUM နှင့် KNU ဥပဒေများအောက်တွင် မှတ်ပုံတင်ကြသော်လည်း အခြေခံအားဖြင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ နည်းလမ်းများဖြင့်သာ မှတ်ယူပြီး ထိုအလေ့အထများကိုသာ နေ့စဉ် ထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ကျင့်သုံးသည်။ ဤ သည်တို့မှာ အမွေဆက်ခံခြင်း ဓလေ့များနှင့် အမွေခံမြေကို ရောင်းချ ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ယုံကြည်မှုများ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဤမြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အစဉ်အလာ စနစ်များသည် ဒေသတွင်း မြင့်တက်လာသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် ဖိအားများ ပိုမို ရင်ဆိုင်နေရသည်။
- ◆ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကြောင့် HLP ရပိုင်ခွင့်များအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ခြေများအတွက် ကရင်လူမျိုးများတွင် စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့မှုများ ပိုမိုတိုးပွားလာနေသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေများအား လူထုက လက်လှမ်းမီ အသုံးပြုခွင့်မရလျှင် အလွန်အမင်း ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် အလားအလာ အပါအဝင် ထိုစီမံကိန်းများက ရပ်ရွာလူထုအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ခြေများကို GORUM သို့မဟုတ် KNU အာဏာပိုင်များနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး နိုင်ရန် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများတွင် အင်အားအနည်းငယ် မျှသာရှိသည်။
- ◆ KNU သည် ကရင်လူမျိုးများ၏ ဘဝများနှင့် ၎င်းတို့၏မြေကို စီမံအုပ်ချုပ်ရန် ပို၍ တရားဝင် သူများအဖြစ် ယေဘုယျ အားဖြင့် ရှုမြင်ခြင်းခံရသည်။ ပြည်သူတို့သည် မြေယာအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် KNU ထံသို့ ချဉ်းကပ်ရသည်ကို ပို၍ ယုံကြည် စိတ်ချမှု ရှိသည်။ သို့သော် ၂၀၁၂ အပစ်အခတ် ရပ်စဲပြီးစဉ်မှစ၍ KNU သည် ၎င်း၏ စီးပွားရေး ရည်မှန်းချက်များကြောင့် ကရင် ကျေးရွာသားများ၏ အကျိုးစီးပွားများအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးမှု အားလျော့လာသည်။
- ◆ ပဋိပက္ခဒဏ်ခံစားခဲ့သော ရပ်ရွာများတွင် ပြည်သူများသည် GORUM မှ ၎င်းတို့၏ HLP ရပိုင်ခွင့်များအား ကာကွယ်ပေးခြင်းကို ယုံကြည်မှုမရှိပေ။ ကရင်လူမျိုးများသည် GORUM အား စစ်တပ်နှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသည်ဟု အများအားဖြင့် ရှုမြင်ကြပြီး မြေယာပြန်လည် ပေးအပ်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်များအား လက်လှမ်းမီရန် ခက်ခဲသလို အတိတ်က မိမိတို့အား အနိုင်ကျင့်ခဲ့သည့် အာဏာရှင်များထံမှ လာသည့်အရာဟုသာ ရှုမြင်ကြသည်။

၆. ရှမ်းပြည်နယ်တွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း

ရှမ်း ပြည်နယ်တွင် ရှမ်းမျိုးနွယ်စုက အများစု နေထိုင်ကြသည့်အပြင် ပအိုဝ်း၊ ဓန၊ တောင်ရိုး၊ အင်း သား၊ လီဆူ၊ လားဟူ၊ တအာန်း၊ အခါ စသည်တို့ ပါဝင်သည့် မျိုးနွယ်စု မျိုးစုံတို့လည်း နေထိုင်ကြ သည်။ ရှမ်းပြည်နယ် တွင် ဂျိန်းဖောလူမျိုးတို့လည်း နေထိုင်ကြသည်။ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် သုတေသနကို ရှမ်း၊ ပအိုဝ်း နှင့် ဓန မျိုးနွယ်စုအုပ်စုများ အဓိကနေထိုင်သည့် နယ်မြေများတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုအုပ်စုသုံးစုတွင် မျိုးနွယ်စု လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တနည်းနည်းဖြင့် ချိတ်ဆက်ထားသည့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများ ရှိသည်။ ဤ အစီရင်ခံစာအတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများက ရှမ်းပြည်နယ် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ကောင်စီ (RCSS) ကိုသာ ဖော်ပြကြသော်လည်း ရှမ်းပြည်နယ်တွင် EAO အချို့ ရှိနေသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် နေပြည်တော်ရှိ ဗဟိုအစိုးရ နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများ၌ ၎င်းတို့၏ ပါဝင်မှု ကိုလိုက်၍ GORUM ၏ ဗဟိုအာဏာပိုင်များနှင့် အတိုင်းအတာအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆက်သွယ်မှု ရှိနေကြသည်။

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် ရှမ်းပြည်နယ်မှ သုတေသနနယ်မြေများတွင် အဓိက စီမံအုပ်ချုပ်သူများမှာ GORUM၊ ပအိုဝ်း အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်း၊ ဓန အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ် ပါတီ/ ဓန အမျိုးသား အဖွဲ့အစည်းပါတီ နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်ပြန်လည် ထူထောင်ရေး ကောင်စီတို့ပါဝင်သည်။ အစီရင်ခံစာ ရေးသားရေးချိန်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ အစိုးရစစ်တပ်များနှင့် တအာန်း အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၊ RCSS နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် တိုးတက်ရေးပါတီတို့အပါအဝင် EAO အမျိုးမျိုး တို့အကြား ပဋိပက္ခများ ဆက်လက် ဖြစ်ပွားနေပေသည်။⁸⁵

ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုဖြင့် ရရှိသည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးဖြင့် ဓန နှင့် ပအိုဝ်း တို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရနယ်မြေများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော် စီမံအုပ်ချုပ်မှု အာဏာမှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း GORUM ထိန်းချုပ်သည့် အခြားဒေသများနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်၍ ထိုသဘောတူညီမှုများမှာ ထိုဒေသများတွင်နေထိုင်သော မျိုးနွယ်စု အုပ်စုများအတွက် သက်ရောက်မှု အနည်းငယ်သာရှိသည်။ ဤအကြောင်းအရာအတွက် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက် မရှိသော်လည်း ထိုဒေသများရှိ အုပ်ချုပ်သူများမှာ ဗမာလူမျိုးများထက် မျိုးနွယ်စုအုပ်စုများမှ ပို၍ ဖြစ်နိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားမျိုးနွယ်စုပြည်နယ်များကဲ့သို့ပင် လူဦးရေမှာ ကျေးလက်တွင် ပိုများပြီး အသက် မွေးမှု၊ နေထိုင်မှု နှင့် အမြတ်အစွန်းအတွက် စိုက်ပျိုးရေးသီးနှံအမျိုးမျိုးပေါ်တွင် အားထားရသည်။ ရှမ်းတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများနှင့် ပတ်သက်သည့် ရရှိနိုင်သည့် ယခင် သုတေသနမှာ မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။ ရရှိနိုင်သည့် အချက်အလက်အနည်းငယ်မှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းကို စူးစိုက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ဤလေ့လာမှုနှင့် ဆက်နွယ် နေသော အောက်ပါဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုအလေ့အထများကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။

- ◆ အများပိုင်မြေ (တစ်ဦးချင်း အပြင်)
- ◆ အလှည့်ကျ သီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်း
- ◆ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး ရိုးရာအလေ့အထများ

⁸⁵ Chan Thar. 2018. 'ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် တိုက်ပွဲများကြောင့် လူ ၂၄၀၀ ကျော် ထွက်ပြေး' Myanmar Times, ၅ စက်တင်ဘာ ၊ ၂၀၁၈, <https://www.mmmtimes.com/news/more-2400-people-fee-clashes-northern-shan-state.html>; Lawi Weng, ၊ ၈၉၀၀တီ သတင်းဌာန ၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စင်ပြိုင် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအကြား ရက်သတ္တပတ်များ ကြာမြင့်စွာ ဆက်လက် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားနေ ၁၅ ဩဂုတ် ၂၀၁၈, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/weeks-fighting-rival-armed-groups-continues-northern-shan.html>.

ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ပဋိပက္ခများကြောင့် အလွန်ရှုပ်ထွေးသော အုပ်ချုပ်မှု အခြေအနေကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ သို့သော် ဤ လေ့လာမှုအတွက် ပါဝင်သောနယ်မြေများမှာ GORUM က အပြည့်အဝ ထိန်းချုပ်၍ စီမံအုပ်ချုပ်သောနယ်မြေများ၊ ဓန နှင့် ပအိုဝ်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဇုန်များနှင့် လွိုင်လင် တစ်စိုက်ရှိ ရောနှောအုပ်ချုပ်မှု (RCSS, PNO နှင့် အစိုးရ ထိန်းချုပ် မှု) ရှိသော နယ်မြေ တစ်ခုတို့ ပါဝင်သည်။

ဤနေရာတွင် အချက်နှစ်ချက်ကို မှတ်သားသင့်သည်။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဇုန်များသည် ရောနှောနေသော အုပ်ချုပ်ရေး ရှိသည့် နယ်မြေများကဲ့သို့ပင် ဗဟိုအုပ်ချုပ်မှု၏ ဖွဲ့စည်းပုံကို အသုံးပြုဆဲ ဖြစ်သည်။⁸⁶ အကျိုးဆက်အနေနှင့် ဤလေ့လာ မှုအတွက် သွားရောက်ခဲ့သည့် နယ်မြေအားလုံး၏ အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံသည် ဗဟို၏ပုံစံကို လိုက်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဥပမာ ဓနနယ်မြေမှ ကျေးရွာအုပ်စု တစ်ခုသည်လည်း GORUM ၏ မြေယာဥပဒေများကို စီမံခန့်ခွဲသည့် VTA ရှိသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်မှ ပဋိပက္ခများက လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း မြေယာအငြင်းပွားမှုအများအပြားကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီး အကြောင်းအချက်များစွာက ပိုဆိုးစေခဲ့သည်။ ပြည်နယ်၏ တောင်ပိုင်း တလျှောက်တွင် စစ်တပ်မှ နေရာယူမှုတိုးမြှင့်ခြင်း၊ မြေယာနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေများ ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ထုတ်ယူခြင်း တို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုများ တိုးတက်လာခြင်းတို့က ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် မြေယာသိမ်းယူမှုများကို ပံ့ပိုးအားပေး ခဲ့သည်။⁸⁷

ရှမ်းပြည်နယ်တွင် စစ်တပ်မှ နေရာယူခြင်းနှင့် မြေယာပဋိပက္ခများ၏ ပုံစံမှာ ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပဋိပက္ခ ဖြစ်နေသော အခြား မျိုးနွယ်စုဒေသများတွင် ဖြစ်ပျက်ပုံနှင့် များစွာတူညီသည်။ တပ်မတော်သည် သမိုင်းစဉ်တလျှောက် မြေပြန့်လွင်ပြင်များ၊ မြစ်ဝှမ်းများနှင့် ဆက်စပ်သည့် မြေနိမ့်ဒေသများကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် မျိုးနွယ်စုပြည်နယ်များ၏ အခြေခံ အဆောက်အအုံ လမ်းကြောင်း များကိုလည်း ထိန်းချုပ်ထားနိုင်သည်။⁸⁸ ထိုစိုက်ပျိုးရေးနယ်မြေများမှာ မြေနိမ့်သီးနှံများ အတည်တကျ စိုက်ပျိုးခြင်း အထူးသဖြင့် စပါးစိုက်ခြင်း ရှိတတ်ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် စတင်သည့် အမည် ပေါက်စနစ်ကို ကျင့်သုံးကြသည်။

အခြားတစ်ဘက်တွင် EAO များသည် ဗဟိုထိန်းချုပ်မှုနှင့် ဝေးကွာသည့် တောင်ပေါ်မြေများကို ရယူထိန်းချုပ်ရန် ကြိုးစား လေ့ရှိသည်။ ထိုဝေးလံ၍ တောင်ထူထပ်သောနယ်မြေများမှာ တောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နေတတ်သည်။ သို့သော် ပို၍ အရေးကြီးသည်မှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်း အလေ့အထနှင့် စိုက်ပျိုးမြေများကို အများက ပိုင်ဆိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို အလေ့ အထမှာ လက်ရှိ GORUM ၏ မြေယာအမည်ပေါက်ရယူခြင်းစနစ်နှင့် မကိုက်ညီပေ။ ရှမ်းပြည်နယ်မှာ ပိုမို မြေပြန့်ပြူးသောကြောင့် ထိုသို့သောနယ်မြေများမှာ အခြားမျိုးနွယ်စုပြည်နယ်များထက် ပိုနည်းသည်။ အထူးသဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ပဋိပက္ခနယ်မြေများတွင် ပို၍ တွေ့ရနိုင်သည်။

⁸⁶ UNDP မြန်မာ ၂၀၁၅၊ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ဒေသတွင်း စီမံအုပ်ချုပ်ပုံ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုများ (ရန်ကုန် - ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်), 2015, 7.
⁸⁷ L Gum Ja Htung, ၂၀၁၅ ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ ကချင်နယ်မြေများတွင် ပြည်နယ်တည် ဆောက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအဖြစ် မြေသိမ်းယူမှုများ၊ Asia Pacific Sociological Association (APSA) Conference, Transforming Societies: Contestations and Convergences in Asia and the Pacific 2015, 8; Yain Tai/Shan Herald Agency for News, 'ရှမ်းလယ်သမားများက မြေသိမ်းယူမှုကြောင့် နှစ်နှုမူများကို ပြည်နယ် လွှတ်တော်ကော်မတီသို့တင်ပြခြင်း' ၁ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၇ ၊ BNIonline, <https://www.bnionline.net/en/news/ shan-state/item/ 3446-shan-farmers-take-land-grab-grievances-to-state-hluttaw-committee.html>.
⁸⁸ Kevin Woods, ၊ ကချင်ပြည်နယ်တွင် မြေယာအခွင့်အရေးများအပေါ် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ များနှင့် နေရပ်စွန့်ခွာ ရွှေ့ပြောင်းရခြင်းများ၏ သက်ရောက်မှု ၊ Trócaire ၂၀၁၆ 6.

Myanmar Information Management Unit
Shan State (South) - Myanmar

Disclaimer: The names shown and the boundaries used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.

ရှမ်း ပြည်နယ် သုတေသနအဖွဲ့သည် တောင်ကြီးနှင့် ဟိုပုံးမြို့နယ်များရှိ ကျေးရွာအုပ်စု ၅ ခုသို့ သွားရောက် ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- ◆ နမ့်ခတ် (တောင်ကြီးမြို့၊ တောင်ဘက်)
- ◆ မိုင်းပွန် (တောင်ကြီးမြို့၊ အရှေ့ဘက်၊ လွိုင်လင်မြို့၊ အနီး)
- ◆ ပင်လောင်း (ကလေးမြို့၊ တောင်ဘက်)
- ◆ ရွာငံ (ကလေးမြို့၊ မြောက်ဘက်)
- ◆ အင်းလေးကန်

ပါဝင်ခဲ့သောနယ်မြေများတွင် မျိုးနွယ်စုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုပုံစံ အမျိုးမျိုး ရှိသည်။ အောက်ပါဇယားမှာ နယ်မြေများ (ကျေးရွာ၊ ကျေးရွာအုပ်စု)၊ အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် မျိုးနွယ်စုအုပ်စုများကို ဖော်ပြသည်။

	နေရာ	အုပ်ချုပ်ရေး	မျိုးနွယ်စု အုပ်စုများ ⁸⁹
၁.	နမ့်ခတ်ကျေးရွာ နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု၊ ဟိုပုံးမြို့နယ်	PNO- အစိုးရ	ပအိုဝ်း၊ ရှမ်း၊ ဗမာ၊ ဓန၊ တရုတ်၊ ရခိုင် နှင့် တောင်ရိုး အနည်းငယ်စီ
၂.	ဝင်းခို ကျေးရွာ (ဟိုပုံးမြို့နယ်)	PNO- အစိုးရ	ရှမ်း
၃.	တုံပုံး ကျေးရွာ ၊ ဟိုပုံးမြို့နယ်	PNO- အစိုးရ	ရှမ်း
၄.	ခိုနူး၊ ကွန်းလောင် ကျေးရွာအုပ်စု၊ လွိုင်လင်မြို့နယ်	RCSS-PNO-အစိုးရ	ရှမ်း နှင့် ပအိုဝ်း
၅.	ဝမ်အိုးကျေးရွာ၊ ပင်လောင်းမြို့နယ်	အစိုးရ	ပအိုဝ်း
၆.	နမ့်ဘီလင်း ကျေးရွာ၊ နောင်တရား ကျေးရွာအုပ်စု	အစိုးရ	ပအိုဝ်း
၇.	ပက်တလဲ ကျေးရွာ၊ မြင်းတွင်း ကျေးရွာ အုပ်စု၊ နောင်တရား ကျေးရွာအုပ်စု	PNO- အစိုးရ	ပအိုဝ်း၊ ဗမာ တောင်ရိုး ⁹⁰
၈.	တီကျစ် ကျေးရွာ၊ ပင်လောင်းမြို့နယ်	PNO- အစိုးရ	ပအိုဝ်း၊ ရှမ်း၊ တောင်ရိုး၊ ဗမာ
၉.	တောင်ကောင်းဘွား ကျေးရွာ၊ ကျောက် မြောင်းကျေးရွာအုပ်စု၊ ရွာငံမြို့နယ်	ဓန ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဇုန်	ဓန
၁၀.	သိမ်ကုန်းကျေးရွာအုပ်စု ⁹¹	ဓန ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဇုန်	ဓန
၁၁.	ဘွိုင်ဇားကုန်း လယ်ပြင်လွှာ ကျေးရွာ၊ အင်းလေးကန်	အစိုးရ	ရှမ်း

ဦးတည်ဒေသများအား အောက်ပါအဖွဲ့အစည်းများက အုပ်ချုပ်သည်။

- ◆ GoRUM
- ◆ ရှမ်းပြည်နယ် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ကောင်စီ (RCSS)
- ◆ PNLO
- ◆ ဓန အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ် ပါတီ/ ဓန အမျိုးသား အဖွဲ့အစည်းပါတီ

စီမံအုပ်ချုပ်မှုပုံစံအမျိုးမျိုးက ကျေးရွာသားများနှင့် မြေယာ (မြေအသုံးချခွင့် စိတ်ချရမှု၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်းစသည်) တို့အကြား ဆက်နွယ်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်ဟု မျှော်လင့်သော်လည်း လက်တွေ့တွင် အမြဲ ရှင်းလင်းမှု မရှိပါ။ သုတေသန အဖွဲ့ သွားရောက်ခဲ့သည့် နေရာအများစုမှာ GORUM ၏ မြေယာမှတ်ပုံတင်စနစ်နှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု မြင့်မား သည်။ အရေအတွက်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်ကောက်ယူမှုကို မပြုလုပ်သော်လည်း နေရာတစ်ခုစီတွင် ဖြေဆိုသူများ (လယ်သမားများ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၊ VTA နှင့် ရွာလူကြီးများ အပါအဝင်) အား ၎င်းတို့၏ နယ်မြေ၌ GORUM ထံမှ LUC လျှောက်ထားမှုနှင့် ရရှိမှုများ မည်မျှတိုးမြှင့်လာသည်ကို ခန့်မှန်းဖြေကြားပေးရန် မေးမြန်းခဲ့သည်။ RCSS ၊ PNO နှင့် အစိုးရတို့ အုပ်ချုပ်မှုရောနှောနေသည့် ခိုနား ကျေးရွာကဲ့သို့သော နေရာတွင် နိုင်ငံတော်၏ စနစ်နှင့် ဆက်သွယ်မှု နည်းပါးမည်ဟု မျှော်လင့်ရသော်လည်း ဖြေဆိုသူများက လယ်သမားများ၏ ၇၀% ခန့်မှာ မိမိတို့၏ စိုက်ပျိုးမြေများအတွက် LUC များ ရှိနိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

PNO နှင့် GORUM တို့ ရောနှောနေသည့် တီကျစ်ကျေးရွာတွင်လည်း LUC ပိုင်ဆိုင်မှုမှာ မြင့်မားသည်။ ဖြေဆိုသူများက ၈၀% ခန့်ဟု ခန့်မှန်းသည်။

သွားရောက်ခဲ့သည့်နေရာများမှ အနည်းငယ်ကသာ ထူးခြားစွာ LUC လျှောက်ထားမှု နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု မရှိကြချေ။ ဓန ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသမှ တောင်ကောင်သွားကျေးရွာတွင် လယ်သမား ၁၀-၁၅% သာ စိုက်ပျိုးမြေအတွက် LUC ရှိကြသည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။ PNLO နှင့် အစိုးရ ရောနှော အုပ်ချုပ်သည့်နေရာ ဖြစ်သော်လည်း ပက်တလဲကျေးရွာတွင် ၁၅% ခန့်သာ ပိုင်ဆိုင်ကြသည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။ ထို့ကြောင့် ရလဒ်များမှာ အုပ်ချုပ်မှုပုံစံ နှင့် LUC ရယူမှုတို့အကြား ဆက်စပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကောက်ချက် မချနိုင်ပါ။

ဤအစီရင်ခံစာတွင် လိုအပ်နေသည်မှာ မြေမြင့်ဒေသတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးမှု များပြားသည့်ဒေသများမှ အချက်အလက်များ ဖြစ်သည်။^{၉၂} သွားရောက်ခဲ့သည့် နေရာ ၁၁ ခုအနက် တစ်ခုတွင်သာ ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာ အလေ့အထကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေသည်။ ထိုစိုက်ပျိုးပုံ ရှိသည့်နေရာများတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အလေ့ အထများ ပိုမို ကျင့်သုံးလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်နိုင်သော်လည်း^{၉၃} ထိုသို့ စိုက်ပျိုးသည့် ခိုနားကျေးရွာရှိ လယ်သမား ၇၀% ခန့်တွင် မိမိတို့၏ တောင်ယာ မြေကွက်အတွက် LUC များ ရှိလိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။

^{၈၉} စာရင်းမှာ အကုန်အစင် ပါဝင်ခြင်း မရှိပါ။

^{၉၀} VTA မှပေးသည့် အပြည့်အစုံ စာရင်းမှာ ပအိုဝ်း ၉၈%၊ ဗမာ ၁ %၊ တောင်ရိုး ၁ % ဖြစ်သည်။

^{၉၁} အဖွဲ့သည် ကျေးရွာအုပ်စုအတွင်း ရွာ ၄ ရွာမှ လူငယ်ကိုယ်စားလှယ် ၁၂ ဦးနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ သို့သော် ထို ကျေးရွာအုပ်စုသို့ မသွားရောက်ခဲ့ပါ။

^{၉၂} သုတေသနအတွက် ကန့်သတ်မှုများတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုနေရာများမှာ ရောက်ရှိရန် ခက်ခဲသည်။

^{၉၃} မျိုးနွယ်စု လူထု ဖွံ့ဖြိုးရေး ဝိရမ်း၊ ၂၀၁၆ ၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေ - မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေရှည်တည်တံ့သော လူထု အခြေပြု သဘာဝ သယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု (ရန်ကုန် - ECDF) ဇူလိုင် ၂၀၁၆၊ ၂၇

စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ

သု

တေသနပြုခဲ့သည့်နေရာများတွင် မြေယာအနေအထား နှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးကို တွေ့ရသည်။ တောင်ကြီးမြို့၏ တောင်ဘက် ဆီဆိုင်မြို့သို့ သွားသည့်လမ်းတွင် စိုက်ပျိုးရေးမှာ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးသည့် မြေ နိမ့်လွင်ပြင်များတွင်ဖြစ်ပြီး စပါးကို အများဆုံးစိုက်ကာ ကြံ၊ မြေပဲ နှင့် ကြက်သွန်ဖြူတို့ကိုလည်း အနည်းငယ် စိုက်သည်။ သုတေသနပြုခဲ့သည့် နေရာအားလုံးတွင် မေးမြန်းချက်များအရ ဤနယ်မြေတွင် တိုးပွားလာသော လူဦးရေ ကြောင့် မြေယာရှားပါးလာသဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ လုပ်ငန်းမှာ ရပ်ဆိုင်းသွားပြီဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

တောင်ကြီးမြို့အရှေ့ဘက်ရှိ ပိုမို၍ တောင်ထူထပ်သောဒေသများတွင် မြေမြင့် (တောင်ယာ) စိုက်ပျိုးရေးမှာ အဓိက ကျသည်။ တောင်ယာစပါး၊ နနွင်း၊ ဆေးရွက်ကြီး၊ ဂျင်း နှင့် ပြောင်းတို့ကို ရောနှော စိုက်ပျိုးသည်။ ဤနယ်မြေတွင် စပါး နှင့် အခြားသီးနှံများ ရောနှော၍ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကိုလည်း စိုက်ပျိုးသည်။⁹⁴ ဘိန်းဈေးနှုန်းများ ကျဆင်း၍ ပြောင်းကို အစားထိုး စိုက်ပျိုးလာကြသော်လည်း ဤနယ်မြေမှာ ယခင်က ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုများ လွှမ်းမိုးခဲ့သည်။⁹⁵

ကလေးမြို့၏ တောင်ဘက်၌ တောင်ယာမြေတွင် လှေခါးထစ် စပါးစိုက်ခင်းများ နှင့် ရာသီသီးနှံများမှာ အဓိက စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

ကလေးမြို့ မြောက်ဘက်ရှိ ဓနနယ်မြေတွင် လယ်သမား အများစုမှာ သစ်သီးဝလံများ၊ ပဲ၊ ပြောင်း နှင့် ဂျုံတို့ကို တောင်ယာ များတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။

မြေပြန့် နှင့် တောင်ပေါ် နယ်မြေနှစ်မျိုးလုံးတွင် LUC ရှိခြင်းဖြင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာနမှ ချေးငွေ ရရှိနိုင်ကြောင်း လယ်သမားများအကြား ပိုမို သိရှိလာကြသဖြင့် LUC လျှောက်ထားမှုနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ တိုးမြှင့်လာခဲ့သည်။ ချေးငွေမှာ မျိုးစေ့နှင့် ကိရိယာများ ဝယ်ယူနိုင်ပြီး အကျိုး အမြတ် တိုးပွားစေနိုင်သည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် မြေနိမ့်စိုက်ပျိုးရေးကို ပိုမိုနှစ်သက်ကြသည်။ ထိုအတွက် ရိုးရှင်းသည့် အကြောင်းရင်းမှာ မြေနိမ့် မြေကွက်များမှာ တစ်ဧကလျှင် ချေးငွေ ၁၀၅၀၀၀ မြန်မာကျပ် ရရှိပြီး တောင်ပေါ်မြေကွက်များမှာ ၅၀၀၀၀ ကျပ်သာ ချေးငွေ ရရှိသည်။

ကျားမရေးရာ (Gender)

ဤ

လေ့လာမှုအတွက် သွားရောက်ခဲ့သောနေရာ ၁၁ခုတွင် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး အတွက် အဓိကဆောင်ရွက်သော ဩဇာရှိသူနေရာများ၌ အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှ မပါရှိပါ။ အဖွဲ့သည် ပင်လောင်းမြို့တွင် သက်ရွယ်ကြီးသူ အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ရာ မည်သူမဆို (အသက် ၆၅ နှစ်ခန့်) အသက် အရွယ်တစ်ခုသို့ရောက်လာလျှင် အလိုအလျောက် လေးစား ခံရသည့် လူကြီး ဖြစ်လာကြောင်း သူမက ရှင်းပြသည်။ သို့ရာတွင် သူမသည် ကျားမရေးရာကြောင့် (ဆွဲဆောင်လွှမ်းမိုးနိုင်မှုနှင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်မှုအချို့ရှိနေသော) ရွာလူကြီးများကောင်စီတွင် မပါဝင်ကြောင်း ပြောပြသည်။

⁹⁴ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ၏ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်ကို စာမျက်နှာ ၁၅ မှ ဇယားတွင် ကြည့်ပါ။
⁹⁵ လတ်တလောနှစ်များအတွင်း ဈေးနှုန်းများမှာ တစ်ပိသာလျှင် ကျပ်ငွေ တစ်သန်းမှ လေးသိန်းအထိ ကျဆင်း လာသည်။ ထိုအချက်က သီးနှံအစားထိုးစိုက်ပျိုးမှု နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ထွက်ခွာမှုများ ဖြစ်လာစေသည်။ ထိုင်းတွင် မိသားစုစုမှ အလုပ်လုပ်သူတစ်ဦးသည် တစ်နှစ်လျှင် ကျပ်ငွေ သုံးသန်းခန့် ရနိုင်သည်။ ဤသည်မှာ ထို တစ်နှစ်တာ ကာလအတွင်း မိသားစုစု သို့မဟုတ် လူ ၅ဦး၏ ပင်ငွေနှင့် ညီမျှသည်။
⁹⁶ DRD မှ ချေးငွေသည် ၆ လ သို့မဟုတ် တစ်နှစ်အတွင်း ပြန်ပေးနိုင်သည်။

အဓိက ဩဇာရှိသူများ (Key Authorities)

ရှမ်း ပြည်နယ်တွင် လက်တွေ့အခြေအနေ၌ အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းမှာ မည်မျှ ကျယ်ပြန့်နေသေးကြောင်း သိရှိရန်အတွက် အဓိကဆောင်ရွက်နေသူများအား ဖော်ထုတ်သတ်မှတ် နိုင်ရန် အရေးကြီးသည်။

ရွာလူကြီးများ ကောင်စီ (Councils of Elders)

သု တေသနနယ်မြေများတွင် အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးသူများ အဖြစ် ရွာလူကြီးများကောင်စီများမှာ တူညီစွာ ရှိနေကြပြီး ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေကြ သည်။ လတ်တလော နှစ်ကာလများအတွင်း သုတေသနစီမံချက်အမျိုးမျိုးက မြန်မာနိုင်ငံ၏ မတူညီသော မျိုးနွယ်စုနယ်မြေများတွင် ရွာလူကြီးများကို ကျေးလက်အဆင့် အငြင်းပွားမှုများဖြေရှင်းရာ၌ အဓိကကျသူများအဖြစ် ဖော်ထုတ် ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။⁹⁷

ရှမ်းပြည်နယ်မှ တွေ့ရှိချက်များကို မိတ်ဆက်တင်ပြရာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အစိုးရမှ အပြည့်အဝ ထိန်းချုပ်သည့် နယ်မြေမှ EAO မှ အပြည့်အဝ ထိန်းချုပ်သည့်နယ်မြေအကြား စီမံအုပ်ချုပ်ပုံ အမျိုးမျိုး ရှိသည့်နေရာများသို့ သုတေသန အဖွဲ့က သွားရောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် စီမံအုပ်ချုပ်ပုံအားလုံးတွင် ကျေးရွာရှိ ရွာလူကြီးများကို မြေယာအငြင်းပွားမှု များ ဖြေရှင်းရာတွင် အရေး ပါသော ဩဇာရှိသူများအဖြစ် သတ်မှတ်ကြသည်။

မှတ်သားရန် အရေးကြီးသောအချက်မှာ ထိုသူများက ဆောင်ရွက်သော အခန်းကဏ္ဍသည် ၂၀၁၂ ဥပဒေများထွက်ပေါ် ပြီးနောက် အတော်အတန် ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။ (၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရနှင့် ပုံမှန် စနစ်များအကြား ဆက်သွယ်မှုအပိုင်းတွင် ပိုမိုအသေးစိတ်ဖော်ထုတ်ပါမည်။)

ပါဝင်သည့် ရွာလူကြီးအရေအတွက်မှာ ကျေးရွာငယ်များတွင် အနည်းငယ်မှ ကျေးရွာကြီးများတွင် ၁၅ ဦးခန့်အထိ ကွဲပြားပါသည်။⁹⁸ ရွာလူကြီးများသည် အရေးကိစ္စများအတွက် ဆုံးဖြတ်ပေးပြီး ရပ်ရွာ၏ ညီညွတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းပေးသည့် ကောင်စီကို အတူတကွ ဖွဲ့စည်းကြသည်။ ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူးများသည်လည်း ရွာလူကြီးများကောင်စီတွင် ပါဝင် နိုင်ကြောင်း မှတ်သားသင့်သည်။

ရွာလူကြီးများကောင်စီသည် မြေယာကိစ္စသာမကဘဲ ကျေးရွာတွင်းမှ အငြင်းပွားမှုအားလုံးတွင် ပါဝင်ဖြေရှင်းနိုင်သည်။ ဥပမာ သိမ်ကုန်းကျေးရွာမှ ဖြေဆိုသူများအား ရွာလူကြီးများ ပါဝင်ဖြေရှင်း ပေးနိုင်သည့် အရေးကိစ္စများကိုမေးမြန်းခဲ့ရာ အမွေကိစ္စ၊ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု၊ မြေယာ၊ ကွာရှင်းခြင်း စသည့် မိသားစုကိစ္စများ နှင့် ကျေးရွာများမှ လူငယ်များအကြား ရန်ဖြစ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

ရွာလူကြီးများကို မည်သို့ ရွေးချယ်သနည်း

ကျေး ရွာအတွင်း မြေယာ အပါအဝင် အငြင်းပွားမှု အမျိုးမျိုးကို ဖြေရှင်းရာတွင် ကူညီပေးရန် ရိုးရာ ဓလေ့အရ ရွေးချယ်သည့် ရွာလူကြီးများအဖြစ် မည်သို့သတ်မှတ်ပုံကို မတူညီသော ရပ်ရွာများတွင် မေးမြန်းဖော်ထုတ် ခဲ့ပါသည်။

⁹⁷ ဥပမာ အဖြစ် လေ့လာရန် - မျိုးနွယ်စု လူထု ဖွံ့ဖြိုးရေး ဖိုရမ်၊ ၂၀၁၆ ၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေ - မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ရေရှည် တည်တံ့သော လူထု အခြေပြု သဘာဝ သယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု ဇူလိုင် ၂၀၁၆
⁹⁸ ဥပမာ လျှိုင်လင်မှ နိနူးရွာ တွင် အိမ်ထောင်စု ၆၀ ရှိ၍ ရွာလူကြီး ၅ ဦး ရှိသည်။

နမ်ဘီလင်းကျေးရွာတွင် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များကို ရပ်ရွာလူထုမှ ရွေးချယ်သည်ဟု နေထိုင်သူများက ပြောကြားသည်။ နောက်ပိုင်း ၎င်းတို့ အသက်ကြီးလာသည့်အခါ ရှိနေသော ရွာလူကြီးများက ရွာလူကြီးတစ်ဦးအဖြစ် ရွေးချယ်နိုင်သည်။ သို့သော် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်အားလုံး အလိုအလျောက် ရွာလူကြီးအဖြစ် ပါဝင်လာသည်မဟုတ်ပါ။ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်အဖြစ် ဆောင်ရွက် မှုများအပေါ် ထင်မြင်ယူဆချက် နှင့် ရပ်ရွာ၏ လိုအပ်ချက်တို့အပေါ် မူတည်နိုင်သည်။ ဥပမာ နမ်ဘီ လင်းကျေးရွာတွင် လူဦးရေမှာ နည်းပါးသောကြောင့် ရွာလူကြီး သုံးဦးသာရှိသည်။ ရွာလူကြီးအဖြစ် အဆိုပြုသည့်အခါ ထိုသူမှာ မလုပ်လိုသည့်တိုင်အောင် ထိုတာဝန်ကိုယူရန် မျှော်လင့်သည်။

ရွေးချယ်ခံရသူမှာ အများအားဖြင့် ပညာတတ်ပြီး လေးစားလောက်သူတစ်ဦးဟု လက်ရှိရွာလူကြီးများနှင့် နေထိုင်သူများက ယူဆရသူ ဖြစ်တတ်သည်။ ထိုနေထိုင်သူများ၏ အဆိုအရ ရွာလူကြီးများတွင် ကျေးရွာအတွင်း မည်သည့်မြေ၏ ပိုင်ရှင်အစစ်အမှန်မှာ မည်သူဖြစ်ကြောင်း အပြည့်စုံဆုံး အသိပညာ ရှိကြသည်။

သို့ရာတွင် ဝန်အိုကျေးရွာ၌မူ ရွာလူကြီးများကို မည်သို့ ရွေးချယ်ကြောင်း ကျေးရွာသားများအား မေးမြန်းသည့်အခါ ဖြေဆိုသူများက ရွာလူကြီးများကိုယ်တိုင် မည်သူသည် ရွာလူကြီး ဖြစ်သင့်ကြောင်း ရွေးချယ်သည်ဟု ဖြေကြပြီး ထိုစနစ်မှာ ဘက်လိုက်မှုရှိသည်ဟု ပြောသည်။ ရွာလူကြီး အချို့က သူတို့၏ မိတ်ဆွေများကို ရွေးသည်။ အခြားသူများက ရပ်ရွာထဲတွင် ငွေကြေးနှင့် ဩဇာ အာဏာရှိသူများကို ရွေးသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအချို့တွင် အနည်းဆုံး သီအိုရီအနေနှင့် ရွာလူကြီး သို့မဟုတ် ရွာလူကြီးများ အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် ရွေးချယ်ခြင်းမှာ လေးစားခံရခြင်း၊ ပညာတတ်ခြင်း၊ မြေယာများကို မည်သူက ပိုင်ရှင်အစစ်အမှန်ဖြစ်သည်ကို သိခြင်း သို့မဟုတ် ရပ်ရွာ၏ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းပေးသည့် အတွေ့အကြုံများစွာရှိခြင်း တို့ကို အခြေခံသင့်သည်ဟု ဆိုကြ သည်။

ဖြေဆိုသူများက ရွာလူကြီးများသည် အဖွဲ့ဝင်သစ်ကို ရွေးချယ်ရာတွင် အုပ်စုအနေနှင့် မိမိတို့ဘာသာကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် ရွေးချယ်သည့်အချက်ကို သဘောတူကြသည်။ သို့သော် ထိုကံတန်သည့် အရည်အသွေး သို့မဟုတ် ဘက်လိုက်မှုကို အခြေခံခြင်း ရှိမရှိရှင်းမပြကြပါ။ ဝန်အိုကျေးရွာမှ ဖြေဆိုသူများကလည်း ဩဇာရှိသူများအကြောင်း ပြောဆိုရန် ယဉ်ကျေးမှုအရ အတားအဆီးရှိကြောင်း ပြောကြသည်။ ၎င်းတို့အနေနှင့် ဤအကြောင်းအရာအား ဆွေးနွေးရန် အဆင်ပြေသော်လည်း ကျေးရွာလူထုမှာ ဘက်လိုက်မှု သို့မဟုတ် အကတိလိုက်စားမှုအကြောင်း ဆွေးနွေးရန် ယေဘုယျအားဖြင့် မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။ အခြားနေရာ အများစုတွင် ရပ်ရွာလူထု နှင့် ရွာလူကြီးများကိုယ်တိုင်တို့က ရွာလူကြီးများတွင် အောက်ပါအရည်အသွေးများ ရှိသည်ဟု ယူဆကြောင်း ဖော်ပြသည်။

ရွာလူကြီးများ၏ အရည်အသွေးလက္ခဏာများ ယူဆချက်	
၁.	အသက်ကြီးသော အမျိုးသား (အသက်ပိုကြီးသူတို့သည် ရပ်ရွာ၏ သမိုင်းကြောင်းကို အသိဆုံးဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။)
၂.	ရပ်ရွာထဲတွင် ကောင်းစွာ လေးစားခံရသူ
၃.	အသိဉာဏ်ရှိသူ
၄.	ပညာတတ်သူ
၅.	ရိုးသားသူ
၆.	စိတ်ရင်းဖြင့် ရပ်ရွာအကျိုးလိုလားသူ

လေ့လာခဲ့သော နေရာများတွင် ကောင်စီများ၌ အမျိုးသမီး မပါရှိပါ။

အခြား အဓိက ဆောင်ရွက်သူများ

ရွာ လူကြီးများအပြင် ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူးနှင့် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ (ဤလေ့လာမှုတွင် ဤတာဝန်များ၌ အမျိုးသမီးများ မပါရှိပါ။) အား ကျေးရွာအဆင့် အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အရေးပါသူများအဖြစ် ရှုမြင်ကြသည်။ အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်ကြရာတွင် ထိုသူများ၏နေရာမှာ ကျေးရွာများအလိုက် ကွဲပြားသည်။ အချို့နေရာများတွင် ထိုသူများကို အကြံဉာဏ် ပေးရန် အတွက် ဦးစွာတောင်းဆိုပြီး အငြင်းပွားသူများမှ ရွာလူကြီးများထံ မချဉ်းကပ်မီ ပြောဆိုမှုများကို ပံ့ပိုး ကူညီရန် သို့မဟုတ် ကြားဝင် ညှိနှိုင်းပေးရန် (ဖြေရှင်းမှုအတွက် အကြံဉာဏ် သို့မဟုတ် ထောက်ခံချက်များပေးခြင်းဖြစ် နိုင်သည်) တောင်းဆိုသည်။ အချို့နေရာများတွင် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်အတွက် ယှဉ်ပြိုင်တောင်းဆိုကြရာတွင် ရွာလူကြီးများ နှင့်အတူ စုံစမ်းစစ်ဆေးရာ၌ ပါဝင်နိုင်သည်။

ဖြေဆိုသူများက ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များသည် ၎င်းတို့မှ မဖြေရှင်းပေးနိုင်ဘဲ ရွာလူကြီးများကောင်စီသို့ ဆက်လက်တင်ပြ ညွှန်းပို့သော အငြင်းပွားမှုများအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်ခြင်း ရှိမရှိ သို့မဟုတ် လွှမ်းမိုးခြင်း ရှိမရှိ မဖော်ပြကြပါ။

အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးတွင် EAO များကို ကျေးရွာသားများက မဆက်သွယ်ခြင်း

ကျေး ရွာသားများ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၊ ရွာလူကြီးများ နှင့် VTA များ မေးမြန်းသည့် သုတေသန မေးခွန်းများ မှာ အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေးနှင့် သီးခြားသက်ဆိုင်သည့် အချက် အလက်များပေးရန် ညွှန်ကြားခြင်းမရှိပါ။ မေးခွန်းများမှာ အဖွင့်မေးခွန်းများဖြစ်ပြီး မည်သည့် ဩဇာရှိသူ များမှာ ကျေးရွာအဆင့်တွင် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး၌ အဓိကဆောင်ရွက်သူများဖြစ် သည်ဟု ထင်မြင်သည်ကိုဖော်ထုတ် မေးမြန်းခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ ဖြေဆိုသူများအား EAO တာဝန်ရှိသူများကိုလည်း အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းပေးနိုင်သူအဖြစ် ထည့်သွင်း ဖြေဆိုနိုင် ရန် လမ်းဖွင့်ထားပါသည်။ မှတ်သားသင့်သည်မှာ မည်သည့်ဖြေဆိုသူ တစ်ဦးကမှ EAO မှလူများကို ကျေးရွာအဆင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးတွင် ပါဝင်ရန် ဆီလျော်သည်ဟု မဖော်ပြကြပါ။

(အစိုးရ၊ RCSS၊ PNO၊ ဓန) မည်သည့် အုပ်ချုပ်မှုနယ်မြေဖြစ်စေ ကျေးရွာအဆင့်၌ နေထိုင်သူများသည် ဖြစ်ပွားမှု နည်းပါး သော်လည်း မြေယာအငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာပါက ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အကူအညီတောင်းရမည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ် အလာအရ ဩဇာ ရှိသူများအဖြစ် ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူး၊ ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်နှင့် ရွာလူကြီးများကို စဉ်းစားကြသည်။ ထို့ကြောင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးတွင် အလွတ်သဘော မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များ နှင့် EAO တရားရုံးများဖြင့် EAO များမှ ပါဝင်တတ်သည့် အခြားမျိုးနွယ်စုနယ်မြေများ (ဥပမာ - ကရင်ပြည်နယ် နှင့် KNU) နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မှာ ခြားနားသည်။ PNO နှင့် ဓန ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ နှစ်ခုလုံးတွင် EAO မှ လူများကို အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးတွင် ကူညီကြောင်း မဖော်ပြကြပါ။ အချို့သော အဓိကသတင်းပေးသူများက EAO များကို လယ်သမားများထံမှ မြေယာသိမ်းယူသူသာ စင်စစ် ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။ ဤသည်မှာ ဥပမာအားဖြင့် PNO က ဆီဆိုင်၊ ဟိုပုံးနှင့် ပင်လောင်းတို့တွင် ကျူးလွန်ခြင်းများ ဖြစ်သည်။

မျိုးနွယ်စု၏ နောက်ခံအခြေအနေအလိုက် တစ်ခါတရံတွေ့ရသည့် ဘုန်းတော်ကြီးများ အပါအဝင် အခြား ဆောင်ရွက်ပေးသူ များ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် မပါဝင်ခြင်းအား မှတ်သားသင့်ပေသည်။

အစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများ အသုံးပြုသည့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး နည်းလမ်းများ

လေ့ လာခဲ့သည့်နယ်မြေအားလုံးတွင် ရွာလူကြီးများကောင်စီများက မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပုံမှာ တစ်ပုံတည်း နီးပါးပင်ဖြစ်သည်။ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး နည်းပညာဝေါဟာရအရ ဤလုပ်ငန်းစဉ်မှာ အနုညာတဖြေရှင်းရေး နှင့် အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်သည်။

အောက်ပါ ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်များက မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ရွာလူကြီးများက ဖြေရှင်းရာ တွင် ဆောင်ရွက်သည့်အဆင့်များကို ဖော်ပြသည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (က) - ဝင်းခိုကျေးရွာတွင် ရွာလူကြီးများ၏ ခုံသမာဓိနည်း ဆုံးဖြတ်ဖြေရှင်းမှု

ကျေး ရွာခေါင်းဆောင် အပါအဝင် ရပ်ရွာရှိ ရွာလူကြီးများသည် မြေယာအငြင်းပွားမှု အများစုကို ဖြေရှင်းရန် ကူညီပေးကြပါသည်။

အငြင်းပွားမှုတစ်ခုဖြစ်ပွားသည့်အခါ အငြင်းပွားသူများသည် အရေးကိစ္စကို ပထမဦးစွာ မိမိတို့ ဘာသာ တိုက်ရိုက် ဖြေရှင်းသည်။ မအောင်မြင်သောအခါ အငြင်းပွားသူတစ်ဦး သို့မဟုတ် နှစ်ဦးလုံးက ရွာလူကြီးများ ထံမှ တစ်ဦးကို ချဉ်းကပ်ပြီး အခြေအနေကို အသိပေးမည်။ (ဤရွာတွင် ရွာလူကြီး ၆ ဦးရှိပြီး အားလုံးမှာ အမျိုးသားများ ဖြစ်သည်။)

ရွာလူကြီးတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံခြင်းဖြင့် ရွာလူကြီးများကောင်စီကို ပါဝင်လာစေသည်ဟု ကျေးရွာသားများကရှင်း ပြသည်။ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များသည် အငြင်းပွားသူနှစ်ဦးလုံး သို့မဟုတ် အားလုံးနှင့် အုပ်စုလိုက်တွေ့ဆုံသည်။

တစ်ဖွဲ့စီက ငြင်းခုံသည့် အရေးကိစ္စအပေါ် မိမိတို့၏ အမြင်များနှင့် ငြင်းခုံမှုများကို တင်ပြသည်။ ကောင်စီက နားထောင်ပြီး မည်သူက မြေပိုင်ခွင့်၊ အသုံးချခွင့် ရှိသည်ကို ဆုံးဖြတ်ပေးသည်။ ရွာလူကြီးများက အားလုံး ရှေ့တွင် မျှတပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာစေရန် သူတို့အနေနှင့် အကောင်းဆုံး ကြိုးစားကြောင်း ပြောပြသည်။

ရွာလူကြီးများပြုလုပ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်သည် မဖြစ်မနေလိုက်နာရမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်မဟုတ်ပါ။ ကျေးရွာတွင် မြေအသုံးပြုရာဇဝင်အကြောင်း ၎င်းတို့၏အသိပညာကိုအခြေခံပြီး ရပ်ရွာအတွင်း ညီညွတ်မှုကိုထိန်းသိမ်း နိုင်ရန် ပေးအပ်သည့် လိုက်နာစေလိုသော ထောက်ခံအကြံပြုချက်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။⁹⁹

ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ မဖြစ်မနေလိုက်နာရန်မဟုတ်ဘဲ ဉာဏ်ပညာရှိပြီး မျှတသည်ဟု ရပ်ရွာက ယူဆ၍ လေးစား သည့် ရွာလူကြီးများကပေးသည့် အကြံဉာဏ်သာဖြစ်သည်။ အကယ်၍ တစ်ဖွဲ့က လက်မခံလိုပါက ကောင်စီ သည် အငြင်းပွားမှုအကြောင်း အသေးစိတ်၊ ရနိုင်သောအထောက် အထားများနှင့် ကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ အကြံပြုချက်တို့ကို ရွာလူကြီးမဟုတ်သည့် VTA ထံ စာကြမ်းရေးပေးမည်။ VTA မှာ အငြင်းပွားသူများ၏ ရွာမှ လူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

VTABsF ၏ ဦးဆောင်သူဖြစ်သည့် VTA သည် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်တွင် အငြင်းပွားသည့် ကိစ္စကို ဦးတည် ဖြေရှင်းရန် တာဝန်ရှိသူဖြစ်သည်။ သူသည် အချက်အလက်ရှာဖွေခြင်း၊ ပါဝင်သူများအား တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အတူ တွေ့ဆုံပြောဆိုခြင်း နှင့် VTABsF ၏ အကူအညီဖြင့် ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားခြင်းတို့ ရှိနိုင်သည်။ VTA နှင့် VTABsF တို့သည် လိုက်နာရမည့် ဆုံးဖြတ် ချက်ကို ပေးနိုင်ပြီး အငြင်းပွားသူတို့အား လိုက်နာရန် တိုက်တွန်း နိုင်သည်။ မလိုက်နာလိုပါက မြို့နယ်နှင့် ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အဆင့် ABF ထံသို့ အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသည်။ ၎င်းမှာ အရေးကိစ္စအတွက် နောက်ဆုံး မဖြစ်မနေ လိုက်နာရမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြုလုပ်သည့်အဖွဲ့ဖြစ်သည်။

⁹⁹ လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံသည့်နည်းလမ်းနှင့် ဆန့်ကျင်လျက် ရပ်ရွာ၏ ညီညွတ်မှုအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်နိုင်ခြေကို မစဉ်းစားဘဲ အငြင်းပွားသူများက တင်ပြသည့် အမှုကိုသာ အခြေခံ၍ ထောက်ခံအကြံပြုပေးခြင်း ဖြစ်သွား နိုင်သည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ခ) - တုံ့ပုံကျေးရွာမှ ရွာလူကြီးများ၏ ခုံသမာဓိနည်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်

ဤကျေးရွာတွင် ရွာလူကြီး အမျိုးသားချည်းသာ ၁၀ မှ ၁၂ ဦး ပါဝင်သည့် ကောင်စီရှိပြီး ကျေးရွာအတွင်း မြေယာအငြင်းပွားမှုများအတွက် ဖြေရှင်းမှုများ ပေးသည်။ ကောင်စီမှ အသုံးပြုသည့် နည်းလမ်းမှာ ဝင်းခို ကျေးရွာ နှင့် အခြားနေရာများမှ ရှင်းပြသည်နှင့် တူညီပြီး အငြင်းပွားသူ နှစ် ဘက်လုံးမှ အရေးကိစ္စ နှင့် ငြင်းခုံ မှုများ ကို ပူးတွဲ ကြားနာသည်။ ရွာလူကြီးများက မဖြစ်မနေ လိုက်နာရန်မလိုသည့် ထောက်ခံအကြံပြုချက်ကို ပေးသည်။ ၎င်းအား လက်ခံခြင်း ပြုနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ရွာလူကြီးများက VTA သို့ စာရေးပေးခြင်းဖြင့် ထို အဆင့်တွင် အရေးကိစ္စကို ဖြေရှင်း နိုင်သည်။

ရွာလူကြီးများသည် အငြင်းပွားသူများအား တရားရုံးတွင် ဖြေရှင်းခြင်း မပြုရန် တိုက်တွန်းသည်။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် ကုန်ကျစရိတ် ပိုများခြင်း၊ လာဘ်ပေးရခြင်း သို့မဟုတ် ပေးရနိုင်ခြင်း၊ ရှေ့နေခ ပေးရခြင်း နှင့် အချိန်ကုန်၍ လယ်ယာအလုပ်ပျက်ခြင်းတို့ ရှိနိုင်သည်။ လုပ်ငန်းစဉ်မှာလည်း ပို၍နေးသည်။

ဝင်းခိုရွာမှ ရွာလူကြီးတို့နှင့်မတူဘဲ တုံ့ပုံကျေးရွာမှ ရွာလူကြီးတို့သည် အကယ်၍ တစ်ဖက်မှ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လက်မခံပါက ပြဿနာမှာ VTA သို့ အလိုအလျောက် ပို့ရန် ဖြစ်မသွားပါ။ ဦးစွာ ရွာလူကြီးများက နောက်တစ် ရက်ရက်တွင် ဒုတိယအကြိမ် ဆုံးဖြတ်ရန် ကြိုးစားကြည့်နိုင်သည်။ ရွာလူကြီးများသည် ပြဿနာအား ကျေးရွာ အဆင့်တွင်မဖြေရှင်းနိုင်ဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုမီ အငြင်းပွားသူများနှင့် သုံးကြိမ်အထိ စည်းဝေးနိုင်သည်။

သို့သော် အကယ်၍ အမှုကိစ္စကို VTA သို့ ညွှန်ပို့ခဲ့ပြီး VTA က VTABF ၏အကူအညီဖြင့်လည်း မဖြေရှင်း နိုင်ပါက သို့မဟုတ် အငြင်းပွားသူတို့က မကျေနပ်ပါက အငြင်းပွားသူတို့သည် ဖြေရှင်းမှု ရနိုင်ရန် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်အတိုင်း မြို့နယ်အဆင့် ABF သို့ အယူခံဝင်နိုင်သည်။

• စပါးခင်း၊ ညောင်သာယာမြို့၊ ရှမ်းပြည်နယ် •

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ဂ) - နမ့်ခတ်ကျေးရွာတွင် ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူး၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်နှင့် ရွာလူကြီးများ အတူပူးပေါင်း၍ ခုံသမာဓိနည်း ဆုံးဖြတ်မှု

မြေ ယာအသုံးပြုသူ နှစ်ဦးအကြား အငြင်းပွားမှုတစ်ခု ပေါ်ထွက်လာပါက ထိုမြေကို စုံစမ်းမှုများ စတင်သည်။ ပါဝင်သူများမှာ ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူး၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင် အပါအဝင် ရရှိ နိုင်သည့် ဩဇာရှိသူများနှင့် အငြင်းပွားသူနှစ်ဘက်လုံးဖြစ်သည်။ ရွာလူကြီးများကိုလည်း မည်သူမှာ ထိုမြေ၏ 'ပိုင်ရှင်' အစစ်အမှန်ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ကြောင်းကို တိုင်ပင်ဆွေးနွေးသည်။¹⁰⁰

ပထမအဆင့်မှာ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်၏ ကြားဝင်ညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် အငြင်းပွားသူများအကြား သဘောတူညီ ချက် ရရှိနိုင်ရန် ကြိုးစားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ အကောင်းဆုံးရေရှည် တည်တံ့နိုင်မည့် ဖြေရှင်းမှုဟု ရှုမြင်သည်။ အငြင်းပွားသူများသည် ဤလုပ်ငန်းစဉ်မှ သဘောတူ ညီမှု မရရှိနိုင်ပါက ကျေးရွာခေါင်းဆောင် တွင် ပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်မည့် လိုက်နာရန်လိုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုပေးရန် အခွင့်အာဏာ မရှိပါ။ အငြင်း ပွားသူများ သဘောမတူညီကြပါက ကျေးရွာခေါင်းဆောင်သည် အငြင်းပွားမှုကို ရွာလူကြီးများသို့ လွှဲပို့သည်။

အကယ်၍ အငြင်းပွားသူတို့က ကျေးရွာအဆင့်တွင် ရွာလူကြီးများနှင့် အခြားခေါင်းဆောင်များ၏ အကြံပြု ချက်ကို အခြေခံ၍ ဖြေရှင်းရန် သဘောတူပါက နောက်ထပ်ဆောင်ရွက်ရန် မရှိပါ။ သို့သော် အကယ်၍ အဖွဲ့တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ဖွဲ့ထက်ပိုသူများက ရလဒ်ကို မကျေနပ်ပါက VTA ၏ ကြားအဆင့် ဆုံးဖြတ်ချက် သို့မဟုတ် အကြံပြုချက်ကို မလိုက်နာဘဲ အမှုကိစ္စကို မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးသို့ တိုက်ရိုက် ယူဆောင်သွားနိုင် သည်။ သီအိုရီအနေနှင့် ပြဿနာကို VTA သို့ ညွှန်းပို့နိုင်သော်လည်း ကျေးရွာသားများ၏ အမြင်တွင် VTA သည် ဖြေရှင်းမှုအတွက် အကြံပြု တိုက်တွန်းရန် ထောက်ခံချက်ပေးရန်သာ ပြုလုပ်နိုင်ပြီး မဖြစ်မနေ လိုက်နာရန် ဆုံးဖြတ်ချက် မပေးနိုင်ပေ။¹⁰¹

အထက်ပါဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများမှာ မြေယာနှင့် အခြားအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် အသုံးပြုလေ့ရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ကို အထူးပြုဖော်ပြထားသည်။ ချွင်းချက်မှာ နေကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရန်ရှိ တောင်ကောင်းဘွားကျေးရွာ ဖြစ်သည်။ ထိုရွာမှ ရွာလူကြီးများမှာ မြေယာလွှဲပြောင်းမှု၊ အငြင်းပွားမှုများတွင် ပါဝင်ခြင်း မရှိပါ။ (အောက်တွင်ကြည့်ပါ။)

အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများအကြားရှိ မှတ်သားသင့်သည့် ကွဲပြားမှု

နေ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရန်ရှိ ရွာငံမြို့နယ်၊ ကျောက်မြောင်းကျေးရွာအုပ်စု၊ တောင်ကောင်းဘွား ကျေးရွာတွင် ကျေးရွာသားများက ထိုရွာမှ ရွာလူကြီးများမှာ မြေယာအငြင်းပွားမှုများတွင် ပါဝင်သည့် အခန်းကဏ္ဍ မရှိ ကြောင်း ဖော်ပြသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်၏ အခြားနယ်မြေများနှင့်မတူဘဲ တစ်ဦးချင်း လွှဲပြောင်းပေးမှုများအား ရွာလူကြီးများက သက်သေခံပေးခြင်း၊ ခွင့်ပြုပေးခြင်း မရှိပေ။ လွှဲပြောင်းသူများက မိမိတို့ဘာသာ ပြုလုပ်သည်။ မြေယာ အငြင်းပွားမှုများတွင် ရွာလူကြီးများသည် လုံးဝ ပါဝင်ခြင်း မရှိဘဲ ကျေးရွာသားတို့သည် ဖြေရှင်းမှုအတွက် အကူအညီ ရရှိရန် VTA အဆင့်သို့ တိုက်ရိုက်သွားကြသည်။

¹⁰⁰ မြေအသုံးပြုသူများမှာ မြေကို ပိုင်ဆိုင်သူအဖြစ် မိမိတို့ကိုယ်ကို ယူဆကြသောကြောင့် ဤနေရာတွင် "ပိုင်ရှင်" ဟူသော စကားကို လေ့လာစုံစမ်းမှု အသုံးပြုသည်။ ဤသည်မှာ အပြည့်အဝ ပိုင်ဆိုင်သူအစား အသုံးပြုခွင့် ရှိသူ အဖြစ်သာ အသိအမှတ်ပြုသည့် လက်ရှိ မြန်မာဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သည်။
¹⁰¹ ဤသည်မှာ ပုံမှန် တာဝန်ရှိသူများအတွက် ရှင်းလင်းစွာ မှားယွင်းနေသည်။ ပုံမှန်တွင် လယ်ယာမြေ ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများ၌ VTA (ကျေးရွာအုပ်စု လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ အနေနှင့်) နှင့် VTABsF တို့ကို ကျေးရွာအဆင့်တွင် အငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးထားသည်။

• နန္ဒင်းစိုက်ခင်း၊ ရမ်းပြည်နယ် •

သို့ရာတွင် ရှေးယခင်ကမူ တောင်ကောင်းဘွားရွာမှ ရွာလူကြီးများမှာ နှစ်ဖွဲ့လုံးနှင့် အတူဆွေးနွေး၍ မဖြစ်မနေလိုက်နာရန် မလိုသော အကြံပေးခြင်းကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို တခါတရံ လိုက်နာ၍ တခါတရံ မလိုက်နာကြပါ။ မလိုက်နာနိုင်၍ ဖြေရှင်းချက်မရရှိပါက ယခင်က တိုင်ပင်ရန်၊ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် VTA များမရှိသောကြောင့် ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်သည် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေး မှူးထံသို့ တိုက်ရိုက်ညွှန်းပို့နိုင်သည်။¹⁰² ကျေးရွာသားများက လက်ရှိကာလတွင် ရွာလူကြီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ ဘာသာရေးပွဲများ ကျင်းပရန်၊ အလှူငွေရှာရန် ကူညီခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း ပြောပြသည်။

ရွာလူကြီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍနည်းပါးလာခြင်းကို ပင်လောင်းမြို့မှ ရပ်ကွက်သားများကလည်း ပြောပြသည်။ ၎င်းတို့က မြေယာအငြင်းပွားမှုများအတွက် ရွာလူကြီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍ မရှိတော့ကြောင်း ဖော်ပြသည်။ သို့သော် ရပ်ရွာထဲတွင် လူငယ်များ၏ ဆေးသုံးစွဲခြင်း၊ ရန်ဖြစ်ခြင်း စသည့် ကိစ္စများတွင် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပေးရန် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်နေသေးကြောင်း ပြောကြသည်။ ဝန်အိုးကျေးရွာမှ ရွာလူကြီးများကလည်း အထူးသဖြင့် ဆေးဝါးကိစ္စနှင့် ဖမ်းဆီးခံရသည့်လူများအတွက် လွတ်မြောက်အောင်၊ အာမခံရအောင် သူတို့ကို အကူအညီ တောင်းလာတတ်ကြောင်း ဖော်ပြသည်။

¹⁰² ဤနောက်ခံအခြေအနေတွင် သမိုင်းစဉ်တလျှောက် ဆိုသည်မှာ လွန်ခဲ့သော နှစ် ၆၀- ၇၀ ခန့် တောင်ကောင်းဘွား ကျေးရွာမှ ဖြေဆိုသူများ ကလေးဘဝတွင် ရှိစဉ် ၂၀၁၂ ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေအရ VTA များ အုပ်ချုပ်မှု ရာထူး မရရှိစဉ်က ဖြစ်သည်။

အင်အားကြွေ ဆက်နွယ်မှုများ (Power Relations)

၇၅။ ပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဖြေဆိုသူများသည် ကျေးရွာသားများအကြား၌ မြေယာကိစ္စ အငြင်းပွားမှုများ မှာ အစဉ်အဆက် နည်းပါးခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြသည်။¹⁰³ နေရာအမျိုးမျိုးတွင် မြေယာနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆက်နွယ်မှု၌ ညီညွတ်သည့်သဘာဝရှိခြင်းအတွက် အကြောင်းရင်းများမှာ အစဉ်အဆက်က အခြားသူ၏ မြေကိုရယူမည့်အစား ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၏ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် မြေယာများတိုးချဲ့၍ ရရှိနိုင်ခြေရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ လူဦးရေတိုးပွားလာခြင်းမှာ အချို့နေရာ များ၌ ထိုအခြေအနေအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိလာကြောင်း သိမှတ်ရပေသည် (ဥပမာ - နမ်ဆုတ် နှင့် ပင်လောင်း)။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၈၀ အတွင်း ပင်လောင်းတွင် လူဦးရေတိုးပွားလာ၍ မြို့ တိုးချဲ့ လာခြင်းကြောင့် ယခင်က လုံးလုံးလျားလျား ကျေးရွာဖြစ်သောနေရာမှာ ဆင်ခြေဖုံးအဖြစ် ပြောင်းသွားပြီး နောက်ဆုံးတွင် မြို့ပြပတ်ဝန်းကျင် အပြည့်အဝ ဖြစ်သွားသည်။

လူဦးရေတိုးပွားမှုကြောင့် မြေယာဖိစီးမှုများထက် ပို၍ အရေးကြီးသည်မှာ သုတေသနလုပ်ခဲ့သော နေရာအများစုတွင် များစွာသော တရားမဝင် မြေသိမ်းယူမှုများဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စက ဖြေဆိုသူများ အား အခြားကိစ္စများထက် များစွာပို၍ ပူပန်စေသည်။ ၎င်းတို့က (ကျေးရွာတွင်း) အသေးစား မြေ ယာကိစ္စများအား ကိုင်တွယ်ပုံကို ဥပမာပေးနိုင်သော်လည်း မြေယာနယ်နိမိတ် နှင့် အမွေဆက်ခံမှု ကိစ္စများမှာ နည်းပါးပြီး ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ကြွေရရှိသူများက အများ အားဖြင့် အောင်မြင်စွာ ဖြေရှင်းပေးနိုင်လေ့ရှိသည်။ ဖြေဆိုသူများက မြေယာအငြင်းပွားမှုကို မဖြေရှင်းနိုင်ဘဲ ကျေးရွာပြင်ပ သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စုပြင်ပအထိ ရောက်ရှိစေခြင်းမှာ အလွန်ပင် နည်းပါးကြောင်း တင်ပြကြသည်။ ထို့ပြင် အငြင်းပွား သူများနှင့် ရပ်ရွာ တစ်ခုလုံးအတွက် ထိုအငြင်းပွားမှုများ၏ ငွေကြေးအရ သက်ရောက်မှုမှာ များစွာ မကြီးမားချေ။

လူများ၊ မိသားစုများသာ ပါဝင်သည့် ကျေးရွာ၏ သာမန်မြေယာအငြင်းပွားမှုများနှင့် ပြီးခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်အတွင်းက ရှမ်းပြည်နယ်တစ်ဝှမ်း နေရာများစွာတွင် ရှိခဲ့သည့် အကြီးစား မြေသိမ်းယူမှုများ၏ သက်ရောက်မှုတို့မှာ လုံးဝခြားနားပေ သည်။ ၎င်းတို့မှာ အများအားဖြင့် ကျေးရွာအုပ်စု တစ်ခုအတွင်း၌ သိသာသော အရေအတွက်ရှိသည့် မြေပိုင်ရှင်များအပေါ် သက်ရောက်စေခဲ့သည်။ ဆက် လက်ဖော်ပြမည့်အပိုင်းတွင် အများအားဖြင့် စစ်တပ်နှင့်ချိတ်ဆက်မှုရှိသည့် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများနှင့် အတူတွဲ၍ တပ်မတော်၏ ကြီးစားမြေသိမ်းယူမှုများမှ ဥပမာများကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။

မြေသိမ်းယူမှုများ (Land Expropriation)

သု သတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့်နေရာအားလုံးမှ ဖြေဆိုသူများက မြေသိမ်းယူမှုများသည် လတ်တလော ဆယ်စုနှစ်များတွင် မြေယာလက်ဝယ်ရှိသူ အငယ်စားများအဖို့ ဆက်လက်ကြုံတွေ့နေပြီး ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းမရှိသော စိန်ခေါ်မှုဖြစ်နေကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။ ၎င်းတို့ဖော်ပြသည့် မြေသိမ်းယူမှု ကျူးလွန်သူများမှာ စစ်တပ်နှင့် ကုမ္ပဏီများဖြစ်ကြပြီး တစ်ခါတရံ အတူတကွ လုပ်ဆောင်ကြသည်။ ထိုသိမ်းယူမှု အများစုမှာ SPDC ခေတ်က ပြီးမြောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး မြေယာဆုံးရှုံးခဲ့သူများမှာ ထိုအချိန်က မိမိတို့၏ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် ပူပန်ကြသောကြောင့် သိမ်းယူသူများမှာ ပုံမှန် လမ်းကြောင်းများဖြင့် စိန်ခေါ်ခြင်း မခံခဲ့ကြရပါ။ (မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့များ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းနှင့်အတူ) တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အရပ်သားအစိုးရသို့ ပြောင်းလာသည့်အခါတွင် ထိုအဖွဲ့များသို့ အယူခံလွှာများ တင်သွင်းကြသော်လည်း သိမ်းယူသွားသည့်မြေများ ပြန်ရရေး သို့မဟုတ် ဆုံးရှုံးမှုများအတွက် လျော်ကြေးရရေးတွင် ယခင် မြေယာအသုံးပြုခဲ့သူများ၏ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းအပေါ် သက်ရောက်မှု မရှိခဲ့ချေ။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများ၌လည်း ထိုသမိုင်းစဉ်တလျောက် မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် ကုစားနိုင်သော အခန်းကဏ္ဍမရှိကြောင်း သို့မဟုတ် နည်းပါးလှကြောင်း ဖြေဆိုသူများက ပြောကြားသည်။

မြေသိမ်းယူမှု ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်များ

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (က) - ဝန်အိုးရွာတွင် တပ်မတော်မှ မြေသိမ်းယူမှု

အ သက် ၄၃ နှစ်ရှိ စိုင်းခမ်းလိုင်သည် ၁၉၈၈ နှင့် ၁၉၉၀ အကြား နှင့် ၁၉၉၁ တွင် ဒုတိယအကြိမ် မြေသိမ်းယူမှုကြောင့် မြေယာဆုံးရှုံးခဲ့သော မိသားစု ၇၅ စု၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ တပ်မတော်မှ သိမ်းယူသွားသောကြောင့် မိသားစုသည် နှစ်ဧကရှိသော လက်ဖက်စိုက်ခင်းကို ဆုံးရှုံးခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြား ရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကောင်စီမှ လျော်ကြေး လုံးဝမပေးခဲ့ပါ။ ထိုအချိန်က လူတိုင်းသည် စစ်တပ်ကို ကြောက်ရွံ့သောကြောင့် ရွာလူကြီးများကလည်း ရပ်ရွာလူထု၏မြေများ သိမ်းယူခံရခြင်းအတွက် ညှိနှိုင်းမှု တစ်စုံတရာ မလုပ်ကြပါ။

၂၀၁၄ ဩဂုတ်လ ၂၈ ရက်တွင် စိုင်းခမ်းလိုင်၏ မိသားစုသည် ရှမ်းပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူတို့ထံ စာရေး၍ မြေပြန်ရရန် လျှောက်ထားသည်။ အမှုကိစ္စ အသေးစိတ်များကိုလည်း ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် နှင့် ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီတို့ထံ ပေးပို့သည်။ ရှမ်းအမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သို့လည်း ပေးပို့ရန်စီစဉ်ထားသည်။ ယနေ့အထိ မည်သည့် တာဝန်ရှိအဖွဲ့အစည်းထံကမှ တုံ့ပြန်မှုမရသေးပါ။

မကြာမီက စိုင်းခမ်းလိုင်တို့မိသားစုသည် တောင်းဆိုလွှာနှင့် အထောက်အထားများကို မြို့နယ်အဆင့် ပြန်လည်စစ်ရေးကော်မတီသို့ တင်ပြခဲ့သည်။ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များက စစ်တပ်အား တောင်းဆိုမှုအကြောင်း ပြောပြခဲ့ သည်။ စစ်တပ်က မိသားစုအား မြေပြန်ရနိုင်ကြောင်း တိုက် ရိုက်ပြောခဲ့သည်။

ရလဒ်အနေနှင့် ကော်မတီမှာ အရေးကိစ္စများကို ဖြေရှင်းရန် စိတ်ဝင်စားခြင်းမရှိ သို့မဟုတ် စစ်တပ်အား မြေပြန်ပေးစေရန် တွန်းအားပေးနိုင်သည့် ဩဇာမရှိဟု လယ်သမားများက ယုံကြည်ကြ သည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ပြီး စစ်တပ်မှသိမ်းယူ၍ ၎င်းတို့အား အတင်းအကျပ် ပြန်လည်ငှားရမ်းစိုက်ပျိုးစေခဲ့သော ထိုမြေပေါ်တွင် လက်ဖက်နှင့် ပဲပင်များ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ သို့သော် မူလသိမ်းယူခဲ့သည့်မြေ ၁၆၀ဧကအနက် အမှတ် ၃၃၁ လေတပ်က အသုံးပြုနေသော တစ်နေရာ မှလွဲ၍ အများအပြားမှာ အသုံးမပြုဘဲ ရှိနေသည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ခ) - ပတ်ဝန်းကျင်ကျေးရွာတွင် တပ်မတော်မှ မြေသိမ်းယူမှု

၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် တပ်မတော်က စိုက်ပျိုးမြေ ဧက ၁၀၀ ကို သိမ်းယူခဲ့သည်။ ထိုမြေကို မူလက တပ်စခန်းအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ပြီး ကျန်မြေကိုစိုက်ပျိုးခဲ့သည်။ စစ်တပ်မှ အသုံးမပြုသောမြေကို မူလပိုင်ရှင်များသို့ တစ်နှစ်လျှင် တစ်ဧက ၃၀၀၀၀ ကျပ်နှုန်းခန့်ဖြင့် အငှားချထားသည်။ သို့သော် ထိုအစီအစဉ်မှာ စစ်တပ်နှင့် လူတစ်ဦးချင်းတို့၏ ဆက်နွယ်မှုအပေါ် တည်နေသည်။ အချို့လူများမှာ စစ်တပ် အရာရှိများနှင့် ဆက်ဆံရေးကောင်းပြီး ငွေပေးရသည်မှာ ပိုနည်းသည်။ အခြားသူများက ပိုပေးရသည်။ ထိုအခြေအနေမှာ ယနေ့ အချိန်အထိဖြစ်သည်။

သိမ်းဆည်းခြင်းအချို့ကို Mega Strength ဘီလပ်မြေကုမ္ပဏီသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ရာ ထိုအငြင်း ပွားဖွယ် မြေပေါ်တွင် ဆက်လက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသည်။

မြေကို သိမ်းယူချိန်က စစ်တပ်က မြေပိုင်ရှင်များအား မည်သို့ပြုလုပ်မည်ကို သတိပေးချက် ထုတ်ပေးခဲ့ဘဲ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုလည်း မရှိခဲ့ပါ။ စစ်တပ်က ရိုးရှင်းစွာပင် ထိုမြေမှာ စစ်တပ်က ပိုင် ဆိုင်ကြောင်း ဆိုင်းဘုတ် တပ်ခဲ့သည်။ လူများမှာလျော်ကြေးတောင်းရန် သို့မဟုတ် မြေအစား ပေးရန်အတွက်ပြောဆိုရမည်ကို အလွန်ကြောက်ရွံ့ခဲ့ကြသည်။

၂၀၀၀ နှင့် ၂၀၀၁ ခုနှစ်အတွင်း၌ PNO သည်လည်း ပတ္တမြား နဂါး ဟုခေါ်တွင်သော သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင် ဘီလပ်မြေစက်ရုံ တည်ဆောက်ရန်အတွက် လယ်သမားများထံမှ မြေ ၁၀၀ ဧကခန့်ကို သိမ်းယူခဲ့သည်။ PNO သည်လည်း သိမ်းယူခံရသည့် မြေပိုင်ရှင်များသို့ သတိပေးချက် တစုံတရာ မထုတ်ပေးခဲ့ပါ။

သို့သော် တပ်မတော်နှင့်မတူသည်မှာ PNO က လျော်ကြေးအချို့ပေးခဲ့ပြီး လယ်သမားတစ်ဦးလျှင် မြေတစ် ဧက အစားပြန်ပေးခဲ့သည်။ လျော်ကြေးငွေ ပမာဏမှာ သိမ်းယူသည့်မြေ၏ နေရာပေါ်တွင် မူတည်သည်။ လမ်းနှင့် ကပ်လျက်တည်ရှိပါက ၇၀၀၀၀ ကျပ်ပေးသည်။ လမ်းနှင့် ဝေးပါက ၃၀၀၀၀ ကျပ် ပေးသည်။

လယ်သမားများက သိမ်းယူခြင်းအတွက် LUC မရနိုင်ဟု ယုံကြည်သည်။ နိုင်ငံရေးအခြေ အနေ ပြောင်းလဲပြီဖြစ်သဖြင့် မြေပြန်ရရန် သို့မဟုတ် လျော်ကြေးရရန် ကြိုးစားသူ ရှိမရှိ မေးမြန်းရာ ဒေသခံများက ယခုအထိ ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီတွင် ပါဝင်သည့် VTA အား စစ်တပ်ထံမှ မြေများကို ပြန်ရနိုင်ရန် ချဉ်းကပ်ခြင်း မရှိသေးကြောင်း ပြောသည်။

သို့သော် ကျေးရွာသားများက မြေယာကိစ္စများ ဆောင်ရွက်နေသော EID ဟုခေါ်သော NGO အဖွဲ့တစ်ခုကို အကူအညီတောင်းခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့အနေနှင့် ကျေးရွာတွင် သို့မဟုတ် VTA အဆင့် တွင် တစုံတရာ ပြည့်မြောက်ရရှိနိုင်ရန် အင်အားဩဇာမရှိဟု ခံစားရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုနယ်မြေတွင် မြေသိမ်းယူမှုအရေးကိစ္စများမှာ လူသိများသည့်တိုင် မြို့နယ်အဆင့် အာဏာပိုင်များက ဖြေရှင်းပေးရန် အား ထုတ်ခြင်းမရှိပါ။

ကျေးရွာသားများက ထိုဒေသတွင် မြေများသိမ်းယူခဲ့သည့် စစ်တပ်၊ ဘီလပ်မြေကုမ္ပဏီ နှင့် ကျောက်မီးသွေး တူးဖော်သည့် ကုမ္ပဏီများအကြား ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုရှိသည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ကျောက်မီးသွေးမှာ ဘီလပ်မြေစက်ရုံများကို စွမ်းအင်ပေးသည်။ ကျောက်မီးသွေးတွင်း များမှာလည်း သိမ်းယူခဲ့သည့်မြေများတွင် ရှိသည်။

လက်ရှိအချိန်၌ တီကျပ်တွင် လေထုညစ်ညမ်းမှုမှာ ပို၍ ဆိုးလာပြီး ချောင်းရေမှာလည်း ညစ်ညမ်းလာကာ ကျေးရွာအုပ်စုအတွင်း ဖြတ်သန်းစီးဆင်းနေသည်။ ချောင်းရေမှာ ကျေးရွာသားများအတွက် ရေအရင်းအမြစ် ဖြစ်ပြီး မြေလွှာအောက်သို့လည်း စိမ့်ဝင်သည်။

ယခုအချိန်အထိမည်သူမျှနေမကောင်းမဖြစ်သော်လည်းအချို့လူများမှာထိုညစ်ညမ်းမှုများကြောင့် အရေပြား ရောဂါများဖြစ်ကြောင်း တင်ပြကြသည်။ သို့သော် သူတို့က ရေ နှင့် လေထု ညစ်ညမ်းမှု ရပ်တန့်ရန်အတွက် ဘာမှ မလုပ်နိုင်ကြောင်း ပြောကြသည်။¹⁰⁴

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ဂ) - တီကျပ် ကျေးရွာအုပ်စုတွင် ကုမ္ပဏီ နှင့် တပ်မတော်မှ မြေသိမ်းယူမှု

ဤ ကျေးရွာအုပ်စုတွင် အီဒင် နှင့် ရှမ်းရိုးမနဂါး ကျောက်မီးသွေးတူးဖော်သည့် ကုမ္ပဏီများ အပါအဝင် ကုမ္ပဏီ ၄ ခုက မြေဧက ၄၀၀ ကျော်ကို သိမ်းယူခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲထားသည်။ လက်ရှိ အချိန်တွင် အီဒင် ကုမ္ပဏီ တစ်ခုတည်းသာ ထိုနယ်မြေတွင် ဆက်လက် လုပ်ဆောင်နေသည်။ ထိုမြေကို ၁၉၉၀ ခုနှစ်က သိမ်းယူခဲ့သော်လည်း ၂၀၀၄ ခုနှစ်အထိ မူလပိုင်ရှင်များကို လျော်ကြေး မပေးခဲ့ပါ။ လျော်ကြေးငွေမှာ ၀.၀၁ ဧကအတွက် ၂၀၀၀ ကျပ်နှုန်းဖြစ်သည်။

မြေသိမ်းယူချိန်က ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများ အပါအဝင် ကျေးရွာသားများသည် စစ်တပ် နှင့် ဆက်နွယ်နေသော ကုမ္ပဏီများကို ကြောက်ရွံ့ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပေးသလောက်လျော်ကြေးကို လက်ခံခဲ့ပြီး ကျေးဇူးတင်သကဲ့သို့ ပြုမူခဲ့သည်။

လက်ရှိအချိန်တွင် သိမ်းယူခဲ့သည့် မြေဧက ၄၀၀ လုံးကို အီဒင်ကုမ္ပဏီက အသုံးပြုမနေပါ။ ထို မြေများတွင် လယ် ၃၀ ပုံစံများ ရှိနေသည်။¹⁰⁵ ထိုပါမစ်အမျိုးအစားမှာ မြေရှင်များအား မူလ သတ်မှတ်ချက်နှင့် ခွင့်ပြုချက် များနှင့် ခြားနားသော ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် အသုံးပြုနိုင်ရန် ခွင့်ပြုထားသည်။ ထိုအစီအစဉ်က လယ်သမားများအား စိုက်ပျိုးရန်အတွက် မြေကို အခမဲ့ သုံးစွဲခွင့်ပြုသည်။ သို့သော် မြေရှင်များအတွက် လုံခြုံစိတ်ချရမှု မရှိပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အကယ်၍ လယ်သမားသည် ကုမ္ပဏီမှ အသုံးပြုရန် အစီအစဉ်ရှိသောမြေပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးပါက လယ်သမားက ဖယ်ရှားပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ကုမ္ပဏီက လျော်ကြေး ပေးရပေမည်။

တပ်မတော်သည်လည်း ၁၉၉၇-၁၉၉၈ က တပ်စခန်းအတွက် မြေသိမ်းယူခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က တပ်စခန်း ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် ကျေးရွာသားများမှာ အတင်းအကျပ်လုပ်အားပေးရန် စေခိုင်းခံရပြီး လျော်ကြေး မရရှိပါ။

¹⁰⁴ တီကျပ်ကျေးရွာ၏ ဤအခြေအနေကို Kapoor, M., Soe, N. N., & Viswanathan, V. ၂၀၁၈၊ *Midcourse Manoeuvres: မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝ သယံဇာတ ပဋိပက္ခအတွက် လူထုအခြေပြု မဟာဗျူဟာများ နှင့် ကုစားမှုများ* (New Delhi. Centre for Policy Research (CPR) and Namati) ၆၁ တွင်လည်း ဖော်ထုတ်ထားသည်။

¹⁰⁵ လယ်ယာမြေဥပဒေ ၂၀၁၂ အရ မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း အမျိုးအစားတစ်ခု ဖြစ်သည်။ မူလ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းလမ်းဖြင့် အသုံးပြုခြင်းကို ဖော်ပြသည်။

• ခရမ်းချဉ်သီးစိုက်ခင်း၊ အင်းလေးကန်၊ ရှမ်းပြည်နယ် •

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု (ဃ) - ရွာငံတွင် တပ်မတော်၊ ကုမ္ပဏီ ပူးပေါင်း၍ မြေသိမ်းယူမှု

၂၅ ကျေးရွာအုပ်စုမှ လယ်သမားများမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ အသုံးပြု၍ သစ်သီး၊ ပဲ၊ ပြောင်း နှင့် ဂျုံ တို့ကို စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ သို့သော် တပ်မတော်မှ သူတို့၏မြေများကို သိမ်းယူခဲ့သောကြောင့် ထိုစိုက်ပျိုးနည်းကို ရပ်တန့်ရန် အတင်းအကျပ် စေခိုင်းခံရပြီး လိမ္မော်၊ လက်ဖက် နှင့် ကော်ဖီ ကဲ့သို့ အမြဲတမ်းသီးနှံကို ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးစေသည်။ လူ ၇၀ဦးခန့်ထံမှ မြေဧက ၁၃၀၀ ကို သိမ်းယူခဲ့ပြီး ရွှေသံလွင် ကုမ္ပဏီသို့ ရောင်းချခဲ့သည်။ မူလပိုင်ရှင်များထံမှ ၄၂ ဦး ခန့်မှာ တစ်ဧကလျှင် ၁၀၀၀၀၀ ကျပ်နှုန်း လျော်ကြေးရခဲ့သည်။ လျော်ကြေးပေးသည့် စာရွက် စာတမ်းတွင် လျော်ကြေးဟုမဖော်ပြဘဲ မြေကို ရောင်းချပြီး ပိုင်ရှင်ပြောင်းလဲကြောင်း ဖော်ပြထား သည်။ ကျန် လယ်သမားများအနက် ၂၈ ဦးမှာ ငွေကြေး အလိုမရှိဘဲ မြေကိုသာ ပြန်ရလိုသည်။

တပ်မတော်နှင့် ရွှေသံလွင်ကုမ္ပဏီတို့သည် သိမ်းယူမြေများကို အသုံးမပြုကြပါ။ လယ်သမားများအား စိုက်ပျိုး ရန် ပြန်လည်ငှားရမ်းသည်။ သို့သော် ပြီးခဲ့သည့် ၇ နှစ်အတွင်း လယ်သမား များသည် ထိုမြေကို ငှားရမ်း အသုံးပြုခွင့်ပင် မရရှိတော့ပါ။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေ ကို ထုတ်ပြန်ပြီးနောက် ကုမ္ပဏီသည် ငှားရမ်း ခြင်းကို ရပ်တန့်ခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လယ်သမားများက မြေကို ပြန်တောင်းမည်ကို စိုးရိမ် သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မြေသိမ်းယူခြင်းနှင့် လျော်ကြေးပေးခြင်းတို့သည် မိမိတို့ရပ်ရွာအတွင်း လယ်သမားများအကြား တင်းမာမှုများ ကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အစဉ်အဆက်မြေများကို အလွတ်သဘော ရောင်းဝယ်လာခဲ့ ကြပြီး မှတ်ပုံတင်အမည် ပြောင်းလဲခြင်း မပြုကြပါ။ ကုမ္ပဏီက လျော်ကြေးပေးသည့်အခါ မြေကို ပိုင်ဆိုင်သူနှင့် မြေယာအထောက်အထားများတွင် မူလ အမည် ပေါက်သူတို့အကြား လျော်ကြေးကို ခွဲဝေပေးသည်။ အလွတ် သဘော ရောင်းချ၍ ငွေရခဲ့ပြီးသော မူလပိုင်ရှင်သည် လျော်ကြေး ၅၀% ရရှိသည်။ သိမ်းယူခံရသည့် မြေကို ပိုင်ဆိုင်သူက ထိုအခြေအနေအတွက် ဘာမှမရတော့မည်ကို ကြောက်ရွံ့သောကြောင့် စောဒက မတက်ရဲပါ။

ထိုအငြင်းပွားခဲ့သော လျော်ကြေးငွေကိစ္စများတွင် ထိခိုက်ခံရသူက ကူညီဖြေရှင်းပေးရန် VTA ထံ သွားရောက်သည်။ ရွာလူကြီးများထံ အဘယ်ကြောင့် မသွားရောက်ခဲ့ကြောင်း သုတေသနအဖွဲ့မှ မေးမြန်းသည့်အခါ ဖြေဆိုသူက ရွာလူကြီးများမှာ ကျေးရွာအတွင်း မြေယာကိစ္စများနှင့် လွှဲပြောင်းမှုများတွင် မပါဝင်ကြောင်း ပြောပြသည်။ အခြားနေရာများနှင့်မတူဘဲ တစ်ဦးချင်း လွှဲပြောင်းမှုများတွင် ရွာလူကြီးများက သက်သေပြုခြင်း၊ ခွင့်ပြုခြင်း မရှိပါ။ လွှဲပြောင်းသူများက သူတို့ဘာသာ ပြုလုပ်သည်။ မြေယာအငြင်းပွားမှုများတွင် ရွာလူကြီးများက လုံးဝ မပါဝင်ကြပါ။ လူများသည် ဖြေရှင်းမှုအတွက် VTA ထံသို့ တိုက်ရိုက်သွားရောက်သည်။

အချို့လယ်သမားများက လျော်ကြေးငွေကို ငြင်းဆန်ခြင်း နှင့် မြေကို ပြန်တောင်းခြင်းကိစ္စများမှာ မဖြေရှင်းရသေးဘဲ ရှိနေသည်။ အချို့လူများမှာ မြေယာဆုံးရှုံးခဲ့သောကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံနယ်စပ်သို့ သွားရောက်ပြီး အခြားအလုပ်ကို ရှာဖွေကြရသည်။

လျော်ကြေးယူရန် ငြင်းဆန်ခဲ့ပြီး မိမိတို့မြေကို ပြန်ရလိုသူများသည် ပြန်တောင်းရန် ဆောင်ရွက်မှု အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်ကြသည်။ ၎င်းတို့က နေပြည်တော်ရှိ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ဗဟိုကော်မတီသို့ အခွန်ပြေစာများနှင့်အတူ တိုင်ကြားစာများ ပေးပို့ခဲ့သည်။ အချို့က ယခင် ပိုင်ဆိုင်မှုအထောက်အထား ဖြစ်သည့် ပုံစံ ၁၀၅ များ ပါဝင်သည်။

ထိုလယ်သမားများသည် ၎င်းတို့၏ ဒေသခံ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ထံသို့ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ထိုကိစ္စအား တင်ပြခဲ့သည်။ သဘာဝ သယံဇာတ နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးက ကုမ္ပဏီတွင် သိမ်းယူမြေများကို အသုံးပြုရန် အထောက်အထား အမှန်အကန်များ မရှိကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုအခြေအနေကို ဖြေရှင်းရန် တရားဝင် လုပ်ဆောင်မှု မရှိခဲ့ပါ။ ကုမ္ပဏီသည် မြေကို တရားမဝင် ရယူထားကြောင်း လူတိုင်းသိရှိကြသဖြင့် ဒေသခံများက ကုမ္ပဏီသည် ဝန်ကြီးထက် ပို၍ ဩဇာရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထိုနယ်မြေမှာ ဓန ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသဖြစ်သော်လည်း ဒေသခံများက စစ်တပ်အရာရှိများနှင့် ချိတ်ဆက်မှု ရှိနေသော ကုမ္ပဏီကို မည်သူမှ မလွှဲမိုးနိုင်ကြောင်း ယုံကြည်ကြသည်။

လယ်သမားများသည် သိမ်းယူခဲ့သောမြေများအတွက် LUC ရရှိရန်လည်း ကြိုးစားခဲ့သည်။ VTA က ၎င်းတို့အား ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကတည်းကပင် VTFAB က ထိုကိစ္စကို ဖြေရှင်းပေးမည်ဟု ပြောခဲ့ သည်။ လယ်သမားများသည် ဆောင်ရွက်ပေးမည်ကို ယနေ့အထိ စောင့်ဆိုင်းနေကြဆဲ ဖြစ် သည်။

(လယ်သမားများအနေနှင့် မည်သည့်အဆင့် ကော်မတီက ဖြစ်သည်ကို မသိရှိသည့်) ပြန်လည် စိစစ်ရေး ကော်မတီဝင်များသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် မြေကို ကြည့်ရန် လာရောက်ခဲ့သည်။ ယခု သုတေသနပြုချိန်အထိ ကော်မတီထံမှ တုံ့ပြန်မှု မရသေးပါ။

မြေ၏ လက်ရှိအခြေအနေမှာ ရှင်းလင်းမှု မရှိပေ။ VTA က ကုမ္ပဏီအား ထိုမြေကို မည်သည့် အတွက်မှ အသုံးပြုခွင့် မရှိကြောင်း ပြောခဲ့ပြီး ကျေးရွာသားများကို စိုက်ပျိုးခြင်း မပြုနိုင်ကြောင်း အသိပေးခဲ့သည်။ ၎င်းက ထိုမြေတွင် မည်သို့ဖြစ်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုဘဲ ထားသေးသည်ဟု ဖော်ပြနေသည်။ ထိုသို့ဖြစ်သော်လည်း ရွှေသံလွင်သည် VTA က အားလုံးကို တားမြစ်ထား ကြောင်း ပြောထားသည့်တိုင် တခါတရံ ထိုမြေတွင် သီးနှံများ စိုက်ပျိုးသည်။

ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီက VTA ကို ညှိနှိုင်းသဘောတူညီမှုတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ခြေ ရှိမရှိ ကုမ္ပဏီအား သွားရောက်ပြောကြားရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ သို့သော် ကုမ္ပဏီမှ တုံ့ပြန်ခြင်း မရှိပါ။ ဤ သည်မှာ ကုမ္ပဏီ၏ အပြုအမူကို VTA ၌ပင် လွှဲမိုးရန် အာဏာမရှိဟု ထင်ရပေသည်။

၁. အကြီးစား မြေသိမ်းယူမှုများမှာ များပြားပြီး မဖြေရှင်းရသေးဘဲ ရှိနေသည်။

ရှမ်း ပြည်နယ်တစ်ဝှမ်းတွင် မြေသိမ်းယူမှုများ ဖြစ်ပွားမှုနှင့် အတိုင်းအတာကြောင့် လယ်သမားများအဖို့ ဤအရေး ကိစ္စမှာ အခြားကိစ္စအားလုံးထက် ပိုအရေးတကြီး ဖြစ်စေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အသက် မွေးလုပ်ငန်းများ ဆုံးရှုံးရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ကြီးမားသောအရေးအတွက်ရှိသည့် မြေသိမ်း ယူမှုများမှာ မဖြေရှင်းရသေးဘဲ လယ်သမားများမှာ တရားမျှတမှု နှင့် မြေပြန်ရရန် သို့မဟုတ် ငွေကြေးအရဆုံးရှုံးမှုကို ပြန်ရရန် အခွင့်အလမ်းရရှိရေးကို မျက်ကွယ်ပြုခံနေရသည်။

၂. ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများမှာ မြေသိမ်းယူမှုများတွင် ဖြစ်ပွားချိန်ကဖြစ်စေ၊ ယခုအချိန် တွင်ဖြစ်စေ အင်အားဩဇာ မရှိကြပါ။

မြေ သိမ်းယူမှုများ ရှိခဲ့သည့်နယ်မြေများတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများအနေနှင့် ပါဝင် ဆောင်ရွက်ရန်၊ မဖြစ် ပွားစေရန်အတွက် တားမြစ်ရန် သို့မဟုတ် ကျူးလွန်သူများနှင့် ထိရောက်စွာ ညှိနှိုင်းရန် အခွင့်အာဏာမရှိ ကြောင်း ဒေသခံများက ဖော်ပြကြသည်။ စစ်အာဏာရှင်များ အုပ်ချုပ်စဉ်က ရွာလူကြီးများ အပါအဝင် လူတိုင်းသည် မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် ဆန္ဒထုတ်ဖော်ပါက စစ်တပ်မှ တုံ့ပြန်မည်ကို ကြောက်ရွံ့ကြသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ စ၍ အန္တရာယ်များ လျော့ပါးလာသော်လည်း ရွာလူကြီးများမှာ မြေသိမ်းမှုများကို ပြန်လည်တောင်းဆိုရန် လုံလောက်သော အခွင့်အာဏာ သို့မဟုတ် လွှမ်းမိုးနိုင်မှု ရှိမနေသေးပါ။

၃. GORUM ၏ အောက်ခြေအဆင့်မှာ တရားမဝင် သိမ်းယူထားသောမြေများကို ပြန်ပေးရန် ပျက်ကွက်ကြသည်။

မြန် မာနိုင်ငံမှာ တပိုင်းတစ ဧဒိုကရေစီနိုင်ငံအဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းဆဲဖြစ်ပြီး စစ်တပ်က ကုမ္ပဏီများအား သိမ်းယူမြေများကို ရောင်းချထားပြီး သို့မဟုတ် ငှားရမ်းထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် သမိုင်း စဉ်တလျောက် မြေလုယူမှုများအား ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန်တာဝန်မှာ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများမှ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ဗဟိုအဆင့်အစိုးရအထိတွင် ရှိပေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုသူ အများစုမှာ အထူးသဖြင့် ပြည်နယ် အဆင့်အောက်တွင် မြေများပြန်ပေးနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ရာ၌ အကြောင်းအချို့က တားဆီးနေကြပေသည်။ ထိုအချက် များအနက်မှ အချို့မှာ အထက်အဆင့် အုပ်ချုပ်သူများမှ အောက်အဆင့် အရာရှိများထံ တောင်းဆိုမှုများအား စုံစမ်းပြီး မဖြစ်မနေလိုက်နာရမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချနိုင်ရန်အတွက် တာဝန်လွှဲအပ်မှု မရှိခြင်း၊ အောက်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး များမှ အကတိလိုက်စားခြင်း၊ စုံစမ်းမှုများ ပြုလုပ်ရန် အရင်းအမြစ်များ မရှိခြင်း (ဆောင်ရွက်မည့်လူနှင့် သီးခြား ဘတ်ဂျက်)၊ သမိုင်းစဉ်တလျောက် စစ်တပ်မှကျူးလွန်ခဲ့သည့် မြေလုယူမှုများကို မဖြေရှင်းရန် တပ်မတော်မှဖိအားပေး နိုင်ခြေရှိခြင်း နှင့် နိုင်ငံရေး ဆောင်ရွက် သည့် အဆင့်မြင့်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ ဆန္ဒမရှိခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်သည်။

သိမ်းယူခဲ့သည့်မြေအများအပြားမှာ ယခုအခါ အရပ်ဘက်ကုမ္ပဏီများက ပိုင်ဆိုင်အသုံးပြုနေကြသော်လည်း မြေဆုံးရှုံးခဲ့ သည့်ကျေးရွာသားများနှင့်မြို့နယ်နှင့်ပြည်နယ်အဆင့်မှမြေယာစီမံအုပ်ချုပ်သူများမှာ မြေကိုယူထားသည့်ကုမ္ပဏီများနှင့် စစ်တပ်မှ ပုဂ္ဂိုလ်များအကြား ချိတ်ဆက်မှုများ ရှိနေသေးကြောင်း သိထားကြပေသည်။ ထိုဆက်နွယ်မှုများက မြေများ ပြန်ပေးစေလိုသည့် အရပ်ဘက် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်သူများထံမှ ကုမ္ပဏီများကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အကာအကွယ် ပေးထားပေသည်။

VTA များမှာလည်း ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ သြဇာရှိသူများကဲ့သို့ပင် စစ်တပ်နှင့် နီးနွယ်ကုမ္ပဏီများမှ ကျူးလွန်ခဲ့သည့် မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ရန် အမှန်တကယ် သြဇာအင်အား မရှိပါ။ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရန် ကြိုးစားသည့်အခါ ကုမ္ပဏီများက ဂရုစိုက်လေ့မရှိဘဲ အပြုသဘော တုံ့ပြန်ခြင်းမှာ ရှားပါးသည်။

VTA များ၏အထက်ရှိ GORUM အရာရှိများမှာ ပိုမိုသေးငယ်ပြီး ရှုပ်ထွေးမှုနည်းသော မြေသိမ်းယူမှု ကိစ္စများကို ဦးတည်ဖြေရှင်းရန် အခွင့်အာဏာနှင့် လွှမ်းမိုးနိုင်မှုအချို့ တစ်ခါတရံ ရှိသော်လည်း မြေသိမ်းယူမှု အကြီးစားများကို ဦးတည်ဖြေရှင်းနိုင်ရန်မှာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ သြဇာရှိသူများ နှင့် VTA များ နည်းတူ အင်အားသြဇာ နည်းပါးသည်။

အများအားဖြင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် အာဏာပိုင်များတွင်သာ မြေသိမ်းယူမှု အကြီးစားများအတွက် မဖြစ်မနေ လိုက်နာရမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပေးနိုင်သည့် အင်အားသြဇာနှင့် လွှမ်းမိုးနိုင်မှု ရှိသည်။ ထိုအချိန်တွင်လည်း မြေယာဆုံးရှုံးခဲ့ရသူများဘက်မှ အမြဲအသာပေး၍ စီမံဆောင်ရွက်လေ့မရှိပါ။ GORUM က ပိုမို၍ ဒီမိုကရေစီကျသောနည်းလမ်းကို အသုံးပြု၍ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်သူများကို ခန့်ထားခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ ဖြောင့်မှန်မှု နှင့် တာဝန်ယူမှုများကို သေချာစေမည့် အစီအမံများထားရှိခြင်း၊ အငြင်းပွားမှုများကို သင့်လျော်သည့် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင် ဖြေရှင်းရန် တာဝန်ပေးအပ်ထားခြင်းနှင့် ဗဟိုထိန်းချုပ်မှုလျော့ချပြီး ဆုံးဖြတ်ချက် ချပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းဖြင့် မဖြစ်မနေ လိုက်နာစေနိုင်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်မည့် ကာလအထိ စစ်တပ်/ကုမ္ပဏီများ နှင့် လယ်သမားများ/ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ သြဇာရှိသူများ/VTA များအကြား အင်အားသြဇာ မညီမျှမှုကို ထိန်းညှိနိုင်ရန် လွယ်ကူသော နည်းလမ်းမရှိပါ။ ဤသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်ရှိမြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှု အဖွဲ့၏ (GAD ၏ ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှု များပြား နေသော) လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံအရ ဖြစ်နိုင်ရန် ခက်ခဲနေသေးသည်။

အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေး အလေ့အထများနှင့် နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေ မူဘောင်တို့ ဆက်နွယ်မှု

ဓလေ့ ထုံးတမ်းစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများနှင့် ပုံမှန်စနစ်တို့အကြား ဆက်သွယ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဓိက တွေ့ရှိချက် အချို့ ရှိပါသည်။

၁. ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများသည် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးနည်းမှ အတည်တကျ စိုက်ပျိုးခြင်းသို့ ပြောင်းလဲလာပြီး လယ်သမားများ ပုံမှန်စနစ်နှင့် ပိုမိုထိတွေ့လာသည့်နေရာများတွင် ၎င်းတို့၏ တာဝန်ယူမှုအချို့ ပျောက်ဆုံးခဲ့သည်။

မြေ သိမ်းယူမှုများကြောင့် မိမိတို့၏ မြေယာများကို ကာကွယ်နိုင်ရန် LUC က အကူအညီဖြစ်နိုင်ကြောင်း လယ်သမားများအကြား သတိပြုမြဲလာစေပြီး အချို့နေရာများတွင် LUC နှင့် မှတ်ပုံတင် လျှောက်ထားမှုများ တိုးလာစေရန် တွန်းအားပေးသည်။¹⁰⁶

ဥပမာ နမ်ဘီလင်းကျေးရွာတွင် နေထိုင်သူများက တီကျပ်ရွာအနီးတွင် အလွန်ကြီးမားသော မြေသိမ်းယူမှုများ ဖြစ်ပွားသည် ကို ကြားသိကြသည်။ ယခင် စစ်တပ်မှ အဆင့်မြင့်အရာရှိကြီး၏ သမီး ဖြစ်သူနှင့် ဆက်စပ်နေသော ကုမ္ပဏီတစ်ခုက မြေရှာရန် ထိုနယ်မြေတွင် လာရောက်စူးစမ်းသည်။ ဒေသခံများသည် ဖြစ်လာနိုင်သော မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် ပူပန်ပြီး LUC များ စတင် ရယူလာကြသည်။ ဒေသခံများ၏ထင်မြင်ချက်မှာ အများအားဖြင့် ကုမ္ပဏီများသည် မြေရယူရန် နေပြည်တော်မှ မြေယာ တာဝန်ရှိသူများထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရရှိကြပြီး ထိခိုက်ခံစားရနိုင်သည့် ရွာသားများကိုယ်တိုင်နှင့် ပြောဆိုညှိနှိုင်းခြင်း ပြုလုပ်လေ့မရှိပါ။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများက ခန့်မှန်းသည်မှာ မြေသိမ်းခံရမည် ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း၏ ရလဒ်အဖြစ် ယခုအခါ နမ်ဘီလင်းရွာမှ ကျေးရွာသားများ၏ ၈၅% ခန့်မှာ LUC များ ရှိကြပေသည်။

LUCများရယူမှုများလာသောကြောင့်လယ်သမားအချို့မှာအစဉ်အလာဩဇာရှိသူများနှင့်ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာကိစ္စ စီစဉ်မှုများအား အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးအတွက် အကောင်းဆုံးရွေးချယ်စရာအဖြစ် မယူဆတော့ပေ။ ယခု အခါ ၎င်းတို့ သည် VTA များမှာ ပိုမိုသင့်လျော်သည်ဟု ယူဆသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့တွင် ဥပဒေအရရယူ ထားသည့် မြေအတွက် ဖြေရှင်းပေးရန် အခွင့်အာဏာ ရှိပေသည်။ ဖြေဆိုသူအချို့က အကယ်၍ သူတို့တွင် LUC ရှိပါက VTA ထံသို့ တိုက်ရိုက်သွားလိုပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် -

- (၁) VTA သည် ပို၍ခိုင်မာသော ဖြေရှင်းမှုကို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်ဟု ၎င်းတို့က ယုံကြည်ကြသည်။¹⁰⁷
- (၂) လုပ်ဆောင်ရန် အဆင့် ပိုနည်းသွားမည်။ (အငြင်းပွားမှုကို ဖြေရှင်းနေရမည့်အချိန်တွင် လယ်ယာအလုပ်တွင် အချိန် ပိုပေးနိုင်မည်။)

လယ်သမားတွင် နယ်နိမိတ်ကို သေချာသတ်မှတ်ပေးသည့် LUC မရှိပါက ကျေးရွာအဆင့်တွင် ထိုအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ခြင်းမရှိသော အများအားဖြင့် ရွာလူကြီးများ ဖြစ်ကြသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူ အချို့က VTA ထံသို့ စတင်လွှဲပြောင်းပေးနေကြသည်။

သုတေသီများ သွားရောက်ခဲ့သည့် နမ့်ခတ်ကျေးရွာ နှင့် ဓန နယ်မြေတို့တွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင် ယာကို အသုံးမပြုတော့ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းမှာ အောင်မြင်စွာ စိုက်ပျိုးနိုင်ရန် မြေ အကျယ်အဝန်း ကြီးမားစွာလိုအပ်ပြီး လူဦးရေဖိအားက မြေရရှိနိုင်မှုကို ပိုနည်းစေသည်။¹⁰⁸ စစ် တပ်၏ မြေသိမ်းယူမှုများမှာလည်း မြေကို ရရှိနိုင်မှု ပိုနည်းလာစေသောကြောင့် ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာ နည်းလာစေသော နောက်ထပ်အကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။

¹⁰⁶ သို့သော် ရွာငံ နှင့် အလားတူဒေသများတွင်မူ လုပ်ငန်းစဉ်အကြောင်း သိရှိမှု အလွန်နည်းသောကြောင့် ဤသို့ မဟုတ်ပါ။
¹⁰⁷ VTA ထံမှ မဖြစ်မနေလိုက်နာရမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ အဖွဲ့အားလုံးက သူ၏ လိုက်နာရန် မဟုတ်သေးသော ဆုံးဖြတ်ချက်/အကြံပြုချက်ကို လက်ခံမှသာ ဖြစ်နိုင်သည်။ အကယ်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်/အကြံပြုချက်ကို အဖွဲ့တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသောအဖွဲ့များက လက်ခံနိုင်ပါက မြို့နယ်တာဝန်ရှိသူများထံ အယူခံ ပိုင်နိုင်သည်။ အကယ်၍ လက်ခံနိုင်သေးပါက အထက်အဆင့် တာဝန်ရှိသူများထံ သင့်လျော်သော ယန္တရားဖြင့် အယူခံပိုင်နိုင်သည်။ အများ အားဖြင့် ABF သို့မဟုတ် မြန်လည်စစ်ရေးကော်မတီ ဖြစ်သည်။

ထိုနယ်မြေများတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာအစား ရာသီအလိုက် အလှည့်ကျ သီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်းက အစားထိုးလာသည်။ ထိုမြေများမှာ ယခုအခါ LUC အတွက် အကျုံးဝင်လာပြီး နယ်စပ်တွင် လူများ သည် LUC ကို ပို၍ လျှောက်ထားလာကြသည်။¹⁰⁹ ထို့ကြောင့် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများထက် VTA များကို အားကိုးလာကြသည်။ ဤသည်မှာ အထူးသဖြင့် အသေးစား အငြင်းပွားမှုများအတွက် ဖြစ်သည်။

၂. မြေသိမ်းယူမှုများတွင် ဖြေရှင်းရန် စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်မရှိဟု ယူဆကြသောကြောင့် ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍ နှင့် လုပ်ငန်းများမှာ ပြောင်းလဲလာသည်။

အ ထက်တွင်မှတ်သားခဲ့ရသည့်အတိုင်း အဖြစ်များပြီး ခက်ခဲလှသည့် မြေသိမ်းယူမှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများအနေနှင့် အင်အားနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် မရှိတော့ဟု ကျေးရွာသားတို့က ရှုမြင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဤသည်မှာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများက အစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများကို အပြစ်တင်ဝေဖန်ခြင်း မဟုတ်ပေ။ လေ့လာခဲ့သည့်နယ်မြေများတွင် ၁၉၈၀ ပြည့် လွန်နှစ်များ၌ မြေသိမ်းယူမှုများ စတင်ခဲ့စဉ်က ခြိမ်းခြောက်ခံရမှုနှင့် ကြောက်ရွံ့မှုများကြောင့် စစ်တပ်ကို ဆန့်ကျင်အံ့တုနိုင်မည့် အရပ်ဘက်မှ လှုပ်ရှားသူများ မရှိခဲ့ကြောင်း ဖြေဆိုသူများက ပြောကြားသည်။ ဝန်အိုးကျေးရွာမှ ဖြေဆိုသူတစ်ဦးက ထောက်ပြသည်မှာ ထိုရွာတွင် စစ်တပ်၏ မြေသိမ်းယူမှုများနောက်ဝယ် လျော်ကြေးအတွက် ဖော်ထုတ်ပြောဆိုရသူ သို့မဟုတ် တောင်းဆိုသူမှာ အဖမ်းအဆီးခံရပေသည်။

၃. ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများနှင့် GORUM ၏ တာဝန်ရှိသူများအကြား အပြန်အလှန် ဆက်ဆံမှုများ တိုးမြှင့်လာသည့် အခြေအနေ

သို့ ရာတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများအဖို့ GORUM ၏ တာဝန်ရှိသူများ၊ ဥပဒေစနစ်များနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု တိုးတက်လာသော အခြေအနေများ ရှိပါသည်။ ဝင်းခိုကျေးရွာတွင် အနုညာတ ဆုံးဖြတ်ခြင်းမှာ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု တစ်မျိုးကို ဖော်ပြသည်။ တခါတရံ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများသည် အကယ်၍ အမှုကိစ္စများမှာ ကျေးရွာအဆင့်၌ မဖြေရှင်းနိုင်ပါက သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ မှတ်ပုံတင်ထားသော မြေအတွက် ဖြစ်ပါက စနစ်ထဲတွင် လုပ်ဆောင်နေသူများထံ ချိတ်ဆက်ပြီး ညွှန်းပို့ခြင်းများ ပြုလုပ်သည်။ အများအားဖြင့် VTA ထံသို့ဖြစ်သည်။

နယ်ဘီလင်းကျေးရွာတွင် ရွာလူကြီးများသည် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ပြီးဆုံးသည့်အခါ ရွာလူကြီးတစ်ဦး သို့မဟုတ် ရွာလူကြီးကောင်စီတို့၏ ကြည့်ရှုလေ့လာမှု၊ ကောက်ချက်ချမှုနှင့် နှုတ်အားဖြင့် နားလည်မှု ရရှိကြခြင်းတို့ကိုသာ လုံးဝ အားကိုးနေကြခြင်း မပြုဘဲ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ် ချက်များ အခိုင်အမာ ပြုလုပ်ထားရန် အကြံပြုပေးသည်။ ဤသည်မှာ ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသော အလေ့အထဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ရွာလူကြီးများသည် အငြင်းပွားသူများအား နောက်ထပ် မြေအတွက် အငြင်းပွားရစေရန် တရားဝင် မှတ်ပုံတင်အထောက်အထားများ (LUC) ရယူထားရန် အကြံပြုသည်။

ဥပမာ ဝန်အိုးကျေးရွာမှ ဖြေဆိုသူ ရွာလူကြီးများက ယခင်နှင့် နှိုင်းစာလျှင် ယခုအခါ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဥပဒေများကို လူအနည်းငယ်ကသာ အသုံးပြုကြောင်း ပြောကြားသည်။ လူများသည် မြေယာ လွှဲပြောင်းမှုများတွင် စာချုပ်အသုံးပြုမှုများ ယခင်ကထက် ပိုများလာသည်။ ယခင်ကမူ မြေယာ လွှဲပြောင်းမှုများတွင် နှုတ်ကတိကိုသာ သုံးလိုကြသည်။

ပက်တလဲကျေးရွာတွင် LUC လျှောက်ထားခြင်းများအကြောင်း စူးစမ်းသည့်အခါ VTA သည် ကျေးရွာမြေများ၏ အစဉ်အဆက်ပိုင်ရှင်ကို ဖော်ထုတ်သိရှိရန် ရွာလူကြီးများကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အားကိုးရသည်။ VTA က ရွာလူကြီးများသည်ကျေးရွာ

¹⁰⁸ ဝင်းခိုကျေးရွာတွင် လယ်သမားများက ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာတွင် လူဦးရေတိုးလာမှုကြောင့် အပြင်လူများအတွက် လုံးဝနေရာ မရှိတော့ကြောင်း ဖော်ပြသည်။
¹⁰⁹ ခန့် နယ်မြေများတွင် LUC လျှောက်ထားမှု လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပို၍ သိရှိမှု နည်းသောကြောင့် အခြေအနေမှာ မြားနားသည်။

ရာဇဝင်ကို အခြားသူများထက် ပိုသိကြောင်း အသိအမှတ်ပြုသည်။ ထိုအသိပညာကို မြေကွက်များ မှန်ကန်စွာ ဖော်ထုတ်ပြီး ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ရန် တိုင်းတာမှုအတွက် အသုံးပြုသည်။

ဤသို့လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများနှင့် ဥပဒေအရတာဝန်ရှိသူတို့အကြား ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအသစ်တွင် လေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများသည် မြေယာအသုံးပြုခွင့်အတွက် အစစ်အမှန်အတိုင်း တရားဝင်ဖြစ်စေရန် ကူညီပေး သည်။ သို့ရာတွင် ရွာလူကြီးများက မြေတစ်ကွက်ကို လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ပိုင်ဆိုင်သူ၊ အသုံးပြုသူနှင့် နယ်နိမိတ်တို့အား ဖော်ထုတ် ပြီး၊ လယ်သမားများတွင် LUC ရရှိပြီးသည့်အခါ ရွာလူကြီးတို့၏ အသိပညာနှင့် ကျေးရွာ မြေစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အငြင်းပွားမှု ကူညီဖြေရှင်းရေး အခန်းကဏ္ဍတို့သည် စာရွက်ပေါ်သို့ပြောင်းရွှေ့သွားပြီးနောက် အနာဂါတ် တွင် မရည်မျှော်သော်လည်း လျော့နည်းပျောက် ကွယ်သွားနိုင်ခြေရှိသည်။¹¹⁰

ဥပဒေအရ တာဝန်ရှိသူ၏ ပြောင်းလဲလာသော အခန်းကဏ္ဍအပေါ် ကျေးရွာသားများနှင့် ရွာလူကြီးတို့၏ ယူဆခံယူချက်များ

ပင် လောင်းမြို့ ရပ်ကွက်တစ်ခုမှ အသက် ၈၁ နှစ် ရှိသူတစ်ဦးက ပြောပြသည်မှာ မိမိတို့ရပ်ရွာတွင် ရွာလူကြီးများသည် ယခုအခါ သူမ ငယ်စဉ်ကထက် လေးစားခံရမှု နှင့် ဩဇာရှိမှု နည်းလာသည်။ လူများသည် သူမတို့ ငယ်စဉ်ကကဲ့သို့ ရွာလူကြီးများ၏ အကြံပေးချက်ကို လိုက်နာသင့်သည်ဟု မယူဆတော့ကြောင်း သူမက ပြောပြ သည်။

သုတေသနပြုခဲ့သည့်နယ်မြေများရှိ ရွာလူကြီး အများအပြားသည် အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးရာ၌ သူတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို အလွန်အလေးအနက်ထားကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။ သို့သော် ရပ်ရွာလူထုက ဤဝန်ဆောင်မှုအပေါ် မျှော်လင့်ချက်မြင့်မားကြပြီး သူတို့တွင် ကျေးရွာတွင်း ကိုယ်တိုင် အတွေ့အကြုံမှလွဲ၍ သင်တန်း အသေအချာရရှိမှုနည်းခြင်း သို့မဟုတ် မရှိခြင်းကြောင့် ဤသည်မှာ ဖိအားများသော အနေအထားတစ်ခုဖြစ်ကြောင်းပြောပြသည်။

သို့ရာတွင် ရွာလူကြီးများသည် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဖြစ်နိုင်သရွေ့ အကောင်းဆုံး ကြိုးစားဆောင်ရွက်သည်ဟု ရှုမြင်ရပေသည်။ ခိုနူးကျေးရွာမှ ရွာလူကြီးများက ၎င်းတို့သည် လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာစံနှုန်းများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို လိုက်နာ၍ အငြင်းပွားသူများနှင့် ကျေးရွာတစ်ခုလုံးအတွက် အကျိုးအမြတ် အများဆုံးရရှိပြီး မျှတသော ရလဒ်ထွက်ပေါ်စေရန် အကောင်းဆုံး ကြိုးစားကြကြောင်း ပြောပြသည်။ ဖြေရှင်းမှုအတွက် အကြံပြုချက်၊ ထောက်ခံချက် ပေးသည့်အခါ ဖြစ်နိုင်သရွေ့ အကျိုးအမြတ်များစွာ ကျေနပ်ရရှိစေမည့် “ပေါင်းစည်းထားသော ဖြေရှင်းမှု” ဖြစ်စေရန် ကြိုးပမ်းသည်။ ရပ်ရွာလူထု၏ ညီညွတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းရန် သို့မဟုတ် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန်မှာ အရေးကြီးသောကြောင့် အားလုံး နားလည်လေးစားမည့် မျှတသောဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပေးနိုင်ရန် ဖိအားကို ခံစားရကြောင်းကိုလည်း ပြောပြ သည်။ ရွာလူကြီးများက အကယ်၍ သူတို့သည် ဘက် လိုက်သော သို့မဟုတ် သိသာစွာ မမှန်ကန်သော ထောက်ခံအကြံပြုချက်များပေးပါက အငြင်းပွား သူများနှင့် ရပ်ရွာလူထု နှစ်ရပ်လုံး၏ လေးစားမှုကို ဆုံးရှုံးမည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ရပ်ရွာအတွင်း လေးစားခံရမှု ဆုံးရှုံးခြင်းမှာ ၎င်းတို့၏ တိုက်တွန်းဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းနှင့် အကူအညီပေးရန် လိုအပ်သည့် အငြင်းပွားမှုများအတွက် ကူညီဖြေရှင်းပေးနိုင်စွမ်းတို့ကို နိမ့်ကျစေပေလိမ့်မည်။ (ကြားဝင်ဖြေရှင်းပေးခြင်း၊ ခုံသမာဓိနည်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်း၊ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးခြင်း)

ယှဉ်ပြိုင်နေသော အကျိုးအမြတ်များအတွက် မျှတ၍ ကျေနပ်စေရန် ကြိုးစားခြင်း ဥပမာတစ်ခုကို နမ်ခတ်ကျေးရွာတွင် တွေ့ရသည်။ ရွာလူကြီးများသည် မြေတစ်ကွက်အား ယှဉ်ပြိုင်၍ တောင်းဆိုကြခြင်း၌ မျှတပြီး လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိသော ရလဒ်အတွက် ကြိုးပမ်းကြရာတွင် ထိုမြေကို အဖွဲ့များက တစ်နှစ်တစ်ကြိမ်လှည့်၍ အလှည့်ကျ အသုံးပြုရန် အကြံပြုခဲ့သည်။ ဤသည်ကို အငြင်းပွားသည့်အဖွဲ့များက လက်ခံ၍ ဆောင်ရွက်ကြပေသည်။

¹¹⁰ (ဟိုပုံး မြို့နယ်) တစ်ခုတည်းတွင်သာ ရွာလူကြီးများက လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာစည်းမျဉ်းများကို ရေးသားထားပြီး ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင် ပြောင်းလဲသည့်အခါ ပုံမှန် လက်ဆင့်ကမ်းပေးကြောင်း ဖော်ပြသည်။ ထို စည်းမျဉ်းများတွင် ဥပမာ ကျေးရွာအတွင်း သစ်ပင်ခုတ်ရန် သို့မဟုတ် အချို့တိရစ္ဆာန်များကို သတ်ရန် ခွင့်ပြုချက် လိုအပ်မှု တို့ ပါဝင်သည်။

၇. စိတ်ဖြာဆန်းစစ်ခြင်း (Analysis)

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် နယ်မြေများအကြား တူညီမှုများနှင့် ခြားနားမှုများ

အောက် ပါဇယားတွင် သုတေသနနယ်မြေ သုံးခုတွင် အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေး ယန္တရား၏ အဓိက အကြောင်းရပ် ၄ ခု၌ သိသာသော တူညီမှုများ ရှိသည်ကို ဖော်ပြထားသည်။

- (က) အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး ဆောင်ရွက်သူများ
- (ခ) အင်အားဩဇာ ဆက်နွယ်မှု
- (ဂ) အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းအပေါ် လူထု၏ ယူဆခံယူချက် (အဘယ်ကြောင့် နှစ်သက်သနည်း၊ မနှစ်သက်သနည်း)
- (ဃ) အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း နှင့် GORUM ယန္တရားများ ဆက်နွယ်မှု

အကြောင်းရပ်	ကရင်	ပဲခူး အရှေ့ခြမ်း	ရှမ်း
အဖြစ်များသော အငြင်းပွားမှုများ	နယ်နိမိတ်၊ အမွေ ဆက်ခံခြင်း၊ တရားမဝင် မြေသိမ်းယူမှု၊ လျော်ကြေးမပေးမှု၊ မြေ အစားပြန်မပေးမှု	နယ်နိမိတ်၊ အမွေ ဆက်ခံခြင်း၊ တရားမဝင် မြေသိမ်းယူမှု၊ လျော်ကြေးမပေးမှု၊ မြေအစားပြန်မပေးမှု၊ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု နှင့် ဆက်နွယ်သော မြေယာကိစ္စ၊ အများပိုင်သစ်တောများအပေါ် ဖိအားများ	နယ်နိမိတ်၊ အမွေ ဆက်ခံခြင်း၊ တရားမဝင် မြေသိမ်းယူမှု၊ လျော်ကြေးမပေးမှု၊ မြေအစားပြန်မပေးမှု
မြေသိမ်းယူမှု ကျူးလွန်သူများ	စစ်တပ်၊ အစိုးရ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ EAO များ	စစ်တပ်၊ အစိုးရ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ EAO များ	စစ်တပ်၊ အစိုးရ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ EAO များ

အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းပေးသူများ			
အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းပေးသူများ	ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူးများ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၊ ရွာလူကြီးများ၊ EAO များ၊ ဘုန်းကြီးများ၊ VTA များ	ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူးများ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၊ ရွာလူကြီးများ၊ EAO များ၊ VTA များ	ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူးများ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ၊ ရွာလူကြီးများ၊ ကောင်စီ၊ VTA များ
ကျေးရွာအဆင့်တွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုကို အပြီးသတ်ဖြေရှင်းပေးနိုင်ခြေ အရှိဆုံးသူ	ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်	ကျေးရွာ ခေါင်းဆောင်	ရွာလူကြီးများ၊ ကောင်စီ
အငြင်းပွားမှုကို လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရဖြေရှင်းခြင်း၏ အပြုသဘောဆောင်သော အချက်များအဖြစ် ယူဆချက်	မြန်ဆန်မှု၊ ယုံကြည်မှု၊ စီးပွားရေး၊ ကြောက်ရွံ့မှု နည်းခြင်း၊ အသက်မွေးလုပ်ငန်းများ မထိခိုက်ခြင်း		
မြေသိမ်းယူမှုများတွင် ဖြေရှင်းပေးရန်အဖြစ် နိုင်ဆုံးသူ	X	X	X
ကျားမရေးရာ Gender			
အငြင်းပွားမှုကို လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့များတွင် ကျားမ မျှတစွာ ပါဝင်မှု	X	X	X
ဥပဒေအရ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့များတွင် ကျားမ မျှတစွာ ပါဝင်မှု	X	X	X
ဥပဒေစနစ်နှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု			
LUC ရယူမှု	↑	↑	↑
အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးတွင် VTA ၏ အရေးကြီးမှု အပေါ် ထင်မြင်ချက်	↑	↑	↑
ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး ယန္တရားများအပေါ် ယုံကြည်မှု			
လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ	နည်းပါး	နည်းပါး	နည်းပါး
ဥပဒေအရ	အလယ်အလတ်	နည်းပါး	နည်းပါး

ဆောင်ရွက်သူများ (Actors)

သု တေသနတွေ့ရှိချက်များနှင့် အထက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြချက်များအရ ရပ်ရွာအတွင်း ဖြစ်ပွားမှု နည်းပါးသော မြေယာအမှုအခင်းများတွင် လိုက်နာရမည့် ဖြေရှင်းမှုကိုပေးသူမှာ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များ (ကရင်ပြည်နယ် နှင့် ပဲခူးတိုင်း) နှင့် ရွာလူကြီးများ (ရှမ်းပြည်နယ်) ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ထိုသူများက ၎င်းတို့ ဆောင်ရွက်နိုင်သောနည်းလမ်းများ (အကြံပေးခြင်း၊ ကြားဝင်ဖြေရှင်းခြင်း၊ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း၊ အနညာတဆုံးဖြတ်ခြင်း) ဖြင့် အငြင်းပွားမှုကို မဖြေရှင်းနိုင်ပါက VTA ထံသို့ ညွှန်ပို့လေ့ရှိသည်။ VTA က အငြင်းပွားမှုများအား အကြံဉာဏ်ပေးခြင်းဖြင့် အလွတ်သဘော ဖြေရှင်းနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် GORUM ၏ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးယန္တရားဖြစ်သည့် ABSF ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေနှင့် ပုံမှန် မဖြစ်မနေလိုက်နာရမည့် ဖြေရှင်းမှုကို ပေးနိုင်သည် (တခါတရံ ရလဒ် မှာ LUC ထုတ်ပေးခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်)။

သုတေသနက တွေ့ရှိရသည်မှာ သုတေသန နယ်မြေအားလုံးတွင် LUC ရယူမှုများကြောင့် အစဉ် အလာ ဩဇာရှိသူများ၏ လွှမ်းမိုးနိုင်မှု နှင့် အခန်းကဏ္ဍ လျော့နည်းလာသည်။ ထို့ပြင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများသည် ၎င်းတို့၏ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးတာဝန် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို VTA များသို့ စတင်လွှဲပြောင်းလာကြသည်။ VTA များအား ကျေးရွာနှင့် ကျေးရွာ အုပ်စုအဆင့်တို့တွင် အငြင်း ပွားသူများ မဖြစ်မနေလိုက်နာရမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုပေးရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည့် အငြင်းပွားမှု ဖြေ ရှင်းရေး ဆောင်ရွက်သူအဖြစ် ရပ်ရွာလူထုက ပိုမို၍ ရှုမြင်လာကြသည်။

အင်အားဩဇာကြီးသော ပြင်ပမှ လူများပါဝင်သည့် အငြင်းပွားမှုများ (အများဆုံးမှာ တရားမဝင် မြေသိမ်းယူမှု ဖြစ်သည်) တွင်မူ စစ်တပ်၊ ကုမ္ပဏီ စသည်တို့အား တရားမဝင်သိမ်းယူသည့်မြေကို ပြန်ပေးရန် သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေးရန် တွန်းအားပေးနိုင်သည့် အင်အားရှိသူများအဖြစ် အစဉ် အလာဩဇာရှိသူများရော VTA များကိုပါ မရှုမြင်ကြပါ။

အင်အားဩဇာ ဆက်နွယ်မှုများ (Power relations)

အ ငြင်းပွားသူများနှင့်အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းပေးသူများအကြားဆက်နွယ်မှုမှာပဋိပက္ခ၏အမျိုးအစားနှင့်အငြင်းပွားသူများ၏ ကျားမရေးရာတို့အပေါ် မူတည်သည်။

- (၁) ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ပဋိပက္ခ (Intra-community conflict) - ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူအဖြစ် အခြေပြုရွေးချယ်ခဲ့သည့် (ငွေကြေး၊ ပညာတတ်မြောက်မှု၊ ကျင့်ဝတ်အရ ဩဇာကြီးမှု၊ ဖြောင့်မန်ခိုင်မာမှု စသည့်) အရည်အသွေးအချို့ကြောင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူမဟုတ်သူများနှင့် ရပ်ရွာလူထုအကြား အင်အားဩဇာ မညီမျှမှုရှိသော်လည်း ဖြေဆိုသူအများစုကမိမိတို့၏ အငြင်းပွားမှုများကိုထိုသူများကဖြေရှင်းပေးရန်လိုလားကြသည်။အကြောင်းပြချက်မှာမျက်နှာသာပေးမှု၊ ဘက်လိုက်မှုများရှိနိုင် သော်လည်း ရပ်ရွာလူထုအများစုက အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အပြုသဘောဆောင်သည့်အချက် များကြောင့် ဘက်လိုက်မှုများကို ဖယ်ရှားနိုင်သည်။
- (၂) ပြင်ပမှ လူများနှင့် ပဋိပက္ခ (Conflict with outside actors) - တရားမဝင်မြေသိမ်းယူမှု များကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရဩဇာရှိသူများမှ ပြန်ရအောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းမှာ လက်ရှိ GORUM က ပေးအပ်သော မြေယာဥပဒေနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုယန္တရားနည်းလမ်းများဖြင့် ဖြည့်ဆည်း ပေးနိုင်သည့် အင်အားဩဇာမညီမျှမှုများ ရှိနေကြောင်းကို ဖော်ပြနေသည်။ ထို့ပြင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများစွာမှာ ယခင်နှင့် ယခု မြေသိမ်းယူသူများနှင့် စစ်တပ်တို့အကြား ချိတ်ဆက်မှုရှိနေခြင်းကြောင့် ကြောက်ရွံ့နေဆဲဖြစ်သည်။

(၃) ကျားမရေးရာ ပြောင်းလဲလှုပ်ရှားမှုများ (Gender dynamics) - ဤလေ့လာမှုအရ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရနှင့် ပုံမှန်ဥပဒေ နောက်ခံအခြေအနေ နှစ်မျိုးလုံးအတွက် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများ ဌာ ဩဇာအာဏာရှိသောနေရာများတွင် အမျိုးသမီးများမှာ သိသာစွာ ပျောက်ကွယ်နေသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ရပ်ရွာလူထုက ဤသည်ကို ပြဿနာတစ်ရပ်ဟု မယူဆသော်လည်း ဓမ္မ ဓိဋ္ဌာန်ကျစွာ ဆန်းစစ်လေ့လာချက်အရ နောက်ခံအခြေအနေနှစ်မျိုးလုံးတွင် မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရာတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းတို့၌ ဖယ်ထုတ်ထားခြင်းက အမျိုးသမီး၏ HLP အခွင့်အရေးများကို နိမ့်ကျစေနိုင်သည်။

၀ အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းအပေါ် ယူဆခံယူချက်များ

အပြုသဘောဆောင်သော အချက်များ (Positives)

သု တေသနပြုခဲ့သောနေရာအများစုတွင် ဖြေဆိုသူများသည် မြေယာကိစ္စများကို ကျေးရွာ သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်၌ ဖြေရှင်းရန် လိုလားသည့်ထုံးစံကို ဖော်ပြကြသည်။ အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်း၏ အဓိကကျသော ရည်မှန်းချက်မှာ အငြင်းပွားသူများနှင့် ရပ်ရွာလူထုတစ်ရပ်လုံးအတွက် ကျေးရွာ သို့မဟုတ် မျိုးနွယ်စု၏ ညီညွတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းပေးရန် အခြေခံသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ ရပ်ရွာလူထုသည် ရပ်ရွာတွင်းရှိ လူတစ်ဦးချင်း၊ မိသားစုများ၊ မိသားစု အများအပြား၊ အိမ်နီးချင်းများ သို့မဟုတ် အခြားသူများပါဝင်သည့် အငြင်းပွားမှုများကို အများအားဖြင့် ရှောင်ရှားကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အခက်အခဲ မှန်သမျှသည် ကျယ်ပြန့်သော လူထုအတွက် ပူပန်စရာဖြစ်ပြီး အများအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ခြေလည်း ရှိသည်။

ထိုအငြင်းပွားမှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် အများအားဖြင့် ရွေးချယ်သည်မှာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများနှင့် ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူး နှင့် VTA စသည့် ယခုအခါ ပုံမှန်စနစ်အတွင်းသို့ ပေါင်းစည်းထည့်သွင်းထားသူများ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရွေးချယ်လိုခြင်း၏ အကြောင်းရင်းများမှာ သုတေသနနယ်မြေအားလုံးတွင် အတူတူပင်ဖြစ်၍ အောက်ပါ တို့ ပါဝင်သည်။

- (၁) မြန်ဆန်မှု - အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အနုညာတ ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုလျင်မြန်စွာ ဖြေရှင်းနိုင်ခြေရှိသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် (အငြင်းပွားသူများ နှင့် ဩဇာရှိသူများ) အဖွဲ့ အားလုံးသည် အပြင်လူများထက် အရေးကိစ္စအကြောင်း ပိုမိုသိရှိပြီး ကြားဝင်ဖြေရှင်းမှု၊ ခုံသမာဓိနည်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း တို့ကို ပြုလုပ်အဆုံးသတ်ရန် အချိန်များစွာ မယူပါ။ ထို့ပြင် စာရွက် စာတမ်း ကိစ္စများ၊ ဗျူရိုကရေစီ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မလိုအပ်ပါ။ ဤသည်မှာ ပညာရေးအဆင့် နည်းပါးသူ သို့မဟုတ် ဗမာ ဘာသာစကား မပြောသူများအတွက် အထူးသဖြင့် အရေးကြီးပေသည်။
- (၂) ယုံကြည်မှု - သုတေသနနေရာများစွာတွင် ပြည်သူတို့သည် မြန်မာအစိုးရ နှင့် ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး အစီအမံများအပေါ် ယုံကြည်မှုနည်းပါးသည်။ ဤသည်မှာ ထိုဒေသများရှိ ပဋိပက္ခများ၏ သမိုင်းကြောင်းနှင့် ယခင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အတွေ့အကြုံများကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုသမိုင်းကြောင်းကြောင့် လူများစွာမှာ ပုံမှန် တာဝန်ရှိသူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် ဝန်လေးကြသည်။ အထူးသဖြင့် တာဝန်ရှိသူများမှာ လူများစုဖြစ်သည့် ဗမာလူမျိုးများ ဖြစ်ပါက ပို၍ ဝန်လေးကြသည်။
- (၃) စီးပွားရေး (Economy) - ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အများအားဖြင့် မည်သည့်ငွေကြေး ပေးဆောင်မှုမှ မပါဝင်ပါ။ အခြားတစ်ဘက်တွင် ပုံမှန်စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ပါက ကုန်ကျစရိတ်များ ရှိနိုင်သည် (လာဘ်ငွေ၊ အခကြေးငွေ)။ ပထမအချက် အဖြစ် ဖော်ပြခဲ့သည့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရန်အတွက် ပုံမှန်စနစ်တွင် လိုအပ်သော အချိန်ကြောင့် အချိန်ကြာ

လေ ငွေကုန်လေ ဖြစ် နိုင် သည်။ အကြွေးတင်မှု မြင့်မားနေတတ်သော လူထုထဲတွင် အသက်မွေးမှုမှာ အများအားဖြင့်မတည် မငြိမ် ဖြစ်နေတတ်သဖြင့် လူအများစုမှာ ပုံမှန်စနစ်ကို ရှောင်ရှားလိုကြသည်။

(၄) ကြောက်ရွံ့မှု နည်းခြင်း - ဖွဲ့စည်းပုံအရ အခက်အခဲများမှာ သမိုင်းစဉ်တလျှောက် ပုံမှန် တာဝန်ရှိသူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် အတားအဆီး ဖြစ်ခဲ့သည်။ (မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင် ရုံးသုံးဖြစ်သည့်) ဗမာစကားမပြောဘဲ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားသုံးစွဲမှု၊ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများနှင့် အကွာအဝေးနှင့် ပုံမှန်ဥပဒေများအကြောင်း ဗဟုသုတစသည့် အကြောင်းအချက်အားလုံးက ကျေးလက်ပြည်သူများအတွက် ပုံမှန် မြေယာတာဝန်ရှိသူများထံ လက်လှမ်းမီရောက်ရှိနိုင်ရေးအား တားဆီးကန့်သတ်မှု ဖြစ်စေသည်။

(၅) အသက်မွေးလုပ်ငန်းတွင် ပျက်ကွက်စေမှု မရှိခြင်း - အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းနေချိန်တွင် အငြင်းပွားသူများသည် ဆက်လက်အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်ပြီး အသက်မွေးရန် ငွေရှာနိုင်သည်။ အခြားတဘက်တွင် လယ်သမားများသည် အခြားရွာရှိ VTA ထံ သွားရောက်ရန် သို့မဟုတ် မြို့နယ်အဆင့် FAB သို့ ခရီးသွားရန် လိုအပ်နိုင်သည်။ ဤသည်မှာ အချိန်ရော ငွေကြေးပါကုန်ကျမှုရှိသည်။

ထိုအချက်များနှင့်တကွ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများမှာ ကျေးရွာ၏ စိုက်ပျိုးသူများ အသိုင်းအဝန်းတွင် ပိုင်ဆိုင်မှု နှင့် အသုံးပြုခွင့်တို့ကို နက်နဲစွာ သိရှိသည်ဟု ယူဆချက်တို့ကြောင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများမှာ ရပ်ရွာထဲတွင် မြင့်မားသော ခိုင်မာမှုကန်မှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်သည်။ ၎င်းတို့အား ရပ်ရွာ၏ ညီညွတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်သည့် မျှတသော ရလဒ်များပေးနိုင်သည်ဟု အများအားဖြင့် ရှုမြင်ကြသည်။

မပြုသဘောမဆောင်သော အချက်များ (Negatives)

(၁) ကျားမ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု - အထက်တွင်မှတ်သားခဲ့ရသည့်အတိုင်း ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံ ခန့်ခွဲမှုသည် မရည်ရွယ်သော်လည်း အမျိုးသမီးများ၏ HLP အခွင့်အရေးကို နှိမ်ချထားနိုင်သည်။ ခိုင်မြဲနေသော လူမှုရေးစံနှုန်းများနှင့် တန်ဖိုးများ၊ အိမ်ထောင်ရေးနှင့် အမွေဆက်ခံမှု ပုံစံများက မြေယာနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာများ လက်လှမ်းမီမှုကို ပုံဖော်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် အငြင်းပွားမှုကို အစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းသည့် ယန္တရားသည် ဒေသနောက်ခံအခြေအနေ၊ မျိုးနွယ်စုနှင့် ကျားမရေးရာ စံနှုန်းများအပေါ် ကြားဝင်ဖြေရှင်းမှု၏ သက်ရောက်ပုံပေါ်တွင် မူတည်၍ အမျိုးသမီးများအတွက်ခြားနားသော ရလဒ်များ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ သို့ရာတွင် ပို၍ အရေးကြီးသည်မှာ သုတေသနပြုခဲ့သည့် နေရာအားလုံး၌ အမျိုးသမီးများသည် အစိုးရတာဝန်ရှိသူများထက် လက်ရှိ ဆက်သွယ်မှုရှိနေသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများကို ချဉ်းကပ်ရန် များစွာပို၍ ယုံကြည်မှုရှိကြသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ နှင့် GORUM စနစ် နှစ်ခုလုံးတွင် HLP အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးနှင့် ဆိုင်သော တာဝန်ရှိသူ အခန်းကဏ္ဍတွင် အမျိုးသမီးများ ကိုယ်စားပြုပါဝင်မှု လွန်စွာ နည်းပါးသဖြင့် ဤအရေးကိစ္စကို GORUM နှင့် EAO မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများမှ ဦးတည်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုပေသည်။

(၂) အစဉ်အဆက် နှင့် လက်ရှိ မြေသိမ်းယူမှုများကို ဖြေရှင်းစွမ်း မရှိခြင်း - ရပ်ရွာပြင်ပမှ အင်အားကြီးမားသူများပါဝင်နေသော မြေသိမ်းယူမှုများအား ကုစားဖြေရှင်းပေးနိုင်ရန် ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများတွင် လိုအပ်သည့် အင်အားဩဇာရှိသည်ဟု မရှုမြင်ကြပါ။

ကျေး လက်လူထုက အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းအား မိမိတို့လိုလားသည့် ယန္တရားအဖြစ် ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားလိုသောကြောင့် CDR အစီအစဉ်များ စတင်ဝင်ရောက်နိုင်သည့် နေရာမှာ VTA များနှင့် ပို၍နိမ့်သောအဆင့်များတွင် ရှိနေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဖြေဆိုသူများက ရပ်ရွာ၏ ညီညွတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်သည့် မျှတ၍ သာတူညီမျှသော ဆုံးဖြတ်ပေးမှုများမှတစ်ဆင့် မိမိတို့ရပ်ရွာအတွက် အငြင်းပွား မှု ဖြေရှင်းရေး ဝန်ဆောင်မှုများကိုပေးနိုင်ရန် တာဝန်ရှိသည်ဟု ခံစားကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။ သို့ရာတွင် အငြင်းပွား မှုများကို ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းအတွက် သူတို့မှာ သင်တန်းရရှိမှု အလွန်နည်းကြောင်း သို့မဟုတ် မရှိကြောင်း၊ ယခင် အလေ့အထများနှင့် သာတူညီမျှခြင်းအတွက် ခံစားသိရှိမှုတို့ကို အားကိုးနေကြောင်းဖြင့်လည်း ဖော်ပြကြသည်။ လူထု အများအပြားကအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းနှင့် ချဉ်းကပ်ပုံအမျိုးမျိုးအတွက် သင်တန်းရရှိရန်စိတ်ဝင်စားကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။ သို့ရာတွင် ပြန်လည်ပေးအပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ လက်ရှိ ဥပဒေ များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို နားလည်သူများက စနစ်နှင့် ၎င်း၏ ရလဒ် မထွက်ပေါ်မှုတို့အပေါ် စိတ်ပျက်မှုကို ဆက်လက်ခံစားနေရသည်။

အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရာတွင် ဘက်လိုက်မှုများနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုများ ဖြစ်နိုင်ခြေအပြင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများ နှင့် HLP အခွင့်အရေးများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းတို့နှင့် ဆက်နွယ်နေသော အခြားတာဝန်ရှိသူများ၏ သိမြင်သာသော ကျားမခွဲခြားဆက်ဆံမှုကြောင့် ဖြေဆိုသူအချို့က ပူပန်ကြသည်။ ဖြေဆိုသူများစွာက အငြင်းပွားမှုများကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းအလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြု၍ လက်ခံကြသည်။ လူအချို့ကမူ အငြင်းပွားမှုကို ဖြေရှင်းရသည့်အခါ ရပ်ရွာ အတွင်း ဆက်နွယ်ပတ်သက်မှုများကို ထိန်းသိမ်းရန် ရည်ရွယ်ပါက လူတစ်ဦး ချင်းစီ၏ လူ့အခွင့်အရေးကို လျော့ပါးစေနိုင်ခြေနှင့် သိသာစွာ ညှိနှိုင်းလဲလှယ်မှုကိုလည်း သိမြင်ကြပေသည်။

CDR တွင် လက်ရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာနည်းလမ်းများကို အားပေးနိုင်သည့် အလားအလာရှိပေသည်။ ဓလေ့ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ နည်းလမ်းများသည် အခြားနည်းလမ်းများ (Alternative) ဖြင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းနည်း နှင့် တူညီမှု

• တိရစ္ဆာန်များအတွက် စားကျက်မြေရှားပါးနေခြင်း၊ ဖားအံမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ် •

များစွာရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် CDR သည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ နည်းလမ်းများအား လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဖယ်ကျဉ်ခံအုပ်စုများအဖို့ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် တရားမျှတမှုများ ပိုမို လက်လှမ်းမီစေရေးအတွက် မြှင့်တင်ပေးရန် ညှိနှိုင်း ဖန်တီးပေးနိုင်သည်။

ယ အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေမူဘောင်

ဓလေ့ ထုံးတမ်းစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် မြန်မာအစိုးရ၏ ပုံမှန်စနစ်တို့အကြား ဝေခွဲဆုံးဖြတ်ရန် ခက်ခဲမှုမှာ ဤ အစီရင်ခံစာ၏ ဗဟိုချက်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပုံမှန်နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဥပဒေများအား သီးခြားစီဖြစ်ပြီး ပဋိပက္ခ ဖြစ်နေသောစနစ်များအဖြစ် မရှုမြင်သင့်ပါ။ ထိုအစား ၎င်းတို့ကို ပြည်သူများက မကြာခင် စုစည်း ပေါင်းစပ်ပြီး နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အသုံးပြုကြပေသည်။ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ ရောနှောနေသော အုပ်ချုပ်မှုရှိသည့် နယ်မြေများတွင် EAO များ ၏ ဥပဒေကို အသုံးပြုခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ နှင့် ပုံမှန် မြေယာဥပဒေများနှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးယန္တရားများကို အသုံးပြုပုံမှာ သုတေသနပြုခဲ့သည့် နေရာများတွင် ကွဲပြားမှု ရှိကြပြီး အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အကြောင်းအချက်များပေါ်တွင် မူတည်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုနယ်မြေများတွင် သုတေသနပြုခြင်းက အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းရေးယန္တရားများ၏ အရေးပါပုံနှင့် အစဉ်အလာ မြေယာဥပဒေများကို အသိအမှတ်ပြုနိုင်ရန် ပိုမို၍ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်သည့် မူဝါဒများရေးဆွဲရန် လိုအပ် ကြောင်းတို့ကို ဖော်ပြနေသည်။

သုတေသနပြုခဲ့သည့် နယ်မြေ သုံးခုလုံးတွင် LUC ရယူမှုများ သိသာစွာ ရှိနေသည်။ ဤသည်မှာ အကောင်းအဆိုး သက်ရောက်မှု နှစ်မျိုးလုံး ရှိခဲ့သည်။ အကောင်းဘက်တွင် လယ်သမား များစွာ တွင် ယခုအခါ မြေအတွက် လုံခြုံစိတ်ချရမှု ပိုရှိစေသည့် အထောက်အထားများ ရရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုးဘက်၌ အဂတိလိုက်စား၍ LUC ကို မမှန်မကန် ထုတ်ပေးခြင်း၊ နယ်နိမိတ်မြေပုံ ကောင်းစွာ မဆွဲခြင်း နှင့် မူလအသုံးပြုသူထံမှ တရားမဝင် မြေရယူထားသူများအား LUC ထုတ်ပေးခြင်း စသည်တို့ကြောင့် အချို့သော တန်းတူညီမျှမှုမရှိမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများမှာ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးတွင် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုဖြင့် ဆောင်ရွက်နေ သေးသော်လည်း အချို့သော မြေယာလက်ဝယ်ရှိသူများမှာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများအား မြေယာ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးတွင်သင့်လျော် သောယန္တရားဟု မရှုမြင်ကြတော့ပါ။ သုတေသန နယ်မြေအားလုံးတွင် ပုံမှန် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းသို့ ကူးပြောင်းလာခြင်းမှာ VTA များ၏ အခန်း ကဏ္ဍနှင့် ဩဇာတို့ကို သိသာစွာ တိုးမြှင့်စေသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများအား မြေယာကိစ္စဆောင်ရွက်သူများအဖြစ်မှ ဆီလျော်သက် ဆိုင်မှု လျော့နည်းလာစေသည်။ ဥပမာ - ရှမ်းပြည်နယ်တွင် မဖြစ်မနေလိုက်နာရမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြုလုပ်နိုင် ခွင့်ရှိသူအဖြစ် VTA များအား ရှုမြင်လာကြသော နေရာများတွင် ရွာလူကြီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ လျော့ကျလာသည်။ ထို့အတူ ကရင်ပြည်နယ်တွင်လည်း မြေယာအမည်ပေါက်စေရန် ပြုလုပ်ပေးရသည့် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကြောင့် မြေယာကိစ္စ ဖြန့်ဖြေရာတွင် VTA များ၏ အခန်း ကဏ္ဍမှာ လွန်ခဲ့သည့် ၅ နှစ် အတွင်း သိသာစွာ တိုးတက်လာသည်။ သို့ရာတွင် ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းတွင်မူ VTA များ၏ အခန်း ကဏ္ဍမှာ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်နေဆဲသာဖြစ်၍ လူများက မြေယာ အငြင်းပွားမှုများကို အခြေခံအားဖြင့် မိမိတို့ ကျေးရွာတွင်း၌သာ ဖြေရှင်းလိုကြပေသည်။

စစ်အစိုးရခေတ်တွင် သိသာများပြားသော မြေသိမ်းယူမှုများ၏ ရလဒ်အဖြစ် ပြည်သူများမှာ မြေယာများ ရောင်းချခြင်းနှင့် အမွေဆက်ခံခြင်းများအတွက် ပုံမှန်စနစ်ဖြင့် အထောက်အထား ရယူရန် တိုးတက်သိရှိလာကြသည်။ မြေယာ အငြင်းပွား မှုများ ဖြေရှင်းရာတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဩဇာရှိသူများ၏ အရေးပါမှု လျော့ကျလာခြင်းမှာ ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးနိုင်သည့် အများပိုင်မြေများ သိသာ စွာ လျော့နည်းလာခြင်းနှင့်လည်း ဆက်စပ်နေသည်။ ဤသည်ကို နယ်မြေတိုင်းတွင် ကျယ်ပြန့်စွာ တွေ့ရှိခဲ့ပြီး မြေသိမ်းယူမှုအန္တရာယ်တိုးမြှင့်လာနေသည့် ဝေးလံသည့်တောင်ပေါ်မြေများ တွင်လည်း အစဉ် အလာ ဩဇာရှိသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ ထပ်မံ လျော့ပါးလာနိုင်သည့် အလားအလာရှိပေသည်။

ပြည်သူများ၏ HLP အခွင့်အရေးများကို လုံခြုံစိတ်ချရစေရန် မြေယာကို အမည်ပေါက်စေခြင်းမှာ အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်နိုင်ခြေရှိသော်လည်း မြေသိမ်းယူမှုများကို ပုံမှန်တရားဝင်လည်း ဖြစ်သွားစေနိုင်သည်။ မြေယာကို ပုံမှန်စနစ်ဖြင့် စီမံခန့်ခွဲမှုမှာ အင်အားကြီးထက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူများ၏ လက်တွင် စုစည်းတည်ရှိနေသောကြောင့် ပုံမှန်စနစ်ဖြင့် မြေယာကို အမည်ပေါက်ဖြစ်အောင် လုပ် နိုင်ပါက မြေလုယူမှုများကို ပြုလုပ်နိုင်စေသည့် အလားအလာ ရှိပေသည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဘုန်းကြီးများနှင့် အခြားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၏ ကြွေးမြီမှုက မြေယာများ လုံခြုံမှုမရှိခြင်းကို ထပ်၍ မြင့်တက်စေသည်။ ထို့ပြင် ယခင်က ညှိနှိုင်းမှုဖြင့် လက်လှမ်းမီ အသုံးပြုနိုင်ခဲ့သော အများပိုင်မြေသို့မဟုတ် သစ်တောများအား ခွဲဝေအသုံးပြုခြင်းကို မြေယာ အမည် ပေါက် ရယူမှုများက ရပ်တန့်စေနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာအမည်ပေါက်ခြင်းမှာ အမျိုးသား များသို့ ဘက်လိုက်မှု ရှိခြင်းကြောင့် ဤစနစ်က အမျိုးသမီးများ၏ HLP အခွင့်အရေးကို အထူးသဖြင့် ထိခိုက်လွယ်စေနိုင်သည်။¹¹¹

အများပိုင်မြေများ (Communal Lands)

လတ် တလောနှစ်များအတွင်း မြန်မာအစိုးရ၏ မြေယာဥပဒေတွင် အများပိုင်သစ်တောမြေအသုံးပြုခွင့်ကို အားဖြည့်ပေးရန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာကိစ္စလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူများနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကွန်ရက် များ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်လာသည်။¹¹² နယ်မြေ သုံးခုမှ သုတေသနကလည်း ကျေးလက်လူထု၏ အသက်မွေးမှုအတွက် သစ်တောများနှင့် အများပိုင်မြေ များ၏ အရေးပါပုံကို အလားတူစွာ မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ ထိုနယ်မြေတစ်ခုစီတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ စီးပွားရေး ကျဆင်းမှုနှင့် ပဋိပက္ခများကြောင့် အများအားဖြင့် အများပိုင်သစ်တောများမှာ အစားအစာ ရရှိနိုင်သည့် အရေးကြီးသည့် အရင်းအမြစ်အဖြစ် ပြည်သူတို့၏ အသက်မွေးမှုအတွက် အဓိက ကျနေပါသည်။ သို့ရာတွင် စစ်အစိုးရခေတ် နှင့် လက်ရှိကာလ ကျယ်ပြန့်များပြားသော မြေသိမ်းယူမှုများက ရရှိနိုင်သော အများပိုင်မြေများကို သိသာစွာ လျော့နည်းသွားစေခဲ့သည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ မြေမှန်သမျှသည် တရားဝင်အနေနှင့် အစိုးရပိုင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ နှင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ် နှင့် မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေတို့သည် အသုံးပြုသူ အခြေခံသည့်စနစ်ကို ထိရောက်စွာ ပြဌာန်းခဲ့ပြီး အများပိုင်မြေများ၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရေရာခြင်းကို ပိုမိုဆိုးရွားစေခဲ့သည်။ လတ်တလောနှစ်များတွင် တောင်ပေါ်ဒေသများရှိ မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သုတေသနအများစုတို့သည် တောင်ပေါ်ဒေသတိုင်းရင်းသား လူနည်းစုတို့၏ ရေရှည်တည်တံ့သော မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် အများ ပြည်သူ သိရှိစေမှုတို့အပေါ်တွင် အာရုံစိုက်ခဲ့သည်။¹¹³

လက်ရှိ ဥပဒေမူဘောင်တို့သည် ဒေသခံများနှင့် သစ်တောများအကြား ဆက်နွယ်မှုကို ကောင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုပြီး ယင်းနေရာများ၌ ၎င်းတို့၏နေထိုင်ခွင့်ကို ကာကွယ်ပေးရန်မှာ လွန်စွာ အရေးကြီး သည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် သုတေသနများသည် မြေပြန့်တွင် နေထိုင်ပြီး GORUM ၏ မြေယာစီမံထိန်းချုပ်မှုစနစ် ပုံမှန်ယန္တရားများနှင့် ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်သူ တို့ကိုပါထည့်သွင်း၍ ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်ရန်မှာလည်း အရေးကြီးသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း လူနည်းစု မျိုးနွယ်စုဒေသများကို အစွန်အဖျားနယ်စပ် သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခနယ် မြေများအဖြစ်သာ လုံးဝ မရရှိသင့်ပဲ မတူညီသော လူများ၊ ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် အတွေးအခေါ်များ နယ်စပ်တစ်လျှောက် ကူးလူးနေပြီး တာဝန်ယူအုပ်ချုပ်သူအမျိုးမျိုး ပူးတွဲတည်ရှိနေသည့် လူမှုအလွှာတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်သင့်သည်။ အမှန်စင်စစ် မြန်မာ နိုင်ငံတဝှမ်းရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာဥပဒေများနှင့် ကွဲပြားများပြားသော မြေယာအသုံးပြုမှု အမျိုးအစားများအပေါ် နားလည်ပုံများကို သိမှတ်ရန် အရေးကြီးသကဲ့သို့ လူနည်းစု မျိုးနွယ်စုများအကြား ထွေပြားသည့် မြေယာ စီမံခန့်ခွဲရေး အလေ့အထများနှင့် ထိုသူများ ရွေးချယ်ထားသည့် GORUM နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရန် နည်းလမ်းများကို သိမြင်နားလည်ရန်မှာလည်း မဖြစ်မနေ လိုအပ်သည်။

¹¹¹ LUC များကို "အိမ်ထောင်ဦးစီး"၏ အမည်ဖြင့် မှတ်ပုံတင်ထားကြသည်။ တာဝန်ရှိသူများသည် ပူးတွဲမှတ်ပုံတင်ခြင်း ကို အများအားဖြင့် အားမပေးကြပါ။
¹¹² အများပိုင် သစ်တော အသုံးပြုခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ မူဝါဒ နှင့် ဥပဒေများကို ဆန်းစစ်ရန် အမျိုးသားအဆင့် ပြောဆိုဆွေးနွေးမှုများကို လတ်တလောနှစ်များအတွင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ် ဆွေးနွေးမှုမှာ ၂၀၁၇ မတ်လ တွင် ဖြစ်သည်။ ကွဲပြားသော စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးပွဲမှာ ၂၀၁၇ နိုဝင်ဘာလ က ဖြစ်သည်။

GORUM နှင့် တိုင်းရင်းသားလူထုတို့၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုသည် မြေပြန့်တွင် များပြားသော်လည်း တိုင်းရင်းသားတို့သည် ၎င်းတို့၏မြေကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အတိုင်းသာ ယူဆလက်ခံထားပြီး တစ်ခါတစ်ရံ တရားဝင်တာဝန်ရှိသူ များကို လုံးဝဖယ်ထုတ်ကာ အဓမ္မထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အဓမ္မဆက်ခံမှုစနစ်များဖြင့် စီမံခန့်ခွဲရန် သတ်မှတ်ကြ သည်။ မြေယာအမည်ပေါက်ရရှိရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် GORUM နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရန် ရွေးချယ်ကြသည့် မြေပြန့် တွင် နေထိုင်သူများ၏ စားဝတ်နေရေးအတွက်လည်း သစ်တောနှင့် အများပိုင်မြေများမှာ ညီမျှစွာ အရေးကြီးသည်။

မှတ်သားရန် အရေးကြီးသည်မှာ LUC ရယူမှု များပြားခြင်းသည် မြေဥပဒေများကို နားလည်ခြင်း သို့မဟုတ် လက်ခံခြင်း ကြောင့်ဟု သေချာပေါက် မဆိုနိုင်ပေ။ သုတေသနနေရာအားလုံးတွင် ပြည်သူများသည် မြေယာဥပဒေ ဗဟုသုတ နည်းပါးပြီး LUCs များ ရယူခြင်း၏ အဓိက ရည်ရွယ် ချက် အစိုးရချေးငွေ ရနိုင်ရန် သို့မဟုတ် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကိုကြိုတင် ကာကွယ်ထားရန် ဖြစ်သည်။ မြေယာအများစုမှာ အဓမ္မဆက်ခံရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပြည်သူတို့သည် ထိုမြေယာ နှင့် ထိုမြေအား စီမံခန့်ခွဲရေးတို့ကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအတိုင်းသာ ယူဆသတ်မှတ်လိုခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာ အစိုးရ က မြေယာများကို အလုံးစုံပိုင်ဆိုင်သည့် သဘောတရားကို လူထုအား ရှင်းပြသည့်အခါ ပြည်သူ အများအပြား က ထိုဥပဒေများအား ပြဿနာ လွန်စွာရှုပ်ထွေးစေပြီး မြေယာနှင့်ပတ်သက်၍ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ လက်ခံယုံကြည်မှု များကို နှိမ်ချထားသည်ဟု ရှုမြင်ကြသည်။

“အစိုးရက မြေယာရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို အခြေခံကစပြီး ပြောင်းလဲပစ်လိုက်ပြီ။ အဲဒါဟာ အခုဆို ခင်ဗျား ရောင်းနိုင်ဝယ်နိုင်တဲ့ ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ ကရင်လူမျိုးတွေအတွက်တော့ မြေဆို တာ ဒီထက်ပိုပြီး အဓိပ္ပာယ်ရှိတယ်။ မြေယာဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဘဝနဲ့ အသက်မွေးမှုပဲ။ မြေက ကျွန်တော်တို့နဲ့ ကျွန်တော်တို့ ရပ်ရွာလူထုဘဝကို တည်တံ့စေတယ်။ မြေ မရှိရင် ကျွန်တော်တို့မှာ ဘာမှ မရှိဘူး။” ဟု ကျောက်ကြီးမြို့နယ်မှ ကရင် ကျေးရွာသားတစ်ဦးမှ ပြောသည်။

မြေသိမ်းယူခြင်းနှင့် ပြန်လည်အပ်နှင်းခြင်း အလားအလာ

ဦး ခွဲသော သုတေသနတွင် မျက်မှောက်ကာလ မြန်မာ ကျေးလက်ပြည်သူများအတွက် မြေယာ ပြဿနာ သည် အဓိက စိန်ခေါ်မှုများအနက် တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။¹¹⁴ ကရင် ပြည်နယ်၊ ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ခြမ်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော ဤသုတေသနမှာလည်း စစ်အုပ်ချုပ်ရေး၏ အဆက် အနွယ်များသည် ဆက်လက်တည်ရှိကာ ပြည်သူများ၏ အိုးအိမ်၊ မြေယာ နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ (HLP) ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး များအား စိန်ခေါ်နေပုံ အလားတူ ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ပြည်တွင်း ပြည်ပမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ကို အားပေးရန် ၂၀၁၂ မြေယာ ဥပဒေအသစ်များ စတင်ခဲ့ခြင်းသည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေများ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ဆုံးရှုံး စေမည့် အန္တရာယ် ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသား မြေယာအသုံးပြုမှု မူဝါဒအား အတည်ပြုခဲ့သည်။ ဤမူဝါဒသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ မြေယာအခွင့်အရေးများ၏ အရေးပါမှု၊ သိမ်းဆည်းမြေများ ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်းနှင့် အမျိုးသမီး များအား မြေယာစီမံ အုပ်ချုပ်မှုကဏ္ဍတွင် ထည့်သွင်းရန်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ ယင်းမူဝါဒအသစ်သည် နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းနှင့်အညီ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အများပိုင်မြေ အခွင့်အရေးများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အကာအကွယ်ပေးရန် အလားအလာရှိသော်လည်း လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် မှန်းသလောက် ဖြစ်မ လာခဲ့ပေ။

¹¹³ ဥပမာ အဖြစ် လေ့လာရန် - ဖော်အောင် နှင့် ခင်နွယ်ချို၊ ၂၀၁၈။ သစ်တောထဲတွင် အတူကြီးပြင်းလာခဲ့ခြင်း - သစ်တောများနှင့် ကမ္ဘာ့သွေး ရှိ ကရင် တိုင်းရင်းသားများ၏ ထူးခြားသော ဆက်နွယ်မှု (ထားဝယ် ၊ မြန်မာ - Tanintharyi River and Indigenous People Network)

¹¹⁴ Human Rights Watch, ၂၀၁၈ ၊ 'ကျွန်ုပ်တို့၏ မြေအတွက် ဘာမှ မရှိပါ' - မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေသိမ်းယူမှုများကြောင့် လယ်သမားများအပေါ် သက်ရောက်မှု (ဘန်ကောက် - HRW); ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု၊ ၂၀၁၅ ၊ ပြောဆိုရုံဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်နိုင်မည်လဲ။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် ဒေသခံတို့၏ တုံ့ပြန်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု) ; Kapoor, M., Soe, N. N., & Viswanathan, V. ၂၀၁၈။ Midcourse Manoeuvres: မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝ သယံဇာတ ပဋိပက္ခအတွက် လူထုအခြေပြု ဗဟုဗျူဟာများ နှင့် ဂုဏ်ထူးများ (New Delhi. Centre for Policy Research (CPR) and Namati).

၂၀၁၂ မြေယာဥပဒေများသည် ရှိနေပြီးသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အများပိုင်မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို VFV ဥပဒေအား ၂၀၁၈ တွင် ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ခြင်းမှအပ အသိအမှတ်မပြုပေ။ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေ ဥပဒေ တွင် ဖော်ပြထားသည့် လက်ရှိ ဥပဒေမူဘောင်များအတွင်း ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အများပိုင်မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့် နှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးတို့အား ကာကွယ်ရန် တိကျသည့် ပြဌာန်းချက်များကို ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်နေသေးသည်။ ထို့ပြင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အများပိုင်မြေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အသိအမှတ် ပြုရန်လိုအပ်သည့် မူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအား အများဆုံးသက်ရောက်ခံရသူ ပြည်သူလူထု ၏ သဘောထားမပါဝင်ဘဲ အထက်မှအောက်သို့သာ စီးဆင်းသော အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားမှ အတားအဆီး ဖြစ်နေသည်။ မြေယာနှင့်ပတ်သက်၍ NLD အစိုးရ လက်အောက်၌ မူဘောင်နှင့် အဖွဲ့အစည်းအသစ်များဖြင့် စတင်ခြင်းက ထိုလုပ်ငန်း စဉ်များအား ပို၍ ရှုပ်ထွေးစေသည်။ ထို့ပြင် တရားဥပဒေကို လက်လှမ်းမီရေး၌ အင်အားကြီးမားသော လက်နက်ကိုင်များက ဆုံးဖြတ်လုပ်ဆောင်သည့် အခန်းကဏ္ဍမှ နေရာယူထား သည့် နောက်ခံ အခြေအနေတွင် ဖော်ပြပါ ယန္တရားများ သည် လုပ်ပိုင်ခွင့် အနည်းငယ်သာရှိသည်ဟု လူအများက ရှုမြင် ကြသည်။

သမိုင်းစဉ်တလျှောက်မှ လူမျိုးရေးပြဿနာများ၏ အမွေဆိုးသည် ဤဒေသ ၃ ခုရှိ ပြည်သူများ၏ ဘဝများနှင့် မြေ အသုံးပြုခွင့်တို့အပေါ် သိသာထင်ရှားသော အခန်းကဏ္ဍမှ ဆက်လက်လွှမ်းမိုး လျှက်ရှိသည်။ ဤ နိုင်ငံရေး ရွေ့လျား ပြောင်းလဲမှုနှင့် လှုပ်ရှားမှုများသည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင် မြေ ဥပဒေများ၊ ပြည်သူများ၏ မြေယာ အမည်ပေါက် ရပိုင်ခွင့် အပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရခြင်း နှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းတို့ကို နားလည်နိုင်ရန်အတွက် အခရာကျသည်။ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှုပေးနိုင်သည့် မြန်မာ နှင့် EAO ဥပဒေ နှစ်မျိုးလုံးသည် တရားဝင်ဖြစ်လာသော် လည်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက် မှုစံနှုန်းများမှာ မရှင်းလင်းခြင်းနှင့် မြေယာဥပဒေများကို သေချာသိရှိနားလည်မှုမရှိခြင်း တို့က ပြည်သူများ၏ HLP ရပိုင်ခွင့်များ လက်လှမ်းမီရရှိရေးအား ကာကွယ်ရာတွင် အားနည်းစေသည်။ သုတေသန နေရာ ၃ ခုလုံးတွင် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရန် သဘောတူညီပြီး ဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံရေးအာဏာ၊ ဥပဒေရေးရာ နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် တို့အတွက် ကြိုးပမ်းနေခြင်းများကြောင့် ပြည်သူများသည် ၎င်းတို့၏ အိုးအိမ်၊ မြေယာနှင့် ပစ္စည်းပစ္စာရပိုင်ခွင့်များအတွက် တာဝန်ရှိသူအမျိုးမျိုး နှင့် စည်းမျဉ်းစနစ် အမျိုးမျိုးတို့အကြား ညှိယူနေရပေသည်။ ပြည်သူများသည် တစ်ခါတစ်ရံ များပြားပြီး အချင်းချင်း မတည့်သော အာဏာပိုင်များပါဝင်နေသည့် အုပ်ချုပ်မှုနှစ်မျိုးအကြား စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင် နေရသည်။ ဤကိစ္စမျိုးသည် ပြည်သူများအတွက် မည်သူက တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ရှိသည်နှင့် ပတ်သက်၍ ရှုပ်ထွေးမှု များစွာရှိနေသော ရောထွေးနေသော အုပ်ချုပ်ရေးရှိသည့် နေရာများတွင် ပိုဆိုးစေသည်။ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးတို့ အတွက် မြေနေရာ သတ်မှတ်ခြင်းကို အများအားဖြင့် မြေပုံပေါ်၌ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိသော နည်းလမ်းများဖြင့် ဝေးလံသောနေရာရှိ ရုံးများတွင် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ကောင်းစွာမသိသူများမှ ဆောင်ရွက်နေကြဆဲဖြစ်သည်။ လက်ရှိခေတ်ကာလတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် သယံဇာတထုတ်ယူရေး စီမံကိန်းများသည်ဒေသခံ များ၏ ပါဝင်မှုမရှိပဲ သို့မဟုတ် ထိုလုပ်ငန်းစဉ်များ လုပ်ဆောင်နေကြောင်းကိုပင် သိရှိရခြင်းပင်မရှိပဲ အကောင်အထည် ဖော် ဆောင်ရွက်နေကြသည်။

လွှတ်တော်ရေးရာ ကော်မတီ၏အဆိုအရ NLD အစိုးရသည် စစ်အစိုးရလက်အောက်တွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် အတင်း အကျပ် မြေသိမ်းယူခြင်းအတွက် အငြင်းပွားမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အမှုပေါင်း ၆၀၀၀ ကျော်ကို လွှဲယူခဲ့ရသည်။¹¹⁵ ယခင် လယ်ယာမြေ ပြန်လည်စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်မှ ၂၀၁၅ ဇွန်လအထိ မြေဧက ၃၃၅၀၀၀ ကျော်ကို ပြန်လည်ပေးအပ် ပြီးကြောင်း ကြေညာသော်လည်း အခြား သုတေသနက မြေသိမ်းယူမှု အများစုမှာ မဖြေရှင်းရသေးဟု ယူဆသည်။¹¹⁶ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇွန်လ တွင် NLD အစိုးရအသစ်သည် သိမ်းယူထားသော လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများ ပြန်လည် စိစစ်ရေး ဗဟိုကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ဤကော်မတီနှင့် ကျေးရွာအုပ်စုအထိ ကော်မတီ ခွဲများ သည် ၆ လအတွင်း မြေသိမ်းယူထားသည့် အမှုအားလုံးကို ဖြေရှင်းမည်ဟု ကြေငြာခဲ့သည်။¹¹⁷ သို့သော် လက်တွေ့တွင်မူ ဤကော်မတီ အသစ်များသည် ထိရောက်စွာ မစွမ်းဆောင်နိုင်ပဲ မြို့နယ်အဆင့်မှ ရှုပ်ထွေးသောမြေအမှုများကိုပင် ဖြေရှင်း နိုင်စွမ်း မရှိပေ။ သုတေသန နေရာအားလုံးမှ ဖြေဆိုသူများသည် အစိုးရ၏ အလွှာအဆင့်များပြားခြင်းနှင့် အထက်မှ အောက်သို့ ချမှတ်သော ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများကြောင့် ၎င်းတို့၏ HLP ရပိုင်ခွင့်များကို ထိခိုက်စေခဲ့ခြင်းကို စိတ်ပျက်နေခြင်းကို

ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ လူအများအပြားသည်လည်း မြေသိမ်းခံရခြင်းအတွက် တရားမျှတမှု ရှာဖွေရာတွင် ကြောက်လန့်ခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်မှု ကင်းမဲ့ခြင်းတို့ကို ဖော်ပြကြ သည်။ အချို့သော ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် VTA များတွင် မြေယာဥပဒေများဆိုင်ရာ ဗဟုသုတ အနည်းငယ်ရှိသော်လည်း လူအများစုသည် ရှုပ်ထွေးသော မြေယာအမည်ပေါက်မှတ်ပုံတင်စနစ်နှင့် ကျွမ်းဝင်မှုမရှိပဲ တရားမျှတမှုကို ရှာဖွေရန် သို့မဟုတ် အသိမ်းခံမြေကို ပြန်လည်တောင်းဆိုရန်တို့ကို လုပ်ဆောင်ရန် ယုံကြည်မှု မရှိကြပေ။ အင်အားကြီးနှင့် အသိပညာတို့သည် အနည်းငယ်သော လူတစ်စု လက်ထဲတွင် သာရှိနေခြင်းက HLP ရပိုင်ခွင့်များကို တားဆီးနေသည်။

¹¹⁵ တင်ထက်ပိုင် ၂၀၁၆ ၊ 'လွှတ်တော် ကော်မတီ - မြေသိမ်းယူမှုအတွက် တိုင်တန်းမှု ၆၀၀၀ ကို မြေရှင်းရန် ကျန်ရှိနေ' ၂၇ ဇူလိုင် ၊ ဧရာဝတီ သတင်းဌာန Available at <http://www.irrawaddy.com/burma/parliamentary-committee-6000-land-confiscation-complaints-yet-to-be-addressed.html> (accessed October 30, 2018).

¹¹⁶ Boutry, M., Allaverdian, C., Mellac, M., Huard, S., ဦးစံသိန်း၊ တင်မျိုးဝင်း၊ ခင်ပြည့်စုံ၊ ၂၀၁၇၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက် မြေပြန်ဒေသရှိ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ အပူပိုင်းဒေသ နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသတွင် သမိုင်းကြောင်းအမြင်မှ ခေတ်ပြိုင်ကာလ လက်တွေ့အခြေအနေအထိ၊ (ရန်ကုန် - Gret); Human Rights Watch. ၂၀၁၈ ၊ 'ကျွန်ုပ်တို့၏ မြေအတွက် ဘာမှ မရှိပါ' - မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေသိမ်းယူမှုများကြောင့် လယ်သမားများအပေါ် သက်ရောက်မှု (ဘန်ကောက် - HRW.); Kapoor, M., Soe, N. N., & Viswanathan, V. ၂၀၁၈. Midcourse Manoeuvres: မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝ သယံဇာတ ပဋိပက္ခအတွက် လူထုအခြေပြု မဟာဗျူဟာများ နှင့် ကုစားမှုများ (New Delhi. Centre for Policy Research (CPR) and Namati)

¹¹⁷ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် ၊ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ မှုဝါဒ ကြေညာစာတမ်း http://www.Myanmarlibrary.org/docs21/NLD_2015_Election_Manifesto-en.pdf (accessed May 17, 2017)

၈. နိဂုံးချုပ် သုံးသပ်ချက် နှင့် အကြံပြုထောက်ခံချက်များ

အိုး အိမ်၊ မြေယာနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တို့အတွက် အများဆုံး ဖိအားပေးခံနေရသော ဗဟိုချက်တွင်ရှိနေသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ထုတ်ထားသော အရေးကိစ္စများသည် ဖက်ဒရယ်စနစ် ထူထောင်ရန်နှင့် စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရန်တို့တွင် အဓိကနေရာတစ်ခုမှ ဆက်လက်ပါဝင်နေမည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် စစ်မှန်ပြီး မျှတမှုရှိသော ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး လုပ်ငန်း စဉ်ကို တွေ့မြင်ရနိုင်မည့် အတိုင်းအတာမှာ ဒေသခံ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသခံ ပြည်သူတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ပါဝင်ထည့်သွင်း၍ တုံ့ပြန်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ တည်ဆောက်ခြင်းတို့ တိုးတက်လာမှုတွင် များစွာတည်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ဥပဒေများအတွင်းမလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကိုအသိအမှတ်ပြုရန်ပြဌာန်းမှုများကို အားပေး ခြင်းသည် ပဋိပက္ခဒဏ်ခံခဲ့ရသည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတွင် မြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့် တိုးတက်စေခြင်းကို များစွာ မြှင့်တင်ပေးသည်။ မြေယာဥပဒေအသစ်များက မြေယာ အမည်ပေါက်မှတ်ပုံတင်ခြင်းအား ခွင့်ပြုခြင်းသည် ပဋိပက္ခ မရှိသည့် အခြေကျပြီးသောနေရာများတွင် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များ စိတ်ချရစေရန်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးသော်လည်း တိုင်းရင်းသားတို့၏ အရပ်ဒေသများနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့်နေရာများအတွက်မူ မြေလုယူခြင်းနှင့် သိမ်းယူခြင်းကို အကူအညီ ဖြစ်စေသည်။ ဥပမာ VFV ဥပဒေမှ အချို့သော ဥပဒေပြင်ဆင်ချက်အသစ်များသည် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးရေးအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြင့် အကောင်းဖက်သို့ ဦးတည်သော ခြေလှမ်းများအဖြစ် မှတ်သားနိုင်သော်လည်း မလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို ကာကွယ် ရန်နှင့် HLP အခွင့်အရေးများကို အာမခံနိုင်ရန် အားကောင်းသော မူဝါဒများနှင့် မူဘောင်များကို ပိုမို အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ယခင်မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် ဥပဒေ၏ ဟာကွက်များသည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတို့ကို ဆက်လက်၍ အန္တရာယ်ကျရောက် လွယ်နေစေ

• ကျွန်းစိုက်ခင်း၊ လွိုင်လင်မြို့၊ ရှမ်းပြည်နယ် •

သောကြောင့် ဖြစ်သည်။¹¹⁸ ထို့ပြင် အများပိုင်မြေကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရယူခြင်းသည် ဒေသအာဏာပိုင်များမှ ဖယ်ရှားမပေးနိုင်သည့် ဗျူဟာရေစီနှင့် ဥပဒေကြောင်းအရ လိုအပ်ချက်များကြောင့် ခက်ခဲနေရသည်။ အများအားဖြင့် လုံခြုံမှု နည်းသော ဝန်းကျင်တွင် မြေအသိမ်းခံရနိုင်သည့် အန္တရာယ်ကို မြင့်မားစွာ ရင်ဆိုင်နေရသောဒေသများ၌ ပဋိပက္ခ ဒဏ်ခံခဲ့ရသည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်း များအဖို့ ထိခိုက်ခံစားရလွယ်မှုမှာ ပို၍ဆိုးရွားသည်။

ဥပဒေကြောင်းအရ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ် ပြုခြင်း

ဓလေ့ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် နိုင်ငံများစွာတွင် အကျိုးကျေးဇူး အမျိုးမျိုး ရစေခဲ့သည်။ (ထို့ပြင် 'နိုင်ငံ၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေး နောက်ခံအခြေအနေ၌ မြေယာ၊ သားငါး နှင့် သစ်တော လုပ်ပိုင်ခွင့်များအား တာဝန်ခံယူမှုရှိစွာ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းအတွက် သဘောဆန္ဒ အလျောက် လိုက်နာရန် လမ်းညွှန်' နှင့်အညီ ဥပဒေပြုခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။¹¹⁹) ၎င်းတို့တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဂူဂျာရတ် ပြည်နယ်၌ သစ်တောတွင် နေထိုင်သူများ၏ မြေအသုံးပြုခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း¹²⁰ မှ ဆိုမာလီယာနိုင်ငံ၊ ပန့်လန်း ဒေသ၌ အငြင်းပွားမှုများကို ချက်ချင်း ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းပေးရန် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဩဇာ ရှိသူများ ၏ အခန်းကဏ္ဍအား တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုခြင်း အထိ ပါဝင်သည်။¹²¹

GORUM သည် ပြည်ထောင်စု မြေယာအသုံးပြုမှု မူဝါဒများနှင့် ၂၀၁၈ VFV ဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်တို့တွင် တွေ့မြင်ရသည့်အတိုင်း ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုရန် အပြုသဘော ဆောင်သော အားထုတ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ VFV ဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်သည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အလေ့အထများအား ဥပဒေထဲ၌ ပထမဆုံးအကြိမ် ရှင်းလင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုခြေလှမ်းများကို အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး အပါအဝင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အလေ့အထများဖြင့် HLP အခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝ ကာကွယ်ပေးရေးကို အခြေခံ၍ တည်ဆောက်သင့်သည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်များ ပြည့်မီစေရေးခြေလှမ်းများတွင် မြေယာ ဥပဒေများနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု ဆိုင်ရာလမ်းညွှန်များ၌ ရှင်းလင်းသော ဥပဒေရေးရာ အသိအမှတ်ပြုမှုများ ပါဝင်သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် -

- (က) ၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေ နှင့် ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားချက်များတွင် ရွှေ့ပြောင်း စိုက်ပျိုးခြင်းအပါအဝင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ စိုက်ပျိုးရေး အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုရန် နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လတ်တလော ၂၀၁၂ ခုနှစ် VFV ဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်အား ရှင်းလင်းဖော်ပြရန်
- (ခ) ၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် VFV ဥပဒေတို့တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေ အသုံးပြုခွင့် အစီအစဉ် (အများပိုင်ဘုံမြေ အသုံးပြုခွင့်) ကို အသိအမှတ်ပြုရန်
- (ဂ) ABSF, VFV ကော်မတီ နှင့် ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် (ကိုယ်စားလှယ် ရွေးချယ် မှုဖြင့်) ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများ၏ ပါဝင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုရန်

¹¹⁸ VFV ဥပဒေတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေများကို အသိအမှတ်ပြုမှုမှာ ဥပဒေထဲတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေကို ကောင်းစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြထားခြင်း မရှိမှုကြောင့် မြန်လျော့စေသည်။ ထို့ပြင် ဥပဒေကို မည်သို့ စိုးမိုးစေမည်ဖြစ်ကြောင်း မရှင်းလင်းပါ။ အခြား အနုတ်သဘောဆောင်သည့် ပြင်ဆင်မှုများမှာ VFV မြေကို ကျူးကျော်ဝင်ရောက်မှုအတွက် ပြင်းထန် သော ပြစ်ဒဏ်များ သတ်မှတ်ခြင်း နှင့် VFV မြေကို လက်ရှိ အသုံးပြုနေသူများအတွက် မှတ်ပုံတင်ရန်ကာလ တို့ တောင်းဆိုခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

¹¹⁹ ကုလသမဂ္ဂ စားနပ်ရိက္ခာ နှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့၊ ရောမမြို့၊ ၂၀၁၂

¹²⁰ ကမ္ဘာ့ဘဏ် ၊ ၂၀၁၅ ၊ သဘောဆန္ဒအလျောက်သုံးရန် လမ်းညွှန်များ နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ် - အိန္ဒိယ နိုင်ငံတွင် သစ်တောအခွင့်အရေး အက်ဥပဒေ ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်များနှင့် ဖြစ်ရပ် နှစ်ခုမှ လေ့လာခြင်း၊ မတ် ၂၀၁၅၊ available online at <http://pubdocs.worldbank.org/en/61321454017908387/Digital-FINAL-WB-Good-Practices-Brief-2-Layout-1.pdf>

¹²¹ UN Habitat. ၂၀၁၅ ၊ ဆိုမာလီယာနှင့် ပန့်လန်း တို့တွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ဥပဒေ စနစ်များအား ညှိနှိုင်းခြင်း အစီရင်ခံစာ နှင့် အကြံပြုချက်များ၊ ၅

စီမံအုပ်ချုပ်မှု နှင့် ပြန်လည်စိစစ်ရေး ကော်မတီများတွင် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းကို သေချာစေရန် ရပ်ရွာလူထု၏ သမိုင်းကြောင်းနှင့် ဆက်နွယ်မှုများကို အကောင်းဆုံး သိရှိသည့် အစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများအား ပုံမှန် မြေယာအရေးကိစ္စ ယန္တရားများတွင် ပြောရေး ဆိုခွင့်ပေးကြောင်း သေချာစေရန်လိုအပ်သည်။ VTA များကလည်း ကျေးရွာအဆင့်တွင် လက်တွေ့ မြေအသုံးပြုမှုကို သိရှိအတည်ပြုနိုင်ရန် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများ၏ အကြံဉာဏ်ကို ရယူသင့်သည်။ ထို့ပြင် ထို အလေ့အထများကို တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုသင့်သည်။

ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး သင်တန်း

၂ လေ့လာမှုအတွက် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့သည့် လူထုမှာ ကျေးရွာအဆင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် GORUM ယန္တရားများထက် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများ၏ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး အလေ့အထများကို ပိုမိုလိုလားကြောင်း တညီတညွတ်တည်း ဖော်ပြကြသည်။ ထို့ပြင် ပါဝင်ပတ်သက်သူ များဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်လေ့လာမှုက တွေ့ရှိရသည်မှာ ကျေးရွာအတွင်း အငြင်းပွားမှုများတွင် အငြင်းပွားသူများသည် ညှိနှိုင်းမှု များတွင် မှုတနိုင်စေရန် အင်အားဩဇာ ညီမျှမှုရှိခြင်းကို လိုလားတတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး (CDR) အလေ့အထကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းနည်း အလေ့အထ၏ အားသာချက်များပေါ်တွင် တည်ဆောက်ရန် အလားအလာရှိသည်ဟု မြင်တွေ့ရသည်။ ထိုအားသာချက်များမှာ တတိယအဖွဲ့၏ ကူညီမှုဖြင့် တရားဝင် ဆုံးဖြတ် ချက်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ခြင်း၊ မြန်ဆန်မှုရှိ၍ လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်နည်းခြင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ညီညွတ်မှု ကို ပြည့်မြောက်စေနိုင်ခြင်း တို့ဖြစ် သည်။ ဆယ်အိမ်မှူး၊ ရာအိမ်မှူး၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်၊ မြေယာကော်မတီ၊ ရွာလူကြီးများ၊ ဘုန်းတော်ကြီးများ နှင့် EAO ကိုယ်စားလှယ်များ (ရိုပါက) အပါအဝင် ကျေးရွာနှင့် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသူများအားလုံးသည် CDR သင်တန်းများ မှ အကျိုးကျေးဇူး ရရှိနိုင်ပေလိမ့်မည်။

သို့ရာတွင် အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ပုဒ်မများ ကို သိမှတ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများ နှင့် ရပ်ရွာလူထုတို့အား အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး နည်းလမ်းများအတွက် CDR သင်တန်းများပေးရန် စီစဉ်သည့်အခါ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုရှိနိုင်သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အလေ့အထများကို လူ့အခွင့်အရေး အခြေခံသည့် ချဉ်းကပ်ပုံများနှင့် ကိုက်ညီစေရန် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲသင့်သည်။

အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရပ်ရွာလူထု၏ ပုဒ်မများ၌ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများ အား မျက်နှာသာပေးရွေးချယ်ခြင်း၊ အဂတိလိုက်စားခြင်း၊ ဘက်လိုက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ အငြင်းပွားသူများအကြား အင်အားဩဇာ မညီမျှမှုနှင့် အမျိုးသမီးများနှင့် ဆင်းရဲသော ကျေးရွာသာများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ ပါဝင်သည်။ ရပ်ရွာလူထုက အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းသည့် ယန္တရားများကိုသာ အားထားရသော ဒေသများတွင် ထိုအချက် များကို အန္တရာယ်ရှိစေနိုင်သော အချက်များအဖြစ် စဉ်းစားနိုင်ပေသည်။ ဆက်လက်၍ CDR အား လက်ရှိ ကျေးရွာအဆင့် အငြင်းပွားမှုကို ကြားဝင်ဖြေရှင်းခြင်းကို ပံ့ပိုးပေးရန် နည်းလမ်းအဖြစ် ရွေးချယ်ပါက ကျားမရေးရာ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများနှင့် အခြား လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပုဒ်မများနှင့်အတူ အထက်ပါ အချက်များအား ဦးတည်ဖြေရှင်းသင့်ပေ သည်။ ထိုချဉ်းကပ်နည်းလမ်းမှာ အကောင်းဆုံးအနေနှင့် တစ်ပြိုင်တည်းတွင် လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာ လျက် ဒေသ၏ လက်ရှိအလေ့အထများကို အနည်းဆုံးသာ ပြောင်းလဲမှုရှိစေနိုင်ပြီး ရပ်ရွာတွင်းရှိ ဖယ်ကျဉ်ခံ အုပ်စုများ၏ ပုဒ်မများကို ဦးတည်ဖြေရှင်းပေးနိုင်ကာ HLP အခွင့်အရေးများကို လက်လှမ်းမီ ရရှိစေရန်နှင့် ကာကွယ်ပေးရန် ရည်မှန်းချက်များကို ပြည့်မြောက်စေသင့်သည်။

မြေယာများ ပြန်လည် ပေးအပ်ခြင်း (Restitution)

ဓလေ့ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာယန္တရားများက လုံလောက်စွာ ဦးတည်ဖြေရှင်းပေးနိုင်သည့် ကျေးရွာ နှင့် ကျေးရွာ အုပ်စု အဆင့် ပြည်သူလူထုအကြား အငြင်းပွားမှုများထက် ပိုလွန်သော နစ်နာမှုအဖြစ် တရားမဝင် မြေသိမ်းမှု များမှာ ဖြေဆို သူအားလုံးအဖို့ အကြီးဆုံးနှင့် အထိခိုက်ဆုံး ပူပန်မှု ဖြစ်နေသေးကြောင်း သုတေသနက ဖော်ပြသည်။ CDR သင်တန်းက ကျေးရွာတွင်း နစ်နာမှုများအတွက် ရှင်သန်လျက် ရှိနေသေးသော ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ် အလာအရ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းကို အားပေးနိုင်သော်လည်း ကျယ်ပြန့်များပြားသော တရားမဝင် မြေသိမ်းယူမှုများ အပေါ် တုံ့ပြန်ဖြေရှင်း၍ HLP ပိုင်ဆိုင်မှု များကို ပြန် လည်ပေးအပ်နိုင်ရန်မှာ တစ်နိုင်ငံလုံးအနေနှင့် အဖွဲ့အစည်းလိုက် လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

တရားမျှတမှုကို ပြည့်မြောက်စေလိုပါက သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက် နှင့် လက်ရှိတရားမဝင်မြေသိမ်းမှုပြဿနာများကိုဖြေရှင်း နိုင် ရန် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှန်တကယ် ပြန်လည်ပေးအပ်နိုင်သော ဥပဒေ များနှင့် ယန္တရားများကို လိုအပ်ပေသည်။ ထိုအစီအမံများကို အမျိုးသား မြေယာအသုံးပြုမှု မူဝါဒ (NLUP) နှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော်သင့်ပြီး လက်ရှိ မူကြမ်းရေးဆွဲနေသော အမျိုးသား မြေယာဥပဒေတွင် ဦးတည်ထည့်သွင်းသင့်သည်။ ထိုဥပဒေမှာ ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာ ရမှုများအတွက် ကုလသမဂ္ဂ၏ လမ်းညွှန်ချက်များ၊ နှင့် Pinheiro သဘောတရားများနှင့်အညီ ရေးဆွဲနေခြင်းဖြစ်သည်။

NLUP က ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် ရှင်းလင်းသော ကတိကဝတ်ကို ပြဌာန်းထားသည်။ ပြန်လည် ပေးအပ်ရေးဥပဒေ နှင့် ယန္တရားများကို အောက်ပါပြဌာန်းချက်များ ပါဝင်သည့် ထိုကတိကဝတ်ပေါ်တွင် အခြေပြု၍ တည်ဆောက်သင့်ပါသည်။

- (IDP များနှင့် ဒုက္ခသည်များ အပါအဝင်) HLP ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ဥပဒေအရ မဟုတ်ဘဲ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသူ မည်သူမဆို ပြန်လည်ပေးအပ်မှု ရရှိရန် ပြည်တွင်းဥပဒေများတွင် မပါရှိခဲ့သည့် အခွင့်အရေးကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။
- ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် မဖြစ်နိုင်သည့်ကိစ္စများတွင် ပြန်လည်အစားထိုး ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း သို့မဟုတ် လျော်ကြေး ပေးခြင်းအတွက် ဥပဒေက ညှိနှိုင်းပေးသင့်သည်။
- မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု တောင်းဆိုခြင်းအတွက် ရှင်းလင်းသော တာဝန်နှင့်အပ်ခံယူမှု၊ ဆုံးဖြတ်ခွင့်အာဏာနှင့် တောင်းဆိုရန်လုပ်ငန်းစဉ်တို့ ပါရှိသော လွတ်လပ်သည့် ကြားနာစစ်ဆေးမှု အဖွဲ့ကို ဖန်တီးထူထောင်ခြင်း

ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဥပဒေများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းများအား ဤအစီရင်ခံစာတွင် အစောပိုင်းက ဖော်ပြထား သကဲ့သို့ ယခင် နိုင်ငံတကာမှ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဥပမာများက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြန်လည်ပေးအပ်မှုများ ပြည့်မြောက်နိုင်စေမည့် အသင့်လျော်ဆုံးနည်းလမ်းကို မူဘောင်ချမှတ်ရာတွင် လမ်းညွှန်မှု ပေးနိုင်ပေမည်။ ထို့ပြင် ဥပဒေ အမျိုးမျိုးရှိနေသော ပဋိပက္ခအလွန် ဒေသများတွင် အသုံးချနိုင်မည့် သင်ခန်းစာများကို ဆုံးဖြတ်ရယူနိုင်ရန်အတွက် လေ့လာမှုများပြု လုပ်သင့်ပေသည်။

လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အများပိုင်မြေများနှင့် သစ်တောများ

အ စိုးရ၏ ထိန်းသိမ်းသစ်တောများ အစီအစဉ်မှာ ပြိုပျက်လွယ်သော ငြိမ်းချမ်းရေး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများနှင့် မြေမြင့်ဒေသများတွင် နေထိုင်သူတို့၏ အသက်မွေးမှုကို ထိခိုက်အားနည်းစေနိုင်သည့် အလားအလာ ရှိပေသည်။ သဘာဝသားရဲတိရစ္ဆာန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး၊ သစ်တောပြုန်းတီးမှု၊ တရားမဝင် သစ်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းတိုးတက်မှုများကြောင့် ပျက်စီးမှုများ လျော့ချရေးတို့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သစ်တောဖုံးလွှမ်းသည့် ဒေသများကို ကာကွယ်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများမှာ အရေးကြီးသော်လည်း ထိုလုပ်ငန်းစဉ်များမှာ အများအားဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ရပ်ရွာလူထု ပါဝင်ဆွေးနွေးစေမှုများ နည်းပါးစွာဖြင့် အတည်ပြု ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများ ထူထောင်ခြင်းမှာ ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ ဒုက္ခသည်များနှင့် ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ရသူများ နေရပ်ပြန်ရေးအပေါ်တွင်လည်း သက်ရောက်စေ နိုင်ပါသည်။ ထိုထိန်းသိမ်းမှုလုပ်ငန်းများသည် ပြည်သူတို့အား ထွက်ခွာပြောင်းရွှေ့ရစေသည့် အလားအလာ ရှိရှိမှုမကဘဲ လူနည်းစု မျိုးနွယ်စုများ၏ အစဉ်အလာ အခွင့်အရေးများနှင့် အလေ့အထများကိုလည်း ထိခိုက်အားနည်းစေနိုင်ပါသည်။

လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အများပိုင်ဘုံမြေများကို ယခင်က သိမ်းယူခဲ့ခြင်းကြောင့် ထိခိုက်ခဲ့ရသူများ၏ အသက်မွေးမှုဆိုင်ရာ ပုဒ်မများကို ဦးတည်ဖြေရှင်းပေးရန်အတွက် စစ်မှန်သော ပြန်လည်ပေးအပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များကို အကောင်အထည် ဖော်သင့်သည်။ မြန်မာအစိုးရနှင့် EAO များသည် အနာဂါတ်တွင် လေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အများပိုင် ဘုံမြေများကို ရယူလိုသည့် မည်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်မဆို ထိခိုက်ခံရမည့် ရပ်ရွာလူထုအား ကြိုတင်အသိပေးပြီး လွတ်လပ်စွာ ပေးသော သဘောတူညီချက်ကို ရရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း သေချာစေသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ဒေသခံများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေးရန် ညှိနှိုင်းကြိုးပမ်းခြင်း၊ ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို တိုးတက်စေခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့မှာ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးဆောင်စီမံချက်တိုင်း၏ လိုအပ်သည့် အခြေအနေတစ်ခု ဖြစ်သင့်သည်။ မူဝါဒများက အဓိပ္ပာယ် ပြည့်ဝသော ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများ၊ အပြန်အလှန် ပြောဆိုမှုများနှင့် လူထုတွေ့ဆုံပွဲများတွင် ဒေသခံလူထု၏ ပါဝင်မှုကို ပံ့ပိုးပေးပြီး တိုက်တွန်းအားပေးသင့်သည်။

သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်း၊ အသိပညာပေးခြင်း နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

သ တေသနက ဖော်ပြသည်မှာ ရပ်ရွာလူထုအားလုံး၏ HLP အခွင့်အရေးများကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ကာကွယ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် မြေယာဥပဒေများနှင့် ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး ယန္တရားများအကြောင်း အသိပညာနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည်သူများ လက်လှမ်းမီ ရရှိနိုင်မှုကို တိုးမြှင့်ပေးရန် ပူးပေါင်းအားထုတ်မှု လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် မျိုးနွယ်စု လူနည်းစုများ၏ HLP အခွင့်အရေးများကို လူများစုများနှင့် တန်းတူညီမျှစွာ ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ကူညီပေးနိုင်ရန် NLUP အကြောင်း အသိပညာများကို မြန်မာဘာသာအပြင် အခြားဘာသာစကားများဖြင့် ရရှိ ရယူနိုင်ကြစေရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သည်။ သတင်းအချက်အလက်များမှာ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး (VTA) များမှတစ်ဆင့် အောက်သို့စီးဆင်းရာတွင် လူထုအများမှာ အသိပေးမှုမရရှိဘဲ ရှိတတ်သည်။ မြေယာဥပဒေများနှင့်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အသိပညာများကို ဗဟိုမှ အင်အားဩဇာရှိသည့် ဒေသအာဏာပိုင်များ၏လက်တွင် ထိန်းချုပ်ထားခြင်းမှာ လူထုအား မြေယူခံရစေမည့် အန္တရာယ်ရှိစေသည်။

ဒေသခံ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၏ အခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားသတ်မှတ်ချက်များမှာလည်း ရှင်းလင်းပြတ်သားရန် လိုအပ်သည်။ အမှုကိစ္စအများအပြားတွင် ထိုတာဝန်ရှိသူများက ပြည်သူတို့၏ မြေယာအခွင့်အရေးများအတွက် ကူညီပေးရန် အရေးပါသော ကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်ကြစဉ် ထိုအင်အားဩဇာကြောင့် အမြတ်ထုတ်ခြင်း၊ အဂတိလိုက်စားခြင်းနှင့် အနိုင်အထက်ပြုခြင်းများကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ VTA များ၏ တာဝန်ခံမှု၊ တာဝန်ယူမှုကို သေချာစေရန် အစီအမံများ ထူထောင်ခြင်းသည် ပြည်သူတို့အား ၎င်းတို့၏မြေကို ခွဲထုတ်ရယူသွားခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးရန် အကူအညီ ဖြစ်စေနိုင်သည်။

အထူးသဖြင့် အောက်ပါနည်းလမ်းများ ဖြစ်နိုင်သည်။

- ◆ LUC များထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စီမံအုပ်ချုပ်သူအဖွဲ့များ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အများပြည်သူ လက်လှမ်းမီ ကြည့်ရှုနိုင်သော မှတ်တမ်း (မှတ်ပုံတင်စာရင်း) များဖြင့် ထားရှိပေးရန်
- ◆ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပြန်လည်စိစစ်ရေးအဖွဲ့များ၏ အဆင့်အားလုံးတွင် ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းကို အာမခံပေးနိုင်ရန်အတွက် မြေယာဥပဒေများ သို့မဟုတ် စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ အား ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ရန်
- ◆ VTA များအား မြေယာဥပဒေများနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု စနစ်အတွင်း ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍတို့အကြောင်း သင်တန်း များ ပိုမိုပေးရန်
- ◆ VTA များအား အမျိုးသမီးများ၏ HLP အခွင့်အရေးများ နှင့် LUC ကို ပူးတွဲအမည်ပေါက် ရယူခွင့်ရှိကြောင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကျားမရေးရာကို သိနားလည်သဘောပေါက်မှု ရှိစေရန်

အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ ကို မြှင့်တင်ခြင်း

ဖြစ် ပေါ်ပြောင်းလဲလာနေသော မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေယာအခွင့်အရေးများအပေါ် ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများကိုလည်း မျက်မြေမပြတ်သင့်ပေ။ ပဋိပက္ခများ ပြီးဆုံးလာခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျယ်ပြန့်သော အသွင်ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာနေရာများပွင့်လာခြင်းတို့က ဒေသခံလူထု အနေနှင့် မိမိတို့ဘာသာ စည်းရုံးလုပ်ဆောင်နိုင်လာစေသည်။ ထိုသို့ဖြင့် စစ်အစိုးရလက်ထက်က ပိတ်ပင်ထားခဲ့သော လူထု အခြေပြု အဖွဲ့အစည်း များ တိုးပွားလာစေသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာ အသုံးပြုမှုစနစ်ကို ပိုမို အသိ အမှတ်ပြုသည့် မြေယာဥပဒေများကိုအကောင် အထည်ဖော်ရန် တွန်းအားပေးနေသော လူမျိုးစု မျိုးနွယ်စု အုပ်စုများမှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများမှာ လတ်တလော နှစ်များ အတွင်း သိသာစွာ တိုးမြှင့်လာသည်။¹²²

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်ရှိ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်သူများအား မြေများ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုမှုများ မှတဆင့် ၎င်းတို့၏ မြေယာအခွင့်အရေးများကို တောင်းဆိုရာတွင် အရေးပါသည့်ကဏ္ဍမှ ကူညီပေးနေသည်။ သုတေသန နယ်မြေအားလုံးတွင် ဖြေဆိုသူများက မြေယာ ဥပဒေများကို သိနားလည်ပြီး ယခင် မြေသိမ်းယူမှုများအတွက် အစိုးရကို တာဝန်ခံယူမှု ရှိစေရန် ကြိုးစားကြသည့် တစ်ဦးချင်းနှင့် အုပ်စုအမျိုးမျိုးတို့၏ အရေးပါမှုကို အထူးပြုဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအဖွဲ့အစည်းအများအပြားမှာ ရန်ပုံငွေရရှိမှု၊ ဝန်ထမ်းအင်အားနှင့် ဂရုပြုခံရမှု နည်းပါးနေဆဲဖြစ်သည်။

အစိုးရနှင့် EAO များမှတာဝန်ရှိသူများစုပေါင်း၍အလှူရှင်များ၏ပံ့ပိုးမှုနှင့်စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ရန်ပုံငွေများကို HLP အခွင့်အရေးများအတွက် ဆောင်ရွက်နေကြသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပညာပေးခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် ရှင်းလင်းတင်ပြ အရေး ဆိုခြင်း လုပ်ငန်းများသို့ ဦးတည်ပေးအပ်သင့်သည်။ ထိုသို့သော အဖွဲ့အစည်း အများအပြားမှာ ရပ်ရွာလူထုအား HLP အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်နိုင်ကြစေရန်အတွက် မြေယာဥပဒေ နှင့် မူဝါဒများကို သိရှိနားလည်စေရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်စွမ်းရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်းအား သိသာထင်ရှားစွာ ဆောင်ရွက်နေကြသည်။ လက်ရှိ မြေယာ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ ကုန်ကျစရိတ် များပြားနိုင်ပြီး အငြင်းပွားသူများအဖို့ နောက်ထပ် အကြွေးများတင်နိုင်စေသောကြောင့် ရန်ပုံငွေများကို ဥပဒေရေးရာ အကူအညီပေးရေး (paralegal) အဖွဲ့အစည်းများ အတွက် အထူးသဖြင့် ဦးတည် ပေးအပ်သင့်သည်။ လက်ရှိစနစ်မှာ အဂတိလိုက်စားမှုများ ရှိနိုင်ပြီး မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ပါဝင်သည့် အောက်ခြေအဆင့် တာဝန်ရှိသူများအား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု မရှိသောကြောင့် ထိုရပ်ရွာလူထု အဖွဲ့အစည်းများ၏ အားသာချက်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တို့ကို မြှင့်တင်ပေးရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သည်။ ဤသည်မှာ အစိုးရ အာဏာပိုင်များအပေါ် ယုံကြည်မှုနည်းပါးပြီး ဥပဒေစိုးမိုးမှု အားနည်းနေသေးသည့် ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသော ဒေသများမှ ရပ်ရွာလူထုအတွက် အထူးသဖြင့် အရေးကြီးသည်။

¹²² ဥပမာ အဖြစ် လေ့လာရန် - Kayah Earth Rights Action Network, ၂၀၁၆၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာ အသုံးပြုမှု စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ် (ရန်ကုန် - Kayah Earth Rights Action Network)

HLP တွင် ကျားမရေးရာ တန်းတူညီမျှမှုကို တိုးတက်စေခြင်း

မှန် နှင့် ငလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုများတွင် အမျိုးသမီးများ မပါဝင်ခြင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် အဓိကကျသော အရေးကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများအတွက် မြေယာအခွင့်အရေးများနှင့် အမည်ပေါက် မှုတို့ကို စိတ်ချလုံခြုံစေခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးက ကျားမ တန်းတူညီမျှမှုမရှိခြင်း နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ လိုအပ်ချက်များကို ဦးတည်ဖြေရှင်းနိုင်ပေမည်။ မြန်မာအစိုးရနှင့် EAO များနှစ်ရပ်လုံးသည် မြေယာအသုံးပြုခွင့်စီမံခန့်ခွဲရေး တွင် ရှိနေသော ကျားမတန်းတူညီမျှမှု မရှိခြင်းကို ဦးတည်ဖြေရှင်းရန် ပိုမိုဆိုင်ရာသော မြေလှမ်းများ လုပ်ဆောင်ရန် အရေးကြီးပေသည်။ သို့မှသာ အမျိုးသမီးများအနေနှင့် မိမိတို့၏ အခွင့်အရေးကို တောင်းဆိုနိုင်ရန် ညီမျှ၍ တရားမျှတမှု ရှိသော ဝန်းကျင်ကို ရရှိနိုင်မည်။ CEDAW ၏ အပိုဒ် ၁-၄၊ ၇ နှင့် ၈ တို့နှင့် CEDAW အထွေထွေ ထောက်ခံအကြံပြုချက် ၅၊ ၂၃ နှင့် ၂၅ တို့အရ ရပ်ရွာအဆင့်၊ ဒေသအဆင့် နှင့် နိုင်ငံအဆင့်တို့ရှိ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း နှင့် ဦးဆောင်မှု ရာထူးနေရာများ၌ အမျိုးသမီးများ ညီမျှစွာ ကိုယ်စားပြု ပါဝင်နိုင်စေရန် ပြဌာန်းချက်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့အနေနှင့် အကြံပြုလိုပေသည်။ မြန်မာအစိုးရနှင့် EAO တို့၏ မြေယာဥပဒေများ နှစ်ရပ်လုံးတွင် အနုညာတ ဆုံးဖြတ်မှုများ၌ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ရန် အရေးကြီးကြောင်း သိမှတ်ထားသော်လည်း အပြောနှင့် လက်တွေ့ အလုပ်များမှာ သိသာစွာ လစ်ဟာမှု ရှိနေပေသည်။

အမျိုးသမီးများအား အမှန်တကယ် ပါဝင်နိုင်သော နေရာများပေးရန် နှင့် ရှုပ်ထွေးသော မြေယာဥပဒေများနှင့် ဖြေရှင်း လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် အစိုးရ နှင့် EAO များမှ အသိ ပေးပြီး ဆောင်ရွက်မှုများပြုရန် လိုအပ်သည်။ ဥပမာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဂျာဂျာရတ်ပြည်နယ်တွင် အမျိုးသမီးများနှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု လုပ်ငန်းအဖွဲ့ (WGWLO) သည် အမျိုးသမီးများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် ကို လှုံ့ဆော်တိုးမြှင့်ခြင်း နှင့် ဒေသခံ အမျိုးသားများ၏ ဗျူရိုကရေစီစနစ်အား အသိပေး နားလည်စေခြင်းဟူသော ချဉ်းကပ်နည်းလမ်းနှစ်မျိုးကို တစ်ပြိုင်တည်း ပြုလုပ်သည်။ ၎င်းတို့သည် မြေယာအတွက် အမျိုးသမီးများ၏ ကော်မတီခွဲများနှင့် ဖက်ဒရေရှင်းများကို ထူထောင်ရင်း ဒေသခံ အစိုးရ အရာရှိများအတွက် သင်တန်း အစီအစဉ်များကိုလည်း ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သည်။¹²³ ပဋိပက္ခကို သိနားလည်စေသည့်အစီအစဉ်များက ယခင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအား ဦးတည် ဖြေရှင်းနိုင်စေမည့် အလားအလာရှိသော မျိုးနွယ်စု ပြည်နယ်များတွင် အလားတူ အစီအစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ရန် စဉ်းစားသင့်သည်။

¹²³ အမျိုးသမီးများ နှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု လုပ်ငန်းအဖွဲ့ (WGWLO) ၂၀၀၄၊ Paralegal များ၏ လုပ်ငန်းများ သုတေသန အစီရင်ခံစာ (Ahmedabad: WGWLO)

နိဂုံးချုပ် သုံးသပ်ချက်

HLP အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးခြင်းမှာ ပြည့်စုံသော ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန် နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၏ ဖက်ဒရယ်တို့အတွက် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရာတွင် အဓိကသော့ချက်ဖြစ်ပေသည်။ အကယ်၍ အစိုးရသည် ရပ်ရွာလူထုနှင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်လိုပါက ၎င်းတို့၏ မြေယာအခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းမှာ အဓိကဖြစ်ပေသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် ပြည်သူများသည် မိမိတို့၏ မြေယာများနှင့် အသက်မွေးမှုတို့ကို ထိမ်းချုပ်စီမံနိုင်သည်ဟု မခံစားကြရပေ။ ယခင် တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသော ပဋိပက္ခများကလည်း အစိုးရ တာဝန်ရှိသူများနှင့် အခြား ဩဇာ အင်အားကြီးမားသော လှုပ်ရှားလုပ်ဆောင်သူများကို ကြောက်ရွံ့စေရန် ဖန်တီးထားပေသည်။ ထိုဒေသများတွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုများ လွန်စွာလိုအပ်နေသော်လည်း အကြီးစား ဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများသည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအများပိုင်မြေများပေါ်တွင် မှီခိုနေရသည့် ရပ်ရွာလူထု၏ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်နိုင်မှုများကို ပိုမိုထည့်သွင်း စဉ်းစားရန်လိုပေသည်။ မြေယာအငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ ဖြေရှင်းပေးသည့် ယန္တရားများကို ပိုမို အသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြင့် မူဝါဒ ချမှတ်သူများနှင့် မြေယာအရေး ကိစ္စများကို တက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက်နေသူများအဖို့ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများ အကြား ယုံကြည်မှုများနှင့် မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှုတို့ကို အလွန်လက်တွေ့ကျသော နည်းလမ်းများဖြင့် တည်ဆောက်ရန် အခွင့်အရေး ရှိနေပေသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများ

ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေ (၂၀၀၈)

လယ်ယာမြေ ဥပဒေ ၂၀၁၂၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေ အမှတ် ၂/ ၂၀၁၂

လယ်ယာမြေ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ၂၀၁၂၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး နှင့် ဆည်မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန ကြေညာချက် အမှတ် ၆၂၊ ၂၀၁၂

လယ်ယာမြေ သိမ်းယူခြင်း အက်ဥပဒေ ၁၈၉၄

မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု ဥပဒေ ၂၀၁၆၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေ အမှတ် ၄၀/၂၀၁၆

အထက်မြန်မာပြည် မြေယာ နှင့် အခွန် စီမံအုပ်ချုပ်မှု ၁၈၈၉

မြေလွတ်၊ မြေလပ် နှင့် မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေ၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေ အမှတ် ၁၀/ ၂၀၁၂

မြေလွတ်၊ မြေလပ် နှင့် မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှု စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ၂၀၁၂၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး နှင့် ဆည်မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန ကြေညာချက် အမှတ် ၁/၂၀၁၂

ရပ်ကွက် နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေ ၂၀၁၂၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေ အမှတ် ၁/ ၂၀၁၂

ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူဝါဒ စာတမ်းများ

ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၊ သဘာဝ သယံဇာတ နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီး ဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးရုံး၊ အများပိုင်သစ်တော ညွှန်ကြားချက်များ ၂၀၁၆၊ ကြေညာချက်အမှတ် ၈၄/၂၀၁၆

ပြည်ထောင်စု မြေယာအရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီ၊ အမျိုးသား မြေ အသုံးချရေး မူဝါဒ ၂၀၁၆

နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်များ၊ စာချုပ်များ၊ သဘောတရားများ

အမျိုးသမီးများအပေါ် နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ အဆုံးသတ်ရေး သဘောတူစာချုပ်၊ ၁၈ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၇၉၊ A/RES/34/180

ကုလသမဂ္ဂ စီးပွားရေး နှင့် လူမှုရေးကောင်စီ၊ ဒုက္ခသည်များ နှင့် ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာသူများ နေရပ်ပြန်သည့် အခြေအနေတွင် အိုးအိမ်နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး၊ အထူး သတင်း ထောက်၏ နောက်ဆုံး အစီရင်ခံစာ၊ Paulo Sérgio Pinheiro: ဒုက္ခသည်များ နှင့် ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာသူများအား အိုးအိမ်နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး သဘောတရား၊ ၂၈ ဇွန် ၂၀၀၅၊ E/CN.4/Sub.2/2005/17. (E/CN.4/Sub.2/2005/17/Add.1 ကိုလည်း ကြည့်ပါ။)

ကုလသမဂ္ဂ စားနပ်ရိက္ခာ နှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့၊ နိုင်ငံ၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေး နောက်ခံ အခြေ အနေ၌ မြေယာ၊ သားငါး နှင့် သစ်တော လုပ်ပိုင်ခွင့်များအား တာဝန်ခံယူမှုရှိစွာ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း အတွက် သဘောဆန္ဒအလျောက် လိုက်နာရန် လမ်းညွှန်၊ ရောမ၊ ၂၀၁၂

ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံ၊ နိုင်ငံတကာ လူ့ အခွင့်အရေးဥပဒေကို ချိုးဖောက်ခြင်း နှင့် နိုင်ငံတကာ လူ့ အခွင့်အရေး ဥပဒေကို ဆိုးရွားစွာချိုးဖောက်ခြင်း၏ သားကောင်များအတွက် ကုစားမှု နှင့် ပြန်လည်ပေးဆပ်မှု ရရှိခွင့်ဆိုင်ရာ အခြေခံ သဘောတရားများနှင့် လမ်းညွှန်များ၊ ၂၁ မတ် ၂၀၀၆၊ A/RES/60/147

ကုလသမဂ္ဂ၊ လူသားချင်းစာနာမှု ကိစ္စရပ်များ ညှိနှိုင်းရေးရုံး၊ ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာမှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်သဘောတရားများ၊
၂၂ ဇူလိုင် ၁၉၉၈

စာအုပ်များ

Adas, M. ၂၀၁၁၊ မြန်မာနိုင်ငံ မြစ်ကျွန်းပေါ်၊ အာရှတိုက်၏ ဆန်စပါး ရှေ့တန်းဒေသတစ်ခု၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လူမှုရေး အပြောင်းအလဲများ - ၁၈၅၂-၁၉၄၁ (Madison, WI: University of Wisconsin Press).

Callahan, M. ၂၀၀၄၊ ရန်သူများ ဖြစ်စေခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်ပွဲ နှင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်မှု (Ithaca, NY: Cornell University Press).

Chambers, J. ၂၀၀၈၊ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို ရှာဖွေခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကရင် ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်များ၏ ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ ဆောင်ကြဉ်းမှု နှင့် နေ့စဉ် ကျင့်ဝတ်များ၊ ပါရဂူဘွဲ့ စာတမ်း (Canberra: Australian National University).

Perry, P. J. ၂၀၀၇၊ ၁၉၆၂ မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ - ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဆုံးရှုံးခြင်း၊ ၂၀၀၇ (Aldershot: Ashgate).

Sadan, M. ၂၀၁၆၊ မြန်မာနိုင်ငံ နယ်စပ်ဒေသများ၏ စစ် နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး (Copenhagen: NIAS Press).

Smith, M. ၁၉၉၉၊ မြန်မာနိုင်ငံ - မျိုးနွယ်စုများ၏ ပုန်ကန်မှု နှင့် နိုင်ငံရေး (London: Zed Books).

South, Ashley, ၂၀၁၁၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှည်ဆုံးစစ်ပွဲ - ကရင် ပဋိပက္ခ ၏ အတွင်းရေး (Amsterdam: Transnational Institute).

Steinberg, D. ၂၀၁၁၊ မြန်မာနိုင်ငံ - မြန်မာတို့ နိုင်ငံတော် (Washington, DC: Georgetown University Press).

ဂျာနယ်များ

Fitzpatrick, D. ၂၀၀၅၊ 'မလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် ရွေးချယ်စရာ အကောင်းဆုံး အလေ့အထများ'၊ ဖွံ့ဖြိုးမှု နှင့် ပြောင်းလဲမှု၊ ၂၆(၃)၊ ၄၄၉-၄၇၅

South, A and Joliffe, K. ၂၀၁၅ 'အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းသွားလာစေခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ အမျိုးအစားများနှင့် ဒေသခံ အေဂျင်စီ၊ လက်ရှိကာလ အရှေ့တောင်အာရှ၊ ၃၇ (၂)၊ ၂၁၁-၄၁

အစီရင်ခံစာများ

Allaverdian, C., Fogerite, J. Scurrah N. နှင့် စည်သူသန်းထိုက်၊ ၂၀၁၇၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ လမ်းညွှန်စာအုပ် (ဗီယက်ကျန်း နှင့် ရန်ကုန်၊ မဲခေါင်ဒေသ မြေယာ စီမံအုပ်ချုပ်မှု)

Amnesty International. ၂၀၀၈၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်းရှိ လူသားများအပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများ (Bangkok: Amnesty International)

Andersen, K. E. ၂၀၁၆၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း (ဗီယက်ကျန်း ၊ မဲခေါင်ဒေသ မြေယာ စီမံအုပ်ချုပ်မှု)

Boutry, M., Allaverdian, C., Mellac, M., Huard, S., ဦးစံသိန်း၊ တင်မျိုးဝင်း၊ ခင်ပြည့်စုံ၊ ၂၀၁၇၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက် မြေပြန့်ဒေသရှိ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ အပူပိုင်းဒေသ နှင့် မြစ်ကျွန်းပေါ် ဒေသတွင် သမိုင်းကြောင်းအမြင်မှ ခေတ်ပြိုင်ကာလ လက်တွေ့အခြေအနေအထိ၊ (ရန်ကုန် - Gret)

Displacement Solutions. ၂၀၁၃ - HLP လစ်ဟာမှုကို ဆက်သွယ်ခြင်း - ငြိမ်းချမ်းရေး ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးချိန် နှင့် ဒုက္ခသည်/ IDP များ နေရပ်ပြန်သည့် နောက်ခံအခြေအနေတို့တွင် အိုးအိမ်၊ မြေယာ နှင့် ဥစ္စာပစ္စည်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများအတွက် ထိရောက်စွာ ဦးတည်ဖြေရှင်းပေးရန် လိုအပ်မှု ၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ မျိုးနွယ်စုများမှ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူများနှင့် နိုင်ငံတကာ အသိုက်အဝန်း သို့ ကနဦး ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ

Displacement Solutions နှင့် နော်ဝေနိုင်ငံ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ ကောင်စီ၊ ၂၀၁၇၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြန်လည်ပေးအပ်မှုများ - အိုးအိမ်၊ မြေယာ နှင့် ဥစ္စာပစ္စည်းများ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေး အစီအစဉ် မှတဆင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး နှင့် စီးပွားရေး တိုးတက် အောင်မြင်မှုများ တည်ဆောက်ခြင်း

Displacement Solutions နော်ဝေနိုင်ငံ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ ကောင်စီ ၊ ၂၀၁၇၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အိုးအိမ်၊ မြေယာနှင့် ဥစ္စာပစ္စည်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ တောင်းဆိုရန် မိတ်ဆက်လမ်းညွှန်

EarthRights International. ၂၀၁၈၊ ၂၀၁၂ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် အဆိုပြုချက်များ

မျိုးနွယ်စု လူထု ဖွံ့ဖြိုးရေး ဖိုရမ်၊ ၂၀၁၆ ၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေ - မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေရှည် တည်တံ့သော လူထု အခြေပြု သဘာဝ သယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု (ရန်ကုန် - ECDF).

Faxon, H. O. ၂၀၁၅၊ The Praxis of Access: မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ထောင်စု မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ နှင့် ကျားမရေးရာ (ရန်ကုန် - BRICS Initiatives for Agrarian Studies)

စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု လုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ မြေယာအခြေခံအုပ်စု (မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့.)၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဥပဒေရေးရာ နှင့် မူဝါဒ မူဘောင်များအား လတ်တလော အတည်ပြု ပြဌာန်းသည့် လယ်ယာမြေဥပဒေ နှင့် မြေလွတ်၊မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေများက တိုးတက်စေမှုကို ဥပဒေရေးရာဖြင့် ဆန်းစစ်ခြင်း- နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၂

စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု လုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ မြေယာအခြေခံအုပ်စု (မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့.) ၊ ၂၀၁၇၊ မြန်မာ မြေသိမ်းယူမှု ဥပဒေကြမ်း ၂၀၁၇ ကို နည်းပညာအရ ဆန်းစစ်လေ့လာမှု

ကျားမ တန်းတူညီမျှရေးကွန်ရက်၊ ၂၀၁၄၊ အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ တွင် ကျားမတန်းတူ ညီမျှမှု ဆီသို့ (ရန်ကုန် - Transnational Institute)

Harper, E. (Ed). ၂၀၁၁၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဥပဒေစနစ်များဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်း - ပဋိပက္ခအလွန် နှင့် ထိခိုက်လွယ်သော နိုင်ငံများ ၊ နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဥပဒေအဖွဲ့.

Human Rights Watch. ၂၀၁၆ ၊ လယ်သမားများသည် ရာဇဝတ်သားများ ဖြစ်နေရသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ မြေသိမ်းယူမှုများ (ဘန်ကောက် - HRW).

Human Rights Watch. ၂၀၁၈ ၊ 'ကျွန်ုပ်တို့၏ မြေအတွက် ဘာမှ မရှိပါ' - မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေသိမ်းယူမှုများကြောင့် လယ်သမားများအပေါ် သက်ရောက်မှု (ဘန်ကောက် - HRW).

Jolliffe, K. ၂၀၁၅၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမျိုးစု လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ နှင့် နယ်ပယ်ဒေသဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှု (ရန်ကုန် - အေးရှားဖောင်ဒေးရှင်း).

Jolliffe, K. 2016. အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှု နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ၊ အပြောင်းအလဲကာလတွင် ကရင် အမျိုးသား အစည်းအရုံး၊ Policy Dialogue Brief Series No. 16 (ရန်ကုန် - အေးရှား ဖောင်ဒေးရှင်း).

Kapoor, M., Soe, N. N., & Viswanathan, V. ၂၀၁၈. Midcourse Manoeuvres: မြန်မာ နိုင်ငံရှိ သဘာဝ သယံဇာတ ပဋိပက္ခအတွက် လူထုအခြေပြု မဟာဗျူဟာများ နှင့် ကုစားမှုများ (New Delhi. Centre for Policy Research (CPR) and Namati).

ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု ၊ ၂၀၁၃ ၊ ပျောက်ဆုံးနေသော မြေ၊ မြေယာ ပဋိပက္ခ နှင့် စုပေါင်း လုပ်ဆောင်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု)

ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု ၊ ၂၀၁၄ ၊ Truce or Transition? ၂၀၁၂ အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီး နောက် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ၏ ဒေသခံတို့၏ တုံ့ပြန်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု)

ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု ၊ ၂၀၁၅ ၊ ပြောဆိုရုံဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်နိုင်မည်လဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် ဒေသခံတို့၏ တုံ့ပြန်မှု (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု)

ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု ၊ ၂၀၁၆ ၊ ဖုံးကွယ်နေသော အင်အားများ၊ ဖုံးကွယ်နေသော ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုများ - မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ အမျိုးသမီးများ၏ ထွက်ဆိုချက် (ချင်းမိုင် - ကရင် လူ့အခွင့်အရေး အုပ်စု)

ကရင် အမျိုးသမီးအဖွဲ့၊ ၂၀၁၀၊ ထက်သောခါးများအကြား လျှောက်လှမ်းခြင်း (Mae Sariang, Thailand: KWO).

Kayah Earth Rights Action Network. ၂၀၁၆၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာ အသုံးပြုမှု စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ် (ရန်ကုန် - Kayah Earth Rights Action Network).

L Gum Ja Htung. ၂၀၁၅ ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ ကချင်နယ်မြေများတွင် ပြည်နယ်တည်ဆောက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအဖြစ် မြေသိမ်းယူမှုများ. Asia Pacific Sociological Association (APSA) Conference, Transforming Societies: Contestations and Convergences in Asia and the Pacific.

McCarten, B. and Joliffe, K. ၂၀၁၆ ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမျိုးစု လက်နက်ကိုင် လှုပ်ရှားသူ များနှင့် တရားဥပဒေ ပြဌာန်းချက်များ (ရန်ကုန် - အေရှား ဖောင်ဒေးရှင်း)

Namati. ၂၀၁၆ ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လယ်သမားများအတွက် မြေယာနှင့် တရားမျှတမှု ပြန်လည် ရရှိရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းများအား ထိရောက်တွင်ကျယ်စေခြင်း (ရန်ကုန် - Namati)

Namati. ၂၀၁၆ ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာအခွင့်အရေးများ၏ ကျားမရေးရာထောင့်များ- Evidence from Paralegal Casework (ရန်ကုန် - Namati)

Namati. ၂၀၁၇ ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာအခွင့်အရေးကို သေချာစေနိုင်ရန် အထောက်အထားများမှာ လုံလောက်မှု မရှိပါ။ ဘက်မလိုက်ဘဲ ပွင့်လင်းမြင်သာသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာ အရေးကြီးသည်။ (ရန်ကုန် - Namati)

South, A., Schroeder, T., Joliffe, K., Mi Kun Chan Non, Sa Shine, Kempel, S., Schroeder, A. and Naw Wah Shee Mu. ၂၀၁၈ ၊ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ် - မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကြားကာလအစီအစဉ်များအား ဖော်ထုတ်ခြင်း (Yangon: Joint Peace Fund).

Namati, ဒီမိုကရေစီအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖြေးဖြေးမှန်မှန် အားထုတ်မှု - သမိုင်းစဉ်တလျှောက် မြေသိမ်းယူမှုများ ဖြေရှင်းရေးတွင် နိုင်ငံသားများ ပါဝင်မှု၊ Namati, ဇွန် ၂၀၁၇၊

Siu Sue Mark. ၂၀၁၇ ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရ အကူးအပြောင်း၌ မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကို ပြုပြင် ပြောင်းလဲခြင်း ၊ နိုင်ငံရေးအရ တရားဝင်မှု VS အရင်းအနှီး စုဆောင်းမှု ၊ ပါရဂူဘွဲ့စာတမ်း (Rotterdam, The Netherlands: Erasmus University Rotterdam).

SPECTRUM Sustainable Development Knowledge Network, 2015 Form 7: ကချင်ပြည်နယ်မှ မြေယာ မှတ်ပုံတင်ခြင်း ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု ၇ ခု ၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၅

Transnational Institute and Burma Centrum Nederland, Access Denied: မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာအခွင့်အရေးနှင့် လူမျိုးစု ပဋိပက္ခများ ၊ Burma Policy Briefing Nr 11, မေ ၂၀၁၃

UNDP. ၂၀၁၄ ၊ Local Governance Mapping: ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ဒေသတွင်း စီမံအုပ်ချုပ်ပုံ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုများ (ရန်ကုန် - ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်)

UNDP. ၂၀၁၅၊ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ဒေသတွင်း စီမံအုပ်ချုပ်ပုံ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုများ (ရန်ကုန် - ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်)

UNDP. ၂၀၁၇၊ အကျဉ်းချုပ် စုစည်း အစီရင်ခံစာ - ကချင်၊ ရခိုင် နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် တရားစီရင်ရေးသို့ လက်လှမ်းမီ မှုနှင့် အလွတ်သဘော တရားစီရင်ရေးစနစ်များ (ရန်ကုန် - ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်)

UNDP, UNICEF, UN Women. ၂၀၁၃။ Informal Justice Systems: လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံသည့် ချိတ်ဆက်မှုအတွက် လမ်းကြောင်းတစ်ခု အစီအစဉ်ဆွဲခြင်း

UN Habitat. ၂၀၁၅ ၊ ဆိုမာလီလန်း နှင့် ပန့်လန်း တို့တွင် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ဥပဒေစနစ်များအား ညှိနှိုင်းခြင်း အစီရင်ခံစာ နှင့် အကြံပြုချက်များ

Woods, K. ၂၀၁၆ ၊ ကချင်ပြည်နယ်တွင် မြေယာအခွင့်အရေးများအပေါ် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ များနှင့် နေရပ်စွန့်ခွာရွှေ့ပြောင်းခြင်းများ၏ သက်ရောက်မှု ၊ Trócaire

အမျိုးသမီးများ နှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု လုပ်ငန်းအဖွဲ့ (WGWLO) ၂၀၀၄၊ Paralegal များ၏ လုပ်ငန်းများ သုတေသန အစီရင်ခံစာ (Ahmedabad: WGWLO)

ကမ္ဘာ့ဘဏ် ၊ ၂၀၁၅ ၊ သဘောဆန္ဒအလျောက်သုံးရန် လမ်းညွှန်များ နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ် - အိန္ဒိယ နိုင်ငံတွင် သစ်တောအခွင့်အရေး အက်ဥပဒေ ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်များနှင့် ဖြစ်ရပ်နှစ်ခုမှ လေ့လာခြင်း ၊ မတ် ၂၀၁၅ ၊ available online at

<http://pubdocs.worldbank.org/en/61321454017908387/Digital-FINAL-WB-Good-Practices-Brief-2-Lay-out-1.pdf>

ဇော်အောင် နှင့် ခင်နွယ်ချို ၊ ၂၀၁၈၊ သစ်တောထဲတွင် အတူကြီးပြင်းလာခဲ့ခြင်း - သစ်တောများနှင့် ကမိုးသွေး ရှိ ကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ ထူးခြားသော ဆက်နွယ်မှု (ထားဝယ် ၊ မြန်မာ - Tanintharyi River and Indigenous People Network).

မီဒီယာ

Carroll, J. 2018. "မြန်မာနိုင်ငံရှိ နေရပ်စွန့်ခွာရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရသော ကျေးရွာသားများသည် မြေ ယာပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် UK Charity နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေသည်။" The Guardian, 2 Nov. Available at https://www.theguardian.com/global-development/2018/nov/02/displaced-villagers-myanmar-at-odds-with-uk-charity-over-land-conservation-tanintharyi?fbclid=IwAR1dUnF1-JsZFB6uhnf-49pqNNK-79iTXYTob6_MMmkrNjiEbfcsmTkcElc (accessed 30 October 2018).

Chan Thar. 2018. 'ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် တိုက်ပွဲများကြောင့် လူ ၂၄၀၀ ကျော် ထွက်ပြေး' Myanmar Times, ၅ စက်တင်ဘာ ၊ Available at <https://www.mmtimes.com/news/more-2400-people-flee-clashes-northern-shan-state.html> (accessed 30 October 2018).

Chambers, J. ၂၀၁၇ ၊ 'နိပ်ကွပ်သော်လည်း အစွန်းရောက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြန့်နှံ့မှု ' , Asia Times, ၃၀ နိုဝင်ဘာ. Available at <http://www.atimes.com/article/buddhist-extremism-despite-clampdown-spreads-myanmar/> (accessed 30 October 2018).

Karen News. ၂၀၁၇ ၊ 'မြေယာအငြင်းပွားမှုများမှာ ကရင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်သို့ ရောက်ရှိ လာသော တိုင်ကြားစာများ၏ ၉၀% ဖြစ်သည်။' Karen News, ၁၈ နိုဝင်ဘာ၊ Available at <http://karennews.org/2017/11/land-disputes-made-up-90-of-complaint-letters-sent-to-karen-state-parliament/> (accessed 30 October 2018).

Lawi Weng. ၂၀၁၈. ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စင်ပြိုင် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအကြား ရက်သတ္တပတ်များ ကြာမြင့်စွာ ဆက်လက် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားနေ ၊ ဧရာဝတီ သတင်းဌာန ၊ ၁၅ ဩဂုတ် Available at <https://www.irrawaddy.com/news/burma/weeks-fighting-rival-armed-groups-continues-northern-shan.html> (accessed 30 October 2018).

ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ သမ္မတရုံး 'လယ်သမားများအား သိမ်းဆည်းခံမြေများ ပြန်လည်ပေးအပ်ပွဲ အခမ်းအနား သို့ ဒု သမ္မတ ဦး ဟင်နရီ ဗန်ထီးယူ တက်ရောက်'

<http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2018/03/15/id-8561>

(accessed 30 October 2018).

ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ သမ္မတရုံး 'ဒု သမ္မတ ဦး ဟင်နရီ ဗန်ထီးယူက မန္တလေးတိုင်း အား ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းများအနက် သိမ်းဆည်းခံမြေများ ပြန်လည်ပေးအပ်မှုတွင် အများဆုံးတိုင်း အဖြစ် ဂုဏ်ပြုချီးကျူး'

<http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2018/08/07/id-8925>

(accessed 30 October 2018).

ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ သမ္မတရုံး 'ဒု သမ္မတ ဦးဟင်နရီ ဗန်ထီးယူ တောင်ငူမြို့တွင် မြေ ၄၈၁ ဧက ပြန်လည် အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း တက်ရောက်ကြည့်ရှု'

<http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2018/08/27/id-8952> (accessed 30 October 2018).

တင်ထက်ပိုင် ၂၀၁၆ ၊ 'လွှတ်တော် ကော်မတီ - မြေသိမ်းယူမှုအတွက် တိုင်တန်းမှု ၆၀၀၀ ကို ဖြေရှင်းရန် ကျန်ရှိနေ' ၂၇ ဧပြီ ၊ The Irrawaddy. Available at

<http://www.irrawaddy.com/burma/parliamentary-committee-6000-land-confiscation-complaints-yet-to-be-addressed.html> (accessed October 30, 2018).

Yain Tai/Shan Herald Agency for News, 'ရှမ်းလယ်သမားများက မြေသိမ်းယူမှုကြောင့် နစ်နာမှုများကို ပြည်နယ် လွှတ်တော် ကော်မတီသို့ တင်ပြခြင်း' ၁ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၇ ၊

BNIonline, <https://www.bnionline.net/en/news/shan-state/item/3446-shan-farmers-take-land-grievances-to-state-hluttaw-committee.html> (accessed 30 October 2018).

နောက်ဆက်တွဲ (၁)

ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် မြေယာ ပြန်လည်ပေးအပ်ရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် NLUP ပြဌာန်းချက်များ

ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာ စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် NLUP ပြဌာန်းချက်များ	
အခန်း (၁) - ရည်ရွယ်ချက်များ	၆ (ဂ) တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာ အသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အသိအမှတ် ပြု၍ကာကွယ်ပေးရန်
အခန်း (၃) - မြေအသုံးပြုမှုကို ပြောင်းလဲရန် တစ်ဦးချင်း လျှောက်ထားခြင်း	၂၉ (ဃ)အလှည့်ကျ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးသည့်မြေများ နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ စိုက်ပျိုးရေးအလေ့အထများကို ကာကွယ်ပေးရန်
အပိုင်း (၆) - မြေယာ အငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းခြင်း နှင့် အယူခံခြင်း အခန်း (၁) - မြေယာ အငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းခြင်း	၄၁(ခ)ဒေသခံလယ်သမားအဖွဲ့အစည်းများအား ၎င်းတို့လုပ်ဆောင်လိုပါက အဖွဲ့ဝင်များအကြား ဖြစ်ပွားသည့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဒေသအလိုက် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ယန္တရားများဖြင့် ဖြေရှင်းရန် ခွင့်ပြုခြင်း
အပိုင်း (၈) တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများ၏ မြေယာ အသုံးပြုမှု အခွင့်အရေး	<p><u>အကျဉ်းချုပ် ပြဌာန်းချက်များ</u></p> <p>၆၄. ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာအသုံးချခွင့် စနစ်များကို အသိအမှတ်ပြု၍ ကာကွယ်ပေးရန် နှင့် ခွဲခြားဘက် လိုက်မှုမရှိသော အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများအား လက်လှမ်းမီစေရန်</p> <p>၆၅-၆၆ - မျိုးနွယ်စု ခေါင်းဆောင်များနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍ လက်ရှိ မြေအသုံးချမှု မှတ်တမ်းများအား ပြင်ဆင်ရန် နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေယာအသုံးချခွင့်များ နှင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များအား တရားဝင် အသိအမှတ် ပြုရန်</p> <p>၆၇. ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေယာများပေါ်တွင် ရိုးရာစိုက်ပျိုးနည်းများဖြင့် အသုံးပြုသူတို့၏ မြေယာအသုံးချခွင့် များနှင့်ဆိုင်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ စောင့်ကြည့်ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများ၌ မျိုးနွယ်စု ခေါင်းဆောင်များ၊ ရွာလူကြီးများနှင့် အမျိုးသမီးများကို ပါဝင်စေခြင်း</p>

၆၈. သစ်တောမြေ သို့မဟုတ် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများအောက်တွင် ပါဝင်နေသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေများကို ပြန်လည် စိစစ်၍ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေများအဖြစ် ပြန်လည် မှတ်ပုံတင်ပြီး ကာကွယ်ပေးရန်၊ အများပြည်သူအတွက်မှလွဲ၍ အခြားသူများအား အသုံးပြုရန် ပေးအပ်ခြင်းကို ထိုမြေများအား ပြန်လည် စိစစ်၍ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာမြေများအဖြစ် သိမှတ်ကာ မှတ်ပုံတင်ချိန်အထိ ယာယီအားဖြင့် ရပ်ဆိုင်းထားရန်

၆၉. အမျိုးသား မြေယာဥပဒေတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေများအား ပေးအပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ငှားရမ်းခြင်း မပြုနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြရန်

၇၀. အမျိုးသား မြေယာဥပဒေအသစ်တွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုရန်

၇၁. မျိုးနွယ်စုများ၏ လက်ရှိအသုံးပြုနေသော မြေယာ အငြင်းပွားမှုကို ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာဖြေရှင်းခြင်းလုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို အမျိုးသားမြေယာဥပဒေအသစ် တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြရန်

၇၄. မိမိတို့ နေထိုင်လုပ်ကိုင်သည့်ဒေသတွင် ပြည်တွင်းစစ်၊ မြေသိမ်းယူမှု၊ သဘာဝဘေးဒဏ် သို့မဟုတ် အခြားအကြောင်းများကြောင့် မြေယာအရင်း အမြစ်များ ဆုံးရှုံးခဲ့သည့် မျိုးနွယ်စုဝင် တိုင်းရင်းသား များသည် မူရင်းဒေသတွင် ပြန်လည် အခြေချလိုပါက လုံလောက်သော မြေယာ အသုံးပြုခွင့်နှင့် အိမ်ယာ အခွင့်အရေးများကို နိုင်ငံတကာ အကောင်းဆုံး ဓလေ့အထများ၊ လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများနှင့်အညီ စနစ်တကျ ပေးအပ်ရန်

အပိုင်း (၉)
အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများ၏
တန်းတူ အခွင့်အရေး

၇၅ (င) တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ အလေ့ အထများနှင့် စနစ်များ အပါအဝင် မြေယာအသုံးပြုမှု၊ မြေယာ လွှဲပြောင်းမှုနှင့် မြေယာ ဆက်ခံမှု အခွင့်အရေးများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြေယာ အငြင်းပွားမှုများကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ပါဝင်ခွင့်နှင့် ရပ်ရွာအား ကိုယ်စားပြုခွင့် ကိုတန်းတူ ရရှိရန်

၇၅ (ဇ) တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စု အဖွဲ့အစည်းဝင်များ မှ အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေပေါ်တွင် တည်မီခြင်းမရှိဘဲ မိမိတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာ မြေယာအသုံးပြုခွင့်ကို တရားဝင် အသိအမှတ်ပြု၍ မှတ်ပုံတင်ပြီး ကာကွယ်ပိုင်ခွင့်

၇၆. ရွာလူကြီးများ၊ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြား အဖွဲ့အစည်းများက အထက်ပါ အပိုဒ် ၇၅ တွင် ဖော်ပြထားသော အခွင့်အရေးများ အမှန်တကယ် ရရှိစေရေးအတွက် ပံ့ပိုးကူညီပေးရန် တိုက်တွန်းခြင်း

ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြဌာန်းချက်များ

အခန်း (၃) အခြေခံသဘောတရားများ

(ဇ) ပြည်တွင်းစစ်၊ မြေသိမ်းယူမှုများ၊ သဘာဝ ဘေး အန္တရာယ် သို့မဟုတ် အခြားအကြောင်းများကြောင့် ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာခဲ့သူများနှင့် နေရပ် ပြန်လာသည့် ဒုက္ခသည်များ၏ မြေယာရယူခြင်း၊ ပေးလျှော်ခြင်း၊ ပြန်လည် နေရာချထားခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း၊ ပြန်လည်အစားထိုး ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း နှင့် မြေယာ နှင့် အိုးအိမ် အခွင့်အရေးများ ပြန်လည် တောင်းခံခြင်းတို့နှင့်သက် ဆိုင်သော မျှတသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အား ပြုစုရေးဆွဲ အကောင် အထည်ဖော်ရန်

အပိုင်း (၅) မြေယာ ရယူခြင်း၊ ပြန်လည် နေရာချထားခြင်း၊ ပေးလျှော်ခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း နှင့် ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်း တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

၃၈. မြေယာရယူခြင်းနှင့် နေရာချထားခြင်း၊ မမျှတ သော မြေသိမ်းယူမှုများ သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း၊ ပေးလျှော်ခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းများကို စီမံဆောင်ရွက်ရာတွင် ရှင်းလင်းသော နိုင်ငံတကာ အကောင်းဆုံး အလေ့အထများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများကိုအသုံးပြုရန်၊ မြို့နယ်၊ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့် ပတ်သက်သူများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့ အစည်းများ၊ မျိုးနွယ်စု တိုင်းရင်းသားများနှင့် ကျွမ်းကျင်သူများအား ပါဝင်ခြင်းကို သေချာစေရန်

• ကရင် အမျိုးသမီးကြီးမှ ရပ်ရွာပိုင်မြေ သိမ်းဆည်းခံရမှုအကြောင်းအား သုတေသနအဖွဲ့ကို ရှင်းပြနေစဉ် ဖားအိမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ် •

နောက်ဆက်တွဲ (၂)

ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် သက်ဆိုင်သော KNU ၏ မြေယာ မူဝါဒ ပြဌာန်းချက်များ

KNU ၂၀၁၅ မြေယာမူဝါဒမှ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဥပဒေများနှင့်ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်းတို့နှင့်ဆိုင်သောအပိုဒ်များ

အပိုဒ် ၄.၂. ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း

<p>အပိုဒ် ၄.၂.၁</p>	<p>ကော်သူးလေရီ ပြည်သူ့အများအပြားသည် မိမိတို့၏ ဆန္ဒအရ မဟုတ်ဘဲ စစ်ပွဲ နှင့် အခြားအကြောင်းများကြောင့် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြရပြီး ဒုက္ခသည်များနှင့် ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာရသူများ (ပေါင်းစု၍ IDP ဟု ရည်ညွှန်းရန်) ဖြစ်ခဲ့ရသည်ကို သိမှတ်ထားသည်။ အချို့အခြေအနေများတွင် ၎င်းတို့၏ နေအိမ်များ နှင့် မြေယာများအား ရွှေ့ပြောင်းသွားလာသူများနှင့် အခြား လူသစ်များက ဝင်ရောက်နေရာယူထားကြ သည်။</p>
<p>အပိုဒ် ၄.၂.၂</p>	<p>ဤ မူဝါဒအရ နေရာယူခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်း အခွင့်အရေးများကို ပေးအပ်ရာတွင် နိုင်ငံတကာက အသိအမှတ်ပြုသည့် Pinheiro သဘောတရားများကို လိုက်နာ၍ စီမံဆောင်ရွက်မည်။ IDP များ၏ မိမိတို့၏ မြေယာများ ပြန်ရရန် မူလ အခွင့်အရေးများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားမည်။ ဤ မူဝါဒ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို Pinheiro သဘောတရားများနှင့် အညီ အသုံးပြုမည်။</p>
<p>အပိုဒ် ၄.၂.၃</p>	<p>ဖြစ်နိုင်ပါက ဆုံးရှုံးနစ်နာခဲ့သူ သို့မဟုတ် သူ၏ ဆက်ခံသူအား မူလပိုင်ဆိုင်မှုကို ပြန်လည်ပေးအပ်မည်။ မူလပိုင်ဆိုင်မှုကို ပြန်ပေးရန် မဖြစ်နိုင်ပါက KADI မြေယာ ကော်မတီတို့နှင့် နီးကပ်စွာတိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍ ဒေသခံ တာဝန်ရှိသူများ၊ သက်ရောက်ခံခဲ့ရသည့် ကျေးရွာလူထုတို့နှင့် သဘောတူညီမှုရယူကာ သင့်လျော်သော အစားထိုး ပေးအပ်မှုအတွက် ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်မည်။</p>
<p>အပိုဒ် ၄.၂.၄</p>	<p>မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်စေ မိမိတို့၏ မူလ မြေယာများ ပြန်မရနိုင်သူများအတွက် အစားထိုးပေးနိုင်ရန် အစိုးရက မြို့နယ်များအတွင်း အခြားမြေယာများကို ချန်လှပ်ထားမည်။ ဤ လုပ်ငန်းစဉ်အား မြို့နယ်အဆင့်ရှိ KAD နှင့် မြေယာကော်မတီတို့က ဒေသခံ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဩဇာရှိသူများ၊ အစားထိုးရရှိမည့် နေရပ်ပြန်လာသည့် IDP နှင့် ဒုက္ခသည်များနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်မည်။</p>

အပိုင်း ၄.၂.၅

အစိုးရတွင် ယခင်က အသုံးပြုခဲ့ပြီး လက်ရှိလစ်လပ်နေသည့် မြေယာများ အား မူလနေထိုင်သူများ မရှိချိန်တွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို ထိန်းသိမ်း နိုင်ရန်အတွက် ယာယီအားဖြင့် လွှဲပြောင်းခွင့်ရှိသည်။ အသုံးပြုခွင့်ကို ထိုဒေသရှိ နေရပ်ပြန်လာသည့် IDP နှင့် ဒုက္ခသည် စသည့် လိုအပ်နေသူ များအား ပေးနိုင်သည်။

အကယ်၍ ယာယီအသုံးပြုခွင့် ရရှိထားသူ၏ အသုံးပြုခွင့်ကာလ (အများ ဆုံး ၂၀ နှစ်) မကုန်ဆုံးမီ မူလနေထိုင်သူများ ပြန်လာပါက KAD သည် မြေယာ ကော်မတီနှင့် ဆွေးနွေး၍ ထုံးတမ်းအစဉ်လာအရ ဩဇာရှိသူများ နှင့် မူလ နေထိုင်သူတို့နှင့် သဘောတူညီမှု ရယူကာ အသုံးပြုခွင့် ရရှိထား သူ၏ အသုံးပြုခွင့်ကာလ ကုန်ဆုံးချိန်အထိ မူလနေထိုင်သူအတွက် သင့် လျော်သော အစားထိုးမြေကွက်ကို ရှာပေးမည်။

ထိုအချိန်အတွင်း မူလနေထိုင်သူသည် ယခင် မိမိပြန်မလာခင်က KAD မှ ရရှိသည့် မြေခွန်ကို မြေအသုံးပြုခွင့်ရသူ အသစ်ထံမှ KAD အစား ရယူခွင့် ရှိသည်။

အပိုင်း ၄.၂.၆

အစိုးရသည် ပြန်လည်ပေးအပ်ရာတွင် ကျားမရေးရာကို နားလည်ဂရုပြု သည့် ရှင်းလင်းပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော လုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် ဆောင် ရွက်မည်။ ပြန်လည်ပေးအပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များအကြောင်း သတင်း အချက်အလက်များကို သင့်လျော်စွာ အသုံးပြုနိုင်မည့် ဘာသာစကားဖြင့် ကျယ်ပြန့်စွာ ဖြန့်ဝေပေးမည်။ ပြန်လည်တောင်းဆိုသူများကို လုပ်ငန်းစဉ် တလျောက် ဥပဒေရေးရာ နှင့် Paralegal အကူအညီများ အပါအဝင် လုံလောက်စွာ ပံ့ပိုးကူညီပေးမည်။ ဆောင်ရွက်မှု၏ တိုးတက်မှု အခြေ အနေကို ပြည်သူများအား ကျယ်ပြန့်စွာ အသိပေးမည်။

